หลากหลายแนวคิด

อุกฤษ มงคลนาวิน

เล่ม ๓

กำเนิดคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลากหลายแนวคิด

อุกฤษ มงคลนาวิน

เล่ม ๓

กำเนิดคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะนิติศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“กว่าจะเป็นดังที่เห็น”

ในปัจจุบัน ปี ๒๕๕๙

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาคารเทพทวาราวดี ปี ๒๕๕๙

พ.ศ. ๒๕๑๙ เมื่อ ๔๐ ปีที่ผ่านมา

อาคารหลังแรกของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หลังจากย้ายออกมาจากคณะรัฐศาสตร์
ปี ๒๕๑๙

พ.ศ. ๒๕๐๙ เมื่อ ๕๐ ปีก่อน

เมื่อยังเป็นแผนกวิชานิติศาสตร์ ตึก ๒ อาคารวรภักดิ์พิบูลย์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปี ๒๕๐๙

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕๐๙

รับพระราชทานปริญญานิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๒ (ปีการศึกษา ๒๕๐๑)

รับพระราชทานปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๒

อารัมภบท

หนังสือ “หลากหลายแนวคิด อุกฤษ มงคลนาวิน” เล่มนี้เป็นเล่มที่ ๓

เล่มที่ ๑ เป็นเรื่องของ “สิทธิและสถานภาพทางกฎหมายของสตรีไทย”

เล่มที่ ๒ เป็นเรื่อง “บทบาทของนักนิติศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ”

เล่มนี้เป็นเล่มที่ ๓ ได้พูดถึงกำเนิดของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยละเอียด

ผมได้เขียนเรื่องนี้ไว้และลงพิมพ์ในวารสารกฎหมายฉบับพิเศษเนื่องในวาระที่ผมมีอายุ ๗๒ ปี เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยได้เล่าเรื่องการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์เป็นครั้งแรก

ครั้งนี้ได้จัดพิมพ์ขึ้นอีกครั้งในโอกาสที่ผมมีอายุครบ ๘๒ ปีในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๙ เพื่อเผยแพร่ในงานเปิด “ห้องศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน” ชั้น ๔ และชั้น ๕ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารเทพทวาราวดี

การจัดทำห้อง “ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน” สำเร็จด้วยดีในเวลาอันรวดเร็ว เพราะความริเริ่มและการร่วมมืออย่างพร้อมเพรียงกันของคณบดี คณาจารย์ นิสิตเก่า และผู้ที่มีไมตรีจิตทุกท่าน ซึ่งนอกจากให้กำลังใจแล้ว ยังได้ร่วมสมทบทุนในการดำเนินการจัดทำห้องประชุมเป็นจำนวนเงินสูงกว่าที่ได้คาดการณ์ไว้ ซึ่งนำความปีติยินดีแก่ผมเป็นอย่างยิ่งที่

บรรดาศิษย์ที่มีความกตัญญูและมีเจตนาขอร่วมทำบุญกับผมเนื่องในวันเกิด เห็นได้ชัดเจนว่าการสมทบทุนนี้ **จะเป็นอนุสรณ์และเป็นประโยชน์อันถาวรแก่คณะนิติศาสตร์ต่อไป**

เรื่องกำเนิดของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหลากหลายแนวคิด อุกฤษ มงคลนาวิน เล่ม ๓ นี้ ได้จัดลำดับเรื่องราวให้ง่ายขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งมีภาพประกอบซึ่งเป็นภาพเก่า ๆ หลายสิบปีมาแล้ว โดยท่านผู้หญิงมณฑินีพยายามค้นหาเอกสารและภาพเกี่ยวกับรายละเอียดของการก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ เพื่อได้เผยแพร่ในคราวเปิดห้องประชุมในชื่อของผม

หวังว่า หนังสือ “หลากหลายแนวคิด อุกฤษ มงคลนาวิน” ของผม เรื่องกำเนิดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และแนวคิดในการจัดทำห้องประชุมทั้งสองห้อง เนื่องในโอกาสวันเกิดครบ ๘๒ ปี ในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๙ นี้ จะนำความสุขอันเป็นกุศลบุญมาสู่ท่านทั้งหลายที่ได้มีโอกาสประกอบกรรมดีร่วมกัน

(ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน)

๑๐ มีนาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

อารัมภบท ๑๒

ภาคที่ ๑

- การก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๑๗
- วันรพี กิจกรรมเพื่อรำลึกถึงพระคุณของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ๓๓
- นำนิสิตเข้าเฝ้า ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายเงินจากการจัดงานวันรพี ๔๕
- การเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๕๖
- ปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ ๘๕
- การเลือกตั้งคณบดีคณะนิติศาสตร์ ๑๐๐
- ข้อความแสดงความยินดีในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๕ ๑๐๙
- การดำเนินงานของคณะนิติศาสตร์ภายหลังการรับตำแหน่งคณบดี ๑๒๕
- ความภาคภูมิใจในฐานะอาจารย์ผู้ก่อตั้งและคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๑๖๓
- **ภาคผนวก**

  การบุกเบิกจัดตั้งและสร้างงานบริหาร คณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ๑๗๗
  เรียบเรียงโดย รองศาสตราจารย์ดำริห์ บูรณะนนท์

ภาคที่ ๒

"ศิษย์ระลึกถึงอาจารย์" ๑๘๗

ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ๑๘๘

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ เครืองาม ๑๙๐

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑา กุลบุศย์ ๑๙๕

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย ๑๙๗

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ๑๙๙

ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ ๒๐๑

รองศาสตราจารย์ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย ๒๐๖

ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล ๒๐๘

ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ ๒๑๑

ภาคที่ ๓

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสายตาสื่อมวลชน ๒๑๓

ภาคที่ ๑

- การก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วันรพี กิจกรรมเพื่อรำลึกถึงพระคุณของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
- นำนิสิตเข้าเฝ้า ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายเงินจากการจัดงานวันรพี
- การเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์
- การเลือกตั้งคณบดีคณะนิติศาสตร์
- ข้อความแสดงความยินดีในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๕
- การดำเนินงานของคณะนิติศาสตร์ภายหลังการรับตำแหน่งคณบดี
- ความภาคภูมิใจในฐานะอาจารย์ผู้ก่อตั้งและคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภาคผนวก
  การบุกเบิกจัดตั้งและสร้างงานบริหาร คณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ
  เรียบเรียงโดย รองศาสตราจารย์คำริห์ บูรณะนนท์

การก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศ.ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดตั้งขึ้นโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖๔ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ และให้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ **มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ ๙๓ ฉบับพิเศษ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๕** เพราะฉะนั้น วันที่ถือว่าเป็นวันเกิดของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ควรจะพิจารณาได้หลายแนวทาง

แนวทางแรกถือว่าวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ เป็นวันเกิดของคณะ ก็น่าจะเป็นเรื่องที่มีเหตุผล เพราะได้พูดถึงคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นครั้งแรก ส่วนวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๕ เป็นวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ มีผลใช้บังคับคือ ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๕ จึงทำให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๕ ก็เป็นเรื่องที่มีเหตุผลที่ควรจะถือได้ว่าวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๕ เป็นวันเกิดของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ถ้าพิจารณาในเชิงประวัติศาสตร์อย่างแท้จริงแล้ว คณะนิติศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย น่าจะถือเอาวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๕ เป็นวันเริ่มกำเนิดของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยอาศัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖๔ เป็นที่มาของวันเกิด

เนื้อหาของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖๔ มีว่า โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า วิชานิติศาสตร์เป็นวิชาสำคัญและจำเป็นแก่การศึกษาในมหาวิทยาลัยและแก่ประเทศโดยส่วนรวม แผนกวิชานิติศาสตร์ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ นั้น ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ มีนิสิตเป็นจำนวนมากขึ้นจนต้องเปิดสอนทั้งภาคปกติและภาคสมทบ และได้ขยายการศึกษาวิชานิติศาสตร์ขึ้นไปจนถึงขั้นปริญญาโท สมควรแยกแผนกวิชานิติศาสตร์ออกจากคณะรัฐศาสตร์และจัดตั้งขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อช่วยพัฒนาการศึกษาในวิชาการสาขานี้ให้เจริญยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้มีการศึกษาจนถึงขั้นปริญญาเอกในโอกาสต่อไป

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้จัดตั้งคณะนิติศาสตร์เพิ่มขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ ๒. ให้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๔๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๓. ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ ๔. ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๕

จอมพล ถ. กิตติขจร
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

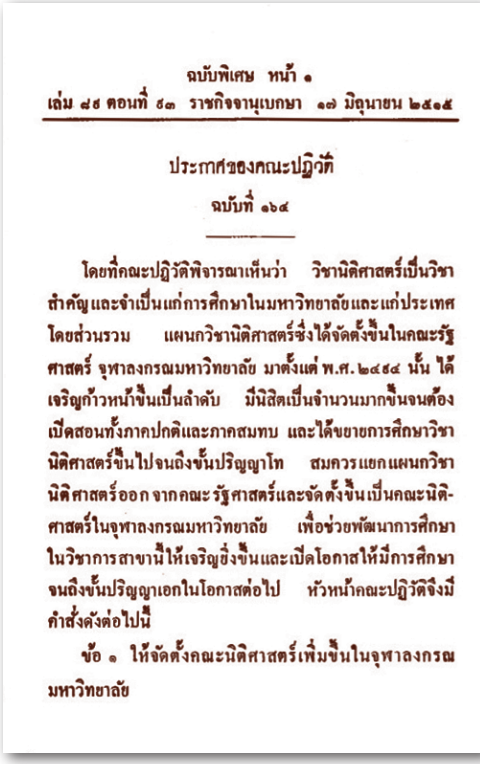

ฉบับพิเศษ หน้า ๑
เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๕

ประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๑๖๔

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า วิชานิติศาสตร์เป็นวิชาสำคัญและจำเป็นแก่การศึกษาในมหาวิทยาลัยและแก่ประเทศโดยส่วนรวม แผนกวิชานิติศาสตร์ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ นั้น ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ มีนิสิตเป็นจำนวนมากขึ้นจนต้องเปิดสอนทั้งภาคปกติและภาคสมทบ และได้ขยายการศึกษาวิชานิติศาสตร์ขึ้นไปจนถึงขั้นปริญญาโท สมควรแยกแผนกวิชานิติศาสตร์ออกจากคณะรัฐศาสตร์และจัดตั้งขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เพื่อช่วยพัฒนาการศึกษาในวิชาการสาขานี้ให้เจริญยิ่งขึ้นและเปิดโอกาสให้มีการศึกษาจนถึงขั้นปริญญาเอกในโอกาสต่อไป หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้จัดตั้งคณะนิติศาสตร์เพิ่มขึ้นในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

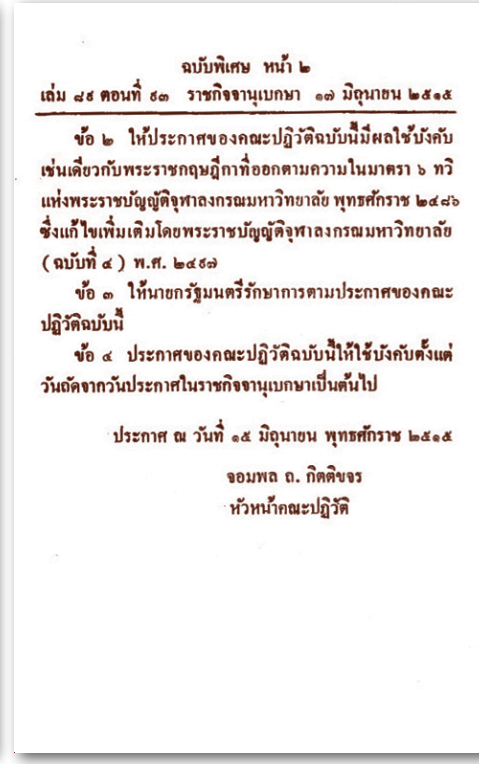

ฉบับพิเศษ หน้า ๒
เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๕

ข้อ ๒ ให้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๔๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้อ ๓ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ ๔ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๕

จอมพล ถ. กิตติขจร
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ ลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๕

เหตุใดจึงต้องมีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประการแรก - ผมได้พิจารณาว่า ระบบของมหาวิทยาลัยที่เป็นสากลในประเทศยุโรป จะประกอบไปด้วยคณะวิชาที่มีความสำคัญและเป็นหลัก ได้แก่ คณะอักษรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ เป็นต้น โดยที่คณะหลักน่าจะได้แก่ ๓ คณะนี้ เช่นที่ประเทศฝรั่งเศส ตึกที่ทำการของคณะอักษรศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปารีส เรียกว่า “ซอร์บอนน์” (SORBONNES) จนเป็นที่พูดกันอย่างแพร่หลายว่า ผู้ที่จบจากมหาวิทยาลัยปารีส จบจากมหาวิทยาลัยที่ชื่อว่า “ซอร์บอนน์” ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นมาหลายร้อยปีที่แล้ว ส่วนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปารีส ตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยซึ่งเรียกว่า “ซอร์บอนน์” เช่นเดียวกัน แต่เรียกว่า ปลาสเดอปองส์เตอองส์ เพราะฉะนั้น **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงน่าจะต้องมีคณะนิติศาสตร์ให้เป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ** ถึงแม้ว่าตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ จะได้มีการจัดตั้งแผนกวิชานิติศาสตร์ขึ้นแล้ว แต่เป็นแผนกวิชาที่สังกัดกับคณะรัฐศาสตร์ อย่างไรก็ตาม**แผนกวิชานิติศาสตร์เป็นแผนกวิชาที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นแผนกวิชาอิสระมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ แล้ว เพราะเหตุว่าปริญญาที่นิสิตได้รับเป็นปริญญานิติศาสตรบัณฑิต ไม่ใช่ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต** นอกจากนั้น จำนวนนิสิตของแผนกวิชานิติศาสตร์ทั้งภาคปกติและภาคสมทบรวมกันแล้วมีจำนวนเท่ากันหรือค่อนข้างจะมีจำนวนมากกว่านิสิตของคณะรัฐศาสตร์ซึ่งรวมกันทุกแผนกวิชาแล้ว จึงกล่าวได้ว่า แผนกวิชานิติศาสตร์ในคณะรัฐศาสตร์นั้น เป็นแผนกวิชาที่มีลักษณะพิเศษควรจะได้มีการพัฒนาขึ้นเพื่อให้เป็นคณะนิติศาสตร์อย่างสมบูรณ์ได้แล้ว

ประการที่สอง - ผมมีความเห็นว่า คณะวิชาที่ประสาทปริญญานิติศาสตร์ ซึ่งไม่ใช่ปริญญานิติศาสตรบัณฑิตอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต่อไปจะมีปริญญาโทและปริญญาเอก **จึงควรจะให้คณะนิติศาสตร์เป็นผู้ประสานปริญญาดังกล่าว ไม่ใช่คณะรัฐศาสตร์**

ประการที่สาม - นิติศาสตรบัณฑิตที่จบจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องไปแข่งขันกับภายนอกในการประกอบอาชีพหรือรับราชการ เช่น การสอบแข่งขันเข้าเป็นผู้พิพากษา อัยการ นิติกร พนักงานสอบสวน ทนายความ หรือผู้ที่ใช้วิชาชีพกฎหมายอย่างอื่น ซึ่งในขณะนั้นได้มีคณะวิชาที่ประสาทวิชานิติศาสตรบัณฑิตอยู่แล้ว ได้แก่ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ก่อตั้ง พ.ศ. ๒๕๑๔) เพราะฉะนั้นควรจะได้มีการพิจารณาถึงศักดิ์และสิทธิ์แห่งปริญญาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยควรจะมีศักดิ์และสิทธิ์แห่งปริญญาเท่าเทียมกับนิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยอื่นดังกล่าวแล้ว และแน่นอนว่า ในอนาคตจะมีมหาวิทยาลัยเอกชนจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ เพื่อประสาทปริญญานิติศาสตร์อีกจำนวนหนึ่ง จึงควรให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประสาทปริญญานิติศาสตร์ โดยคณะนิติศาสตร์แทนคณะรัฐศาสตร์

การดำเนินการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์

ผมเข้าเป็นอาจารย์ในแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามคำเชิญชวนของท่านศาสตราจารย์เกษม อุทยานิน คณบดีคณะรัฐศาสตร์ในขณะนั้น

โดยท่านมีความประสงค์ที่จะหานักกฎหมายที่จบจากต่างประเทศมาเป็นอาจารย์ เพื่อพัฒนานักกฎหมายของแผนกวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น **จึงได้เข้ามาเป็นอาจารย์ในแผนกวิชานิติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๙ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการนำวิชาความรู้ที่ได้รับมาจากต่างประเทศและเป็นประเทศที่เป็นที่มาของกฎหมายในประเทศไทย** ได้แก่ กฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งได้มีอิทธิพลต่อกฎหมายไทยและนักกฎหมายไทยเป็นอย่างมาก จึงคิดว่าการที่ไปเรียนกฎหมายในมหาวิทยาลัยปารีสเป็นเวลาถึง ๕ ปี โดยเรียนกฎหมายหลัก ได้แก่ การเรียนกฎหมายเอกชน (Droit Prive) ซึ่งนอกจากหลักกฎหมายทั่วไปแล้ว ได้เรียนกฎหมายหลักคือ กฎหมายแพ่งและกฎหมายพาณิชย์ กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล อย่างนี้เป็นต้น **จึงมีเจตนาแรงกล้าที่จะมีส่วนในการสร้างนักกฎหมายรุ่นใหม่เพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน**

เนื่องจากในขณะนั้นมีนักกฎหมายจากต่างประเทศเริ่มเข้ามาประกอบอาชีพกฎหมายในประเทศไทยในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนองการเข้ามาลงทุนของชาวต่างประเทศในประเทศไทย และต้องยอมรับว่า นักลงทุนชาวต่างประเทศเมื่อจะเข้าไปลงทุนในประเทศใด เรื่องที่จะต้องพึ่งพามากที่สุดเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหากฎหมายต่างๆ เช่น เรื่องการลงทุน การจัดตั้งบริษัท การจัดการบริษัท กฎหมายภาษีอากร กฎหมายที่ดิน กฎหมาย

อาจารย์เกษม อุทยานิน
คณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(พ.ศ. ๒๔๙๔ - ๒๕๑๓)

ศุลกากร กฎหมายการลงทุน กฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายก่อสร้าง และอื่นๆ ซึ่งนักลงทุนชาวต่างประเทศจำเป็นต้องรับฟังความเห็นทางกฎหมายของนักกฎหมาย แต่ในขณะนั้นนักกฎหมายไทยและสำนักงานกฎหมายของคนไทยโดยทั่วไปยังไม่สามารถจะให้บริการแก่ชาวต่างประเทศได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงทำให้นักกฎหมายชาวต่างประเทศได้เริ่มเข้ามาประกอบอาชีพกฎหมายในประเทศไทย ในรูปแบบของที่ปรึกษากฎหมาย ไม่ใช่ทนายความ ในรูปแบบของเจ้าของสำนักงานกฎหมาย โดยชาวต่างประเทศเป็นผู้รับการติดต่อจากบรรดานักลงทุนชาวต่างประเทศแล้วจ้าง

ภาพถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ ในชุดครุยปริญญาเอก
ทางนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปารีส (Docteur en Droit)

นักกฎหมายไทยที่พอจะรู้ภาษาต่างประเทศเป็นทนายความในสำนักงานของตน ซึ่งในขณะนั้นได้มีแรงต่อต้านนักกฎหมายจากต่างประเทศในรูปแบบนี้ เพียงแต่ยังไม่ใช่เป็นการต่อต้านที่รุนแรง แต่เริ่มมีความรู้สึกไม่พึงพอใจต่อการเข้ามาประกอบอาชีพกฎหมายในประเทศไทย ถึงแม้ว่าชาวต่างประเทศจะไม่สามารถประกอบอาชีพทนายความในประเทศไทยได้ก็จริง แต่การที่เป็นหัวหน้าของนักกฎหมายคนไทย เป็นเจ้าของกิจการ และเป็นผู้ดำเนินการติดต่อกับนักธุรกิจชาวต่างประเทศก็เป็นการแย่งการประกอบอาชีพของนักกฎหมายคนไทย ขณะเดียวกันถ้าเราเพียงแต่ต่อต้านนักกฎหมายชาว

ต่างประเทศ โดยนักลงทุนชาวต่างประเทศก็ไม่สามารถที่จะได้รับบริการทางกฎหมายหรือการลงทุนจากนักกฎหมายไทย นักลงทุนเหล่านั้นจะไม่สามารถเข้ามาลงทุนในประเทศไทย เป็นการทำลายธุรกิจและบรรยากาศการลงทุนของชาวต่างชาติที่สนใจจะเข้ามาลงทุนในประเทศไทย เพราะฉะนั้นวิธีการที่จะแก้ไขปัญหานี้ในระยะยาวได้แก่ การที่จะ**ต้องมีความพยายามที่จะสร้างนักกฎหมายไทยขึ้นมารองรับและให้บริการแก่ผู้ลงทุนชาวต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพได้** จริงอยู่เป็นเรื่องที่จะต้องใช้เวลาพอสมควรในการที่จะสร้างนักกฎหมายคนไทยเหล่านี้ แต่ถ้าไม่เริ่มตั้งแต่ขณะนั้นก็จะเป็นการสายเกินไป เพราะฉะนั้น **การที่ยอมรับเข้ามาเป็นอาจารย์กฎหมาย จึงเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ต้องการพัฒนานักกฎหมายไทยให้มีความทันสมัยเป็นสากลขึ้น**

การพัฒนาการเรียนการสอน

ขณะนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า การเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ยึดถือแนวทางดั้งเดิมที่ใช้กันมาตั้งแต่มีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้น โดยได้ให้ความสำคัญแก่กฎหมายหลัก ๔ เล่ม ได้แก่ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

นอกนั้นก็มีการศึกษากฎหมายประกอบอื่นๆ เช่น กฎหมายลักษณะพยาน ธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายที่ดิน กฎหมายภาษีอากร ซึ่งกฎหมายภาษีอากรก็มีการเรียนการสอนกันน้อยมาก นอกจากนั้น การเรียนการสอนจะยึดแนวอธิบายหลักกฎหมาย ประกอบด้วย

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นหลัก โดยผู้สอนได้อธิบายหลักกฎหมายโดยอาศัยคำพิพากษาศาลฎีกามารองรับ ซึ่งทำให้การเรียนการสอนวิชากฎหมายมีความคับแคบ การเขียนตำราหรือคำสอนในวิชากฎหมายเป็นการนำเอาคำพิพากษาศาลฎีกามาวางเป็นแนวทางในการวินิจฉัย ซึ่งเรียกว่าการวางธง ซึ่งมีผลไปถึงการสอบกฎหมาย แทนที่การวัดผลจะวัดความรู้ในหลักกฎหมาย แต่เป็นการวัดผลว่าคำตอบกฎหมายที่ได้ตอบมานั้นตรงกับแนวทางที่คณะผู้ออกสอบหรือกรรมการสอบได้วินิจฉัยไว้ว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งภาษาโดยทั่วไปเรียกว่าตรงกับธงคำตอบที่ผู้สอนหรือคณะผู้ออกข้อสอบได้วางไว้หรือไม่ และการเรียนการสอนแบบนี้ยังขยายผลไปถึงการเรียนการสอนในสำนักอบรมและศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาด้วย ซึ่งในหลักการของสากลแล้วการเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์เป็นการเรียนการสอนโดยให้มีความรู้ในเรื่องตัวบทกฎหมาย หลักกฎหมาย ปรัชญากฎหมาย เพื่อเป็นนักนิติศาสตร์ แต่การเรียนการสอนในสำนักอบรมนักศึกษากฎหมายเป็นการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพกฎหมายได้ เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนจึงไม่น่าจะเหมือนกัน แต่เหตุผลที่การเรียนการสอนใช้แนวทางดังกล่าว เพราะอาจารย์ผู้สอนเกือบทั้งหมด

เป็นผู้พิพากษาเป็นส่วนใหญ่ จะมีอัยการบ้างก็เป็นส่วนน้อย นอกจากนั้นก็อาจจะมีนักกฎหมายจากหน่วยงานอื่นบ้าง **อาจารย์ผู้สอนเกือบทั้งหมดไม่เคยได้รับการศึกษาวิชากฎหมายจากต่างประเทศ**จึงทำการสอนตามแนวทางดั้งเดิม คือการศึกษาตัวบทประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกาแล้วเอาถ้อยคำในตัวบทมาตีความหมายหรือแปลความหมายตามความเห็นของตนเอง ประกอบกับอาศัยแนวทางคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งก็คืออาศัยการแปลความกฎหมายในบางประโยคบางวรรคหรือบางถ้อยคำโดยไม่เข้าใจหรือไม่รู้ซึ้งถึงที่มาของหลักกฎหมายของแต่ละมาตรา แต่ละส่วนที่บัญญัติไว้ในตัวบทกฎหมาย ทำให้การเรียนการสอนวิชากฎหมายไม่มีประสิทธิผลอย่างสมบูรณ์

การพัฒนาตำรากฎหมาย

ตำรากฎหมายมีน้อยมาก เพราะอาจารย์ผู้สอนกฎหมายส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเป็นอาจารย์พิเศษที่มีงานประจำมากอยู่แล้ว โดยเฉพาะอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยจัดเชิญมาสอน ก็เป็นอาจารย์ที่เป็นผู้ใหญ่หรืออาวุโสพอสมควร ซึ่งท่านเหล่านี้ต่างก็มีงานประจำหรืองานพิเศษมากยิ่งขึ้นตามตำแหน่งหน้าที่ เพราะฉะนั้นจึงหาเวลาที่เขียนคำสอน หรือเขียนตำรากฎหมายเพื่อประกอบคำสอนได้น้อยมาก ส่วนผู้ที่มีความขยันในการเขียนตำราหรือคำสอนกฎหมาย ก็เป็นการเขียนในลักษณะที่เขียนคำอธิบายตามความเข้าใจของตนเอง โดยไม่ได้ศึกษาถึงที่มาหรือหลักกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับนับถือกันทั่วไป และนำเอาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ตรงหรือเกี่ยวข้องมาใส่ไว้ในคำอธิบายนั้น และในการวัดผลหรือในการสอบ ถ้าผู้สอบตอบไม่ตรงกับแนวทางที่ศาลฎีกาวางไว้ก็ถือว่าผิด ถึงแม้ว่าจะมีเหตุผลเพียงใดก็ตาม ซึ่งอันนี้เป็นเรื่องที่น่าเสียดายและน่าที่จะต้องมีการแก้ไขอย่างยิ่ง โดยที่การนำคำพิพากษาศาลฎีกามาเป็นหลักในการวินิจฉัยปัญหาข้อสอบนั้นน่าจะไม่ถูกต้อง เพราะความสามารถของผู้สอบวิชากฎหมายควรจะวัดผลหรือ

วินิจฉัยจากความรู้ความเข้าใจของผู้สอบที่มีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายอย่างลึกซึ้งเพียงใด การยกตัวอย่างเพียงไม่กี่บรรทัดมาตั้งเป็นคำถามแล้วให้ผู้สอบวินิจฉัยว่าผลที่ออกมาจะเป็นสีขาวหรือสีดำ ถ้าธงคำตอบตั้งไว้ว่าจะต้องออกมาเป็นสีขาว ผู้ที่ตอบมาเป็นสีดำก็สอบตก ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจะขัดกับความเป็นจริงอย่างยิ่ง เพราะในการพิจารณาคดีแต่ละคดีจะเห็นได้ว่าแต่ละคดีจะมีคณะผู้พิพากษาเกินกว่าหนึ่งคน ที่เรียกว่าเป็นองค์คณะ มีการให้ทนายความทั้งสองฝ่ายนำพยานเข้าสืบ ถึงกระนั้นก็ตาม คำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาของผู้พิพากษาทั้ง ๆ ที่ได้รับฟังคำพยานหลักฐานจากคู่ความทั้งสองฝ่ายโดยละเอียดเป็นร้อย ๆ หน้า ก็ยังไม่ถึงขนาดที่มีความเห็นตรงกันหมดทุกเรื่องทุกประเด็น แต่ในคำตอบของวิชากฎหมายของประเทศไทยยังยึดถือแนวทางดั้งเดิมดังกล่าวแล้ว

พัฒนาการวัดผลสอบ เพื่อต้องการที่จะพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนวิชากฎหมาย ในคณะนิติศาสตร์เสียใหม่

ซึ่งเมื่อได้จัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นแล้วก็ได้วางแนวทางให้กับบรรดาอาจารย์ผู้สอนว่า ขอให้พิจารณาความรู้ความสามารถและความเข้าใจในตัวบทกฎหมายเป็นหลัก สำหรับตัวอย่างที่ยกขึ้นให้วินิจฉัยนั้น ถ้าผู้สอบได้แสดงความรู้ความสามารถและความเข้าใจอย่างถูกต้องในตัวบทกฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการวินิจฉัยแล้ว คำตอบที่วินิจฉัยตามตัวอย่างที่ยกมานั้น อาจจะเป็นคำตอบที่เป็นสีขาวก็ได้ เป็นสีดำก็ได้ โดยให้พิจารณาว่าการที่ผู้สอบได้ตอบคำถามโดยได้วินิจฉัยว่าคำตอบควรจะเป็นสีขาวหรือสีดำนั้น มีเหตุผลในหลักกฎหมายใดมารองรับหรือไม่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าธงคำตอบจะเป็นสีขาวหรือสีดำ ซึ่งเป็นที่น่ายินดีที่การริเริ่มและความพยายามดังกล่าวแล้วถึงแม้จะต้องใช้เวลามากเพื่อจะเปลี่ยนแปลงแนวคิดของบรรดาอาจารย์ผู้สอนแบบเก่า ปรากฏว่าได้เริ่มมีการยอมรับแนวทางนี้อย่างน้อยที่สุดในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ

๔๐ ปีที่แล้ว แล้วก็ได้พัฒนามาเป็นแนวทางของการวินิจฉัยคำตอบของผู้สอนในปัจจุบันในมหาวิทยาลัยหรือในสำนักศึกษาที่มีการสอนวิชากฎหมายต่างๆ

ประการต่อไปได้พิจารณาถึงการศึกษาวิชากฎหมายในประเทศไทย การศึกษาวิชากฎหมายได้เปิดสอนในชั้นปริญญาโทและในชั้นปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นเวลานานแล้ว แต่โดยทั่วไปการศึกษาในระดับปริญญาเอกเกือบจะไม่มีเลย และที่เคยมีผู้ได้รับปริญญาเอกของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็เป็นผู้ได้รับปริญญาหลัง พ.ศ. ๒๕๑๐ แม้ผู้ที่เข้าเรียนปริญญาโทในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มีการลงทะเบียนเรียนพอสมควร แต่จำนวนผู้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโทมีน้อยมาก บางปีไม่มีผู้สำเร็จการศึกษาเลย บางปีมีแค่ ๑ หรือ ๒ คน โดยที่ไม่มีหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่เป็นสากลในการวินิจฉัยคำตอบของนักศึกษาและผู้สอนที่มีความภาคภูมิใจผิด ๆ ที่สามารถคุยได้ว่าหลักสูตรปริญญาโทของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานสูง จนถึงบางปีไม่มีผู้สอบได้เลย ถึงแม้จะมีผู้เรียนพอสมควรก็ตาม ซึ่งเป็นการเข้าใจที่ผิดพลาดด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ในชั้นปริญญาโท นอกจากไม่มีตำราเรียนหรือเป็นตำราที่จัดทำขึ้นโดยไม่ใช่ตำรามาตรฐานและยังเน้นหลักเฉพาะกฎหมาย ๔ เล่ม ซึ่งเป็นกฎหมายหลักดังกล่าวแล้ว แต่ยังไม่ขยายรวมไปถึงกฎหมายเปรียบเทียบ กฎหมายมหาชน กฎหมายธุรกิจ และกฎหมายอื่น ๆ เพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าของโลกในปัจจุบัน

เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายสู่ประชาชน

ในฐานะที่เป็นอาจารย์กฎหมาย เมื่อประเทศมีหลักการว่าบุคคลทุกคนต้องรู้กฎหมาย บุคคลใดจะปฏิเสธความรับผิดโดยอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ แต่ในข้อเท็จจริงการที่จะสมมุติให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้กฎหมายนั้น เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะถ้าจะให้ประชาชนมีความรู้ทางกฎหมาย

จะต้องมีการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายไปสู่ประชาชน ผู้ที่จะเผยแพร่ได้น่าจะได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา ผู้มีอุดมการณ์ในการที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม แต่เมื่ออาจารย์ผู้สอนในคณะนิติศาสตร์ แม้แต่กระทั่งในแผนกวิชานิติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พิเศษ เป็นข้าราชการศาล อัยการ หรือประกอบอาชีพอื่นอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในการให้ความรู้หรือการเผยแพร่กฎหมายไปสู่ประชาชนและไม่สามารถที่จะจัดรวบรวมนิสิตนักศึกษาให้ดำเนินการเผยแพร่กฎหมายไปสู่ประชาชนได้ ซึ่งสาเหตุนี้ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ซึ่งเห็นว่า **นิสิตนักศึกษาควรจะมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการให้ความรู้ทางกฎหมายและเผยแพร่กฎหมายไปสู่ประชาชน จึงได้เริ่มแนวทางในการที่จะให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่กฎหมายไปสู่ประชาชนตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้ามาเป็นอาจารย์กฎหมาย**

ประการต่อไปต้องการให้มีการผลิตตำรา คำบรรยาย ข้อเขียนบทความกฎหมาย ซึ่งในขณะนั้นยังมีน้อยมาก เพราะขาดผู้นำและขาดผู้ที่ดำเนินการในทางด้านนี้

สร้างจำนวนอาจารย์ประจำ

สนับสนุนส่งเสริมนักศึกษาที่มีแวว “ที่จะเป็นนักกฎหมายที่ดีให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อรับใช้ประเทศชาติในอนาคต” โดยเฉพาะจะ **ต้องสร้างอาจารย์ประจำที่มีแววที่จะเป็นนักกฎหมายที่จะเป็นอาจารย์ที่ดีได้ โดยถือหลักว่า เมื่อครูดี ลูกศิษย์ก็ควรจะดีไปด้วย**

และข้างต้นนี้คือปณิธานที่จะปฏิรูปแนวทางการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ โดยการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์เพื่อพัฒนานักนิติศาสตร์ในอนาคตให้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในหลักกฎหมาย มีความรู้ความสามารถและใช้กฎหมายให้เป็นประโยชน์ เพื่อรับใช้ประเทศชาติและรับใช้สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

วันรพี

กิจกรรมเพื่อรำลึกถึงพระคุณของ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

“พระบิดาแห่งกฎหมายไทย”

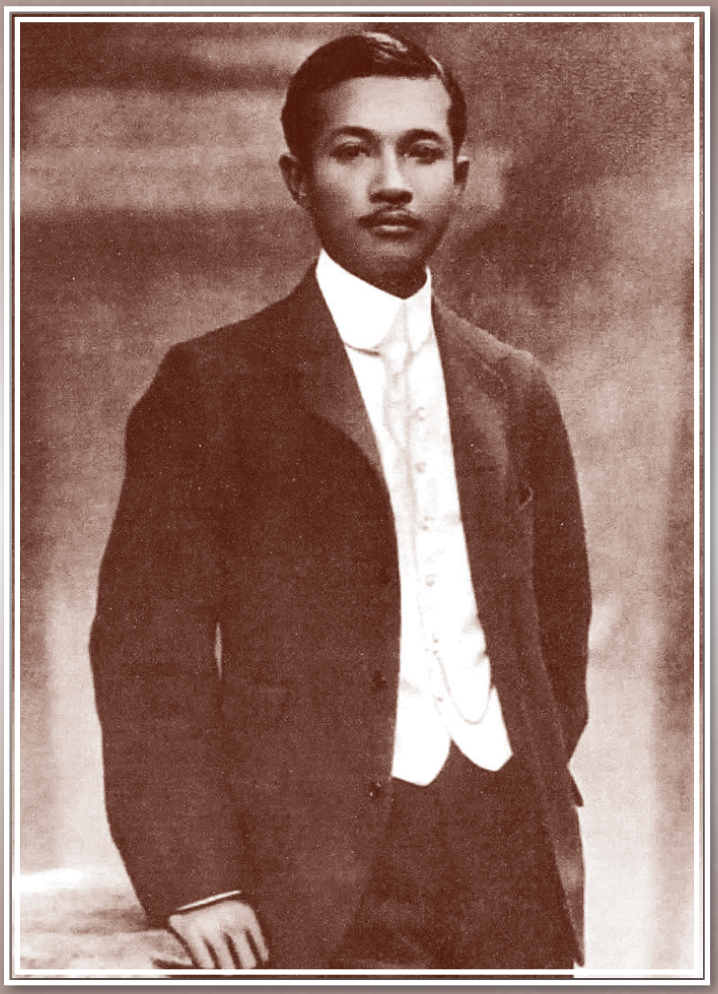

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

การดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติแห่งปริญญานิติศาสตร์

เป็นที่ยอมรับว่าเมื่อปี ๒๕๐๙ ซึ่งเป็นปีที่เริ่มเป็นอาจารย์ในแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นั้น นิติศาสตรบัณฑิตจากคณะรัฐศาสตร์ยังไม่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป เพราะเข้าใจว่าผู้ที่จบกฎหมายจากคณะรัฐศาสตร์ก็คือผู้ที่ได้รับปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต **เพราะฉะนั้น การเผยแพร่ชื่อเสียงแผนกวิชานิติศาสตร์รวมทั้งเผยแพร่เกียรติแห่งปริญญานิติศาสตรบัณฑิตของแผนกวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เริ่มเป็นที่รู้จักของสังคมภายนอกจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเริ่มต้นดังกล่าว** จึงได้เริ่มดำเนินการตามแนวทางที่ให้สังคมภายนอกได้รู้จักนิติศาสตรบัณฑิตหรือนิติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย **ด้วยการให้นิสิตเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ในการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณ เช่น ได้ให้มีการจัดงาน“วันรพี”ขึ้นในวันที่ ๗ สิงหาคมของทุกปี เพื่อระลึกถึงพระคุณของพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย”**

การจัดกิจกรรมในวันรพี ของแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันรพี ๗ สิงหาคม ๒๕๑๐ มีการจัดงานวันรพี กิจกรรมในวันนั้น ได้แก่ การอภิปราย โดยผู้อาวุโสที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, คุณหญิงแร่ม พรหโมบล บุณยประสพ (เนติบัณฑิตหญิงคนแรก), แพทย์หญิงคุณเพียร เวชบุล, ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ โดยมี ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

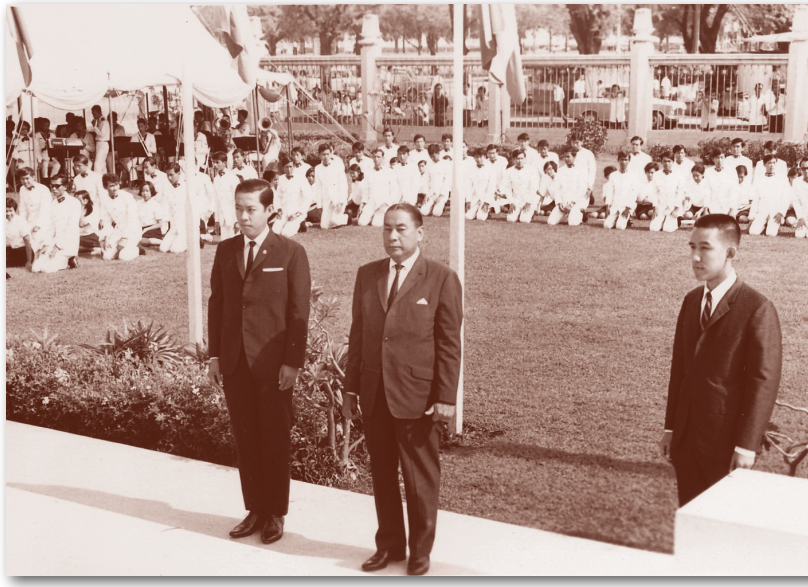

นิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ นำโดย ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล หัวหน้าแผนกวิชานิติศาสตร์, อาจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน, อาจารย์ดำรง ธรรมารักษ์ วางพวงมาลาหน้าพระรูปกรมหลวงราชบุรีฯ ในวันรพีที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๑

ในภาพ นิสิตแต่งเครื่องแบบนั่งคุกเข่าเตรียมถวายบังคมอย่างสวยงามเรียบร้อย

จัดรายการอภิปรายในหัวข้อ "รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา" โดย ดร. ป่วย อึ้งภากรณ์, ดร. สมภพ โหตระกิตย์ และ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช วันรพี 7 สิงหาคม 2511 ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากนิสิตนักศึกษาและประชาชนอย่างมาก

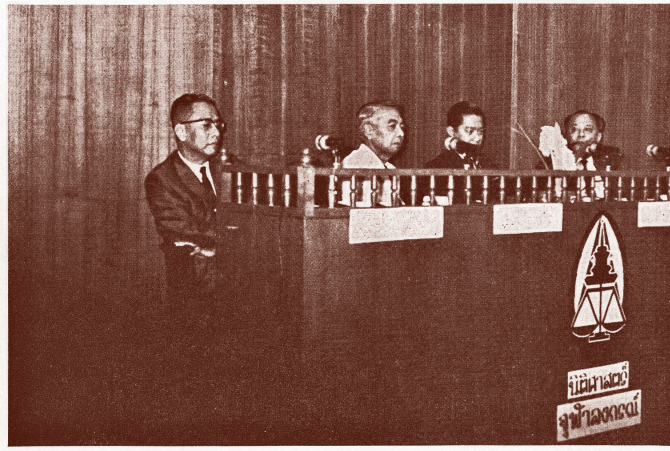

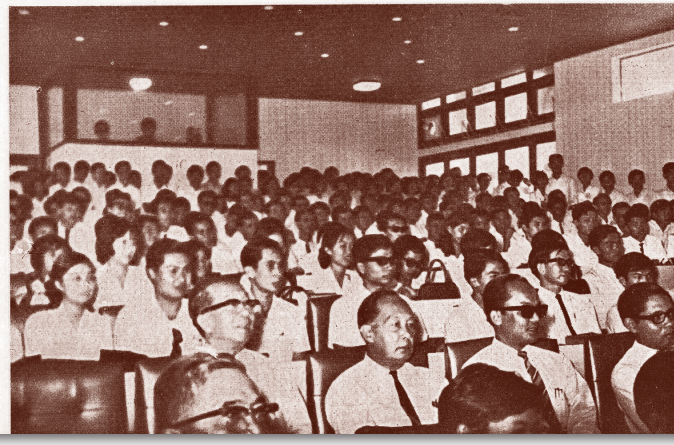

จัดการแสดงละครชีวิตในเชิงวิชาการทางกฎหมาย
ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๔ เรื่อง "สายเสียแล้ว"
โดยได้รับเกียรติจากบุคคลผู้มีชื่อเสียงในวงการกฎหมาย
และในวงการแสดง แสดงร่วมกับ นิสิตปีจุบัน
ในวันพุธที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๒

คณาจารย์และนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย นำพวงมาลาไปถวายสักการะ ณ พระรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ **พระบิดาแห่งกฎหมายไทย** ในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๓

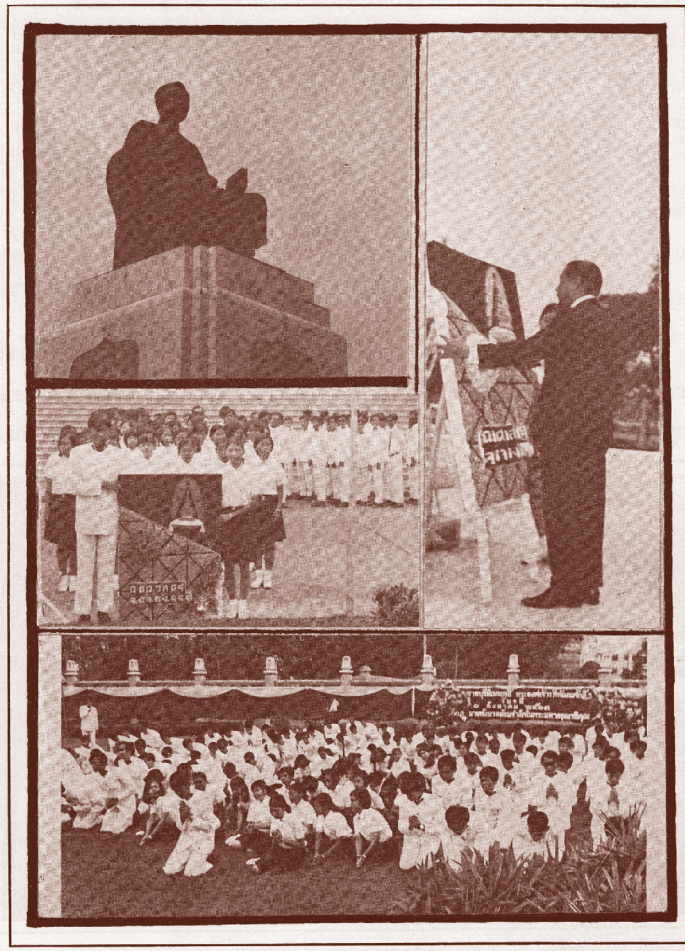

รายการอภิปรายในหัวข้อ **กฎหมายปรามการค้าประเวณีกับสังคมไทยปัจจุบัน** ในวันพุธที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๓ ณ ห้องประชุมศึก ๓ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ โดย ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช พล.ต.ต. ชุมพล โลหะชาละ แพทย์หญิงเพียร เวชบุล คุณพลศรี คชาชีวะ และผู้ดำเนินการอภิปราย อาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

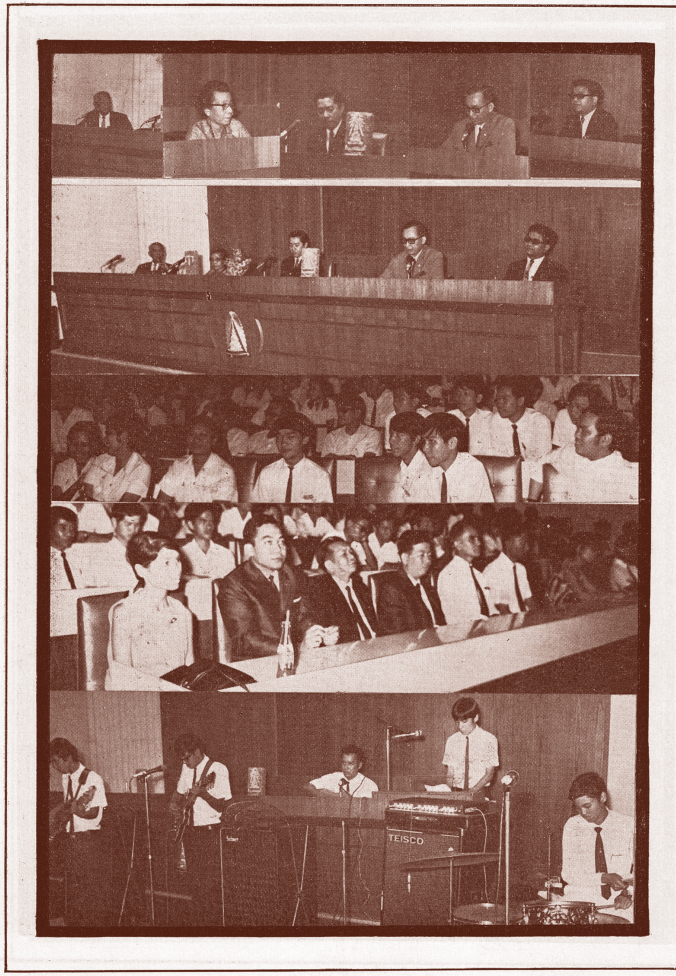

"งานวันรพี"
ที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๕

งาน "วันรพี" เพื่อจัดหาเงินทุนนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่โรงแรมเชอราตัน พ.ศ. ๒๕๑๕ ผู้ร่วมงาน อาทิ ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล และภริยา, ศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์, ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, อาจารย์สรรเสริญ ไกรจิตติ, อาจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นต้น

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ให้เกียรติขึ้นขับร้องเพลงเนื่องในงาน “วันรพี”

การลีลาศในงาน “วันรพี” โดยบรรดาบุคคลสำคัญในวงการกฎหมายที่มาร่วมงาน อาทิ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์, อาจารย์สรรเสริญ ไกรจิตติ เป็นต้น

นำนิสิตเข้าเฝ้า ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงินจากการจัดงานวันรพี

๑๓ มีนาคม ๒๕๑๑

นอกจากจะเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของนิสิตนิติศาสตร์แล้ว
ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ยังได้นำคณะนิสิตเข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน
แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกปีเป็นเวลาหลายปี จนทรงรู้จักนิสิตนิติศาสตร์ จุฬาฯ

ในวาระมหามงคลนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำรัส
ซึ่งมีสาระสำคัญมากมาย โดยเฉพาะพระราชทานแนวทางแก่ผู้รับผิดชอบ
ในวงการต่าง ๆ ให้คำนึงถึงความเป็นจริงและความยุติธรรม
ในการออกกฎหมายมาใช้บังคับแก่ประชาชน

๒๑ มีนาคม ๒๕๑๒

เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ เวลา ๑๐.๐๐ น. ดร.อุกฤษ อาจารย์ที่ปรึกษานิสิต
แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำคณะกรรมการ
จัดงาน "วันรพี" และนิสิตจำนวน ๖๕ คนเข้าเฝ้าฯ
ทูลเกล้าฯ ถวายเงินรายได้จากการจำหน่ายหนังสือกฎหมาย
โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนอานันทมหิดล
(ภาพพระราชทาน)

**ภาพนี้จากหนังสือสยามรัฐ วันศุกร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔*

บุคคลในภาพบางคนส่วนใหญ่ยังมีชีวิตอยู่ นอกจากอาจารย์วงษ์ วีระพงษ์ อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา และเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมเขียนเรื่องลงใน "หนังสือปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน" (ใส่ชุดสากล คนที่สี่จากซ้าย - ปัจจุบันถึงแก่กรรมแล้ว) อาจารย์ที่ใส่ชุดสากลคนแรก (ริมซ้ายสุดในภาพ) ได้แก่ อาจารย์เทียมใจ สุรพัฒน์ อาจารย์รัฐศาสตร์ผู้สนับสนุนงานของแผนกนิติศาสตร์อย่างดียิ่ง อาจารย์ที่ใส่ชุดสากลคนที่สองได้แก่ อาจารย์รุ่งฤทธิ์ ศยามานนท์ อาจารย์รัฐศาสตร์ ผู้ได้รับแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยเป็นผู้ช่วยผู้จัดการสำนักงานผลประโยชน์ จุฬาฯ คนต่อไป ได้แก่ อาจารย์ดำริห์ บูรณะนนท์ ต่อมามีบทบาทสำคัญในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีความก้าวหน้าเป็นถึงรองศาสตราจารย์ และเป็นเลขานุการคณะนิติศาสตร์รุ่นบุกเบิก ส่วนนิสิตในภาพหลายคนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานระดับสูงในหน่วยงานต่าง ๆ

เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๑๕ นำนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน จากการจัดงาน “วันรพี”

ต่อมาเมื่อมีการยกฐานะแผนกวิชานิติศาสตร์ขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ บรรดานิสิตรุ่นนี้
และรุ่นต่อ ๆ มาได้เป็นนิสิตคณะนิติศาสตร์อย่างเต็มตัว เมื่อมีประกาศคณะปฏิวัติ
ให้จัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๕

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๑๖ นำนิสิตเข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ
ถวายเงินจากการจัดงาน “วันรพี”
บรรดานิสิตที่ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑
เวลาผ่านไป ๔๐ กว่าปี ปัจจุบันนิสิตเหล่านี้ ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน
อย่างสูงและทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติอย่างมาก

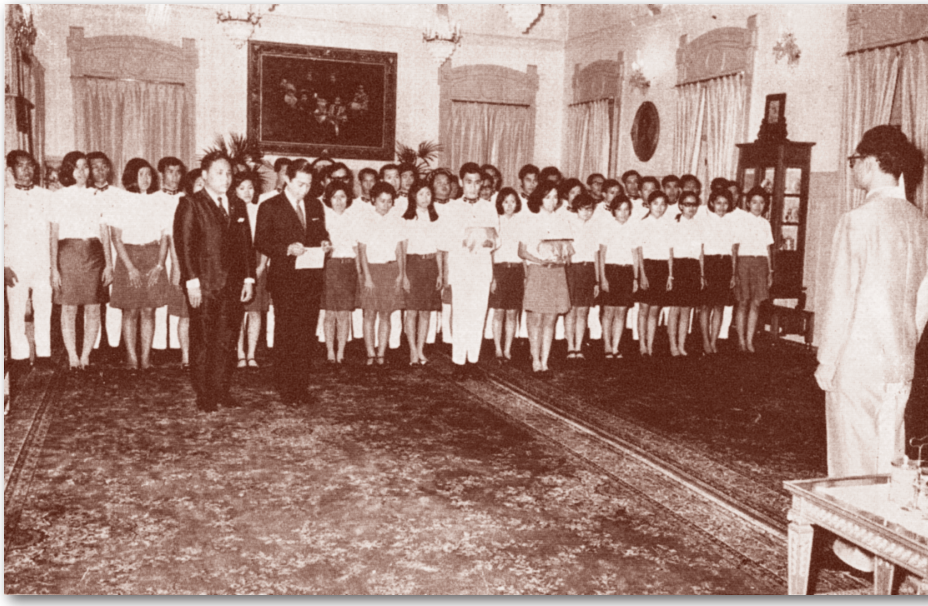

เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๓ เป็นปีที่ ๓

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงาน “วันรพี”
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันจันทร์ที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๓

ขอขอบใจที่คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และได้นำเงินส่วนหนึ่งมาให้เพื่อที่จะช่วยผู้ที่ปฏิบัติการเพื่อบ้านเมืองและจะต้องได้ประสบเคราะห์ร้าย ซึ่งจะเป็นกำลังใจสำหรับผู้ที่ปฏิบัติการป้องกันบ้านเมืองต่อไป

การที่ทางนิติศาสตร์ได้จัดละครขึ้นในครั้งนั้น ก็เป็นสิ่งที่น่าชมเชยอย่างยิ่งเพราะว่ากฎหมายนี้ต้องให้ประชาชนทราบถึงกลไกและความเป็นมาโดยตลอด ทั้งให้ได้เห็นว่ามีประโยชน์อย่างไร โดยเฉพาะที่ได้แสดง ก็ได้แสดงถึงความเป็นอยู่ในบ้านเมืองปัจจุบัน ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งทุกคนมีความห่วงใยว่ามีปัญหาเกิดขึ้นที่เรียกว่าปัญหาเยาวชน หมายความว่าเยาวชนขาดความรู้และขาดที่เรียน ก็เกิดทำตัวเป็นอันธพาลตั้งกันเป็นแก๊ง และได้ทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมมามากขึ้นทุกที การที่มีปัญหาเยาวชนนี้ไม่ใช่เรื่องของเจ้าหน้าที่ทางรัฐบาลหรือของการตำรวจที่จะปราบปรามเท่านั้นเอง เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะพยายามหาทางป้องกันและแก้ไข ตามที่เห็นอยู่และตามที่สังเกตมีปัญหาเยาวชนที่เกิดขึ้นนี้มีเหตุว่า เพราะเยาวชนเห็นว่าการทำมาหากินอย่างสุจริตนั้นมีความลำบากยากเข็ญต้องเหน็ดเหนื่อย ต้องมีความรู้ และต้องมีความอดทน การทำมาหากินในทางทุจริตคือในทางตั้งกันเป็นแก๊งโจรง่ายกว่า แล้วก็มีตัวอย่างตามข่าวหนังสือพิมพ์ ตามโทรทัศน์และภาพยนตร์

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการหากินในทางเป็นผู้ร้ายก็อาจสะดวกเหมือนกัน แล้วก็มีวิธีการที่ง่ายๆ แต่ว่าถ้าเยาวชนเหล่านั้นมีความรู้ และทราบถึงอันตราย ทราบว่ามีการคุ้มครองบ้านเมือง มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามและมีการตัดสินในโรงศาล ที่จะทำให้เข้าใจถึงอันตรายของอาชีพเหล่านั้น ก็จะทำให้เยาวชนมีกำลังใจมากขึ้นที่จะขวนขวายหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความพยายามในทางดีมากขึ้น งานที่ได้จัดขึ้นจึงเป็นงานที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง

อีกอย่างหนึ่งขอตั้งข้อสังเกตว่า ประชาชนเพิ่มขึ้นมากก็หมายความว่ามีเด็กเกิดขึ้นมาก จะทำให้เกิดภาระแก่บ้านเมืองที่จะหาที่เรียนหาที่สอนเยาวชนเหล่านั้นมากขึ้นทุกที ทางบ้านเมืองเราจะสร้างโรงเรียนและผลิตครูให้มากให้เหมาะกับจำนวนของเยาวชนที่เพิ่มขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ยาก ต้องหาวิธีอื่นที่จะแก้ปัญหานี้ คือ แม้ตัวจะไม่ได้เป็นครูหรือเป็นผู้มีอาชีพมีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษา ก็สมควรที่จะเอาใจใส่ในการให้ความรู้แก่ผู้อื่นผู้ที่เยาว์กว่า หรือผู้ที่เยาว์กว่าในคุณวุฒิ นักศึกษาซึ่งบางคนก็นับว่ายังเป็นเยาวชนอยู่เพราะอายุยังไม่มากนักก็เกิดมีหน้าที่ขึ้น แต่เพราะว่ามีอายุและมีคุณวุฒิมากกว่าประชาชนจำนวนมาก ก็เกิดเป็นหน้าที่ขึ้นมาที่จะต้องพยายามสอนที่จะชี้แจงให้ผู้ที่เยาว์กว่าในอายุและวุฒิให้ทราบและให้สามารถที่จะประกอบการงานอาชีพ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตัว โดยไม่เบียดเบียนบ้านเมืองและต่อส่วนรวม ก็ขอให้ทุกคนได้นึกว่าเมื่อเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะเข้ามาเรียนในด้านกฎหมายก็มีหน้าที่อันใหญ่ที่จะต้องทำตั้งแต่บัดนี้ มิใช่ว่าสำเร็จการศึกษาไปแล้วจึงจะไปทำโดยที่อาชีพการงานของท่านต่อไปจะเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ซึ่งในบัดนี้ได้เล่าเรียนมาพอสมควรแล้ว ก็ควรจะได้เริ่มทำประโยชน์ต่อส่วนรวมบ้าง ถ้าทำดังนี้ก็นับว่าแต่ละคนได้ทำประโยชน์ตามฐานะของตัว และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างยิ่งที่จะได้ป้องกัน

บ้านเมืองมิให้เกิดความยุ่งยากวุ่นวาย ที่มีความยุ่งยากวุ่นวายก็มีมากพอแล้ว เราต้องพยายามที่จะระงับไป อย่างที่เอาเงินมาให้สำหรับช่วยผู้ที่ปฏิบัติงานป้องกันบ้านเมืองก็เป็นสิ่งที่ดี แต่ว่าถ้าผู้ที่ป้องกันบ้านเมืองตามชายแดนต้องเสียชีวิตหรือต้องบาดเจ็บ ทุพพลภาพมีความทุกข์ยากอย่างใหญ่หลวง เหล่านั้นได้ป้องกันประเทศสำเร็จแล้ว แต่ประเทศข้างในมีความเน่าเฟะ ก็จะทำให้การเสียสละเสียเปล่า ไม่มีประโยชน์เลย น่าเสียดายทั้งชีวิตคน ทั้งสิ่งของ ทั้งเงินทอง ทั้งกำลังที่ได้ทุ่มเทไว้ เราทุกคนจึงมีหน้าที่ที่จะรักษาความเรียบร้อยในบ้านเมืองตามกำลังที่มีอยู่

ขอขอบใจอีกทีที่มีกิจกรรมและได้นำเงินมาช่วยทุกปี กลายเป็นประเพณี ก็ขอให้เป็นเช่นนี้ต่อไป คือทำประโยชน์แก่บ้านเมือง ประโยชน์แก่บ้านเมืองนี้จะสะท้อนเป็นประโยชน์แก่ตนเองอย่างยิ่ง เพราะว่าบ้านก็จะอยู่ดี ทำให้เราอยู่ได้ดีขอให้การที่มีความคิดที่เหมาะสมเช่นนี้ ทำให้เกิดความสำเร็จทุกประการ ในขั้นนี้ก็ให้มีความสำเร็จในการศึกษาอย่างดีที่สุด และมีความสำเร็จในชีวิต หมายถึงว่ามีความพอใจในงานการมีความสำเร็จในงานการ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและแก่บ้านเมือง ขอให้ทุกคนประสบแต่ความสำเร็จและความสุขสวัสดีทุกประการ

หมายเหตุ พระราชดำรัสนี้ คัดมาจากหนังสือประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ พิมพ์ขึ้นในโอกาสงานพระราชพิธีรัชดาภิเษก วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๑๔

การเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของ

แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทรรศการแผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
งานสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครบ ๕๐ ปี
๒๖ มีนาคม ๒๕๑๐

แสดงหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง สมัยสุโขทัย มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรือง ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ “ใครใคร่ค้าช้าง - ค้า ใครใคร่ค้าม้า - ค้า ฯลฯ” เปิดโอกาสให้ประชาชนร้องทุกข์ได้โดยตรง มีการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างยุติธรรม

การสาธิตการพิจารณาคดีในรูปแบบศาลจำลอง ในงานสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ครบ ๕๐ ปี เมื่อ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๐ งานนี้ได้รับความสนใจอย่างมากจากบรรดาผู้เข้าชม
โดยเฉพาะได้รับความสนใจจากบรรดานักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ซึ่งมาชมการแสดงอย่างคับคั่ง

การสาธิตการพิจารณาคดีในรูปแบบ “ศาลจำลอง”
เมื่อ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๐

การสาธิตการพิจารณาคดีในรูปแบบ “ศาลจำลอง”
เมื่อ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๐

การสาธิตการพิจารณาคดีในรูปแบบ “ศาลจำลอง” เมื่อ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๐ โดยมีอาจารย์และนิสิตชาย - หญิง เป็นผู้แสดง นิสิตเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอย่างสูง ตัวอย่างเช่น นิสิตหญิงผู้แสดงเป็นพยาน (นางอรพินท์ ฉัตรกุล ณ อยุธยา เศรษฐมานิต) ได้รับราชการเป็นผู้พิพากษา และเกษียณอายุราชการในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

งานสัมมนาเรื่อง "บทบาทของนักนิติศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ"
ณ ศาลาสันติธรรม ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๐

หนังสือ “ปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน”
จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒

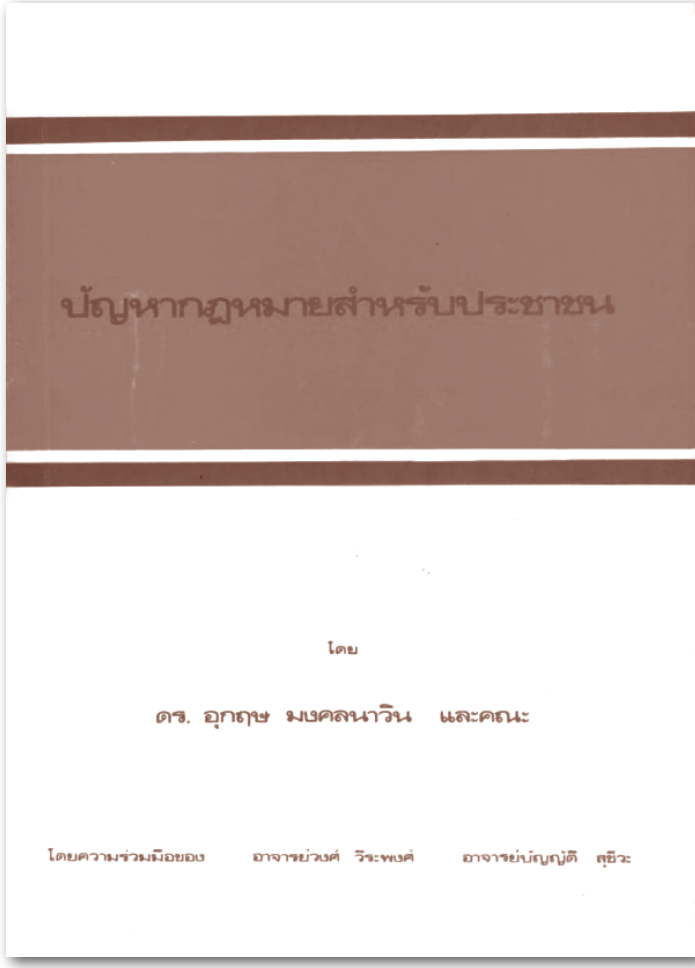

หนังสือ “ปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน” ซึ่งเขียนในรูปแบบคำถาม - คำตอบ ให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจกฎหมายง่าย ๆ อาจารย์ผู้หนึ่งที่ร่วมงานในครั้งนั้นได้แก่ อาจารย์บัญญัติ สุชีวะ ซึ่งต่อมาดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา ในสมัยที่ผมดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๒๘

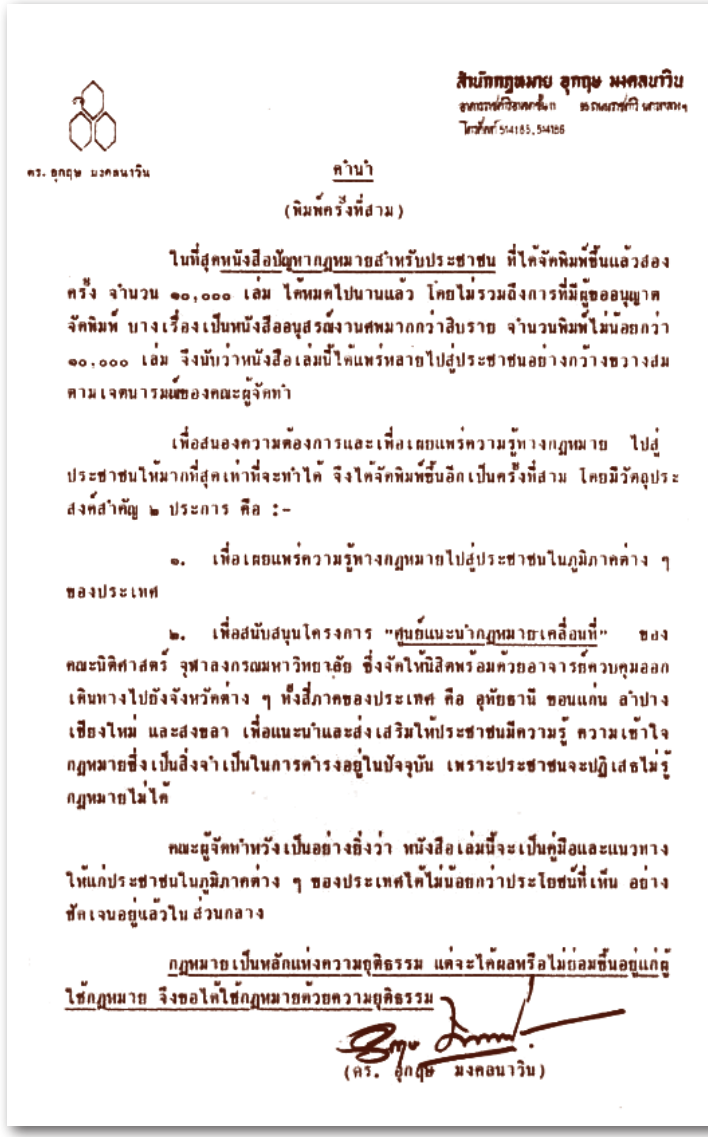

สำนักกฎหมาย อุกฤษ มงคลนาวิน

ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่สาม)

ในที่สุดหนังสือปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน ที่ได้จัดพิมพ์ขึ้นแล้วสองครั้ง จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม ได้หมดไปนานแล้ว โดยไม่รวมถึงการที่มีผู้ขออนุญาตจัดพิมพ์ บางเรื่องเป็นหนังสืออนุสรณ์งานศพมากกว่าสิบราย จำนวนพิมพ์ไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ เล่ม จึงนับว่าหนังสือเล่มนี้ได้แพร่หลายไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางสมตามเจตนารมณ์ของคณะผู้จัดทำ

เพื่อสนองความต้องการและเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย ไปสู่ประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงได้จัดพิมพ์ขึ้นอีกเป็นครั้งที่สาม โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ๒ ประการ คือ :-

๑. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายไปสู่ประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ

๒. เพื่อสนับสนุนโครงการ "ศูนย์แนะนำกฎหมายเคลื่อนที่" ของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ซึ่งจัดให้นิสิตพร้อมด้วยอาจารย์ควบคุมออกเดินทางไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั้งสี่ภาคของประเทศ คือ อุทัยธานี ขอนแก่น ลำปาง เชียงใหม่ และสงขลา เพื่อแนะนำและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจกฎหมายซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงอยู่ในปัจจุบัน เพราะประชาชนจะปฏิเสธไม่รู้กฎหมายไม่ได้

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นคู่มือและแนวทางให้แก่ประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศได้ไม่น้อยกว่าประโยชน์ที่เห็น อย่างชัดเจนอยู่แล้วในส่วนกลาง

กฎหมายเป็นหลักแห่งความยุติธรรม แต่จะให้ผลหรือไม่ถ้อมขึ้นอยู่แก่ผู้ใช้กฎหมาย จึงขอให้ใช้กฎหมายด้วยความยุติธรรม

(ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน)

คำนำในการจัดพิมพ์หนังสือปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน ได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำหนังสือเล่มนี้อย่างชัดเจน

จัดทำหนังสือปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน

ต่อมาได้มีการจัดทำหนังสือ **“ปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน”** ในรูปแบบคำถามคำตอบง่าย ๆ **ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒** โดยได้เชิญชวนนักกฎหมายหลายท่านเข้ามาร่วมในการเขียนหนังสือดังกล่าว รวมทั้งผู้ที่เพิ่งจบการศึกษากฎหมาย ด้วยหนังสือปัญหากฎหมายสำหรับประชาชนดังกล่าว ได้จัดพิมพ์ขึ้นจำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม เผยแพร่ไปสู่ประชาชนทั่วไป โดยบริจาคเงินไม่ต่ำกว่า ๒๕ บาทจะได้รับหนังสือ ๑ เล่ม ปรากฏว่ามีผู้บริจาคเงินรายละกว่า ๒๕ บาทจำนวนมาก สามารถเผยแพร่หมดภายในเวลา ๒ สัปดาห์ ซึ่งเมื่อ ๔๐ กว่าปีที่แล้วไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะมีผู้สนใจหนังสือที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเช่นนี้ เงินที่ได้รับจำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท ได้มอบให้วัดไผ่ล้อม อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรับปรุงศาลาการเปรียญซึ่งทรุดโทรมและปรับปรุงอาคารเรียน และต่อมาได้มีการเรียกร้องให้จัดพิมพ์ขึ้นอีกหลายครั้ง รวมทั้งบรรดาบุคคลที่สนใจทั่วไปได้ขออนุญาตนำปัญหากฎหมายบางตอนไปจัดพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกในโอกาสต่าง ๆ กัน ซึ่งก็ได้อนุญาตไปไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ครั้ง เพราะถือว่าเป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการทำหนังสือปัญหากฎหมายสำหรับประชาชนขึ้น**เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายไปสู่ประชาชนทั่วไป**

ศูนย์แนะนำทางกฎหมาย “Law Advice Center”
ณ อาคาร ๒ คณะรัฐศาสตร์

แสดงให้เห็นว่าสถานที่ไม่มีความสำคัญเท่ากับการมีโอกาสให้บริการทางกฎหมาย
แก่ประชาชน โดยเฉพาะประชาชนผู้ยากจน โดยไม่ต้องเสียเงิน

ต่อมาได้จัดตั้ง “ศูนย์แนะนำกฎหมาย” ขึ้นในแผนกวิชานิติศาสตร์ โดยมีที่ทำการตั้งอยู่ที่อาคาร ๒ คณะรัฐศาสตร์ **โดยจัดให้อาจารย์และนิสิตเป็นผู้ให้คำปรึกษาปัญหากฎหมายแก่ประชาชน** โดยยึดแนวทางของ “หนังสือปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน” เป็นหลัก ซึ่งก็มีประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก **ซึ่งเมื่อเกือบ ๕๐ ปีที่แล้วเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย**

ภาพนี้แสดงถึงห้องทำงานของผมเมื่อเป็นอาจารย์แผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ใกล้กับห้อง “ศูนย์แนะนำกฎหมาย”

"ศูนย์แนะนำกฎหมายเคลื่อนที่" เป็นโครงการที่ดำเนินการเมื่อจัดตั้งคณะนิติศาสตร์เสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะผู้ทำงานประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะนิสิตปีที่ ๔ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความรู้กฎหมายพอสมควร เป็นผู้ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา โดยยึดถือ "หนังสือปัญหากฎหมายสำหรับประชาชน" เป็นหลัก ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

ศูนย์แนะนำกฎหมายเคลื่อนที่

ต่อมาได้ริเริ่มจัดตั้ง **“ศูนย์แนะนำกฎหมายเคลื่อนที่” เพื่อให้อาจารย์และนิสิตได้มีโอกาสเดินทางไปเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายให้แก่ประชาชนในภาคต่าง ๆ ในขณะปิดภาคการศึกษา**

ภาพข้างบนเป็นการบรรยายและเผยแพร่กฎหมายที่สถานีโทรทัศน์จังหวัดลำปาง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางได้ร่วมรายการด้วย

จังหวัดลำปาง

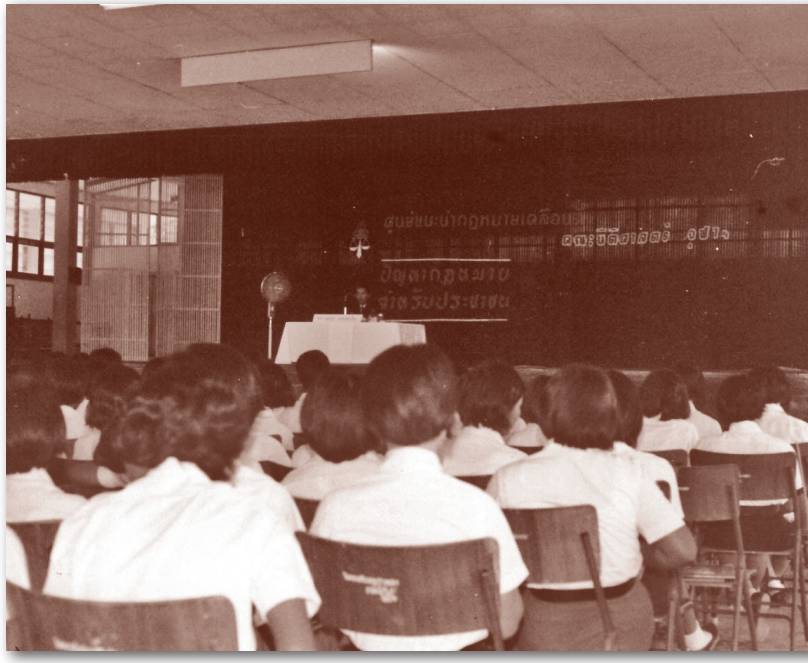

ศูนย์แนะนำกฎหมายเคลื่อนที่ จังหวัดลำปาง มีผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังการบรรยาย และการออกรายการโทรทัศน์เต็มห้องประชุม

จังหวัดขอนแก่น

คณบดีถ่ายภาพร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาและบรรดานิสิต

จังหวัดขอนแก่น

การออกรายการโทรทัศน์ที่จังหวัดขอนแก่น โดยคณบดีคณะนิติศาสตร์
และอาจารย์มุรธา วัฒนะชีวะกุล เข้าร่วมรายการ

จังหวัดอุทัยธานี

คณะผู้ร่วมโครงการ ได้แก่ อาจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ต่อมาเป็นราชบัณฑิต ทางนิติศาสตร์, อาจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล ต่อมาเป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ ต่อจากศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน และในทางการเมือง ได้ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

จังหวัดอุทัยธานี

คณะนิสิตชายและหญิงผู้ร่วมโครงการ ถ่ายภาพร่วมกันหน้าศาลาประชาคม จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานี

บรรดาอาจารย์และนิสิตถ่ายภาพร่วมกันที่หน้าศาลาประชาคม จังหวัดอุทัยธานี
ซึ่งการดำเนินการในโครงการนี้ได้รับการตอบสนองและสนใจจากประชาชนเป็นจำนวนมาก
นอกจากนั้น ศูนย์แนะนำกฎหมายเคลื่อนที่ทุกจังหวัด จัดในปี ๒๕๑๕
ยังจัดให้มีการกรอกแบบสอบถามปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ของประชาชนที่
เกี่ยวกับกฎหมายและการใช้กฎหมาย และเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย
ซึ่งประชาชนเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อเสนอต่อไปยังรัฐบาล ซึ่งก็มีประชาชน
ได้กรอกแบบสอบถามตอบกลับมาเป็นจำนวนมาก *ในการนี้ ได้สรุปข้อร้องทุกข์*
ความเดือดร้อนของประชาชนที่เกี่ยวกับกฎหมายและผู้ใช้กฎหมายเสนอต่อไปยังรัฐบาล
เพื่อขอให้ดำเนินการแก้ไขต่อไป ซึ่งรัฐบาลในขณะนั้นได้ให้ความสนใจอย่างมาก

การจัดอภิปรายครั้งประวัติศาสตร์ เรื่องความมั่นคงของชาติ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๒

ต่อมาเพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงของแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมอบให้นิสิต โดยมีอาจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ซึ่งเป็นหัวหน้านิสิตในขณะนั้นดำเนินการ**จัดอภิปรายในหัวข้อ “ความมั่นคงของชาติ” ขึ้นที่หอประชุมใหญ่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีผู้ร่วมอภิปรายในระดับประมุขของอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ** ได้แก่ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี, นายวรการ บัญชา ประธานรัฐสภา และ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา โดย ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย การอภิปรายในวันนั้นได้มีการถ่ายทอดการอภิปรายเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒

การอภิปรายในครั้งแรกนั้นได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนทุกแขนงและจากประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะไม่เคยมีการอภิปรายร่วมกันของสามประมุขสูงสุดของสามสถาบันดังกล่าว ซึ่งทำให้การเผยแพร่ชื่อเสียงของแผนกนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เป็นที่รู้จักโดยแพร่หลายและประสบความสำเร็จอีกระดับหนึ่ง

การอภิปรายครั้งสำคัญในหัวข้อ “ความมั่นคงของชาติ” จัดโดยแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ที่หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๒

ในภาพ นิสิตต้อนรับ ฯพณฯ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ผู้เข้าร่วมอภิปราย

ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ต้อนรับ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์
ประธานศาลฎีกา ผู้เข้าร่วมอภิปราย

ผู้เข้าร่วมอภิปรายครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ ในหัวข้อ “ความมั่นคงของชาติ”
ผู้ร่วมอภิปราย จากซ้ายไปขวา ฯพณฯ นายวรการ บัญชา ประธานรัฐสภา,
ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ผู้ดำเนินรายการ, ฯพณฯ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี
และ ฯพณฯ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา

คณะผู้อภิปราย จากซ้ายไปขวา ฯพณฯ นายวรการ บัญชา ประธานรัฐสภา, ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ผู้ดำเนินรายการ, ฯพณฯ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี และ ฯพณฯ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา

การอภิปรายหัวข้อ “ความมั่นคงของชาติ” มีผู้เข้าฟังในห้องประชุมอย่างคับคั่ง
และมีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์เป็นครั้งแรกในประเทศไทย
โดยสถานีโทรทัศน์ช่อง ๗ (ปัจจุบันคือสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕)

การเปิดสอนชั้นปริญญาโท

เพื่อให้เป็นเหตุผลสำคัญในการดำเนินการขอจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย **จึงได้ดำเนินการเปิดหลักสูตรการสอนชั้นปริญญาโทแผนกวิชานิติศาสตร์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๒** สำหรับหลักสูตรการสอนชั้นปริญญาโทแผนกวิชานิติศาสตร์นี้เป็นการสอนในลักษณะกฎหมายเปรียบเทียบ ซึ่งผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษากฎหมายจากต่างประเทศไม่ต่ำกว่าปริญญาโทขึ้นไป หรือปริญญาตรีจากประเทศอังกฤษ หลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นนี้ นอกจากเป็นลักษณะกฎหมายเปรียบเทียบแล้ว ได้เน้นทางด้านกฎหมายเอกชน กฎหมายมหาชน กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายทางด้านธุรกิจ เพื่อให้มีความกว้างขวางและมีความหลากหลายที่จะเป็นพื้นฐานของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อไปประกอบอาชีพเป็นผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ นิติกร และอาชีพอื่น ๆ ที่ใช้กฎหมายได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

การดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์นี้ได้รับการอนุมัติและการดำเนินการเป็นไปด้วยดี มีผู้สนใจจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้สมัครเข้าศึกษาเป็นจำนวนที่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเห็นว่าการศึกษาวิชากฎหมายนั้น ควรจะเป็นการให้การศึกษาที่กว้างขวางในลักษณะที่เป็นสากล ไม่เลือกให้การศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้สำเร็จปริญญาตรีจากคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มาศึกษาในชั้นปริญญาโทในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในทางกลับกัน ผู้ที่จบการศึกษาปริญญาตรีทางนิติศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อในชั้นปริญญาโททาง

นิติศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็น่าจะเป็นการดี เพราะจะทำให้โลกทัศน์ของนิสิตกว้างยิ่งขึ้น และทำให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างนิสิตนักศึกษาต่างสถาบันเพื่อไม่ให้เกิดมีการแบ่งแยกสถาบันอย่างที่เคยเป็นอยู่

หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้วางแนวทางไว้คือ ให้คำนึงถึงคุณภาพความรู้ที่ได้มาตรฐานในระดับที่ได้กำหนดไว้ของการศึกษาชั้นปริญญาโท โดยไม่จำกัดจำนวนของผู้สำเร็จการศึกษา แต่ให้พิจารณาวัดผลการศึกษาตามมาตรฐานของหลักสูตรและการเรียนการสอน ดังนั้น จึงมีผู้สำเร็จการศึกษาออกมารับใช้สังคมในจำนวนที่พอสมควร มีเหตุมีผล และหลักสูตรนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับจนถึงปัจจุบัน โดยผู้สำเร็จการศึกษาในรุ่นแรก ๆ ได้ใช้ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิตในการเข้ารับราชการเป็นผู้พิพากษา อัยการ และตำรวจ ซึ่งแต่ละคนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้อย่างน่าพอใจ **และในขั้นต่อไปจะได้ดำเนินการเปิดสอนในชั้นปริญญาเอก** ซึ่งได้ใช้เป็นเหตุผลสำคัญโดยที่ได้กล่าวถึงไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ เกี่ยวกับเหตุผลในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ โดยมีความตอนหนึ่งว่า *“แผนกวิชานิติศาสตร์ได้ขยายการศึกษาวิชานิติศาสตร์ขึ้นไปจนถึงชั้นปริญญาโท สมควรแยกแผนกวิชานิติศาสตร์ออกจากคณะรัฐศาสตร์แล้วจัดตั้งเป็นคณะนิติศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อช่วยพัฒนาการศึกษาในวิชาการสาขานี้ให้เจริญยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้มีการศึกษาจนถึงขั้นปริญญาเอกในโอกาสต่อไป”*

และทั้งหมดนี้คือการดำเนินการตามลำดับตามขั้นตอนโดยใช้เวลาพอสมควร ในการที่จะก้าวเดินในการเตรียมการ เพื่อการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งต่อไปจะได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาและอุปสรรค
ในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์

- การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผลตามมาตรฐานใหม่

ประการแรกเมื่อจะมีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จำเป็นจะต้องมีการจัดร่างหลักสูตรแล้วแบ่งแยกแผนกวิชาในคณะนิติศาสตร์ขึ้น ในกฎหมายเก่าไม่ได้เรียกแผนกวิชาว่าภาควิชาเช่นในปัจจุบัน แต่ให้คณะต่างๆ จัดแบ่งออกเป็นวิชาต่างๆ เช่น คณะรัฐศาสตร์ได้แบ่งแผนกวิชาออกเป็นหลายแผนกวิชา รวมทั้งแผนกวิชานิติศาสตร์ด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อจะมีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จึงจำเป็นต้องมีการจัดแบ่งแผนกวิชาต่างๆ ซึ่ง**ได้ดำเนินการจัดแบ่งแผนกออกเป็น ๕ แผนกวิชา คือ แผนกวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แผนกวิชากฎหมายอาญา แผนกวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แผนกวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และแผนกวิชากฎหมายมหาชน และกฎหมายปกครอง** ซึ่งแม้ว่าจะไม่ใช่เป็นการแบ่งแผนกวิชาที่มีความสมบูรณ์ แต่ในระยะเริ่มแรกในการจัดตั้งคณะนั้น วิชาต่าง ๆ ได้มีการเรียนการสอนอยู่แล้วในแผนกวิชานิติศาสตร์ จึงไม่สามารถดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนได้ สิ่งที่ทำได้ดำเนินการจัดร่างแผนการแบ่งแยกวิชาในคณะนิติศาสตร์ดังที่กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ได้วางแนวทางในการจัดร่างหลักสูตรการเรียนการสอนใหม่ ไม่เน้นการเรียนการสอนเฉพาะกฎหมายหลัก ๔ เล่มตามที่เคยเป็นมา คือกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ให้หลักสูตรมีความกว้างขวาง มีความครอบคลุมไปถึงกฎหมายอื่น โดยเฉพาะทางด้านกฎหมายธุรกิจ ด้านกฎหมายมหาชน และกฎหมายต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนั้น ได้ทำความเข้าใจกับบรรดาคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางในการสอนและแนวทางในการวัดผลของนิสิต คือขอให้พยายามเปลี่ยนแนวความคิดในการวัดผลแบบเก่ามาวัดผลในแนวทางที่มีเหตุผลมากขึ้น ไม่ใช่แนวทางดั้งเดิม ซึ่งใช้การวัดผลอาศัยธงคำตอบที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วเป็นหลัก โดยไม่ให้ความสำคัญแก่ความรู้ในเรื่องหลักกฎหมาย ความเข้าใจกฎหมายอย่างดีของบรรดานิสิต ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ริเริ่มและค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับโดยต้องใช้เวลาในการที่จะเปลี่ยนแปลงความเคยชินของบรรดาคณาจารย์รุ่นเก่า ซึ่งผลที่เกิดขึ้นหลังจากมีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์แล้ว จำเป็นต้องมีการแก้ไขการวินิจฉัยผลการสอบของนิสิตโดยบรรดาอาจารย์รุ่นเก่าบางท่าน ซึ่งจะได้พูดถึงในลำดับต่อไป

- ปัญหาและอุปสรรค

แผนกวิชานิติศาสตร์ในขณะนั้นมีศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล ซึ่งผมได้ให้ความเคารพนับถือในฐานะที่เคยสอนวิชากฎหมายปกครองที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และในขณะนั้นได้เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง แต่การที่ท่านดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชานิติศาสตร์โดยงานหลักและงานประจำ ได้แก่ การเป็นอธิบดีกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงพาณิชย์ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะมาให้ความสำคัญหรือสนใจกับการศึกษา แนวทางการเรียนการสอนและการพัฒนาแผนกวิชานิติศาสตร์เพื่อยกฐานะขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ ส่วนคณบดีคณะรัฐศาสตร์ในขณะนั้น ได้แก่ ศาสตราจารย์เกษม อุทยานิน ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมวิทยาในขณะที่ผมเป็นนักศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเป็นผู้ชักชวนผมให้เข้ามาช่วยพัฒนาการเรียนการสอนในแผนกวิชานิติศาสตร์ ทั้งสองท่านต่างเป็นผู้อาวุโสและไม่มีเวลาที่จะมาริเริ่มหรือให้ความสนใจในการพัฒนาแผนกวิชานิติศาสตร์ นอกจากนั้น ท่านไม่ต้องการให้เกิดมีปัญหาข้อพิพาทหรือ

ขัดแย้งขึ้นภายในคณะรัฐศาสตร์ เพราะเหตุว่า แนวความคิดในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์โดยการแยกแผนกวิชานิติศาสตร์ออกมาจากคณะรัฐศาสตร์นั้น ได้มีคณาจารย์บางคนซึ่งเป็นส่วนน้อยและนิสิตบางกลุ่มซึ่งเป็นส่วนน้อยเช่นเดียวกัน ไม่เห็นด้วยและแสดงความเห็นในทำนองคัดค้าน ซึ่งจะได้กล่าวถึงในตอนต่อไป แต่ในส่วนของท่านผู้ใหญ่สองท่านนั้น กล่าวได้ว่าไม่ได้มีส่วนรู้เห็นและมีส่วนร่วมในการพิจารณาเรื่องราวและเอกสารเรื่องการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์แต่อย่างใด ทั้งเจ้าหน้าที่ในคณะรัฐศาสตร์เองก็ไม่ได้มีส่วนร่วมแต่ประการใด โดยการจัดร่างเอกสารโครงการการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การจัดทำเอกสารต่าง ๆ ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือและรู้เห็นในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นโดยจัดพิมพ์เอกสารโครงการและเอกสารประกอบต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐศาสตร์และต่อมหาวิทยาลัยนั้น ได้แก่ นิสิตในขณะนั้น ๒ คน ซึ่งมีความรู้ทางด้านพิมพ์ดีดและเป็นผู้อยู่ในฐานะผู้นำนิสิตในขณะนั้นจัดการพิมพ์เอกสาร ซึ่งผมจัดร่างขึ้นด้วยลายมือ และนิสิตทั้งสองคนนี้ ได้แก่ อาจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล และอาจารย์จุฑา กุลบุศย์ ซึ่งต่อมาได้ดำรงตำแหน่งเป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์สืบต่อจากผมทั้งสองคนภายหลังที่ผมดำรงตำแหน่งคณบดีอยู่ ๖ ปี

อาจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล และ อาจารย์จุฑา กุลบุศย์

เมื่อเริ่มดำเนินการยกฐานะแผนกวิชานิติศาสตร์ขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ อาจารย์ประสิทธิ์และอาจารย์จุฑาเป็นนิสิตปีที่ ๓ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการพิมพ์ดีด ได้เป็นกำลังสำคัญ โดยช่วยผมพิมพ์เอกสารในการดำเนินงานทั้งหมด เพราะขณะนั้นไม่สามารถให้เจ้าหน้าที่ของคณะรัฐศาสตร์จัดพิมพ์เอกสารให้ เนื่องด้วยการดำเนินการยังถือเป็นความลับ ต่อมาอาจารย์ประสิทธิ์และอาจารย์จุฑาได้เป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ทั้งสองคน

โดยสรุปหัวหน้าแผนกวิชานิติศาสตร์ในขณะนั้น และคณบดีคณะรัฐศาสตร์ ไม่ได้มีส่วนในการจัดทำโครงการในการจัดร่างหลักสูตรและในการผลักดันให้เกิดมีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขึ้นแต่ประการใด สิ่งที่ท่านเมตตาและได้สนับสนุนอย่างดีที่สุดได้แก่ การไม่คัดค้านโครงการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้น โดยท่านลงนามผ่านร่างโครงการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นไปถึงคณะรัฐศาสตร์ และผ่านจากคณะรัฐศาสตร์ขึ้นไปยังอธิการบดีในขณะนั้นคือ ศาสตราจารย์ ดร.แถบ นีละนิธิ เมื่อผ่านพ้นจากคณะรัฐศาสตร์และเรื่องเดินไปถึงสำนักงานอธิการบดีนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการอธิการบดีฝ่ายวิชาการในขณะนั้น (ศาสตราจารย์ ดร.ประสม สถาปิตานนท์) ไม่เห็นด้วยในการจะตั้งคณะนิติศาสตร์และไม่เสนอเรื่องต่อไปยังอธิการบดีเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ หรือ ๓ เดือน โดยไม่มีคำตอบหรือคำอธิบายแต่ประการใด ดังนั้น จึงต้องสอบถามและแจ้งแก่เลขานุการอธิการบดีท่านนั้นว่า ถ้าไม่เสนอเรื่องต่อไปยังอธิการบดีตามขั้นตอนของระบบราชการจะถือว่าเลขานุการท่านนั้นมีความผิดในการกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่ ซึ่งปรากฏว่า เรื่องโครงการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ได้ผ่านไปถึงอธิการบดีในทันที ขอตั้งข้อสังเกตเล็กน้อยว่า ในทางส่วนตัวเลขานุการอธิการบดีฝ่ายวิชาการในขณะนั้นเป็นอาจารย์รุ่นอาวุโสกว่าผม และในทางส่วนตัวก็ได้มีความเคารพนับถือกันจนท่านถึงแก่อนิจกรรมในเหตุการณ์ “สึนามิ” **ไม่ได้มีปัญหาในทางส่วนตัวเกิดขึ้นแต่ประการใด ถึงแม้ว่าเวลาจะล่วงผ่านมาถึง ๔๐ กว่าปีแล้วก็ตาม** เมื่อเรื่องมาถึงอธิการบดีแล้วท่านเห็นสมควรให้นำเรื่องเสนอผ่านไปถึงทบวงมหาวิทยาลัยต่อไป

เรื่องนี้มีเหตุที่มาสำคัญประการหนึ่งก็คือ ในขณะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวิกฤติเรื่องการจัดการผลประโยชน์และทรัพย์สินที่ดินบริเวณสยามสแควร์ของมหาวิทยาลัยและได้เกิดการเดินขบวนประท้วงผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้รับผิดชอบ ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

และเลขาธิการมหาวิทยาลัย จนผู้บริหารทั้งสองต้องลาออกจากตำแหน่ง ในด้านการบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย **อธิการบดีในขณะนั้นคือ ศาสตราจารย์ ดร. แถบ นีละนิธิ ได้เดินมา**

ศาสตราจารย์ ดร.แถบ นีละนิธิ

จากหนังสือชุมนุมจุฬา ฉบับวันปิยมหาราชานุสรณ์
๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๕

สำนักงานจัดการผลประโยชน์

พบข้าพเจ้าที่ห้องทำงานที่อาคารสอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขอร้องให้เข้ามาช่วยจัดการเรื่องการบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังกล่าว โดยขอให้ทำหน้าที่ผู้จัดการสำนักงานผลประโยชน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกตำแหน่งหนึ่ง นอกจากการเป็นอาจารย์ที่แผนกวิชานิติศาสตร์ โดยท่านพิจารณาเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ไว้วางใจที่จะแก้ไขเรื่องการจัดการผลประโยชน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ซึ่งผมได้พิจารณาแล้วในขณะนั้นเห็นว่าท่านอธิการบดีได้ให้เกียรติอย่างสูงและให้ความเชื่อถือไว้วางใจ โดยที่ผมเป็นเพียงผู้หนึ่งที่จบจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ไม่ได้จบจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ท่านขอร้องให้รับหน้าที่สำคัญในขณะที่เกิดวิกฤติขึ้นในขณะนั้น ในขณะเดียวกัน ผมได้ตั้งใจและมีปณิธานว่า เมื่อเข้ามาเป็นอาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แล้ว ก็จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด โดยไม่คำนึงถึงว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่ผมได้จบการศึกษาหรือไม่ และควรจะเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่นักศึกษาเก่าของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ผู้หนึ่ง (นักศึกษาดีเด่น ปี พ.ศ. ๒๕๓๐) ได้รับความไว้วางใจจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ได้ทำหน้าที่สำคัญนี้ และทั้ง ๆ ที่คณาจารย์ที่มีอาวุโส มีความรู้ความสามารถในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งการเข้ามาจัดการในฐานะผู้จัดการผลประโยชน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นสำนักงานจัดการทรัพย์สินและมีผู้บริหารเป็นถึงรองอธิการบดีฝ่ายทรัพย์สิน แสดงถึงความสำคัญของงานนี้ **และจากเหตุการณ์สำคัญดังกล่าวทำให้อธิการบดีได้รู้จักและไว้วางใจผม เพราะฉะนั้น เมื่อได้เสนอเรื่องการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ไปถึงอธิการบดี เมื่อท่านพิจารณาและได้เชิญผมไปพูดคุยหลักการแนวทางและซักถามพอสมควร จึงได้ผ่านเรื่องไปยังปลัดทบวงมหาวิทยาลัยต่อไป**

อุปสรรคในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์เมื่อผ่านพ้นไปถึงทบวงมหาวิทยาลัยแล้วได้รับการคัดค้านอย่างมากจากปลัดทบวงในขณะนั้น โดยไม่เห็นด้วยในการที่จะให้มีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งการคัดค้านนี้มีผลมากและเสียเวลาอีกระยะหนึ่ง แต่เรื่องก็ได้ผ่านไปถึงสภาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรสุดท้ายที่พิจารณาให้ความเห็นชอบว่าจะให้มีการจัดตั้งคณะหรือแผนกวิชาในมหาวิทยาลัยหรือไม่ ปรากฏว่าเลขานุการสภาการศึกษาแห่งชาติในขณะนั้นคือ ดร.นงเยาว์ กาญจนจารี ได้มีความเห็นคัดค้านอย่างแข็งขัน โดยอ้างว่าคณะนิติศาสตร์ได้มีอยู่แล้วที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นอกจากนั้นเพิ่งมีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกแห่งหนึ่งในรูปของมหาวิทยาลัยเปิด แทนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กลายเป็นมหาวิทยาลัยปิดโดยต้องมีการสอบเข้าศึกษา ส่วนที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชา

นิติศาสตร์ได้จัดตั้งในรูปแบบของแผนกวิชานิติศาสตร์ ซึ่งน่าจะเป็นการถูกต้องแล้ว **เรื่องนี้ได้ใช้เวลาพอสมควรในการที่จะทำความเข้าใจกับผู้รับผิดชอบระดับสูงซึ่งในขณะนั้นประธานสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์** ซึ่งถือกันว่าท่านเป็นนักปราชญ์ทางการศึกษา และเป็นเรื่องประจวบเหมาะที่ก่อนหน้านี้ ศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์ **ได้รวบรวมบรรดาบุคคลกลุ่มหนึ่งที่เป็นคณาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมกันจัดตั้ง "โครงการมหาวิทยาลัยทางอากาศ"** ขึ้น และให้มีการบรรยายกฎหมายโดยทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในแขนงวิชาต่าง ๆ ผมเป็นหนึ่งในคณะผู้ดำเนินการมหาวิทยาลัยทางอากาศ ซึ่ง**ท่านอาจารย์ ดร.สุกิจ ได้กำหนดเจาะจงว่าในวิชากฎหมายนั้นขอให้ผมได้เข้ามาร่วมดำเนินการด้วย จึงทำให้มีความรู้จักเชื่อถือและคุ้นเคยในการทำงานของผม** อนึ่ง ในช่วงนั้นผู้ที่ช่วยทำความเข้าใจและช่วยนำเอกสารต่าง ๆ เสนอต่อท่านอาจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์ อีกทางหนึ่งได้แก่ นิสิตในคณะในขณะนั้นซึ่งมีศักดิ์เป็นหลานของอาจารย์ ดร.สุกิจ คือ อาจารย์กาญจนา นิมมานเหมินทร์ เป็นผู้มีส่วนร่วมผลักดันในระดับหนึ่งในการประสานงานระหว่างผมกับประธานสภาการศึกษาแห่งชาติ ในที่สุด อาจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ได้ตัดสินใจอนุมัติโครงการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ส่งเรื่องต่อไปยังผู้มีอำนาจหน้าที่ขณะนั้น ได้แก่ คณะปฏิวัติ ซึ่งมีจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ

ศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์

ผู้มีพระคุณและสนับสนุนอย่างสำคัญในการตั้งคณะนิติศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๕
ในฐานะนายกสภาการศึกษา

เป็นเรื่องบังเอิญของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกเช่นเดียวกัน เพราะในขณะที่ดำเนินการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์นั้น การตราพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาต่าง ๆ เป็นอำนาจของคณะปฏิวัติที่จะต้องทำเป็นประกาศของคณะปฏิวัติ เพราะว่าในขณะนั้นไม่ได้มีสภาทำหน้าที่นิติบัญญัติ ตามที่กล่าวมาแล้วว่าเป็นเรื่องประจวบเหมาะและเป็นการบังเอิญที่ผมเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะปฏิวัติที่มีจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติให้เป็นที่ปรึกษาในฝ่ายรักษาความมั่นคงของชาติร่วมกับนักกฎหมายอีกบางท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์คะนึง ฦาไชย และศาสตราจารย์มารุต บุนนาค เป็นอาทิ เพราะฉะนั้นจึงได้รับความเชื่อถือจากบรรดาผู้มีอำนาจในขณะนั้นในระดับหนึ่ง และมีความสัมพันธ์กับบรรดาเจ้าหน้าที่ผู้มีความสำคัญในด้านธุรการที่จะผ่านร่างประกาศของคณะปฏิวัติต่าง ๆ เพื่อให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

เมื่อเรื่องการอนุมัติจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ได้ผ่านจากสภาการศึกษาไปสู่คณะปฏิวัติแล้ว ในช่วงนั้นเป็นช่วงปลายของคณะปฏิวัติซึ่งมีร่างประกาศของคณะปฏิวัติเป็นจำนวนมากค้างการพิจารณาอยู่ แต่**ผมได้จัดร่างประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ ขึ้นและได้ประสานงานกับบรรดาเจ้าหน้าที่คนสำคัญที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับความร่วมมือด้วยดี จนกระทั่งก่อนที่คณะปฏิวัติจะสลายตัวไปได้มีการออกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ ให้มีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังกล่าวแล้วข้างต้น** จึงเห็นได้ว่า การจัดตั้งคณะนิติศาสตร์มิได้เป็นแต่เพียงการดำเนินการทางด้านความคิดหรือการจัดทำโครงการขึ้นเท่านั้น แต่ต้องมีการเสนอเรื่องผ่านไปตามลำดับหลายขั้นตอน แต่เป็นเรื่องที่มีความประจวบเหมาะหรือเป็นเรื่องที่บังเอิญหรืออาจจะ**เรียกว่าฟ้าลิขิตหลายประการ**ดังที่กล่าวมาแล้ว **จึงทำให้การเดินเรื่องของผมในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ได้ผ่านขั้นตอนที่ยากลำบากหรือเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้กลับผ่านไปด้วยดี**

เพราะเหตุที่สถานการณ์ได้ทำให้ท่านผู้มีอำนาจได้รู้จักและเชื่อถือการทำงานของผมในระดับหนึ่ง และได้เห็นว่า **การดำเนินงานของผมมีเหตุผล และมิได้เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว แต่เป็นประโยชน์เพื่อการศึกษาวิชานิติศาสตร์ของชาติอย่างแท้จริง** จึงได้ผ่านเรื่องต่าง ๆ จนกระทั่งออกมาเป็นกฎหมายในรูปแบบประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ ดังกล่าวแล้ว

และเนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ ได้ประกาศเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ **ผมจึงถือว่าวันที่มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ คือวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๕ เป็นวันที่กำเนิดของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อย่างแท้จริง** ส่วนวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๘ มิถุนายนนั้น เป็นผลที่ตามมา แต่ไม่ใช่เป็นวันเกิดของคณะนิติศาสตร์อย่างที่แท้จริง เพราะฉะนั้น วันที่จะมีการเฉลิมฉลองวันเกิดของคณะนิติศาสตร์อย่างแท้จริงต้องเป็นวันที่ ๑๕ มิถุนายนของทุกปี

ก่อนที่จะจบขั้นตอนการดำเนินการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์จนถึงขั้นการออกประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวแล้ว **มีเหตุการณ์อีกเล็กน้อยซึ่งควรแก่การกล่าวถึง** ได้แก่ การคัดค้านและต่อต้านการแยกแผนกวิชานิติศาสตร์ออกจากคณะรัฐศาสตร์ โดยอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ส่วนน้อย ซึ่งนำโดยอาจารย์รุ่นพี่ท่านหนึ่งซึ่งผมมีความเข้าใจในความรู้สึกและจิตใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าว **เพราะถ้าคิดแต่เพียงผิวเผินก็จะมีความรู้สึกว่าผมเข้ามาเพื่อก่อให้เกิดการแบ่งแยกหรือแตกแยกขึ้นในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** โดยไม่ได้พิจารณาถึงผลระยะยาวและหลักการที่ถูกต้อง **ซึ่งบัดนี้เวลาได้เป็นเครื่องพิสูจน์แล้วว่า ความคิดเห็นหรือแนวความคิด และการริเริ่มของผมเป็นเรื่องที่ถูกและได้ดำเนินการโดยสงบเรียบร้อยมาโดยตลอด** จนกระทั่งวันหนึ่งอาจารย์รุ่นพี่ท่านนั้นได้นำโปสเตอร์ต่อต้านการแบ่งแยกคณะรัฐศาสตร์ และกล่าวหาว่าผมเป็นผู้ทำการแบ่งแยกคณะรัฐศาสตร์มาติดไว้ที่อาคาร ๒ ซึ่งเป็นอาคารที่ทำการของแผนก

วิชานิติศาสตร์ ผมได้เห็นโปสเตอร์แผ่นนี้ในเวลาประมาณบ่าย ๒ โมง ก็ไม่ได้มีความรู้สึกโกรธเคืองแต่ประการใด แต่เห็นว่าถ้าปล่อยให้ยืดเยื้อต่อไปก็อาจเกิดกระแสที่ขัดแย้งกันและอาจจะทำให้เกิดความแตกแยกกันอย่างแท้จริง ระหว่างนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์และนิสิตรัฐศาสตร์ในแผนกอื่น ๆ จึงได้แจ้งคณบดีคณะรัฐศาสตร์ในขณะนั้นคือ ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล ขอให้อาจารย์ท่านนั้นได้นำโปสเตอร์ออกไปจากที่มาติดตั้งไว้ภายในเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา มิฉะนั้น ผมจะดำเนินการทางกฎหมายโดยเด็ดขาด ปรากฏว่า ก่อนถึงเวลาโปสเตอร์ดังกล่าวได้ถูกปลดออกไป เรื่องจึงสงบลงด้วยดีและไม่มีเหตุการณ์อย่างอื่นที่ต่อเนื่อง และผมขอยืนยันว่า ไม่ได้มีความรู้สึกโกรธเคืองแต่ประการใดต่อการกระทำดังกล่าว เพราะได้คิดว่า**วันหนึ่งทุกคนจะมีความเข้าใจเจตนาดีและความหวังดีของผมที่มีต่อคณะรัฐศาสตร์ และที่มีต่อแผนกวิชานิติศาสตร์และมีต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งที่มีต่อวงการของนิติศาสตร์ของประเทศไทยด้วย**

มีเรื่องต่อเนื่องที่สนับสนุนความเห็นของผมในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ ได้แก่ การที่ ดร.นงเยาว์ กาญจนจารี ซึ่งเป็นผู้ที่คัดค้านการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์อย่างเข้มแข็งในที่สุด ได้ให้ นายพรพรหม กาญจนจารี ซึ่งเป็นบุตรชายเข้าศึกษาในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยิ่งกว่านั้นเมื่อจบการศึกษาแล้วยังฝากให้ฝึกงานและทำงานที่สำนักกฎหมายของผมอีกด้วย ซึ่งต่อมาเป็นผู้ประสบความสำเร็จอย่างสูงในวิชาชีพทนายความคนหนึ่ง

ณ บัดนี้เวลาได้ผ่านมาเกือบ ๕๐ ปีแล้ว ขณะที่มีผู้ไม่รู้ความจริงหรือรู้ความจริงบางเรื่องแต่แกล้งทำไม่รู้ และไม่นำความจริงมาพูดหรือมาเปิดเผยหรือพูดในสิ่งที่รับฟังกันมาจากเรื่องที่ไม่เป็นความจริง ผมจึงเห็นว่า**บัดนี้ได้เวลาสมควรแล้วที่เรื่องการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ควรจะบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ของคณะนิติศาสตร์ เพื่อให้ผู้ที่เป็นนิสิตเก่า ครูบาอาจารย์ และนิสิตที่จะเข้าศึกษาต่อไปได้รู้ถึงสิ่งที่ได้**

ดำเนินการมาตลอดเวลา จนกระทั่งประสบความสำเร็จดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และผมก็ได้มีความดีใจและภาคภูมิใจที่เกิดมาไม่เสียชาติเกิดตามที่ได้ตั้งปณิธานไว้ว่าในฐานะที่เป็นนักกฎหมายจะดำเนินการทุก ๆ อย่างเพื่อให้วิชากฎหมายเป็นที่ยอมรับนับถือ และให้นักกฎหมายเป็นที่ยอมรับนับถือและสามารถทำประโยชน์รับใช้สังคมและบ้านเมืองได้อย่างมีเกียรติและมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้านและในทุกวงการ ซึ่งได้พิสูจน์แล้วว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับใช้ชาติบ้านเมืองในตำแหน่งสำคัญ ๆ ของบ้านเมืองในวงการต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

การเลือกตั้งคณบดี
คณะนิติศาสตร์

การเลือกตั้งคณบดีคณะนิติศาสตร์

ขั้นตอนต่อไปเมื่อมีการประกาศของคณะปฏิวัติจัดตั้งคณะนิติศาสตร์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ทางมหาวิทยาลัยโดยสภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการเลือกตั้งคณบดีคณะนิติศาสตร์ขึ้น เป็นปัญหาว่าผู้ใดจะมาเป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์เป็นคนแรก **ศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์ซึ่งเป็นนายกสภามหาวิทยาลัย และศาสตราจารย์ ดร.แถบ นีละนิธิ อธิการบดี ได้มีความเห็นให้ผมในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการและรับผิดชอบในการก่อตั้งคณะนิติศาสตร์มาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งประสบผลสำเร็จให้ดำรงตำแหน่งคณบดี เพราะจะได้สืบต่อเรื่องราวให้เป็นผลสำเร็จตามเจตนารมณ์และปณิธานที่ตั้งไว้** แต่ผมได้เรียนท่านทั้งสองว่า ในขณะนั้น ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล เป็นหัวหน้าแผนกวิชาและเป็นอาจารย์ของผมมาก่อน อย่างน้อยที่สุดขอให้ท่านได้เป็นคณบดีก่อน แต่การเป็นคณบดีของศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล นั้น จะเป็นได้เพียง ๒ เดือนคือวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๕ เพราะเหตุว่าในขณะนั้นได้มีความคิดอย่างแข็งขัน โดยเฉพาะจากผู้อำนวยการกองกลางและบุคคลภายนอกที่เห็นว่า ผู้ที่เกษียณอายุราชการแล้วไม่ควรที่จะให้มีตำแหน่งทางบริหารต่อไป ซึ่งในที่สุดที่ประชุมเห็นด้วยตามแนวทางดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามได้อนุโลมตั้งศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล เป็นคณบดีคนแรกมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งแน่นอน ๒ เดือนคือวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๕ และหลังจากนั้นให้มีการเลือกตั้งคณบดีคนใหม่โดยให้มีผู้รักษาการคณบดีในช่วงรอยต่อดังกล่าว ซึ่งในที่สุด อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ ชูโต ได้เป็นผู้รักษาการคณบดีในช่วงสั้นๆ เมื่อศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล พ้นจากตำแหน่งคณบดีแล้ว

คำสั่ง จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
ที่ ๘๓๘/๒๕๑๕
เรื่อง แต่งตั้งคณบดีคณะนิติศาสตร์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๔๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๗ และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๙๗ และสภามหาวิทยาลัยได้ทำการเลือกตั้งแล้วในคราวประชุมครั้งที่ ๒๙๔ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕ ฉะนั้น จึงให้ศาสตราจารย์ ดร. ประยูร กาญจนดุล ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๕ อันเป็นวันครบเกษียณอายุราชการ

สั่ง ณ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๑๕

(ลงนาม) **อรุณ สรเทศน์**
ศาสตราจารย์ อรุณ สรเทศน์
อธิการบดีทำการแทนนายกสภามหาวิทยาลัย

คำสั่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่ ๑๐๗๕/๒๕๑๕
เรื่อง เลือกตั้งคณบดีคณะต่าง ๆ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ (๔) และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.๒๔๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๙ และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๔๘๙ และโดยอนุมัติสภามหาวิทยาลัยในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๘ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๑๕ ให้เลือกตั้ง

๑. อาจารย์ ดร.วิเชียร จีรวงส์ ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะเภสัชศาสตร์
๒. ศาสตราจารย์ ทันตแพทย์ถวิล ตันติกุล ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์
๓. ศาสตราจารย์ ดร.อายุส พิริย-ชาญณรงค์ ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์
๔. อาจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์
๕. ศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ พงศ์สะบุตร ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะอักษรศาสตร์

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๑๕

(ศาสตราจารย์ อรุณ สรเทศน์)
อธิการบดี ทำการแทนนายกสภามหาวิทยาลัย

คำสั่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่ 1758/2519
เรื่อง แต่งตั้งคณบดีคณะต่าง ๆ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12(ง) และมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช 2486 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 7 และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2497 จึงแต่งตั้งให้ผู้มีนามต่อไปนี้ ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะต่าง ๆ ซึ่งสภามหาวิทยาลัย ในการประชุม ครั้งที่ 339 เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2519 ได้เลือกตั้งแล้ว คือ

1. นายอุกฤษ มงคลนาวิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์
2. นายสุรบน ชำนาญนิธิอรรถ ศาสตราจารย์ ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์
3. นายประสิทธิ์ โพธิปัทม์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์
4. นางเกื้อกูล เสถียรไทย ศาสตราจารย์ ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะอักษรศาสตร์

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2519 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 22 กันยายน 2519

(ลงนาม) แถบ นีละนิธิ
(ศาสตราจารย์ ดร. แถบ นีละนิธิ)
นายกสภามหาวิทยาลัย

เรื่องที่ผมผิดหวังอย่างยิ่งคือ เมื่อศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล ได้รับเลือกตั้งเป็นคณบดี งานแรกที่ท่านได้ดำเนินการคือมอบอำนาจการบริหารทางด้านงานธุรการและงานเจ้าหน้าที่ทั้งปวงไปให้คณะรัฐศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการเช่นเดิม เสมือนกับไม่ได้มีการตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นมาเลย โดยที่ไม่ได้มีการปรึกษาหารือกับผู้หนึ่งผู้ใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทั้งที่รู้อยู่ตลอดเวลาว่า ผมผู้ดำเนินการก่อตั้งคณะนิติศาสตร์นั้น ได้มีแนวความคิดมีโครงการในการพัฒนาคณะนิติศาสตร์ไว้อย่างไรบ้าง ซึ่งการกระทำดังกล่าวได้สร้างความยุ่งยากความลำบากให้กับการดำเนินการที่จะวางรากฐานของคณะนิติศาสตร์ในอนาคตต่อไปเป็นอย่างมาก

ต่อมาได้มีการประชุมสภามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่งเพื่อเลือกตั้งคณบดีคณะนิติศาสตร์ต่อจากศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล การเลือกตั้งคณบดีในขณะนั้นให้เลือกตั้งจากหัวหน้าแผนกวิชาต่างๆ (สมัยนั้นเรียกว่าแผนกวิชาไม่ใช่ภาควิชา) ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาต่าง ๆ ในขณะนั้นมีผม อาจารย์อนุมัติ ใจสมุทร อาจารย์สมนึก ประยูรวงศ์ และอาจารย์ดำรง ธรรมารักษ์ ส่วนศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล ได้พ้นตำแหน่งไปแล้ว ปรากฏว่าก่อนมีการเลือกตั้งคณบดี อาจารย์อนุมัติ ใจสมุทร ซึ่งเป็นเพื่อนศึกษาวิชากฎหมายด้วยกันที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์รุ่นเดียวกัน แต่ได้ไปสอบเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา และเมื่อเป็นผู้พิพากษาแล้วได้โอนกลับมารับราชการในคณะรัฐศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง โดยที่ผมเมื่อจบการศึกษาในรุ่นเดียวกันแล้วได้ไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยปารีส อาจารย์อนุมัติ ได้ขอร้องผมโดยแจ้งว่าได้จัดพิมพ์หนังสือรวมคำพิพากษาศาลฎีกาไว้ได้ลงทุนไปเป็นจำนวนพอสมควรเพื่อกระตุ้นและเพื่อสนับสนุนในการจำหน่ายหนังสือจึงขอเป็นคณบดีก่อน โดยการดำเนินการต่าง ๆ ในหน้าที่คณบดี โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาและด้านพิธีการทางศาสนาขอให้เป็นเรื่องที่ผมจะดำเนินการ เพราะอาจารย์อนุมัติเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลามด้วย

ความเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ผมเห็นว่าไม่เป็นสิ่งที่ถูกต้องจึงได้แจ้งว่าขอให้เป็นมติกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่จะเลือกผู้หนึ่งผู้ใดก็ได้แล้วผมจะยอมรับมติของสภามหาวิทยาลัยทุกประการ ในส่วนของอาจารย์อนุมัติ ใจสมุทร ก่อนวันประชุมสภามหาวิทยาลัย ๑ วัน ได้นำหนังสือรวมคำพิพากษาศาลฎีกาไปมอบให้กับกรรมการสภามหาวิทยาลัยทุกท่าน ส่วนหัวหน้าแผนกอีก ๒ คน คืออาจารย์สมนึกและอาจารย์ดำรง ไม่ได้ถอนตัวจากการเลือกตั้ง ปรากฏว่าผลจากการลงคะแนน อาจารย์อนุมัติ ใจสมุทร ได้รับการเลือกตั้ง ๒ เสียง อาจารย์สมนึก ๑ เสียง ส่วนอาจารย์ดำรงไม่มีเสียงสนับสนุนเลย นอกจากนั้นกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เหลือทั้งหมดสนับสนุนผมให้เป็นคณบดี ซึ่งทั้งหมดนี้ได้ปรากฏในรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยอยู่แล้ว และเมื่อสภามหาวิทยาลัยลงมติเลือกให้ผมเป็นคณบดีด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดแล้ว ได้มีกรรมการสภาจากคณะรัฐศาสตร์ ๒ ท่าน ได้เสนอความเห็นให้ผมรักษาการคณบดีคณะนิติศาสตร์ไปพลางก่อน กรรมการสภา ๒ ท่านนั้นคือ ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล คณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ชูโต ซึ่งรักษาการคณบดีคณะนิติศาสตร์ในช่วงสั้น ๆ ดังกล่าว แต่ที่ประชุมโดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกสภามหาวิทยาลัย **ศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์ และอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ ศาสตราจารย์ ดร.แถบ นีละนิธิ ไม่เห็นด้วยและได้อธิบายในที่ประชุมว่า เมื่อผมเป็นผู้ก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ เป็นผู้รู้เรื่องราว และเป็นผู้กำหนดแนวทางต่าง ๆ ไว้แล้ว เมื่อเลือกตั้งเป็นคณบดีแล้ว ก็ให้ทำงานได้เต็มที่ไม่จำเป็นต้องให้เป็นผู้รักษาการแต่อย่างใด ซึ่งที่ประชุมก็มีมติเห็นชอบตามที่ท่านผู้อาวุโสทั้งสองได้แสดงความเห็นในที่ประชุม ผมจึงได้ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้รักษาการไปก่อนดังที่มีความเห็นในที่ประชุม**

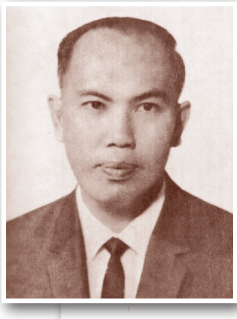

กระทรวงยุติธรรม

จดหมายแสดงความยินดีของอาจารย์บัญญัติ สุชีวะ ถึงผม
ที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์บัญญัติ สุชีวะ ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา
ในช่วงเวลาเดียวกับที่ผมดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา

อาจจะพูดได้ว่าเหตุใดผมจึงได้รับการสนับสนุนอย่างมากมายจากที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกสภามหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์ และอธิการบดีคือ ศาสตราจารย์ ดร.แถบ นีละนิธิ น่าจะเป็นเพราะท่านทั้งสองได้รู้จักและได้เคยขอให้ผมไปร่วมงานด้วย และได้ทราบถึงความรู้ความสามารถและความตั้งใจดีของผมมาก่อน เพราะฉะนั้นทั้งสองท่านจึงให้การสนับสนุนอย่างแข็งขันที่ให้ผมได้ดำรงตำแหน่งคณบดี ในฐานะผู้จัดการผลประโยชน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผมจึงมีโอกาสเข้าร่วมในที่ประชุมคณบดีและที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย และได้มีส่วนเสนอความเห็นของผมทุกเรื่อง โดยเฉพาะความเห็นที่เกี่ยวกับกฎหมาย เพราะฉะนั้น ผมได้ดำรงตำแหน่งคณบดีไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นเรื่องที่กรรมการสภามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะท่านผู้ใหญ่และกรรมการท่านอื่นๆ ที่ประกอบด้วยคณบดีทุกคณะและผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น ๆ เกือบทั้งหมดได้พิจารณาแล้วเห็นชอบ โดยเฉพาะถ้าไม่มีท่านผู้ใหญ่สองท่านนี้ ผมก็ยังไม่สามารถที่จะพูดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากที่ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นแล้ว และผมเป็นคณบดีคนเดียวที่ไม่ได้จบจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในบรรดากรรมการสภามหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย นายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี รองอธิการบดี และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประมาณ ๒๕ ท่าน

ข้อความแสดงความยินดี

ในการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๕

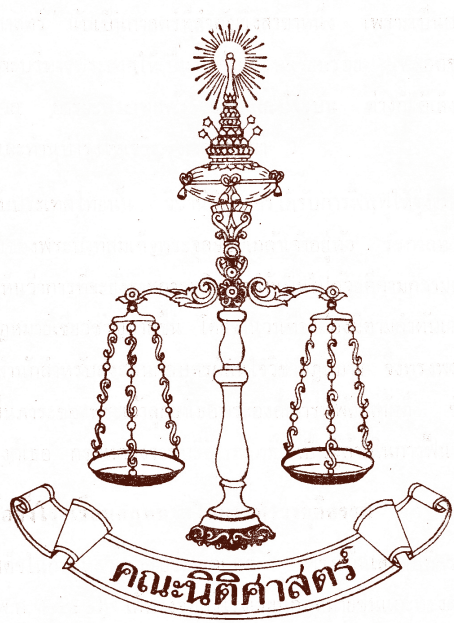
คณะนิติศาสตร์

คำขวัญ

"วันระพี" ที่เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่งในวันที่ ๗ สิงหาคม นี้ นับว่ามีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับปีนี้ เพราะเป็นปีที่แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น "คณะนิติศาสตร์" ในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย โดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๔ ซึ่งมีผลใช้บังคับนับแต่วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๕ เป็นต้นมา

การตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นใหม่ในจุฬาลงกรณ มหาวิทยาลัยนี้เป็นผลแห่งความพยายามของบรรดาอาจารย์และนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ ทั้งนิสิตเก่าและนิสิตปัจจุบันที่ได้ช่วยกันจรรโลงและส่งเสริมความก้าวหน้าของการศึกษาวิชากฎหมายซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าระพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ องค์ผู้ประทานกำเนิดโรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรมได้ทรงริเริ่มจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการศึกษาวิชากฎหมายไทยให้เจริญทัดเทียมกับบรรดาอารยะประเทศ ฉะนั้นการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยครั้งนี้ จึงนับว่าได้เป็นการสนองพระเดชพระคุณและเฉลิมพระเกียรติของพระองค์ท่าน ที่บรรดานักนิติศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยได้ร่วมใจกันเป็นสมานฉันท์สร้างความเจริญให้แก่การศึกษาวิชากฎหมาย ซึ่งองค์ปรมาจารย์ได้ทรงวางรากฐานไว้ให้ก้าวหน้าขึ้นไปอีกก้าวหนึ่ง จึงขอจารึกไว้เพื่อเป็นประวัติศาสตร์แห่งสถาบันนิติศาสตร์ของประเทศไทยสืบไป

ศาสตราจารย์ ดร. ประยูร กาญจนดุล
คณบดี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

คำขวัญ

การศึกษาวิชานิติศาสตร์ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ผมเข้ารับหน้าที่เป็นอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ปีแรก ในปีนั้นคณะรัฐศาสตร์สอนวิชา ๒ สาขา คือ รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ การสอนวิชานิติศาสตร์มิได้มีแผนกวิชาต่างหาก เพราะในระยะนั้นไม่มีแผนกวิชาใด ๆ ทั้งสิ้นมีแต่คณะรัฐศาสตร์เท่านั้น ต่อมาอีก ๔ ปีจึงมีนิสิตที่สำเร็จนิติศาสตร์บัณฑิตจากคณะรัฐศาสตร์ ๔ คนแรก แผนกวิชานิติศาสตร์มาตั้งขึ้นในระยะหลังพร้อมกับแผนกอื่น การที่ตั้งแผนกนี้มิได้มีความหมายที่จะให้เป็นการแบ่งแยกนิติศาสตร์ สังคม และรัฐศาสตร์ แต่เป็นเพียงเพื่อแบ่งงานให้มีผู้รับผิดชอบในสาขาเท่านั้น พวกเรายังถือว่าทุกคนเป็นรัฐศาสตร์ด้วยกัน ความรู้สึกที่ใกล้ชิดเช่นนี้ยังคงมีอยู่แม้จะมีการตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นแล้วก็ตาม สองคณะนี้ต้องถือว่าเป็นพี่น้องร่วมท้องเดียวกันมา ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างในสาขาที่เรียน ทางคณะรัฐศาสตร์ก็ยังมีความรู้สึกว่านิสิตของแผนกนิติศาสตร์นั้นเป็นนิสิตเก่าของคณะรัฐศาสตร์ด้วย ขอให้ความรู้สึกเช่นว่านี้จงมีอยู่ตลอดไป

เกษม สุวรรณกุล

(ศาสตราจารย์ ดร. เกษม สุวรรณกุล)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์

๒๘ ก.ค. ๑๕

คำขวัญ

งานราตรีนิติศาสตร์เนื่องในโอกาสวันระพีของนิสิตเก่านิติศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยในคืนวันนี้ มีความสำคัญกว่าทุก ๆ ปี เพราะเป็นการฉลองการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ไปในคราวเดียวกันด้วย ข้าพเจ้าในฐานะที่เคยเป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมายในแผนกนิติศาสตร์มาแต่ดั้งเดิม ย่อมรู้สึกยินดีและภูมิใจร่วมกับนิสิตและคณาจารย์ในคณะนี้ด้วยเป็นอย่างยิ่งว่าบัดนี้เราได้มีคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยแล้วโดยสมบูรณ์ ความสำเร็จอันนี้แสดงว่ามหาวิทยาลัยได้ยอมรับรู้ถึงผลงานความสามารถและความสามัคคีกลมเกลียวของบรรดานิสิตและคณาจารย์ที่ได้ปฏิบัติมาแล้วในอดีต จึงเป็นที่มั่นใจได้ว่าบรรดานิสิตและคณาจารย์จะต้องร่วมกันจรรโลงคณะนิติศาสตร์นี้ ให้ยั่งยืนและเจริญก้าวหน้าสืบต่อไปในอนาคต.

ศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์

ประธานศาลฎีกา

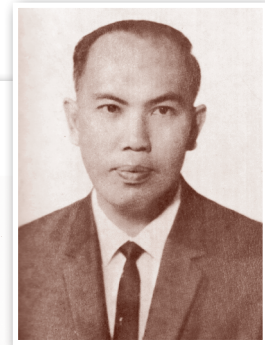

คำขวัญ

ในฐานะที่ผมเคยสอนวิชากฎหมายในแผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยมาหลายปี เมื่อได้ทราบเป็นที่แน่ชัดว่า แผนกนิติศาสตร์นั้นได้รับการปรับปรุงขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์แล้ว ผมก็รู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะอย่างน้อยที่สุดก็ได้เห็นความเจริญรุ่งเรืองของแผนกนิติศาสตร์ที่ผมได้สอนมา และแสดงให้เห็นถึงความริเริ่มที่ถูกต้องของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาแห่งแผนกนิติศาสตร์นี้ ที่ได้ร่วมมือกันดำเนินงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นคณะของแผนกนิติศาสตร์ ซึ่งความจริงมีความสำคัญอันควรได้รับการปรับปรุงเป็นคณะมานานแล้ว

ขอให้คณะนิติศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยสถิตสถาพร รุ่งเรือง ยิ่งยืนนาน เพื่อเป็นสถาบันส่งเสริมนิสิตนักศึกษาให้เป็นกำลังที่ดีของประเทศชาติ และวงการกฎหมายโดยทั่วไป สมดังความประสงค์ของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาผู้ได้ริเริ่มดำเนินการนี้มาจนประสพความสำเร็จ

(บัญญัติ สุชีวะ)
ปลัดกระทรวงยุติธรรม

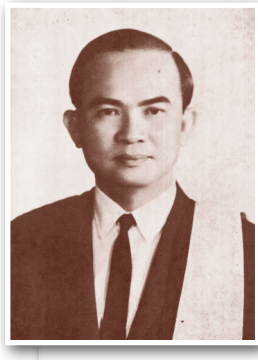

คำขวัญ

กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมมนุษย์ กฎหมายช่วยคุ้มครองรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมและนักกฎหมายก็มีส่วนช่วยให้กิจการบ้านเมืองเป็นไปโดยถูกต้อง การศึกษาวิชานิติศาสตร์จึงมีความสำคัญแก่บ้านเมืองมากเพราะช่วยส่งเสริมให้ความมุ่งหมายในการใช้กฎหมายได้ผลสมบูรณ์ขึ้น ช่วยกระตุ้นให้บุคคลรู้จักใช้สิทธิและรู้ความสำคัญของหน้าที่

ฉะนั้น การที่รัฐบาลเห็นความสำคัญของสถาบันซึ่งอำนวยการสอนวิชานิติศาสตร์ในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้ยกฐานะจากแผนกวิชาขึ้นเป็นคณะเหมือนอย่างนานาอารยประเทศนั้นจึงเป็นการถูกต้องเหมาะสม และเป็นที่น่ายินดี

ขอให้คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย มีความรุ่งเรืองก้าวหน้าตลอดไป

(สุธรรม ภัทราคม)
อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง

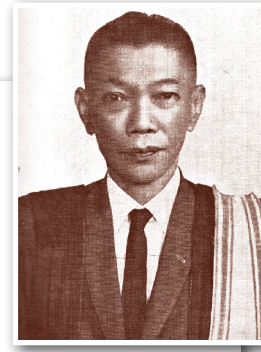

คำขวัญ

เป็นนิมิตอันดียิ่งที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยได้ถือกำเนิดขึ้นอีกคณะหนึ่ง ซึ่งจะทำให้การปรับปรุงและขยายการศึกษาในวิชานี้เป็นไปโดยกว้างขวางสมความมุ่งหมายในการก่อตั้งยิ่งขึ้น

ขอให้คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยจงเจริญรุ่งเรืองเป็นดักดีศรีแก่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ และเป็นหลักมั่นในการเผยแพร่วิชานิติศาสตร์แก่อนุชนอย่างมีประสิทธิภาพยอดเยี่ยมตลอดไปชั่วกัลปาวสาน

(โชด จารุจินดา)
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา

คำขวัญ

เนื่องในโอกาสที่คณะกรรมการนิสิตเก่านิติศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีงานราตรีนิติศาสตร์ขึ้นในวันรพี และเพื่อฉลองการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้สมทบทุนการศึกษาคณะนิติศาสตร์นั้น ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดี และขออนุโมทนาในการกุศลครั้งนี้ ขอให้คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยจงเจริญรุ่งเรือง และสถิตสถาพรเป็นสถาบันที่ประสิทธิประสาทความรู้ทางกฎหมายแก่นิสิตตลอดไปชั่วนิจนิรันดร และขอความสุขสวัสดีจงมีแก่นิสิต และคณาจารย์ทุกเมื่อ

(ประภาศน์ อวยชัย)
อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

คำขวัญ

ช่วยกัน ธำรงรักษา คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัยไว้ ด้วยการรักษาเกียรติ และสามัคคี

(ประพนธ์ ศาตะมาน)
ผู้พิพากษาศาลฎีกา

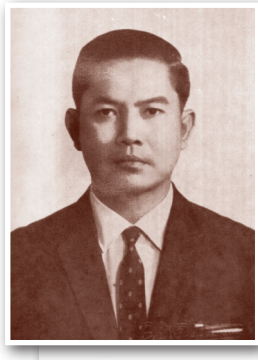

คำขวัญ

ขอแสดงความยินดีอย่างจริงใจกับแผนกนิติศาสตร์
ที่ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ แห่งจุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัย และขอให้นิสิตคณะนี้ จงประสพความสำเร็จเป็น
บัณฑิต เพื่อช่วยกันผดุงหลักนิติธรรมของเราต่อไปในอนาคต

(สรรเสริญ ไกรจิตติ)
ผู้พิพากษาศาลฎีกา

คำขวัญ

คณะนิติศาสตร์ จุฬา ฯ เป็นศูนย์สำคัญอีกแห่งหนึ่งของ วิชา
นิติศาสตร์

(วิกรม เมาลานนท์)
ผู้พิพากษาศาลฎีกา

คำขวัญ

เนื่องใน "วันนิติศาสตร์" ๗ สิงหาคม ๒๕๑๕ ใคร่ขอร่วมแสดงความยินดีในการที่แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้เจริญเติบใหญ่จนได้รับการยกฐานะเป็นคณะนิติศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันนี้มีความชื่นชมยินดีโดยทั่วกัน อย่างไรก็ดี พึงระลึกว่า หน้าที่ของพวกเราที่มีต่อสถาบันนี้ย่อมเพิ่มมากขึ้นด้วย หลักการอันสำคัญที่พึงยึดถือโดยตลอดไปก็คือ การใช้วิชาความรู้โดยสุจริตและถูกต้อง การใช้วิชากฎหมายโดยไม่เคารพต่อหลักการดังกล่าว นอกจากจะเกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสังคมแล้วยังนำความเศร้าหมองมาสู่ตนเองและความเสื่อมเสียมาสู่สถาบันของตนอีกด้วย

(ลนึง ฦาไชย)

อัยการประจำกรมกองที่ปรึกษากรมอัยการ

คำขวัญ

องค์ประกอบของมหาวิทยาลัยใด ขาดคณะนิติศาสตร์ไป จะเป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์ไม่ได้

การยกฐานะแผนกวิชา นิติศาสตร์ ขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ จึงทำให้ความเป็นมหาวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์สมบูรณ์ตามหลักการแล้ว.

(ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน)
หัวหน้าแผนกวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คำขวัญ

ข้าพเจ้าภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ทราบว่าน้อง ๆ ของเราทั้งชายและหญิงได้พยายามยกฐานะแผนกวิชานิติศาสตร์ เป็นคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยได้เป็นผลสำเร็จ

ขอแสดงความยินดีและขอสนับสนุนน้อง ๆ ทั้งหลายด้วยความชื่นชมเป็นอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นนายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย ฯ อยู่ในบั่จจุบันนี้ ขอต้อนรับบัณฑิตสตรีกณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ทุกท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย ฯ ตลอดไป และเชื่อมั่นว่าพวกเราผู้กำลังศึกษา และสำเร็จวิชากฎหมายแล้วทุก ๆ ท่านจะได้ร่วมมือกันโดยพร้อมเพรียง ช่วยแก้กฎหมาย เพื่อยกฐานะของสตรีไทยให้ดีขึ้นกว่าในบั่จจุบันนี้ ตามที่สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย ฯ ได้พยายามขอแก้ไขอยู่แล้วให้สำเร็จเพื่อประโยชน์สุขและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติสืบไป

ขอให้พวกเราทุกคนสมัครสมานสามัคคี ยึดกันให้มั่น ก้าวไปข้างหน้าพร้อม ๆ กันเพื่อความสำเร็จทุกประการที่เราตั้งใจจะกระทำขึ้น เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ อันเป็นที่รักและเคารพยิ่งของพวกเราชั่วกาลปวสาน

(คุณหญิงสุภัทรา สิงหลกะ)
นายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย แห่งประเทศไทย.

คำขวัญ

ท่านผู้ร่วมศึกษาในวิชาเดียวกัน

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีที่สถาบันจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยได้ตั้งคณะนิติศาสตร์เป็นเอกเทศขึ้นอีกคณะหนึ่ง ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงแขนงนิติศาสตร์อยู่ในคณะรัฐศาสตร์เท่านั้น ทั้งนี้คงได้จากผลแห่งความวิริยะ อุตสาหะทั้งของนักศึกษา และครูบาอาจารย์ในรุ่นก่อน ๆ ตลอดจนรุ่นปัจจุบันได้แสดงให้เห็นความสำคัญของตัวบทกฎหมาย ซึ่งควรจะเป็นหลักวิชาการอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ทัดเทียมกับวิชาการในแขนงอื่น ๆ แม้กฎหมายเองยังเขียนไว้ว่า "ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทุกคนต้องรู้กฎหมาย"

วิชากฎหมาย เป็นวิชาที่ให้ความรู้ได้มากมายหลายประการ ล้วนแต่เป็นคุณค่าแก่ตนเองและแก่ส่วนรวม สามารถเลือกใช้ให้เหมาะแก่ความต้องการ เหมาะแก่กาลเทศะ การใช้วิชาชีพทางกฎหมายจะต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความเที่ยงธรรมซึ่งควรจะเป็นคติประจำใจของนักกฎหมายทุกคน

จากกฎหมายเล่มเดียวกัน ซึ่งท่านอาจารย์จะประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่นักศึกษาไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาของจุฬาลงกรณ์หรือธรรมศาสตร์ จึงขอให้กฎหมายเล่มนี้เป็นห่วงทองคล้องมิตรภาพระหว่างคณะนิติศาสตร์ของทั้งสองมหาวิทยาลัยเข้าด้วยกัน เราจะรักกัน เราจะทนุถนอมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เราจะยึดมั่นในความสามัคคีกลมเกลียวกัน เพื่อระดมกำลังให้วิชานี้มีคุณค่าเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอันเป็นส่วนรวม

ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณต่อชาวคณะนิติศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าเสนอความรู้สึกนึกคิดมาร่วมพิมพ์ในหนังสือฉบับนี้ด้วย ในท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอส่งความรักใคร่ไมตรีจิตและความปรารถนาดีมายังท่านรุ่นน้องทั้งหลายโดยทั่วกัน

แร่ม พงทโมบล บุณยประสพ

เนติบัณฑิตย์ พ.ศ. ๒๔๗๓

การดำเนินงานของคณะนิติศาสตร์
ภายหลังการรับตำแหน่งคณบดี

การดำเนินงานของคณะนิติศาสตร์ ภายหลังการรับตำแหน่งคณบดี

การดำเนินการในฐานะคณบดีคณะนิติศาสตร์ประการแรกได้แก่ **การแต่งตั้งเลขานุการคณะนิติศาสตร์**ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญรองจากคณบดี โดยเฉพาะในคณะที่เริ่มก่อตั้งและเป็นคณะเล็กๆ ผู้ที่ทำหน้าที่เลขานุการคณะจะต้องเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับคณบดีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นการศึกษางานเพื่อจะมีโอกาสที่จะเป็นคณบดีต่อไปในอนาคต

ในการนี้ผมได้กำหนดแนวทางว่าจะให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะรัฐศาสตร์ แผนกวิชานิติศาสตร์ ซึ่งมีความรู้ความสามารถในการศึกษาเป็นที่ยอมรับกันพอสมควรและมีฐานะเป็นอาจารย์ในแผนกวิชานิติศาสตร์อยู่แล้วได้เข้ามาทำหน้าที่นี้ โดยที่ไม่ได้มีความคุ้นเคยเป็นส่วนตัว แต่ด้วยเจตนาและแนวทางที่วางไว้ โดยได้แสดงเจตนาไว้ว่าการก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ก็เพื่อให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความเป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์เต็มที่ในลักษณะที่เป็นสากลและต้องการพัฒนาวิชานิติศาสตร์ของประเทศ และต้องการพัฒนานักนิติศาสตร์ให้มีคุณภาพ ให้มีมาตรฐาน

โดยการดำรงตำแหน่งคณบดีของผมคงจะไม่อยู่ในตำแหน่งเป็นระยะเวลานาน เมื่อได้วางรากฐานต่างๆ และสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดีพอสมควรแล้ว ผมก็จะไปทำกิจการอื่น โดยเฉพาะงานด้านสำนักกฎหมายให้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในระดับหนึ่ง เพื่อเป็นการยกฐานะทนายความคนไทยให้สูงยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นภาระหน้าที่อีกประการหนึ่งในชีวิต ทั้งนี้ ผมได้

จัดตั้งสำนักกฎหมายขึ้นแล้วตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่งคือให้เป็นที่รองรับการฝึกงานของผู้ที่จบการศึกษาวิชานิติศาสตร์หรืออาจารย์ผู้ทำหน้าที่สอนกฎหมาย โดยที่ยังไม่มีประสบการณ์ทางด้านปฏิบัติ ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาและเรียนรู้งานของทนายความ

ผมได้ตัดสินในการเลือกอาจารย์ดำรง ธรรมารักษ์ เป็นเลขานุการคณะ

การแก้ไขการมอบอำนาจดำเนินการทางด้านธุรการของคณะนิติศาสตร์

ซึ่งเกิดจากศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล ในขณะเข้ารับตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์เป็นเวลาหนึ่งเดือน โดยงานชิ้นแรกและชิ้นเดียวที่ท่านได้ดำเนินการคือ การทำเรื่องการมอบอำนาจด้านดำเนินการด้านธุรการของคณะนิติศาสตร์ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นใหม่ให้คณะรัฐศาสตร์รับไปดำเนินการ โดยที่ไม่ได้มีการปรึกษาหารือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นแต่ประการใด ดังนั้นเมื่อเป็นคณะนิติศาสตร์แล้ว และมีคณบดีถาวรแล้ว จึงควรที่จะรับมอบดำเนินการทางด้านธุรการของคณะให้กลับมาเป็นการดำเนินการของคณะนิติศาสตร์เอง ทั้ง ๆ ที่คณะนิติศาสตร์ในขณะที่จัดตั้งคณะนั้น มีอาจารย์ประจำที่สังกัดแผนกวิชานิติศาสตร์และโอนมาขึ้นกับวิชานิติศาสตร์มีจำนวนเพียง ๘ ท่าน และมีเจ้าหน้าที่อยู่เพียงไม่กี่คน แต่มีความเชื่อมั่นว่าสามารถที่จะดำเนินการทางด้านธุรการหรือด้านบริหารเองได้ จึงได้แจ้งการขอรับการดำเนินกิจการด้านธุรการของคณะนิติศาสตร์มาดำเนินการเองภายในเวลา ๓ วันนับจากวันที่รับเลือกตั้งเป็นคณบดี การดำเนินงานเป็นไปได้โดยไม่มีอุปสรรคใดๆ

การดำเนินการตั้งงบประมาณเพื่อจัดสร้างอาคารคณะนิติศาสตร์เป็นการถาวร

เนื่องจากคณะนิติศาสตร์ยังเป็นคณะเล็ก มีจำนวนนิสิตทั้งภาคปกติและภาคสมทบประมาณ ๖๐๐ คน และมีอาจารย์เจ้าหน้าที่จำนวนน้อย จึงได้ของบประมาณการสร้างอาคารไปจำนวนหนึ่ง ในที่สุดได้รับการจัดสรรงบประมาณในการสร้างตึกมาเป็นเงิน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเมื่อ ๔๔ ปีที่แล้วยังถือว่าเป็นจำนวนเงินที่น้อยมาก ยิ่งถ้ามาเทียบกับค่าของเงินในปัจจุบันแล้ว เงิน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท จะไม่สามารถทำอะไรได้เลย แต่ก็ได้ดำเนินการใช้งบประมาณนี้ให้เป็นประโยชน์ โดยจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการเขียนแบบโดยมีอาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์เป็นสถาปนิกและอาจารย์ในคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นวิศวกร การออกแบบได้ออกแบบเป็นอาคาร ๔ ชั้น และให้มีประโยชน์ในการใช้งานสูง สิ้นเปลืองงบประมาณน้อย รวมทั้งการบำรุงรักษา ซึ่งคณะกรรมการผู้ออกแบบก็ได้ดำเนินการออกแบบตามวัตถุประสงค์โดยใช้เวลาไม่มากนักในการออกแบบ

จากแนวคิดที่ให้การออกแบบอาคารเป็นไปโดยประหยัดและการดูแลรักษา ไม่สิ้นเปลืองมากและมีความแข็งแรง คณะสถาปนิกและวิศวกรจึงออกแบบด้วยวิธีการให้ตัวอาคารเป็นคอนกรีต และเมื่อถอดไม้แบบมาแล้วไม่ต้องใช้วิธีการทาสีสิ้นเปลืองมากมาย และสามารถที่จะเป็นอาคารที่ทนทาน แต่ถ้าจะพูดถึงในลักษณะความสวยงามแล้วอาจจะน้อยลงบ้าง แต่ประโยชน์ ใช้สอยสมบูรณ์แบบตามความประสงค์

เมื่อได้งบประมาณในการจัดสร้างอาคารและเขียนแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปัญหาหนักใจและยุ่งยากและยากลำบากที่สุดคือ **การจัดหาสถานที่สำหรับการก่อสร้างคณะนิติศาสตร์** โดยได้พยายามหาสถานที่ในบริเวณที่ใกล้กับที่ตั้งของคณะรัฐศาสตร์หลายแห่งและได้พิจารณาถึงสถานที่ด้านข้างของศาลาพระเกี้ยวด้วย แต่ในที่สุดก็ไม่ประสบความสำเร็จ

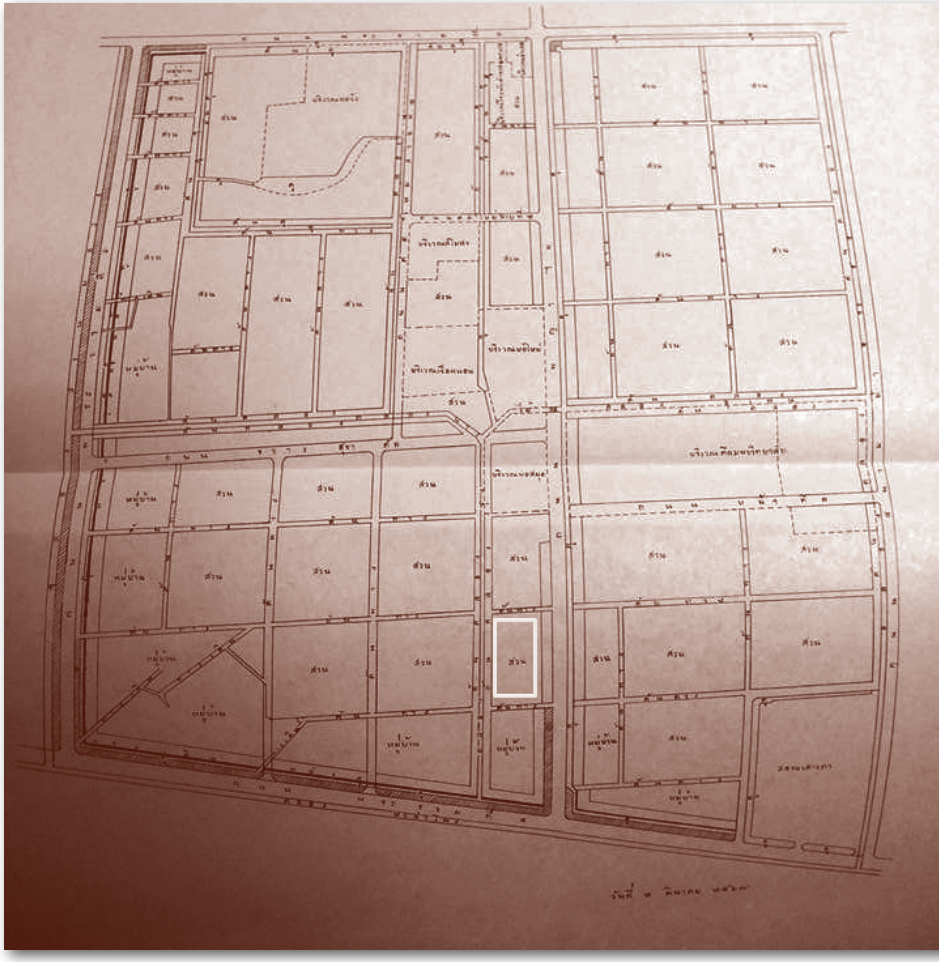

แผนที่บริเวณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จึงต้องข้ามมาอีกฝั่งหนึ่งของถนนพญาไท ทางด้านสามย่านอันเป็นที่ก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ในปัจจุบัน **สถานที่ก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ในปัจจุบันเมื่อ ๔๔ ปีที่แล้วยังเป็นอาคารไม้ ๒ ชั้น เก่าแก่ทรุดโทรม เป็นอู่ซ่อมรถ เป็นสถานที่ฆ่าสัตว์ และเป็นอาคารทรุดโทรมอีกจำนวนประมาณ ๒๐ ห้อง** ซึ่งยากแก่การรื้อถอน นอกจากนั้น**บริเวณนี้ยังถือเสมือนว่าเป็นส่วนหนึ่งของคณะนิเทศศาสตร์ซึ่งในสมัยนั้นเรียกว่าแผนกวิชาอิสระสื่อสารมวลชน** มีอาจารย์บำรุงสุข สีหอำไพ เป็นหัวหน้าแผนกวิชา ได้มีการเจรจากันหลายครั้ง เรื่องขอใช้ที่บริเวณดังกล่าวซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๘ ไร่ ได้จัดสรรไว้สำหรับแผนกวิชาอิสระสื่อสารมวลชน ซึ่งแผนกวิชาได้สร้างอาคารขึ้นมาหนึ่งหลัง**แต่ส่วนที่เป็นคณะนิติศาสตร์ปัจจุบันแผนกสื่อสารมวลชนไม่สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้เพราะเหตุว่ามีผู้อยู่อาศัยครอบครองตามที่กล่าวแล้ว และไม่สามารถที่จะดำเนินการรื้อถอนหรือขับไล่ได้เอง จึงได้ยินยอมที่จะให้คณะนิติศาสตร์ได้เข้ามาใช้สอยและสร้างอาคารที่ทำการได้ โดยต้องดำเนินการเรื่องผู้อาศัยเอง**

การดำเนินการที่จะรื้อถอนและเจรจากับบรรดาผู้อยู่อาศัย ๒๐ กว่าห้องนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะมหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการให้ และไม่มีการกำหนดค่าตอบแทนการรื้อถอนให้บรรดาเจ้าของห้องเหล่านั้น ซึ่งถ้ามีการฟ้องร้องดำเนินคดีกัน ถ้าผู้อยู่อาศัยไม่ยินยอมที่จะออกไปจากบริเวณสถานที่ก่อสร้างเพียงรายเดียวหรือสองรายก็จะไม่สามารถที่จะดำเนินการก่อสร้างได้ และอาจจะต้องคืนงบประมาณและต้องอาศัยตึกคณะรัฐศาสตร์อยู่ต่อไป ซึ่งทางคณะรัฐศาสตร์เองก็ไม่เต็มใจที่จะให้อยู่

เป็นโชคดีอีกประการหนึ่งของคณะนิติศาสตร์ เพราะก่อนที่ผมจะได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์ **ผมได้รับการขอร้องให้เป็นผู้จัดการสำนักงานผลประโยชน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังที่กล่าวมาแล้ว จึงได้เชิญผู้อยู่อาศัยมาเจรจา** ขอร้องให้เห็นแก่ความ

เจริญก้าวหน้าในการขยายการศึกษาวิชานิติศาสตร์ให้มั่นคงต่อไป โดยแจ้งว่าได้รับงบประมาณมาแล้ว ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือก็ต้องคืนงบประมาณ เพราะฉะนั้นจึงได้กำหนดเวลา ๓ เดือน ด้วยการขอร้องให้ผู้อาศัยเหล่านั้นได้ขนย้ายทรัพย์สินออกไปแล้วส่งมอบที่ดินคืนให้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย **เป็นเรื่องที่เหลือเชื่อที่บรรดาผู้อาศัยเหล่านั้นต่างให้ความร่วมมือด้วยดี** เพราะเหตุว่าถ้าไม่ให้ความร่วมมือ ทางสำนักงานจัดการผลประโยชน์ซึ่งผมเองเป็นผู้จัดการจำเป็นจะต้องดำเนินการฟ้องร้องขับไล่ตามกฎหมายและเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งผมได้หลีกเลี่ยงโดยอาศัยหลักเมตตาธรรมและสร้างความเข้าใจกับบรรดาผู้อยู่อาศัย **ซึ่งเป็นบุญของคณะนิติศาสตร์ซึ่งจะได้มีบ้านเป็นของตัวเอง** ทำให้บรรดาผู้อยู่อาศัยครอบครองอาคารเหล่านั้นให้ความร่วมมือด้วยดี ซึ่งควรจะต้องจดจำเอาไว้ถึงความร่วมมือนี้

เป็นอันว่าคณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการแบ่งปันเนื้อที่สำหรับการก่อสร้างประมาณ ๓ ไร่ครึ่ง บริเวณหัวมุมทางด้านสามย่าน ซึ่งเป็นที่ตั้งปัจจุบันดังกล่าวแล้ว มีผู้ที่ไม่รู้ข้อเท็จจริงและพูดว่า ทำไมคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ จึงต้องมาตั้งอยู่ในสถานที่อันคับแคบเช่นนี้ ซึ่งผมก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกัน ที่ดินของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวนมากมายที่ได้รับพระราชทานไว้เพื่อประโยชน์ของการศึกษา แต่เนื่องจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้นำที่ดินเหล่านั้นไปเป็นประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งในขณะนั้นดำเนินการเกี่ยวกับการที่จะให้มีศูนย์การค้ามาบุญครองเกิดขึ้นในที่ดิน ๒๓ ไร่ บริเวณถนนพญาไท ซึ่งผมได้เคยตั้งข้อสังเกตแสดงความไม่เห็นด้วยที่จะเอาที่ดินพระราชทานไปเป็นประโยชน์ในเชิงพาณิชย์แทนที่จะเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา ถ้าที่ดินบริเวณที่ตั้งของศูนย์การค้ามาบุญครองปัจจุบันได้รับการจัดสรรให้แก่คณะวิชาต่างๆ ซึ่งกำลังก่อร่างสร้างตัวและที่จะก่อตั้งขึ้นอีกในอนาคต การใช้ที่ดินพระราชทานก็จะเป็นการใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ถูกต้องและสมบูรณ์ แต่การหาเป็นเช่นนั้นไม่

เพราะฉะนั้น **การที่คณะนิติศาสตร์ได้รับการแบ่งปันที่บริเวณที่ตั้งอยู่นี้จึงถือว่าเป็นโชคดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ในขณะนั้น ซึ่งกว่าจะได้มาก็ต้องผ่านการเจรจากับหัวหน้าแผนกวิชาอิสระสื่อสารมวลชนหลายครั้ง โดยมีคณบดีคณะต่างๆ โดยเฉพาะคณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.แหลมฉาน หัสดินทร) ให้ความสนับสนุนร่วมเป็นสักขีพยาน**

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.แหลมฉาน หัสดินทร คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะผู้ให้การสนับสนุน เกี่ยวกับสถานที่ก่อสร้างคณะนิติศาสตร์

สำหรับผู้ที่ไม่รู้ความเป็นมาเป็นไป จึงควรรับทราบข้อเท็จจริงข้อนี้ไว้ด้วย เหตุที่ผมไม่ต้องการที่จะพูดเรื่องเบื้องหน้าเบื้องหลังการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ การสร้างอาคารคณะนิติศาสตร์และปัญหาอื่นๆ นั้น เพราะเห็นว่างานต่าง ๆ ได้สำเร็จลุล่วงไปเป็นประโยชน์แก่นิสิต เป็นประโยชน์แก่คณะนิติศาสตร์ เป็นประโยชน์แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว จึงไม่ต้องการที่จะได้พูดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้กระทบกระเทือนจิตใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะถือว่าประโยชน์สูงสุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เกิดขึ้นแล้ว แต่บัดนี้นับวันผู้ที่ไม่ล่วงรู้ประวัติความเป็นมาจะมีความเข้าใจผิดและไขว้เขวไปในสิ่งที่มีผู้ที่รู้ความจริงแต่ไม่พูดความจริง หรือไม่รู้ความจริงแต่ได้พูดเรื่องการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ไปด้วยความไม่รู้ โดยไม่เจตนาหรือเจตนาก็ตาม จึงจำเป็นที่จะต้องพูดถึงเรื่องนี้ไว้ทั้งหมด ในขณะที่ยังมีบุคคลและมีหลักฐานพยานต่าง ๆ อยู่ รวมทั้งการจัดร่างโครงการโครงสร้างต่าง ๆ ด้วยลายมือและมีผู้จัดพิมพ์ซึ่งมีตัวตนปรากฏอยู่ และทั้งหมดได้เข้ามามีส่วนในภายหลัง ได้เป็นคณบดี เป็นอาจารย์ เป็นศาสตราจารย์ เป็นราชบัณฑิตทางนิติศาสตร์ รวมทั้งผู้ที่ได้รับตำแหน่งเลขานุการคณะนิติศาสตร์ต่อมาจากอาจารย์ดำรง ธรรมารักษ์ ซึ่งได้ขอลาออกจากตำแหน่งไปคือ อาจารย์ดำริห์ บูรณะนนท์ ซึ่งได้รับโอนมาจากคณะรัฐศาสตร์จะเป็นผู้ที่สามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ปัญหาการก่อสร้างอาคารยังไม่เสร็จสิ้นเพียงเท่านั้น เพราะได้ตั้งกรรมการประกวดราคาการก่อสร้างอาคารนิติศาสตร์ขึ้น มีบรรดาผู้เข้าร่วมประกวดราคา ๕ รายด้วยกัน ในวันเปิดซองประมูลประกวดราคา **ปรากฏทั้ง ๕ รายได้เสนอราคาเกินกว่างบประมาณ** ในลักษณะที่ดูแล้วเป็นการเสนอราคาที่ค่อนข้างจะมีการรู้กันมาก่อน เป็นโชคดีของคณะนิติศาสตร์และเป็นโชคดีที่สามารถประหยัดเงินงบประมาณได้ เพราะในคืนก่อนที่จะมีการเปิดซองประมูลประกวดราคา ได้มีผู้หวังดีได้ส่งหลักฐานและได้แจ้งสถานที่

ที่บริษัทผู้เข้าประมูลได้เปิดประชุมทำความตกลงกันในเรื่องการเสนอราคา ที่ภัตตาคารแห่งหนึ่งแถวสี่แยกอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ซึ่งเมื่อได้หลักฐานและข้อมูลมาเช่นนี้ ในวันที่ผมเป็นประธานเปิดซองประกวดราคา ได้สอบถามบรรดาผู้ยื่นซองทั้งหมดขอให้ยอมรับความจริงอย่างลูกผู้ชายว่า ก่อนหน้าวันเปิดซองประกวดราคาได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันที่ภัตตาคารแห่งหนึ่งในเวลากลางคืนใช่หรือไม่ เมื่อทุกคนได้ทราบว่าผมได้ล่วงรู้เรื่องนี้ ก็ไม่ปฏิเสธแต่ประการใด **ผมจึงให้ล้มเลิกการประกวดราคาและเปิดการประกวดราคาครั้งที่ ๒** ขึ้น โดยไม่มีข้อโต้แย้งจากบรรดาผู้เข้าประกวดราคาชุดแรก

ในการเข้าประกวดราคาครั้งที่ ๒ มีผู้เข้ายื่นซองประกวด ๓ ราย รายที่เสนอราคาต่ำสุดเป็นเงิน ๒,๘๕๐,๐๐๐ บาทโดยประมาณ ซึ่งเป็นส่วนที่มีการก่อสร้างอาคารรวมทั้งค่าครุภัณฑ์ด้วย ซึ่งต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ เหตุที่ผู้รับเหมาก่อสร้างแจ้งว่าได้เสนอราคาต่ำลงเช่นนี้เพราะผมรับรองว่าจะดูแลการเบิกจ่ายเงินให้ได้รับความเป็นธรรมโดยไม่ต้องบวกค่าผลประโยชน์ให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใด โดยวางกฎเกณฑ์กับคณะกรรมการควบคุมการก่อสร้าง ซึ่งได้แก่ อาจารย์จากคณะสถาปัตย์และจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ว่าในการตรวจการจ้างทุกครั้งขอให้ดำเนินการตรวจการจ้างตามหลักวิชาตามสัญญาอย่างตรงไปตรงมา โดยให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ในส่วนผู้รับเหมาก่อสร้างขอไม่ต้องให้ค่าตอบแทนหรือพยายามที่จะให้บริการแก่คณะกรรมการควบคุมการก่อสร้างและคณะกรรมการตรวจการจ้างแต่อย่างหนึ่งอย่างใด รวมทั้งไม่จำเป็นที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้มีหน้าที่จ่ายเงินให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งมักจะถูกครหาว่ามีการถ่วงเวลาเพื่อให้ผู้รับเหมาก่อสร้างต้องเสียเงินจำนวนหนึ่งซึ่งเกือบจะเรียกว่าเป็นประเพณี เพื่อจะได้รับค่างวดต่าง ๆ และผมได้แจ้งว่า ถ้าคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ลงนามอนุมัติให้ผ่านงานงวดหนึ่งงวดใดแล้วภายใน ๗ วันไม่ได้รับเงินหลังจากที่มีการเสนอขอรับค่างวดไปแล้ว ขอให้แจ้งให้ผมทราบเพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป ทำให้ผู้รับเหมา

ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร อดีตนายกรัฐมนตรี และอดีตอาจารย์พิเศษ
คณะนิติศาสตร์ ผู้สนับสนุนการก่อสร้างอาคารหลังที่สอง (อาคาร ๕ ชั้น)

สามารถลดทอนค่าใช้จ่ายต่างๆ ไปได้ตามที่ได้พูดไว้ เพราะฉะนั้นผู้รับเหมาก่อสร้างจึงแจ้งว่า เหตุที่สามารถลดราคาลงมาได้เพราะมีความเชื่อในวิธีปฏิบัติตามที่ผมให้แนวทางไว้ ซึ่งต้องขอขอบคุณสถาปนิก วิศวกร และเจ้าหน้าที่กองคลังของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในขณะนั้นที่ได้กรุณาดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางที่ผมได้วางไว้ ทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกประการ ซึ่งเป็นเรื่องเหลือเชื่อที่คณะนิติศาสตร์ได้สร้างอาคารเรียนรวมทั้งวัสดุครุภัณฑ์โดยใช้เงินเพียง ๒,๘๕๐,๐๐๐ บาทโดยประมาณในเวลานั้น ซึ่งในเวลาปัจจุบันเงินไม่ถึง ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท ไม่สามารถที่จะทำอะไรได้ น่าเสียดายอาคารหลังนี้ได้ถูกรื้อไปแล้ว เหลือแต่ความหลังว่าเป็นอาคารที่ได้สร้างนักนิติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงขึ้นมารับใช้ประเทศชาติเป็นจำนวนมาก

เมื่อสร้างอาคารเสร็จเรียบร้อยแต่ยังไม่มีความสมบูรณ์ อาคารหลังใหม่ยังมีสิ่งที่ยังต้องแก้ไขปรับปรุงอีกเป็นจำนวนมาก เพราะในขณะนั้นไม่มีการอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณอย่างฟุ่มเฟือย ฉะนั้น การปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ต่างๆ อาจารย์และนิสิตได้ร่วมมือกัน เช่น อาจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช และคณะรับที่จะหาต้นไม้ เช่น ต้นชมพูพันธุ์ทิพย์มาปลูกจำนวนหลายต้นเพื่อสร้างความร่มรื่น

ระยะแรก ๆ ทุกคนมีความอึดอัดขัดข้องในการใช้อาคารหลังใหม่เพราะไม่มีส่วนรู้เห็นถึงความยากลำบากต่าง ๆ แต่ถ้าคิดว่านกน้อยทำรังแต่พอตัว เราอยู่ในที่ที่เป็นบ้านของเราก็ยังดีกว่าอาศัยบ้านผู้อื่นอยู่ แต่การคิดเช่นนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ทุกคนคิดได้เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น ในขณะนั้นถ้ามีผู้ที่ไม่พอใจเกี่ยวกับอาคารสถานที่เมื่อได้ทราบข้อความนี้และเวลาผ่านไปถึง ๔๐ กว่าปี ก็น่าจะได้สำรวจความคิดของตัวเองในขณะนั้นว่าเป็นความคิดที่ปราศจากข้อมูลและไม่มีความถูกต้อง แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็ได้ผ่านพ้นไปแล้วด้วยดี

จนกระทั่งต่อมาในสมัยที่มีการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีอาจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งสองท่านโดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษอยู่ในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเวลาช้านาน ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการที่จะสร้างอาคารหลังที่ ๒ ขึ้น โดยมีอาจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้สนับสนุนอย่างสำคัญ อาคารหลังที่สองจึงเกิดขึ้นโดยใช้เงินงบประมาณ ประมาณ ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท **โดยอาคารหลังที่สองผมได้กำหนดให้มีห้องประชุมอเนกประสงค์ในรูปของโรงละครที่สามารถใช้เป็นที่ประชุม เป็นที่บรรยาย จัดการแสดงต่างๆ จุคนประมาณ ๓๐๐ คน โดยผมออกเงินส่วนตัวประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อจัดทำเฟอร์นิเจอร์และค่าเครื่องเสียงทั้งระบบ และได้จัดการสร้างห้องสมุดถาวรขึ้นเป็นครั้งแรกของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

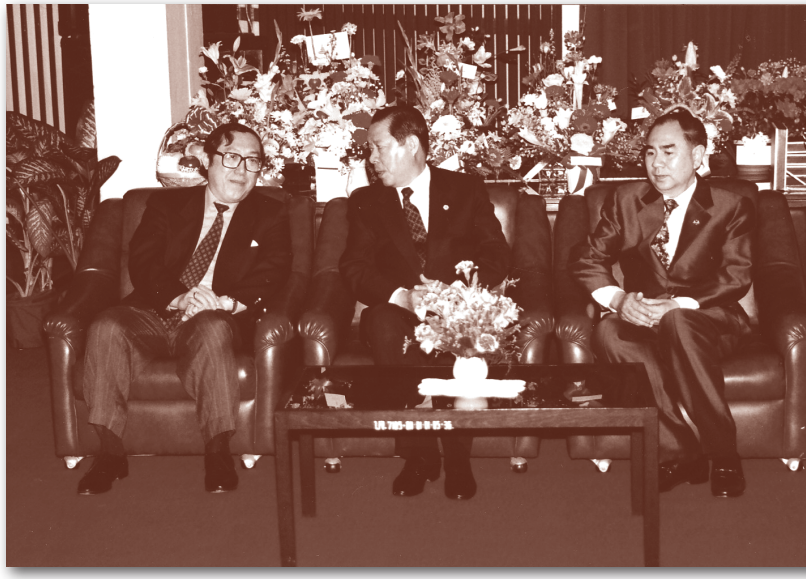

กิจกรรมภายในห้องประชุม ตึก ๒ (ตึก ๕ ชั้น)

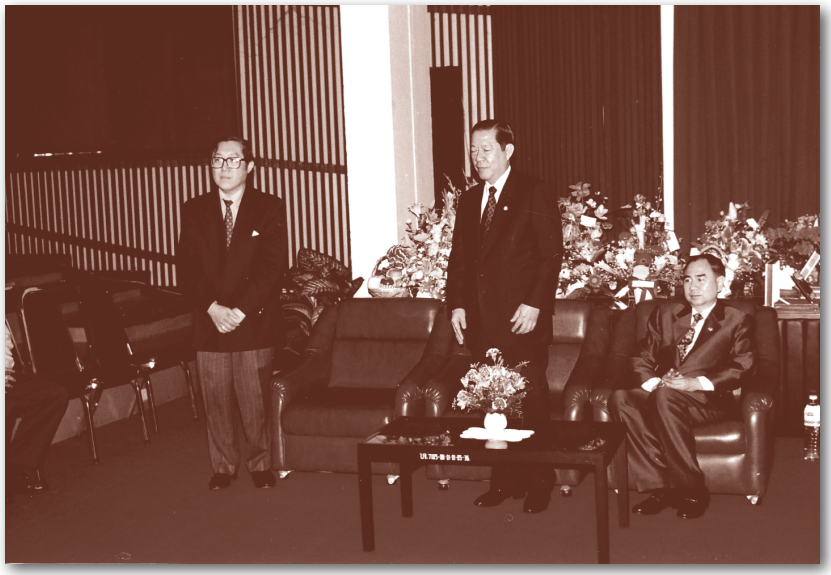

กิจกรรมภายในห้องประชุม ตึก ๒ (ตึก ๕ ชั้น)

ภาพห้องประชุมตึก ๒ (ตึก ๕ ชั้น) ที่นั่งเป็นอัฒจันทร์
โดย ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้กำหนดรูปแบบ จัดหาช่างทำเฟอร์นิเจอร์
มีที่นั่งประมาณ ๑๕๐ ที่ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำห้องประชุมทั้งหมด
รวมทั้งระบบเครื่องเสียงเป็นเงินประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนกว่าบาท)
เป็นเงินส่วนตัวของ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

เมื่อพูดถึงเรื่องห้องสมุดก็ต้องย้อนไปถึงข้อตกลงอย่างไม่เป็นทางการกับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับผู้ที่รู้เรื่องดีต้องเข้าใจว่า จำนวนหนังสือในห้องสมุดของคณะรัฐศาสตร์ในขณะนั้นนอกจากเงินงบประมาณแผ่นดินส่วนหนึ่งแล้วยังเป็นเงินที่เรียกว่าเงินค่าหัวของนิสิต ซึ่งมหาวิทยาลัยแบ่งให้เป็นค่ากิจกรรมของนิสิตส่วนหนึ่งและเป็นค่าหนังสือตำราเรียนส่วนหนึ่ง โดยแบ่งให้ตามจำนวนของนิสิต เพราะฉะนั้นบรรดาหนังสือต่าง ๆ ที่ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ในขณะนั้น ครึ่งหนึ่งเป็นเงินค่าหัวนิสิตคณะนิติศาสตร์ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ เกือบจะเรียกว่าหนังสือกฎหมายทั้งหมดในห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ขณะนั้นเป็นเงินที่มาจากค่าหัว

ห้องสมุดห้องแรกที่เป็นทางการ ตึก ๒ (ตึก ๕ ชั้น)

นิสิตภาคปกติและภาคสมทบแผนกวิชานิติศาสตร์ ซึ่งขณะที่มีการดำเนินการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์และใกล้จะเป็นผลสำเร็จ จนกระทั่งเมื่อได้มีการจัดสร้างคณะนิติศาสตร์ขึ้นใหม่ได้มีการทำความตกลงกันอย่างไม่เป็นทางการว่า เมื่อคณะนิติศาสตร์ได้จัดตั้งในสถานที่ถาวรแล้วก็จะแบ่งหนังสือโดยเฉพาะที่เป็นหนังสือกฎหมายทั้งหมดให้แก่คณะนิติศาสตร์ แต่เมื่อคณะนิติศาสตร์ได้ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยและขอรับมอบหนังสือจากห้องสมุดตามสัญญาเกียรติยศ ปรากฏว่าไม่ได้รับการแบ่งปันหนังสือมาที่คณะนิติศาสตร์แต่ประการใด (โปรดตรวจสอบหลักฐานดูได้)

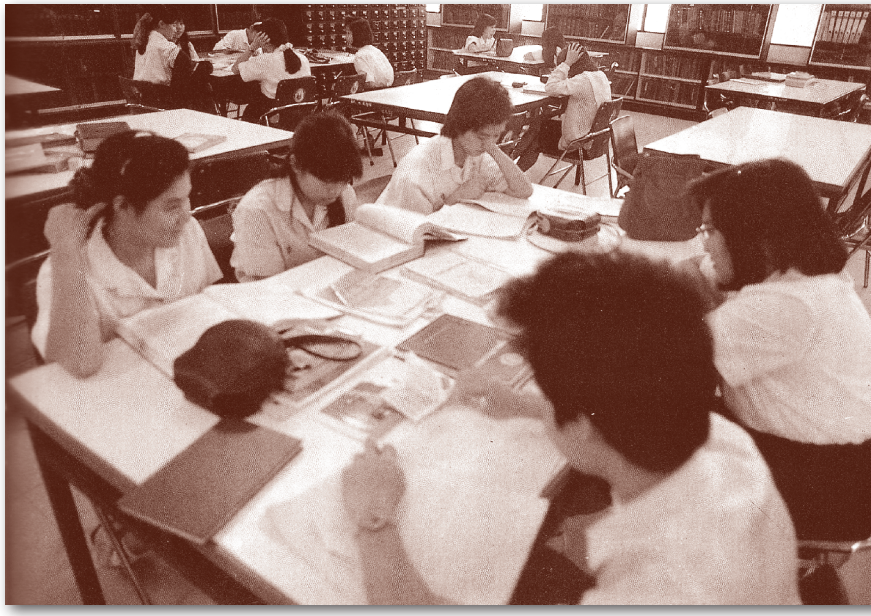

ภาพห้องทำงานคณบดี ตึก ๑

อาจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช อดีตรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย และอาจารย์คณะนิติศาสตร์ ก่อนที่จะได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ผู้ให้การสนับสนุน การก่อสร้างอาคารหลังที่สอง (อาคาร ๕ ชั้น)

สิ่งที่คณะนิติศาสตร์ได้รับแบ่งมาจากคณะรัฐศาสตร์ในขณะนั้น คือโต๊ะทำงานของอาจารย์จำนวนหนึ่งและโต๊ะของเจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่ง ซึ่งทั้งหมดมีประมาณ ๑๐ กว่าตัว นอกนั้นไม่ได้รับการแบ่งปันมาแต่ประการใด ข้อนี้ผู้ที่ให้รายละเอียดได้ดีที่สุดคือ อาจารย์ดำริห์ บูรณะนนท์ อาจารย์อรพินท์ ขจรอำไพสุข อาจารย์ปนัดดา พงษ์สูรมาศย์ ซึ่งมีส่วนรู้เห็นงานด้านธุรการในขณะนั้น ซึ่งคงจะให้ข้อมูลประกอบได้

ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร, อาจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช,
อาจารย์ดำริห์ บูรณะนนท์ และอาจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกูล
ในห้องประชุม ตึก ๒ (ตึก ๕ ชั้น)

อาคารคณะนิติศาสตร์อาคารแรก เป็นอาคาร ๔ ชั้น มีความแข็งแรง ค่าก่อสร้างในขณะนั้น (พ.ศ. ๒๕๑๕) ไม่ถึงสามล้านบาท

คณบดีและคณาจารย์บางส่วนกำลังตรวจการก่อสร้างอาคารคณะนิติศาสตร์

ภาพตึก ๑ (ตึก ๔ ชั้น) และ ตึก ๒ (ตึก ๕ ชั้น) ปัจจุบันถูกรื้อไปแล้ว

การสร้างอาจารย์ประจำขึ้นในคณะนิติศาสตร์

เรื่องนี้เป็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ของผมที่เห็นว่าคณะนิติศาสตร์จะสมบูรณ์แบบ สามารถให้การศึกษาแก่นิสิตได้ รวมทั้งสามารถที่จะเป็นพี่เลี้ยงให้นิสิตอย่างใกล้ชิด ตลอดไปจนถึงการจัดสร้างตำราเรียน**จะต้องสร้างอาจารย์ประจำขึ้นมาให้ได้** เป็นที่เข้าใจว่าการจัดสร้างอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์เป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก เพราะฉะนั้นคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในขณะนั้น จึงเกือบไม่มีอาจารย์ประจำเลย มีแต่อาจารย์ประจำพิเศษ ที่ว่าอาจารย์ประจำพิเศษก็คือได้จ้างอาจารย์ประจำชั้นผู้ใหญ่ที่เกษียณอายุราชการมาแล้ว เช่น จากศาล หรือกฤษฎีกา หรือกระทรวงการต่างประเทศ มาทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำพิเศษคือ เป็นอาจารย์ประจำที่มีลักษณะรับเงินค่าจ้างเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท โดยเงินเดือนของข้าราชการชั้นพิเศษเริ่มจากประมาณ ๔,๓๐๐ บาท อาจารย์ประจำพิเศษในคณะนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์ทั้งหมด ผมเชื่อว่าท่านไม่ได้หวังจะหารายได้ แต่เป็นเพราะท่านต้องการที่จะช่วยเหลือและเผยแพร่วิทยาการของท่าน และอาจารย์ผู้ที่อุทิศตนให้แก่คณะนิติศาสตร์ เช่น ศาสตราจารย์ ดร.จี๊ด เศรษฐบุตร ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย และศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ เป็นต้น

แต่แนวความคิดของผมเป็นอีกแนวทางหนึ่ง ผมเชื่อว่าอาจารย์ผู้ใหญ่ทุกท่านที่เกษียณอายุไปแล้ว ถ้าทางคณะนิติศาสตร์ทุกแห่งมีความเคารพนับถือและเชื่อถือในคุณวุฒิในคุณสมบัติของท่าน ไปเรียนเชิญท่านมาเป็นอาจารย์พิเศษโดยไม่ต้องเป็นอาจารย์ประจำ แต่เรียนเชิญให้สอนวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหลายวิชาตามแต่ที่ท่านถนัดหรือตามแต่ที่ทางคณะเห็นสมควร ทุกท่านคงยินดีและท่านจะได้มีเวลาพักผ่อนเมื่อเกษียณอายุราชการแล้ว เพราะฉะนั้น แนวทางของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผมได้วางไว้จึงไม่มีการจ้างผู้ที่เกษียณอายุราชการแล้วมาเป็นอาจารย์ประจำ แต่**เชิญอาจารย์ชั้นผู้ใหญ่จากหน่วยงานต่างๆ เช่น ศาล อัยการ และหน่วยงาน**

อื่นผู้เป็นที่ยอมรับมาเป็นอาจารย์พิเศษให้คณะนิติศาสตร์ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง ส่วนอาจารย์ประจำนั้น ผมได้วางหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโดยผมได้พิจารณานิสิตในคณะนิติศาสตร์ที่มีหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้คือ มีการเรียนดี ได้รับปริญญานิติศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยม และในขณะเป็นนิสิตได้ผ่านการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคม แก่คณะและแก่มหาวิทยาลัย จะได้รับการคัดเลือกเป็นอันดับต้น และก็ได้ดำเนินตามแนวทางนี้จนกระทั่งได้สร้างอาจารย์ประจำขึ้นได้จำนวนหนึ่ง สิ่งที่เป็นปัญหาก็คือ จะมีอาจารย์ที่จบนิติศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมและได้จบเนติบัณฑิตด้วยสามารถไปสอบแข่งขันเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาและผู้ช่วยอัยการได้ เมื่อเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาหรือเป็นอัยการผู้ช่วยจะได้รับเงินเดือนสูง ในขณะนั้นข้าราชการยังมีการแบ่งชั้นเป็นข้าราชการชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก และชั้นพิเศษ ผู้ที่ได้รับปริญญานิติศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมและเนติบัณฑิต เมื่อเข้ามาเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ก็จะได้รับการบรรจุเป็นอาจารย์ชั้นตรี แล้วจึงค่อย ๆ เลื่อนขึ้นไปเป็นชั้นโท ชั้นเอก ต้องใช้เวลานานกว่าจะได้เป็นข้าราชการชั้นเอก แต่ผู้ที่จบนิติศาสตรบัณฑิตโดยที่ไม่ได้เกียรตินิยมและได้เนติบัณฑิตไปสอบแข่งขันเข้าเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาหรือผู้ช่วยอัยการได้รับเงินเดือนขั้นต้นเกือบๆ จะถึงชั้นเอก และเมื่อผ่านการเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาหรือผู้ช่วยอัยการเพียง ๑ ปี ได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้พิพากษา จะได้รับเงินเดือนเท่ากับเงินเดือนขั้นต้นของข้าราชการชั้นเอก หลังจากนั้นก็ใช้วิธีโอนไปอยู่ที่คณะนิติศาสตร์หรือคณะรัฐศาสตร์ โดยได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนมหาวิทยาลัยชั้นเอก ในขณะที่เพื่อนร่วมรุ่นยังเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรีทั้งที่ความรู้เท่าเทียมกัน ซึ่งวิธีการนี้ผมเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องและไม่ยุติธรรม กรณีเช่นนี้ได้เกิดขึ้นแล้วกับอาจารย์แผนกวิชานิติศาสตร์ในคณะรัฐศาสตร์ โดยอาจารย์อนุมัติ ใจสมุทร เป็นนักศึกษาคณะนิติศาสตร์รุ่นเดียวกับผม ตลอดเวลาเป็นผู้ที่ขยันขันแข็ง เข้าฟังการบรรยายทุกชั่วโมง และนำคำบรรยายมาลอกลงสมุดเป็นคำบรรยายที่สมบูรณ์ แต่ไม่เคยทำ

กิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่คณะหรือแก่มหาวิทยาลัยแต่อย่างใด ตลอดเวลาเรียนในขณะนั้น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังเป็นมหาวิทยาลัยเปิดเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยรามคำแหงในปัจจุบัน ในปี ๒๔๙๘ มีผู้สมัครเข้าเรียนเป็นนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๑,๔๐๐ กว่าคนตามทะเบียน ปรากฏว่าในรุ่นเดียวกันนี้ที่จบการศึกษาเป็นนิติศาสตรบัณฑิตโดยไม่มีผู้ใดได้เกียรตินิยมเลยจำนวน ๑๘ คน ใน ๑,๔๐๐ กว่าคน นอกนั้นจบภายใน ๕-๖ ปี รวมทั้งเกินกว่านี้ก็มี และที่ได้ออกไปโดยที่ไม่จบก็มี ในจำนวน ๑๘ คน ที่จบการศึกษา ๔ ปี มีอาจารย์อนุมัติและมีผม ซึ่งเป็น ๒ คนใน ๑๘ คน ในขณะที่เป็นนักศึกษาผมได้รับเลือกจากบรรดาเพื่อนนักศึกษาให้เป็นหัวหน้านักศึกษาในชั้นปีที่ ๑ และ ๒ เมื่ออยู่ชั้นปีที่ ๔ ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นหัวหน้านักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และขณะที่เป็นหัวหน้านักศึกษา เนื่องจากตำราเรียนมีน้อยหรือเกือบไม่มีเลย อาจารย์ผู้บรรยายก็มาบรรยายไม่สม่ำเสมอ ผมในฐานะที่เป็นหัวหน้าที่เป็นผู้แทนของนักศึกษาได้จัดตั้งกลุ่มเพื่อนๆ ขึ้นมากลุ่มหนึ่งจัดทำคำบรรยายในรูปแบบโรเนียว เพื่อเผยแพร่ให้กับบรรดาเพื่อนๆ ที่ไม่ได้มีโอกาสมาเรียน ก็ทำให้มีผู้เรียนจบไปจำนวนมากจากวิธีการเช่นนี้ เช่น กรณีของศาสตราจารย์ ดร.โกเมน ภัทรภิรมย์ อดีตอัยการสูงสุด

เมื่อผมเป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ได้มีผู้ที่เป็นผู้พิพากษาและอัยการมีความประสงค์ที่จะขอโอนเข้ามารับราชการอยู่ในคณะนิติศาสตร์เช่นเดียวกับอาจารย์อนุมัติ ถ้าถามถึงเหตุว่าทำไมถึงอยากเป็นอาจารย์ ก็มีเหตุผลที่สำคัญคือว่าไม่ต้องโยกย้ายไปต่างจังหวัดและมีความเป็นอิสระกว่า แต่เงินเดือนเท่ากับ ผู้พิพากษา อัยการ มีความก้าวหน้าทางราชการสูงกว่าอาจารย์ที่เริ่มไต่เต้ามาจากการเริ่มเป็นอาจารย์ ผมจึงได้วางหลักเกณฑ์ว่าสำหรับผู้ที่จะขอโอนมาเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์นั้น ถ้ามีคุณสมบัติครบถ้วนได้รับปริญญานิติศาสตร์เกียรตินิยม ได้เนติบัณฑิต และได้ปริญญาต่างประเทศมา

ก็ยิ่งดี โดยให้สำนักงาน ก.พ. ตีราคาคุณวุฒิและอัตราเงินเดือนตามที่ใช้กันอยู่ทั่วไปสำหรับข้าราชการพลเรือน และให้เพิ่มเงินเดือนขึ้นปีละ ๑ ขั้นตามเวลาที่รับราชการ เมื่อได้ข้อยุติว่าเป็นเงินเดือนเท่าใดจึงให้โอนมารับราชการในชั้นและอัตราตามที่เป็นจริง แต่ไม่ใช่วิธีการที่ก้าวกระโดดเช่นที่เคยทำกันอยู่ วิธีเช่นนี้ไม่ใช่เป็นวิธีการที่ผมคิดขึ้นเอง เพราะผู้พิพากษาที่ต้องการโอนไปรับราชการที่กระทรวงการต่างประเทศก็ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน คือ กระทรวงการต่างประเทศจะรับโอนเป็นข้าราชการชั้นโทก่อน ไม่ใช่ข้าราชการชั้นเอกเหมือนรายของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ผมมีเพื่อนที่มีความตั้งใจอยากเป็นอาจารย์และเป็นคนดีมีคุณสมบัติเหมาะสม แต่เมื่อได้ทราบกฎเกณฑ์นี้ก็ไม่มีใครที่จะขอโอนย้ายเข้ามา ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ดีกับทั้งสองฝ่าย และดีกับคนอื่น ๆ ด้วยที่มีการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้น แก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดในอดีต และผมได้ยึดถือแนวทางนี้ตลอดเวลาที่เป็นคณบดี

นอกจากนั้นผมตระหนักดีว่าการที่ผมไปชักชวนบรรดานิสิตหัวกะทิทั้งหลายเข้ามาเป็นอาจารย์ทั้ง ๆ ที่บุคคลเหล่านี้มีโอกาสที่จะสอบแข่งขันเข้าเป็นผู้พิพากษา อัยการ มีความก้าวหน้าเบื้องต้นสูงกว่าการมาเป็นอาจารย์ แต่ก็เป็นโชคดีที่ในระยะเวลานั้นมีบรรดานิสิตที่เรียนดีได้เกียรตินิยมและมีกิจกรรมดี เมื่อชักชวนเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำส่วนใหญ่ก็ยินดีที่จะมาเป็นอาจารย์ประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ยังเป็นนิสิตในการที่รู้เห็นในการช่วยงานด้านการพิมพ์ ในด้านการติดต่อบางประการในระหว่างที่เป็นนิสิต เมื่อจบการศึกษามีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ก็รับคำเชิญชวนเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำในคณะนิติศาสตร์ เช่น อาจารย์ประสิทธิ์ฯ อาจารย์จุฑาฯ อาจารย์กาญจนาฯ ซึ่งท่านเหล่านี้ต่อมาก็ได้ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์ หรืออาจารย์ไชยยศฯ ซึ่งผมเคยรับเข้าเป็นนิติกรในสำนักงานจัดการผลประโยชน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อผมได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการสำนักงานผลประโยชน์ ต่อมาอาจารย์ไชยยศฯ ได้สมัคร

เข้าเป็นอาจารย์ ผมจึงได้รับโอนเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนกระทั่งต่อมาได้ทำปริญญาโทในคณะนิติศาสตร์ จบเป็นคนแรก โดยผมเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และต่อมาได้สนับสนุนให้ไปเรียนต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริการ่วมกับอาจารย์อีกหลายๆ ท่านตามโครงการสร้างอาจารย์ปริญญาโทในต่างประเทศ และในที่สุดอาจารย์ไชยยศฯ ประสบความสำเร็จในการเป็นราชบัณฑิตทางด้านนิติศาสตร์อยู่ในปัจจุบัน และเป็นผู้ที่ทำชื่อเสียงให้แก่คณะนิติศาสตร์อีกคนหนึ่ง และนี่คือหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ มีนิสิตบางรุ่นและบางคนที่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้แต่ว่าไม่ได้รับเกียรตินิยมเพราะขาดไปเพียงหนึ่งคะแนนหรือสองคะแนนเท่านั้นก็จะได้เกียรตินิยม ซึ่งถ้าประชุมปรึกษาหารือกันและปัดคะแนนขึ้นให้ได้เกียรตินิยมก็สามารถทำได้ แต่จะเป็นว่าสิ่งนี้ไม่เป็นเกียรติประวัติที่ดีแก่นิสิตผู้นั้น จึงได้หาทางออกว่าถ้าไม่มีโอกาสเข้ามาเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ก็สามารถไปทำงานเป็นทนายความที่สำนักงานกฎหมายหาความรู้และประสบการณ์ทางการเป็นทนายได้ และสามารถมาเป็นอาจารย์พิเศษเพื่อเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้กฎหมายให้แก่นิสิตต่อไปได้ ซึ่งผู้ที่อยู่ในเกณฑ์และได้รับคำแนะนำได้ดำเนินการตามคำแนะนำสองราย และรายหนึ่งได้ประสบความสำเร็จและหลังจากเป็นทนายความอยู่เป็นเวลานานจนมีประสบการณ์สูงก็ได้ขอออกไปทำงานยังหน่วยงานภายนอกคือ การทางพิเศษ โดยได้เริ่มงานในตำแหน่งระดับสูงทางด้านกฎหมายจนกระทั่งตำแหน่งสุดท้ายเป็นนักกฎหมายคนแรกที่ได้เป็นผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (ปกติต้องเป็นวิศวกรเท่านั้น)

การสร้างอาจารย์ประจำไม่สามารถจะหยุดยั้งไว้ได้เพียงแค่นี้ เพราะเหตุว่าถ้าอาจารย์ที่จบปริญญานิติศาสตร์เกียรตินิยม เนติบัณฑิต และเริ่มเป็นอาจารย์ชั้นตรี กว่าจะขึ้นเป็นชั้นโท ชั้นเอก กว่าจะมีผลงานทางวิชาการขึ้นเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ ต้องใช้เวลานาน

ช่วงนี้อาจจะมีจิตใจหักเหในการที่จะไปสอบแข่งขันเข้าเป็นผู้ช่วย ผู้พิพากษา หรืออัยการ วิธีการที่จะสร้างอาจารย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้นและเป็นหลักประกันในการที่สมัครใจเป็นอาจารย์ต่อไป ก็คือการส่งเสริมให้ไปเรียนกฎหมายต่อในต่างประเทศ การไปเรียนกฎหมายในต่างประเทศจะช่วยให้อาจารย์ซึ่งถึงแม้ว่าจะไปศึกษาในระยะเวลาสั้นๆ แต่ก็จะได้แนวทางแนวคิดและหลักกฎหมายของต่างประเทศมาใช้ประกอบในการสอน การทำคำบรรยาย เพราะการศึกษาจะไม่มีทางสิ้นสุด เนื่องจากกลับมาแล้วก็นำตำราของต่างประเทศมาศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ และการศึกษาต่อต่างประเทศเมื่อได้รับทุนของมหาวิทยาลัยหรือของทางราชการก็ต้องรับราชการชดใช้ทุนจำนวนไม่ต่ำกว่าจำนวนสองหรือสามเท่าของเวลาที่ลาไปเรียน เพราะฉะนั้นเมื่อตัดสินใจที่จะเป็นอาจารย์ และได้รับการส่งเสริมให้ไปเรียนต่างประเทศแล้วก็จะเป็นข้อเปรียบเทียบถึงข้อดีข้อด้อยระหว่างการเป็นผู้พิพากษา อัยการ กับการเป็นอาจารย์ เพราะการเป็นผู้พิพากษา อัยการ การศึกษามักจะยุติลงเพียงเท่าที่ได้เล่าเรียนในสถาบันในประเทศเท่านั้น แต่โอกาสที่จะลาไปเรียนหรือได้รับทุนไปเรียนต่อต่างประเทศเป็นเรื่องค่อนข้างยากหรือน้อยมาก นอกจากนั้นยังจะต้องโยกย้ายไปรับราชการตามเกณฑ์ที่ทางราชการได้วางไว้ เช่นต้องออกไปเป็นผู้พิพากษาในต่างจังหวัด ไปเป็นอัยการในต่างจังหวัด กลับเข้ามากรุงเทพฯ ออกไปเป็นหัวหน้าศาล ออกไปเป็นอัยการจังหวัดในต่างจังหวัด กลับมาในกรุงเทพฯ แล้วก็ออกไปต่างจังหวัดอีก ถ้ามีครอบครัวที่อีกฝ่ายหนึ่งทำงานอยู่ในส่วนกลางก็เป็นเรื่องค่อนข้างลำบาก แต่การเป็นอาจารย์นั้นถึงแม้ว่าเรื่องตำแหน่งเรื่องชั้นจะต่ำกว่าแต่ไม่ต้องโยกย้ายไปต่างจังหวัด มีความเป็นอิสระในการทำงานมากกว่า และได้ถ่ายทอดวิชาการประสบการณ์ รวมทั้งสามารถที่จะช่วยประคับประคองนิสิต ให้คำปรึกษาในด้านการเรียนและการรับใช้สังคมต่างๆ และมีโอกาสที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศซึ่งเป็นต้นทุนที่ติดตัวต่อไปในอนาคต เมื่อคำนวณถึงข้อดีข้อเสีย

แล้ว ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนหนึ่งในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงสมัครใจเข้าเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

แต่การที่จะรักษาอาจารย์เหล่านี้ไว้ให้ได้ จำเป็นต้องให้บุคคลเหล่านี้ได้ไปศึกษาเล่าเรียนต่อในชั้นปริญญาที่สูงขึ้นในต่างประเทศให้ได้ และต้องทำโดยรวดเร็วในระยะที่กำลังเริ่มก่อสร้างอาจารย์ประจำ บังเอิญในระยะนั้น **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีโครงการที่จะให้ทุนปริญญาเอกแก่บรรดาอาจารย์ในคณะต่าง ๆ ให้ไปทำการศึกษาในระดับปริญญาเอกปีละ ๑ ทุน เป็นเวลาติดต่อกัน** ซึ่งอาจารย์ในคณะต่าง ๆ ค่อนข้างจะไม่มีปัญหาและมีความเป็นไปได้ในการที่จะไปศึกษาในชั้นปริญญาเอก แต่สำหรับอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์แล้วเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะการศึกษาในชั้นปริญญาเอกไม่สามารถจะกระทำได้ในทันที จะต้องสมัครเข้าไปศึกษาในชั้นปริญญาโทก่อน นอกจากสมัครเข้าไปรับการศึกษาในชั้นปริญญาโทแล้ว การทดสอบภาษายังเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง และเป็นที่ยอมรับว่าอาจารย์คณะนิติศาสตร์มีความรู้ภาษาต่างประเทศค่อนข้างอ่อน เมื่อมีการทดสอบภาษาก็ไม่สามารถจะผ่านการทดสอบได้ ถึงแม้ว่าผมมีความเชื่อมั่นว่าจากความรู้ความสามารถของบรรดาอาจารย์เหล่านี้ถ้ามีโอกาสได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาก็สามารถที่จะผ่านการศึกษาในชั้นปริญญาโทได้

โครงการ ๕ ปีสร้างอาจารย์ปริญญาโทแทนอาจารย์ปริญญาเอก

เพราะฉะนั้น จึงได้**ทำข้อเสนอไปยังมหาวิทยาลัย โดยจัดทำโครงการ ๕ ปี ขอรับทุนการศึกษาในชั้นปริญญาเอก ๕ ทุน โดยให้กระจายทุน ๕ ทุนนี้ออกมาให้แก่อาจารย์คณะนิติศาสตร์จำนวน ๒๐ ทุน เพื่อไปศึกษาในชั้นปริญญาโทตามโครงการในเวลา ๕ ปีเพื่อกลับมาเป็น**

กำลังสำคัญของคณะ ซึ่งถ้าพูดถึงจำนวนทุนและจำนวนเงินที่มหาวิทยาลัยต้องใช้จ่ายแล้วเป็นเรื่องที่ไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบ แต่มหาวิทยาลัยจะได้ประโยชน์มากที่จะมีอาจารย์จบปริญญาโทจากต่างประเทศและเป็นอาจารย์ประจำ ซึ่งในขณะนั้นทางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังไม่มีการตื่นตัวในการสร้างอาจารย์ประจำ แต่ผมเห็นว่าอาจารย์ประจำจะทำให้คณะนิติศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัยมีการพัฒนาที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์แก่นิสิตนักศึกษามากขึ้น จึงได้พยายามอธิบายทำความเข้าใจกับมหาวิทยาลัยโดยเสนอโครงการนี้เข้าในที่ประชุมคณบดีและที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย

โครงการ ๕ ปีที่จะสร้างอาจารย์ปริญญาโทแทนอาจารย์ปริญญาเอกตามนโยบายของมหาวิทยาลัยได้รับการคัดค้านอย่างหนักจากบรรดาคณบดีคณะอื่น ๆ ซึ่งโดยทั่วไปไม่เห็นด้วย และเห็นว่าถ้าไม่สามารถทำตามนโยบายของมหาวิทยาลัยคือศึกษาในชั้นปริญญาเอกได้ ก็ไม่ควรจะไป และไม่เห็นด้วยในการที่จะแตกทุนปริญญาเอกออกมาเป็นทุนปริญญาโท ซึ่งผมได้ให้ความเห็นว่าการสร้างอาจารย์ประจำในคณะนิติศาสตร์มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการสร้างอาจารย์ประจำในคณะวิชาทั่วไป เช่น คณะอักษรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ รวมทั้งคณะอื่นๆ เพราะเหตุว่าไม่มีสถาบันหรือหน่วยราชการอื่นรับผู้จบปริญญาตรีเช่นกันให้มีความก้าวหน้าในชั้นสูงกว่ากัน ไม่เหมือนอาจารย์คณะนิติศาสตร์ ซึ่งอาจารย์เหล่านี้สามารถที่จะไปสอบแข่งขันเป็นผู้พิพากษาหรือเป็นอัยการ โดยรับเงินเดือนในอัตราที่สูงกว่ามากมาย และถ้าไม่ส่งเสริมในลักษณะที่ผมเสนอนี้จะมีใครสมัครเข้าเป็นอาจารย์ประจำหรือเป็นอาจารย์ประจำอยู่เพียงพักหนึ่งก็จะไปสอบแข่งขันเป็นผู้พิพากษาหรืออัยการหมด หลังจากที่ได้มีการอธิบายเหตุผลและความจำเป็นแล้วมหาวิทยาลัยได้อนุมัติโครงการที่ผมเสนอในการผลิตอาจารย์ปริญญาโท คณะนิติศาสตร์จำนวน ๒๐ คน ภายในระยะเวลา ๕ ปี

ปัญหายังไม่หมดเพียงแค่นี้ ดังที่กล่าวไว้แล้วว่าอาจารย์คณะนิติศาสตร์โดยทั่วไปมีความรู้ความสามารถทางวิชาการกฎหมายสูง แต่วิชาภาษาอังกฤษยังมีความด้อยกว่ามาตรฐานทั่วไป จึงต้องดำเนินการให้มีโอกาสได้สมัครเข้าศึกษากฎหมายในต่างประเทศ โดยเฉพาะที่อเมริกาอย่างเป็นทางการ เพราะว่ามีเงื่อนไขว่ายังไม่ผ่านการทดสอบมาตรฐานในวิชาภาษาอังกฤษ คือ มีทางเดียวต้องยอมเสี่ยงในการที่จะส่งอาจารย์เหล่านี้ไปศึกษาวิชากฎหมายเบื้องต้นควบคู่กับการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษเป็นเวลา ๓ เดือน เพื่อเป็นการง่ายขึ้นในการที่จะผ่านการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าศึกษาวิชากฎหมายอย่างเต็มตัว ซึ่งได้รับการคัดค้านอย่างหนักอีกเช่นเคยว่าเป็นการเสี่ยงเกินไปในการที่จะดำเนินการในลักษณะนี้ ซึ่งผมได้ขอยืนยันว่าถ้าไม่ใช้วิธีการเช่นนี้จะเป็นการยากในการที่จะส่งอาจารย์เหล่านี้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศได้ ตามที่ได้ดำเนินการขอรับปริญญาโทในโครงการ ๕ ปีนี้ไว้ แต่ในที่สุดเมื่อได้ทราบถึงความจำเป็นตามที่ผมได้เพียรพยายามอธิบายแล้ว มหาวิทยาลัยจึงอนุมัติให้อาจารย์คณะนิติศาสตร์ได้ไปศึกษาต่อในสหรัฐอเมริกาตามที่จะกล่าวต่อไปในตอนท้าย ซึ่งทุกท่านได้กลับมาเป็นกำลังสำคัญและมาเป็นประโยชน์แก่การศึกษาวิชานิติศาสตร์ในคณะนิติศาสตร์เป็นอย่างมาก ซึ่งถ้าผมไม่ได้ริเริ่มโครงการนี้ไม่มีทางที่จะสร้างอาจารย์ประจำขึ้นมาได้อย่างเช่นที่มาเป็นกำลังสำคัญอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งที่ได้อาจารย์เหล่านี้ไปทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติทางด้านอื่น ๆ อีกมาก

ในขณะเดียวกันผมมีความเห็นในการที่จะสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาเป็นผู้บริหารรุ่นใหม่ เป็นการสืบทอดการบริหารคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ เพราะฉะนั้นเมื่ออาจารย์อนุมัติฯ อาจารย์สมนึกฯ และอาจารย์ดำรงฯ ซึ่งเป็นหัวหน้าแผนกวิชาอยู่ก่อน รวมทั้งศาสตราจารย์ ดร.ประยูรฯ ซึ่งเกษียณอายุราชการไปได้พ้นจากตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาทั้ง ๔ แผนกแล้ว ผมจึงได้แต่งตั้งอาจารย์รุ่นใหม่ขึ้นมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาโดยที่ยัง

มีอายุน้อยรวมทั้งอายุราชการน้อย **และเมื่อผมจำเป็นต้องไปราชการในต่างประเทศก็ได้วางเกณฑ์ให้มีผู้รักษาการคณบดี โดยเวียนกันระหว่างหัวหน้าแผนกวิชาซึ่งเป็นบุคคลรุ่นใหม่อีก ๔ คน ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้รักษาการแทนคณบดี เป็นการเรียนรู้งาน** เพราะเหตุว่า**ไม่จำเป็นที่จะต้องให้คณบดีคณะอื่นซึ่งมีอาวุโสมารักษาการแทน**ตามข้อเสนอแนะของอธิการบดี ในขณะนั้น เพราะเหตุว่าผู้รักษาการคณบดีไม่ได้มาวางนโยบายหรือเปลี่ยนนโยบายใหม่เป็นแต่เพียงรักษาการไปตามกฎหมาย เพื่อให้งานประจำได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเท่านั้น **ซึ่งการดำเนินงานลักษณะเช่นนี้ก็ไม่มีอุปสรรคแต่อย่างใดและงานของคณะนิติศาสตร์ก็ดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่ประโยชน์ที่ได้รับก็คือการสร้างผู้บริหารรุ่นใหม่ขึ้นมา และในที่สุดผู้บริหารรุ่นใหม่เหล่านี้ก็คือผู้ที่ดำรงตำแหน่งคณบดีในลำดับต่อ ๆ มานั้นเอง**

อาจมีคำถามว่าการเริ่มต้นชีวิตการเป็นอาจารย์ ถ้าพิจารณาเฉพาะด้านเงินเดือนจะเสียเปรียบผู้ที่เป็นผู้พิพากษาหรืออัยการมาก แต่ถ้าคิดถึงความแตกต่างด้านอื่น ๆ แล้ว อาจชดเชยกันได้ เช่น ในชีวิตได้ศึกษาต่อในต่างประเทศ ทำให้มีความรู้และความรอบรู้ในวิชาการกว้างขวางขึ้น เป็นประโยชน์แก่ตนเองและบรรดาศิษย์

ในด้านชีวิตครอบครัวมีความอบอุ่น เพราะไม่ต้องโยกย้ายไปทำงานในจังหวัดต่าง ๆ ลูก ๆ ได้เข้าเรียนในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ เป็นการวางพื้นฐานที่ดีให้บุตรธิดา ไม่ต้องแยกบ้านเป็น ๒ บ้าน คือบ้านเดิมในกรุงเทพฯ และบ้านในต่างจังหวัด

นอกจากนั้น ชีวิตการเป็นอาจารย์จะมีอิสระมาก ไม่มีใครออกคำสั่งโยกย้ายไปรับราชการในจังหวัดอื่น ๆ และการเป็นอาจารย์จะมีความสุขและความภูมิใจที่มีลูกศิษย์เต็มบ้านเต็มเมือง และเมื่ออายุมากๆ ลูกศิษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตราชการและการงานอย่างสูงจะทำให้มีความสุข

ความภาคภูมิใจในฐานะอาจารย์ผู้ก่อตั้ง
และคณบดีคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความภาคภูมิใจในชีวิตการเป็นอาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของผม มีหลายประการ ที่สำคัญคือ นิสิตเก่าจำนวนมากมีความสำเร็จระดับสูง มีตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งต้องรับผิดชอบอย่างมากต่อบ้านเมือง นอกจากนั้น ยังได้มีโอกาสชักชวนบรรดาศิษย์ที่มีชื่อเสียงจำนวน ๓๕ คนมาร่วมกันจัดทำ “สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในงานวิชาการอื่นๆ ได้แก่ การที่สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยมติของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ **ได้แต่งตั้งให้ผมเป็นประธานกรรมการพิจารณาผลงานของอาจารย์เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยผมขอลาออก เพราะเป็นมานานแล้ว** เป็นเวลา ๓๕ ปี โดยคณะกรรมการประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา อธิบดีอัยการหรืออัยการสูงสุด เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ ซึ่งกรรมการหลาย ๆ ท่านได้ผลัดเปลี่ยนเข้ามาหลายคนแล้วเพราะเหตุถึงแก่กรรมหรือเกษียณอายุราชการ

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๖

คุณจุลจิตต์ บุณยเกตุ

คุณไชยวัฒน์ บุนนาค

ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๗

ศ.วิชา มหาคุณ

ศ.(พิเศษ) ประสิทธิ์ โฆวิไลกูล

คุณชัยเกษม นิติสิริ

ศ.(กิตติคุณ) ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๘

ศ.(พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล

คุณนัทธี จิตสว่าง

ศ.เข็มชัย ชุติวงศ์

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๙

คุณบัณฑูร ชุณหสวัสดิกุล

ผศ.จุฑา กุลบุศย์

คุณรุ่งโรจน์ รื่นเริงวงศ์

พ.ต.อ. ยุทธบูล ดิสสะมาน

คุณปรีชา เลาหพงศ์ชนะ

รศ.ธงทอง จันทรางศุ

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๐

คุณบุญสม บุตรหงษ์

คุณบำรุง ตันจิตติวัฒน์

ผศ.สุผานิต เกิดสมเกียรติ

คุณพรเพชร วิชิตชลชัย

คุณนรชิต สิงหเสนี

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๑

คุณกุลพล พลวัน

คุณจุลสิงห์ วสันตสิงห์

คุณบุญมา เตชะวณิช

ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๒

ศ.(พิเศษ) สุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล

นายธานิศ เกศวพิทักษ์

รศ.ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๓

คุณนพดล อินทรลิบ

คุณยรรยง พวงราช

คุณกัญญานุช สอทิพย์

คุณกอบชัย จิราธิวัฒน์

คุณศิริพร ไชยสุต

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๕

คุณถาวร พานิชพันธ์

คุณบูรณ์ ฐาปนดุลย์

คุณเกริก วณิกกุล

ศ.(พิเศษ) กิติพงศ์ อุรพีพัฒนพงศ์

ดร.ฤทัย หงส์สิริ

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๖

คุณเนื้อทิพย์ โกมลมาลย์

คุณชายนิด โง้วศิริมณี

คุณอนุวัฒน์ เมธีวิบูลวุฒิ

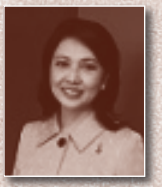

คุณศรัณยา ไชยสุต

คุณวีระวงค์ จิตต์มิตรภาพ

คุณสุรพล สร้างสมวงษ์

คุณประดิษฐ์ ทีฆกุล

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๗

คุณชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี

คุณวสันต์ เทียนหอม

คุณปิยะพันธ์ จัมปาสุต

คุณอารีย์ เตชะหรูวิจิตร

พลเอก จิระ โกมุทพงศ์

ศ.ดร.ศักดา ธนิตกุล

ศ.(พิเศษ)พิภพ วีระพงษ์

นิสิตเก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๘

ศ.วีระพงศ์ บุญโญภาส

ความภาคภูมิใจอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การที่คณบดีและคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของคณะและผู้แทนนิสิตมาอวยพรปีใหม่ทุกปีไม่เคยขาดตอนตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นปีที่ได้ลาออกจากคณบดีและการเป็นข้าราชการจนถึงปัจจุบันนับได้ ๓๘ ปีแล้ว แสดงถึงความกตัญญูของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีคุณธรรมสูง

ความภาคภูมิใจประการสุดท้ายคือ ได้แก่ การที่คณบดีและคณาจารย์และนิสิตเก่าคณะนิติศาสตร์ ได้เห็นพ้องต้องกันให้มีอนุสรณ์สถานในชื่อของอาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ในฐานะผู้ก่อตั้งและคณบดีคณะนิติศาสตร์ จึงได้ดำเนินการจัดทำห้องประชุมชั้น ๕ และห้องประชุมชั้น ๔ อาคารเทพทวาราวดี ขึ้นเป็นที่ระลึกเนื่องในวาระอายุครบ ๘๒ ปี วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๙

ประมวลภาพคณบดีคณะนิติศาสตร์ นำคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิต เข้าอวยพรปีใหม่ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึงปัจจุบัน

ศาสตราจารย์พิเศษประสิทธิ์ โฆวิไลกูล คณบดี พ.ศ. ๒๕๒๑ - ๒๕๒๓, ๒๕๒๗ - ๒๕๓๑, ๒๕๓๑ - ๒๕๓๕

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑา กุลบุศย์ คณบดี พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๒๗

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย คณบดี พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ คณบดี พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๒

ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ คณบดี พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๔

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑา กุลบุศย์ คณบดี พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๒๗,
รองศาสตราจารย์ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย คณบดี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๕๒,
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย คณบดี พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘

ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ คณบดี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ปัจจุบัน

ภาคผนวก

การบุกเบิกจัดตั้งและสร้างงานบริหาร
คณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ

เรียบเรียงโดย
รองศาสตราจารย์ดำริห์ บูรณะนนท์

เรื่อง การบุกเบิกจัดตั้งและสร้างงานบริหาร คณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ

เรียบเรียงโดย รองศาสตราจารย์ดำริห์ บูรณะนนท์

การบุกเบิกจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ กับวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ จนกระทั่งนำคณะฯ ไปสู่ความเจริญก้าวหน้าเทียบเท่ากับคณะอื่น ๆ ที่จัดตั้งมาก่อนภายใน ๔ ปีแห่งการดำรงตำแหน่งคณบดีวาระแรกของศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นเรื่องเหนือความคาดหมายว่าจะมีผู้ใดสามารถทำได้ ซึ่งถ้าหากไม่มีความรู้ความสามารถทั้งสติปัญญาที่เฉียบแหลม สามารถมองการณ์ไกลไปข้างหน้าและไม่หยุดอยู่เพียงแค่ตั้งคณะฯ ได้แล้วเท่านั้น ผมจึงขอเขียนความนำนี้ขึ้นจากความทรงจำที่ครั้งหนึ่งได้มีโอกาสร่วมงานกับท่านศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ผู้เป็นบุคคลสำคัญในการวางแผนจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ขึ้นด้วยการแยกแผนกวิชานิติศาสตร์ในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ออกมาเป็นคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ โดยสมบูรณ์

เมื่อคณะนิติศาสตร์ได้ตั้งขึ้นโดยคำสั่งคณะปฏิวัติแล้ว และศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล เป็นคณบดี ท่านได้ขอโอนตัวผม ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำอยู่แผนกวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ มาเป็นอาจารย์ประจำสังกัดแผนกวิชากฎหมายการปกครองและกฎหมายทั่วไป พร้อมกับท่านอาจารย์ชุดแรกที่โอนจากคณะรัฐศาสตร์มาด้วยกันทั้งหมด ๘ คน โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้ผมมาบุกเบิกจัดตั้งงานทะเบียน ต่อมาเมื่อศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล เกษียณอายุจากราชการ และสภามหาวิทยาลัยได้ตั้งให้ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นคณบดี

ท่านคณบดี ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ได้เรียกผมเข้าปรึกษาหารือในการวางแผนดำเนินการจัดสร้างงานและระบบงานบริหารคณะนิติศาสตร์ ซึ่งตอนนั้นยังไม่มีอะไรเลย **สิ่งแรกที่ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน สั่งผมโดยตรงให้ไปดำเนินการก็คือ ให้ไปขอเอกสารประวัติและทะเบียนนิสิตทั้ง ๔ ชั้นปี พร้อมทั้งคะแนนสอบไล่นิสิตทั้ง ๔ ชั้นปี มาจากคณะรัฐศาสตร์ ซึ่งผมได้รวบรวมมาด้วยความเรียบร้อย ก็เป็นอันว่าภารกิจแรกได้สำเร็จลงด้วยดี และเมื่อผมเข้าไปรายงานท่าน ท่านได้บอกต่อไปว่าท่านจะตั้งผมให้เป็นกรรมการประจำคณะ เพราะเป็นอาจารย์ผู้ใหญ่จะต้องร่วมกันทำงาน งานสำคัญ ๆ ยังมีอีกมาก และงานสำคัญหลักเรื่องแรกก็คือ เรื่องงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่าย** ซึ่งผมจะขอเขียนเรื่องต่าง ๆ เป็นเรื่องๆ ที่ผมเกี่ยวข้องในฐานะที่**ต่อมาผมได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขานุการคณะ หรือในปัจจุบันเรียกว่า “รองคณบดีฝ่ายบริหาร” เพราะตอนนั้นคณะแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยยังไม่มีตำแหน่งรองคณบดี**

เรื่องการบริหารงานในคณะ

๑. <u>งบประมาณและอัตรากำลัง</u> องค์กรต่าง ๆ ที่ได้ตั้งขึ้นในที่ใด ๆ ก็ตามถือว่าการบริหารองค์กรเป็นเรื่องสำคัญซึ่งจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานมาอย่างดี แต่เมื่อคณะนิติศาสตร์ตั้งขึ้นนั้น มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งให้ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล เป็นคณบดี แต่เนื่องจากท่านไม่มีเวลามาดูแลและบริหารงานคณะได้อย่างเต็มที่ เพราะท่านเป็นอาจารย์พิเศษ มีตำแหน่งเป็นปลัดกระทรวงพาณิชย์อยู่ด้วย **ท่านจึงได้ไปทำความตกลงกับคณะรัฐศาสตร์ ยกคณะนิติศาสตร์ให้คณะรัฐศาสตร์จัดการบริหารงานธุรการ การเงิน วิชาการ การเรียน การสอน การสอบต่อไปดังเดิมอีก ๔ ปี โดยให้เหตุผลว่าคณะนิติศาสตร์ยังไม่มีบุคลากรและ**

ยังไม่พร้อมที่จะเป็นตัวของตัวเอง จึงต้องให้คณะรัฐศาสตร์เป็นพี่เลี้ยงจัดคัดเลือก ฝึกอบรมบุคลากรให้ไปก่อน ซึ่งเท่ากับว่าคณะนิติศาสตร์เป็นคณะโดยนิตินัย แต่โดยพฤตินัยยังคงอยู่กับคณะรัฐศาสตร์ตามเดิม จึงมิได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการขอจัดตั้งเป็นคณะ แต่ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล อยู่ทำหน้าที่คณบดีแค่ ๑ เดือน ท่านก็อายุครบ ๖๐ ปี สภามหาวิทยาลัยได้พิจารณาตามนโยบายของจอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ให้นโยบายไว้ว่า “ผู้ที่อายุ ๖๐ ปีและเกษียณอายุจากราชการแล้วไม่สมควรดำรงตำแหน่งคณบดีหรือหัวหน้าแผนกวิชาในมหาวิทยาลัย ยกเว้นแต่ตำแหน่งอธิการบดีเท่านั้น” สภามหาวิทยาลัยจึงได้เลือกตั้งให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน (ตำแหน่งทางวิชาการในขณะนั้น) เป็นคณบดีสืบแทนต่อไป

เพื่อที่จะพัฒนาคณะให้ก้าวหน้าต่อไป ตามนโยบายของมหาวิทยาลัยโดยไม่ต้องไปรออีก ๔ ปีข้างหน้า จึงตกเป็นภาระหน้าที่ของศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ที่จะต้องบุกเบิกก่อสร้างคณะนิติศาสตร์ให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง เริ่มจากการจัดหาสถานที่ก่อสร้างตึกเรียน งบประมาณ บุคลากร ซึ่งเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ได้เขียนโครงการไว้ในแผนการจัดตั้งคณะไว้โดยละเอียดแล้วอาทิ เรื่องงบประมาณ บุคลากร ท่านได้นำเสนอไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ดังนั้นเมื่อตั้งคณะในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ คณะก็สามารถมีงบประมาณใช้ได้เลย และโดยที่ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มารับตำแหน่งเมื่อเริ่มใช้งบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งเริ่มแต่วันที่ ๑ ตุลาคมของทุกปี คณะนิติศาสตร์ก็สามารถดำเนินการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ด้านบุคลากรได้เลย และโดยที่ท่านเป็นคนทำงานจริงจัง ท่านได้สั่งให้ผมดำเนินการแยกงานทุกอย่างออกจากคณะรัฐศาสตร์ โดยท่านได้ขอยกเลิกข้อตกลงที่ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล ทำไว้กับ

คณะรัฐศาสตร์ให้ได้ภายในวันเปิดภาคเรียนที่สอง ซึ่งเริ่มต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๕ แต่ก็เนื่องจากมีความขลุกขลักหลายประการ รวมทั้งเรื่องงบประมาณที่ทำความตกลงกับคณะรัฐศาสตร์ก่อนที่ท่านเข้าดำรงตำแหน่งคณบดีนั้นมีปัญหามาก อาทิ เรื่องแรก คณะนิติศาสตร์ขอตั้งสำนักงานธุรการชั่วคราว ณ อาคารวรภักดิ์พิบูลย์ (ตึก ๒) ซึ่งเป็นอาคารของคณะรัฐศาสตร์ ทางคณะนิติศาสตร์ได้ขอให้ใช้งบประมาณของคณะนิติศาสตร์ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ทางคณะรัฐศาสตร์มีหนังสือตอบมาว่าไม่ให้ติด ให้ใช้พัดลมเพดานไปก่อน ซึ่งความจริงแล้ว ห้องพักอาจารย์แผนกวิชานิติศาสตร์ไม่เคยได้รับการเหลียวแลให้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศตลอดมาจนกระทั่งตั้งเป็นคณะ แต่อาจารย์แผนกวิชาอื่น ๆ ของคณะรัฐศาสตร์ได้รับการติดตั้งเครื่องปรับอากาศเกือบทั้งหมด จนกระทั่งศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ในสมัยเป็นอาจารย์อยู่ในแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ต้องไปขอรับความช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวจากสำนักงานยูซ่อม (USOM) ขอเครื่องปรับอากาศมาติดที่ห้องทำงานของท่านเองโดยจ่ายค่าติดตั้งด้วยเงินส่วนตัว นอกจากนั้นก็มีปัญหาต่าง ๆ อีกหลายเรื่องที่นำไปสู่การตกลงที่คณะจะบริหารงานเองและให้ยกเลิกข้อตกลงที่ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล ทำไว้ทั้งหมด

ต่อมาการแยกงานตามที่ท่านคณบดี ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ได้สั่งก็สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี เพราะว่าเลขานุการประจำคณะคนเก่าได้ลาออกไป ผมได้รับตำแหน่งเลขานุการคณะแทน จึงสามารถแยกงานทุกอย่างออกจากคณะรัฐศาสตร์ได้ภายใน ๓ เดือนนับแต่ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เข้าดำรงตำแหน่ง โดยแยกงานได้สำเร็จเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๑๖ กำลังสำคัญในการช่วยวางแผนแยกงานนั้นคือ อาจารย์ของคณะอีก ๓ ท่านซึ่งได้โอนตัวมาจากกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ คือ ผศ.อรพินท์ ขจรอำไพสุข กับ อาจารย์มุกดา จันทรสมบูรณ์ ซึ่งแต่ละท่าน

ได้ช่วยในงานที่ตนถนัดคือ อาจารย์มุกดา จันทรสมบูรณ์ ช่วยแยกงานธุรการเกี่ยวกับสารบรรณ อาจารย์อรพินท์ ขจรอำไพสุข ช่วยแยกงานด้านวิชาการการเรียนการสอน การสอบ และทะเบียนนิสิต กับอีก ๑ ท่านซึ่งขอยืมตัวมาจากสำนักงานผลประโยชน์ จุฬาฯ คือ อาจารย์ปนัดดา พงศ์สูรย์มาสช่วยดูแลด้านการเงินและบัญชี ประจวบกับเมื่อปีงบประมาณ ๒๕๑๖ คณะได้อัตราอาจารย์ใหม่ จึงได้เปิดรับอาจารย์ใหม่รุ่นแรกเข้าปฏิบัติงานรวม ๔ อัตรา กับได้รับอาจารย์ที่สำเร็จปริญญาตรีจากออสเตรเลียและปริญญาเอกจากฝรั่งเศสอีก ๒ ท่าน กับได้ขอโอนตัวอาจารย์จากมหาวิทยาลัยและหน่วยราชการอื่นเข้ามาอีก รวมแล้วคณะมีอาจารย์เข้ามาใหม่ไม่น้อยกว่า ๑๒ อัตรา รวมกับอัตราเก่าที่โอนมาจากคณะรัฐศาสตร์อีก ๘ อัตรา สรุปแล้วเมื่อปีแรกที่ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เข้ามาเป็นคณบดีมีอัตราอาจารย์ประจำประมาณ ๒๐ อัตรา ซึ่งทุกอัตราบรรจุเป็นอาจารย์ของคณะตามที่ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ตั้งไว้ในแผนและโครงการจัดตั้งคณะและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

ส่วนเรื่องเจ้าหน้าที่ที่จะมาดำเนินงานธุรการ ทะเบียน และห้องสมุดนั้น ปีแรกได้อัตราเจ้าหน้าที่ธุรการประจำแผนก ๑ อัตรา พนักงานพิมพ์ดีด ๑ อัตรา เสมียนพนักงาน ๓ อัตรา คนงานภารโรง ๑ อัตรา และโดยที่ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน พิจารณาเห็นว่า คณะควรจะมีอัตรากำลังให้พร้อมถึงแม้ว่าจะไม่มีงบประมาณซึ่งต้องรอปีต่อไป ท่านได้ให้นโยบายว่า “ให้ใช้เงินทุนคณะจ้างเจ้าหน้าที่บรรจุลงในตำแหน่งที่จำเป็นให้หมดทุกตำแหน่ง และในปีต่อไปเมื่อมีอัตราที่ได้จากเงินงบประมาณแผ่นดินก็ให้คนที่ทำงานอยู่แล้วเข้าสมัครสอบคัดเลือกหรือสอบแข่งขันตามระเบียบวิธีปฏิบัติราชการ ถ้าบุคคลผู้นั้นสอบได้ก็ให้ไปรับอัตราเงินเดือนงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งก็จะมีอัตราว่างทางเงินทุนคณะก็ไม่ให้ยุบ ให้ใช้อัตรานั้นบรรจุคน

เข้ามาใหม่เพื่อเป็นกำลังสนับสนุนให้งานก้าวหน้าต่อไป” เพราะคณะยังมีงานใหม่ที่จะต้องจ้างเจ้าหน้าที่ที่ต้องช่วยงานต่อไปอีกในงานปีต่อ ๆ ไป ซึ่งเป็นงานที่จะต้องพัฒนาเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ถ้าจะมัวแต่นั่งรอตำแหน่งจากงบประมาณแผ่นดินอย่างเดียวก็คงจะทำให้คณะเติบโตไม่ได้อย่างรวดเร็ว

๒. <u>เรื่องการจัดการสอบ</u> เมื่อแยกงานธุรการออกมาได้เรียบร้อย ในการสอบปลายภาค ปีการศึกษา ๒๕๑๕ ซึ่งจะเริ่มขึ้นในเดือนมีนาคม ๒๕๑๖ คณะนิติศาสตร์จึงจัดการสอบไล่กันเองเป็นครั้งแรก โดยใช้สถานที่สอบและกองอำนวยการสอบเท่าที่คณะรัฐศาสตร์อนุญาตให้ การสอบแบ่งออกเป็น ๓ คาบคือ เช้า บ่าย และเย็น เจ้าหน้าที่คุมสอบและเจ้าหน้าที่กองอำนวยการสอบคือคนชุดเดียวกัน เมื่อทำข้อสอบเสร็จก็เข้าไปคุมสอบ คุมสอบเสร็จก็เข้ามาเก็บสมุดคำตอบพร้อมกับนำข้อสอบใหม่ไปแจก วนเวียนกันอยู่ซึ่งก็เป็นงานที่หนักพอดู แต่ทุกคนก็ไม่มีใครท้อถอย ต่างทำงานกันด้วยความสนุก การสอบก็เป็นที่เรียบร้อย ไม่มีปัญหาอุปสรรคใดๆ ทั้งนี้ก็เพราะท่านคณบดี ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มานั่งเป็นประธานอยู่ที่กองอำนวยการสอบเพื่อดูแลและเป็นกำลังใจกับพวกเราเกือบตลอดเวลาระหว่างที่มีการสอบ

๓. <u>เรื่องอาคารสถานที่</u> ขณะที่ตึกของคณะนิติศาสตร์ยังก่อสร้างไม่เสร็จ ได้ขอใช้สถานที่อาคารตึกวรภักดิ์พิบูลย์ คือ ตึก ๒ ของคณะรัฐศาสตร์ไปพลางก่อน และต่อมาเมื่อเริ่มปีการศึกษา ๒๕๑๗ คณะรัฐศาสตร์แจ้งว่าต้องการใช้ประโยชน์จากห้องพักอาจารย์ ห้องเรียนที่ให้คณะนิติศาสตร์ใช้อยู่ทั้งหมดต้องให้ย้ายไปโดยเร็ว แต่คณะนิติศาสตร์ขออนุญาตอยู่ต่อเพราะยังไม่พร้อมโดยอาศัยอยู่จนถึงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๗ เลขานุการคณะรัฐศาสตร์ได้นำผ้าใบมาคลุมโต๊ะอาจารย์ทั้งหมดพร้อมทั้งให้ช่างทาสีมาทำการขูดสีเพื่อทาสีทันที คณะนิติศาสตร์จึงจำต้องออกไปเพราะไม่สามารถจะทำงานได้ทั้ง ๆ ที่ตึกคณะนิติศาสตร์ก็ยังไม่เสร็จ ทางคณะจึงต้องขอมหาวิทยาลัยหยุดเรียนต่ออีก ๑ สัปดาห์เพราะตึกใหม่น้ำประปายังไม่มี ไฟฟ้ายังไม่เข้า

บรรดาคณาจารย์จึงได้ช่วยกันพานิสิตไปติดต่อการไฟฟ้าให้มาเดินสายไฟและติดตั้งหม้อแปลง อีกส่วนหนึ่งไปการประปาเพื่อขอให้เจ้าหน้าที่มาต่อท่อประปา ผมจำได้ว่า กว่าจะต่อท่อประปาเสร็จก็ล่วงเข้าสองยามแล้ว ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งไปติดต่อองค์การโทรศัพท์ให้มาติดตั้งโทรศัพท์โดยด่วน เพราะมีความสำคัญมากในเรื่องการติดต่อกับอาจารย์พิเศษซึ่งมีเป็นส่วนใหญ่ เกิดความขลุกขลักกับเราอีกประมาณ ๑ อาทิตย์ นิสิตต้องเข้าไปในห้องเรียนซึ่งมีไม้กระบอกที่เป็นนั่งร้านโครงสร้างอาคารคาอยู่ในห้องเรียน บางห้องพื้นห้องเรียนยังไม่แห้งและขัดพื้นยังไม่เสร็จ นิสิตต้องค่อย ๆ ย่องเข้าไปและขอให้คนงานหยุดขัดพื้นชั่วคราวตอนนิสิตเรียน ส่วนถนนหนทางที่จะขึ้นไปบนตึกก็ยังเป็นดินลูกรัง เวลาฝนตกเฉอะแฉะมาก แต่ทั้งนิสิตและอาจารย์ไม่ได้ย่อท้อพยายามที่จะช่วยกันให้เรามีคณะใหม่ที่สมบูรณ์ ระหว่างที่เจ้าหน้าที่ของการไฟฟ้า การประปา และองค์การโทรศัพท์มาดำเนินงานติดตั้งนอกเวลาราชการ เราก็ได้อาจารย์และนิสิตอยู่ช่วยดูแลเจ้าหน้าที่เหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ได้สั่งกำชับผมตลอดเวลาเช่นกันว่า น้ำและเสบียงอาหารให้ดูแลให้อาจารย์ นิสิตและเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติงานให้ได้รับบริการอย่างเต็มที่ ไม่ให้ขาดตกบกพร่องเรื่องเงิน ถ้าเบิกคณะไม่ได้ให้ใช้เงินส่วนตัวของท่าน บางวันท่านกลับบ้านไปแล้ว กลางคืนท่านยังกลับมาดูแลพวกเราที่ทำงานอีกครั้งหนึ่ง

ปัญหาอีกเรื่องหนึ่งก็คือ การปรับปรุงภูมิทัศน์ในบริเวณคณะซึ่งเดิมเคยเป็นสลัมและกองขยะ เมื่อย้ายเข้ามาอยู่ในนั้นไม่มีต้นไม้ใหญ่เลย รองศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช และรองศาสตราจารย์โกศล โสภาคย์วิจิตร รับเป็นเจ้าของงาน ทั้งไปซื้อต้นไม้ ซื้อหญ้ามาปลูกด้วยตนเองในวันหยุด บางวันก็ใช้เวลาตอนเลิกงานตอนเย็น ผมและรองศาสตราจารย์โกศล โสภาคย์วิจิตร ได้ไปซื้อต้นไม้ด้วยกันถึงกองสวนสาธารณะของ กทม. ซึ่งเป็นสวนเพาะชำต้นไม้อยู่ที่บางมด อาจารย์หลายท่านได้ออกเงินซื้อต้นไม้กันเองมาปลูกแข่งกันไว้เป็นอนุสรณ์อย่างสนุก

ส่วนเรื่องครุภัณฑ์ คณะนิติศาสตร์ต้องมาสร้างครุภัณฑ์ใหม่ขึ้นเองทุกอย่าง จะได้มาเฉพาะโต๊ะอาจารย์เพียง ๑๐ ตัวที่ได้มาจากคณะรัฐศาสตร์ เพราะตามระเบียบวิธีปฏิบัติราชการ อาจารย์ที่เป็นอัตราใหม่เข้ามาบรรจุที่ไหนก็ตามจะต้องได้โต๊ะทำงาน ๑ ตัวจากงบประมาณแผ่นดิน แม้แต่โต๊ะของศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล ให้ขอโต๊ะที่นั่งสมัยเป็นหัวหน้าแผนกวิชามาไว้ที่คณะนิติศาสตร์ด้วย แต่ทางคณะรัฐศาสตร์แจ้งว่าไม่สามารถให้ได้เพราะศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนดุล ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำ จะให้ได้เฉพาะอาจารย์ที่มีตำแหน่งประจำเท่านั้น ทางคณะรัฐศาสตร์จำเป็นต้องรักษากฎและระเบียบพัสดุโดยเคร่งครัด ดังนั้นศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน จึงได้มอบให้ผมไปดำเนินการจัดซื้อโต๊ะเก้าอี้ให้อาจารย์ใหม่ทั้งหมดโดยเป็นเก้าอี้นวมหมุนได้โดยใช้เงินทุนคณะ ส่วนโต๊ะเก้าอี้ทำงานต่าง ๆ ที่ยังไม่มีตามงบประมาณก็ให้จัดซื้อตามความจำเป็น ผมยังจำได้ว่า ผู้ที่ไปจัดซื้อด้วยกัน มีผมและอาจารย์ ดร.สุพจน์ ไข่มุกด์ กับผศ.อรพินท์ ขจรอำไพสุข ได้ไปเดินสอบราคาตามที่ต่าง ๆ หลังจากทานข้าวกลางวันเสร็จ เป็นงานที่สนุกในขณะที่ยังเพิ่งเริ่มเป็นอาจารย์ใหม่ ๆ กันทั้งนั้น

๔. <u>การจัดตั้งห้องสมุด</u> โดยที่ผมสำเร็จอนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ จึงได้รับภาระหน้าที่ให้วางแผนโดยให้ขอหนังสือจากศูนย์แนะนำกฎหมาย ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในสมัยที่อาจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกูล และผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑา กุลบุศย์ เป็นนิสิต โดยมีการร่วมกันจัดกิจกรรมหาเงินกันเองของนิสิตรุ่นนั้นและขอรับเงินบริจาคเพื่อมาจัดตั้งศูนย์ฯ ดังกล่าวกันเอง เพราะห้องสมุดของคณะรัฐศาสตร์แทบจะไม่มีหนังสือด้านกฎหมายที่นิสิตนิติศาสตร์จำเป็นต้องใช้เลย ส่วนการขอหนังสือจากห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ซึ่งเป็นหนังสือที่เกี่ยวกับกฎหมาย อาทิ รายงานการประชุมสภา ราชกิจจานุเบกษา คำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งเป็นหนังสือที่นิสิตจะต้องใช้ค้นคว้า ทางคณะรัฐศาสตร์ตอบมาว่า ไม่สามารถให้กับคณะ

นิติศาสตร์ได้ เพราะถือว่าเป็นหนังสือของคณะรัฐศาสตร์ซึ่งมีการลงทะเบียนเป็นของคณะรัฐศาสตร์แล้ว และหนังสือเหล่านี้ใช้เงินงบประมาณแต่ละปีในนามของคณะรัฐศาสตร์ ซึ่งความเป็นจริงนั้น งบประมาณครึ่งหนึ่งในแต่ละปีเป็นของแผนกวิชานิติศาสตร์ซึ่งมีนิสิตครึ่งหนึ่งของคณะรัฐศาสตร์เมื่อตอนที่ยังเป็นคณะเดียวกัน ฉะนั้น คณะนิติศาสตร์จึงต้องรีบจัดซื้อหนังสือโดยเงินที่ได้รับจากงบประมาณแผ่นดิน จากเงินทุนคณะ และเงินบริจาคเพื่อซื้อหนังสือสำคัญที่จำเป็นเร่งด่วน และเงินส่วนตัวพร้อมกับหนังสือที่ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มอบให้ด้วย จึงเป็นอันว่า เมื่อคณะนิติศาสตร์ย้ายมาอยู่ตึกของคณะเองที่สร้างเสร็จเรียบร้อย ก็มีห้องสมุดที่สมบูรณ์พร้อมกับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่เปิดบริการได้เต็มรูปแบบทันที

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ขึ้นนั้น ได้ผ่านปัญหาและอุปสรรคมากมาย ซึ่งในส่วนที่ผมเขียนนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผมเกี่ยวข้องโดยตรง และก็เป็นโชคดีของคณะนิติศาสตร์ที่ได้ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มาเป็นผู้วางแผนในการก่อตั้งและเป็นคณบดีผู้บุกเบิกสร้างองค์กรคณะนิติศาสตร์ขึ้นเอง ประกอบกับท่านเป็นผู้นำองค์กรที่มีความรู้ความสามารถและมีสติปัญญาอันเฉียบแหลม มีความเป็นธรรม มีจริยธรรม มีเมตตาธรรม มีน้ำใจโอบอ้อมอารีกับทั้งนิสิตและผู้ใต้บังคับบัญชา จึงทำให้คณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ เจริญรุ่งเรืองมาจนถึงทุกวันนี้ ดังที่ผมได้กล่าวไว้แล้วแต่ตอนแรก

บทความนี้เขียนขึ้นเมื่อ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

ภาคที่ ๒

"ศิษย์ระลึกถึงอาจารย์"

ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ เครืองาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑา กุลบุศย์

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ

รองศาสตราจารย์ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย

ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล

ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

น้อมวันทา กตัญญุตา บูชาครู
แด่.....ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

บูรพาจารย์ เนติศาสตร์ ปราชญ์กฎหมาย
ผู้ก่อตั้ง “นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์”
หลักดำริ “นิติธรรม” อันแพร้วเพริศ
หลักดำรง “มงคลธรรม” กตัญญุตา
ปณิธาน เที่ยงธรรม ย้ำแน่วแน่
นิติรัฐ นิติธรรม อันพึงมี
พรหมลิขิต ศิษย์อาจารย์ มานานเนิ่น
พาส่งบ้าน ผ่านวันคืน ตื้นตันใจ
ครูผู้สอน ป้อนความรู้ คู่ความคิด
ครูผู้ให้ ประสิทธิ์ประสาท วิชาการ
งานกฎหมาย บ้านเมือง ท่านเปรื่องปราด
นิติบัญญัติ รัฐสภา เกียรติเลื่องลือ
ประธานสร้าง “ตึก สก” สภากาชาด
สมเด็จพระนางเจ้า องค์สภานายิกา
บำเพ็ญทาน งานสาธารณะ ประโยชน์ค่า
ห้องประชุม “ศ.ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน”
จิตถึงธรรม นำเห็นทาง สร้างศรัทธา
ปฏิสังขรณ์ กุฏิวัด ธรรมทาน
เชื่อมขยาย หลักยุติธรรม นำมาสอน
ให้รับใช้ ราษฎร แต่ก่อนมา
ก่อกำเนิด “มนุษยธรรม” ล้ำเลอค่า
คือปรัชญา หลักธรรม นำชีวี
คือแก่นแท้ เสาหลัก สมศักดิ์ศรี
คือหน้าที่ เที่ยงตรง ธำรงไทย
เหตุบังเอิญ ครูอาสา ให้อาศัย
ดั่งสายใย ให้พันผูก ด้วยผูกพัน
ครูผู้ชี้ ถูกผิด ให้คิดอ่าน
ครูผู้รู้ เชี่ยวชาญ มากฝีมือ
ประโยชน์ชาติ สนองรัฐ อย่างสัตย์ซื่อ
ด้วยยึดถือ ประโยชน์ส่วน มวลประชา
เฉลิมฉลอง วโรกาส ๖๐ พรรษา
แรงศรัทธา น้อมถวาย คุณแผ่นดิน
พัฒนา ตอบแทนจุฬา สร้างทรัพย์สิน
อนุสรณ์ คู่แผ่นดิน ถิ่นทำงาน
ทำนุบำรุง ศาสนา พุทธสถาน
พิพิธภัณฑ์ “สักทองโบราณ” เทวราชกุญชร

พุทธสังขรณ์ ปริยัติ ธรรมทายาท
ให้หน่อเนื้อ พุทธศาสน์ ศึกษาสอน

เชื่อมโยงยึด หลักธรรม ล้ำบวร
อนุสรณ์ พุทธวจน พระสัมมา

ขออำนาจ พระรัตนตรัย ได้ปกป้อง
โปรดคุ้มครอง ปกปัก คอยรักษา

ด้วยอายุ วัณโณ อโรคยา
เป็นเสาหลัก เปี่ยมปัญญา บุญบารมี

ยอดนักบุญ หนุนเกื้อ เพื่อศาสนา
ยอดครูบา อภิญญาจารย์ ศานต์สุขี

สุขประสพ ครบรอบ ๘๒ ปี
คุณความดี สถิตมั่น นิรันดร์กาล

ดั่งโพธิ์ใหญ่ ให้ร่มเงา เหล่าลูกศิษย์
ดั่งชีวิต ให้พันผูก เหล่าลูกหลาน

ดั่งต้นแบบ ประสานผสม อุดมการณ์
ดั่งสายธาร ชโลมชุ่ม คุ้มกายา

ปราชญาจารย์ เอกบุรุษ ยุคสมัย
ความภูมิใจ สานุศิษย์ ทุกทิศา

ขอความสุข สุขสวัสดิ์ วัฒนา
น้อมวันทา กตัญญุตา บูชาครู

(ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ) ราชบัณฑิต
นายกสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
และนายกสภามหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

อาจารียานุสรณ์

โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ เครืองาม

สมัยที่ผมเริ่มเข้าเรียนกฎหมายที่ธรรมศาสตร์เมื่อเกือบ ๕๐ ปีก่อน มักมีการพูดถึงศิษย์เก่ารุ่นพี่ธรรมศาสตร์หลายคนที่ไปมีชื่อเสียงในวงการตุลาการ อัยการ ทนายความ ทูตานุทูต และฝ่ายปกครองด้วยความภาคภูมิใจ และอยากเจริญรอยตาม แต่ผมจำชื่อศิษย์เก่ารุ่นพี่คนหนึ่งได้แม่นยำ ชื่อ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน เพราะท่านไปมีชื่อเสียงโด่งดังทางวิชาการ เป็นครูบาอาจารย์สอนกฎหมายอยู่ที่จุฬาฯ ทั้งที่จะเอาดีด้านอื่นก็ได้ สมัยนั้นคนจบปริญญาเอกทางกฎหมายจากฝรั่งเศสแล้วเลือกเป็นครูสอนกฎหมาย แทนที่จะไปทำงานได้เงินเดือนสูง ๆ ตำแหน่งโก้ ๆ นับเป็นความเสียสละอย่างหนึ่ง ที่จริงความประทับใจมีมาก่อนย้อนไปตั้งแต่สมัยเมื่อผมยังเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลายด้วยซ้ำ เพราะครั้งหนึ่งมีโอกาสไปเบียดเสียดฟังการอภิปรายครั้งประวัติศาสตร์ที่หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยอำนาจอธิปไตยกับความมั่นคงของชาติด้วยความตื่นตาตื่นใจ ผู้อภิปรายครั้งนั้นมีนายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา และประธานศาลฎีกา ซึ่งเป็นการเผชิญหน้าร่วมวงอภิปรายของสามบิ๊กเป็นครั้งแรกของประเทศไทย โดยมีอาจารย์หนุ่มฟ้อหล่อเฟี้ยวจากจุฬาฯ ที่ชื่อ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ท่านช่วยเชื่อมโยง ร้อยเรียง และสร้างบรรยากาศให้การอภิปรายครั้งนั้นมีสีสันสนุกสนานอย่างน่าพิศวง พูดก็พูดเถอะ ผมแอบจำสไตล์นั้นมาใช้จนถึงบัดนี้

เมื่อผมเรียนจบปริญญาตรีทางกฎหมายจากธรรมศาสตร์ ผมอยากเป็นอาจารย์เหมือน ดร.อุกฤษ มีคนแนะให้ผมไปสมัครเป็นอาจารย์ที่จุฬาฯ ขณะนั้น ดร.อุกฤษเพิ่งเป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ได้ไม่นาน นั่นน่าจะเป็นการ

พบปะและสนทนาวิสาสะกันแบบ “ตัวเป็น ๆ” ครั้งแรก ท่านต้อนรับขับสู้อย่างเมตตา ยิ้มแย้มแจ่มใส แนะนำ ให้กำลังใจ แม้จะแจ้งว่าคณะเพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ยังไม่มีอัตราอาจารย์ประจำวุฒิปริญญาตรี ท่านแนะนำให้หาทางไปเรียนต่อให้มีวุฒิสูงขึ้นแล้วค่อยมาสมัคร “ชะตานั้นต้องกันแล้ว แต่ต้องรอให้โอกาสต้องกันอีกด้วย ถึงตอนนั้นเราน่าจะได้ทำงานด้วยกัน” ผมจำประโยคนั้นได้ดี เพราะต่อมาผมสอบได้ทุน ก.พ. ไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา ทุนนั้นมีให้เลือกประเภทที่กลับมาเป็นผู้พิพากษา อัยการ หรืออาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ผมเลือกทุนประเภทกลับมาเป็นอาจารย์จุฬาฯ (คุณพรเพชร วิชิตชลชัย เลือกประเภทกลับมาเป็นผู้พิพากษา คุณชัยเกษม นิติศิริ เลือกประเภทกลับมาเป็นอัยการ) มีคนท้วงเหมือนกันว่าจบจากธรรมศาสตร์แล้วไปทำงานที่จุฬาฯ จะไหวหรือ ผมตอบไปว่า ที่ไหน ๆ ก็คือประเทศไทย ข้อสำคัญคือที่โน่นมี ดร.อุกฤษ

ลงท้ายผมก็ได้ไปเรียนจนจบกลับมาชดใช้ทุนที่จุฬาฯ ตอนจบปริญญาโท ดร.อุกฤษเป็นคนสนับสนุนให้ได้เรียนต่อในระดับปริญญาเอก ระหว่างเรียนอยู่ที่สหรัฐอเมริกา อาจารย์อุกฤษและท่านผู้หญิงมณฑินีเคยแวะไปเยี่ยม เสียดายที่ท่านมีเวลาไม่กี่ชั่วโมงและเป็นยามค่ำคืนอีกด้วย จึงไม่มีโอกาสต้อนรับขับสู้มากนัก ท่านพาไปเลี้ยงอาหารมื้อหนึ่งและให้กำลังใจอย่างมาก

ผมกลับมาชดใช้ทุนที่จุฬาฯ เมื่อปลายปี ๒๕๑๙ และอยู่ใต้การบังคับบัญชาของอาจารย์อุกฤษในฐานะที่ท่านเป็นคณบดี จำได้ว่าวันไปรายงานตัวท่านยื่นมือมา จับมือด้วยแล้วตบไหล่พูดว่า “คนทำบุญร่วมกันมา สุดท้ายต้องมาอยู่ด้วยกันจนได้” ผมอยู่กับท่านมาด้วยความสุข จนใช้ทุนครบกำหนด แต่ผมก็ยังอยู่คณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ใต้บังคับบัญชาของท่านต่อมาอีกหลายปีด้วยความสุขสวัสดี เพราะท่านเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขทั้งของอาจารย์ นิสิต เจ้าหน้าที่ จนถึงนักการภารโรง เวลาพูดกับใครก็ตาม ท่านจะเรียกตัวเอง

ว่า “เรา” และออกชื่อคู่สนทนาอย่างเป็นกันเองทุกครั้ง ใครมีปัญหาไปปรึกษา ท่านก็แก้ไขให้ มีช่องทางใดที่จะเปิดตัวผู้ใต้บังคับบัญชาออกไปสู่โลกภายนอก ท่านก็สนับสนุนส่งเสริม เมื่อผมไปเป็นพิธีกรสมัครเล่นรายการโทรทัศน์รายการหนึ่งของทางราชการ ท่านโทรไปติชมแทบทุกครั้งหลังการออกอากาศ บางวันก็ติว่า “เวลาพูดมือไม้รำป้อมากไปหน่อย ทีหลังเอามือขวากุมมือซ้ายกดไว้ให้นิ่ง” บางวันก็ชมว่า “วันนี้ดีแล้ว แต่เวลาพูดต้องคิดว่าเรากำลังพูดกับคู่สนทนา และพูดกับผู้ชมพร้อมกัน ไม่ใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว”

อาจารย์อุกฤษเป็นคนทำอะไรต่อมิอะไรแก่วงการศึกษาวิชากฎหมายของประเทศไทยอย่างมาก ในยุคที่การจัดการศึกษากฎหมายยังเป็นเรื่องไม่เคยชินกันเพราะคุ้นกับการที่คณะมีอาจารย์ประจำคนสองคน นอกนั้นต้องพึ่งอาจารย์พิเศษจากศาล อัยการ แค่มีกระดาน ๑ แผ่น ชอล์ก ๑ กล่อง ไมโครโฟน ๑ ตัวก็พอสอนกันได้ ท่านเป็นคนริเริ่มตั้งคณะ สร้างคณะ สร้างตึก หอประชุม ห้องสมุด หาทุนให้นิสิต เปิดรับอาจารย์ประจำ หาทุนส่งอาจารย์ไปเรียนต่อต่างประเทศ จนกลับมาเป็นกำลังสำคัญของคณะหลายคน ท่านส่งเสริมการเขียนตำรา สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนและการใช้ชีวิตแบบชาวมหาวิทยาลัย ริเริ่มออกวารสารกฎหมาย ตั้งศูนย์เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย ให้อาจารย์รับตอบปัญหากฎหมายแก่ชาวบ้าน จัดรายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ จนการเป็นอาจารย์สอนกฎหมายเป็นอาชีพที่สง่างาม มีเกียรติในสังคม ทั้งท่านจัดงานหารายได้นำคณะนิสิตเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลในวันรพีต่อเนื่องกันมาหลายปี จนเป็นโอกาสให้วงการกฎหมายได้รับพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับกฎหมายหลายองค์และยังใช้อ้างอิงมาจนบัดนี้

แม้ท่านอาจารย์จะเป็นนักกฎหมายที่รอบรู้เชี่ยวชาญ แต่ท่านมักออกตัวอยู่เสมอว่า “ความรู้อาจเรียนทันกันหมด” นักกฎหมายเก่งมีมาก

แล้ว ท่านจึงขอเป็นนักบริหารจัดการด้านการศึกษากฎหมายและนิติธรรม เพื่อให้พวกหัวกฎหมายทั้งหลายได้มีโอกาสแสดงฝีมือดีกว่า แล้วท่านก็เป็นนักบริหารจัดการอย่างยอดเยี่ยมจริง ๆ ด้วยการโน้มน้าวและนำเอาศักยภาพส่วนที่ดี เด่น เข้มแข็งของแต่ละคนออกมาให้ปรากฏ ที่ใดมีความขัดแย้งกินแหนงแคลงใจกัน ท่านก็เข้าไปประสานจนสมานกันได้ ใครมีฝีมือทางขีดเขียน ท่านหาเวทีให้ขีดเขียน ใครมีฝีมือทางการพูด ท่านสนับสนุนให้ไปสอนบรรยายหรือแสดงปาฐกถาในที่ต่าง ๆ เมื่อใดต้องการความเจริญทางวัตถุ ท่านหางบประมาณหาอุปกรณ์มาให้ เงินทุนคณะที่หลายคณะภูมิใจว่าเก็บสะสมไว้ได้มากมายไม่ต้องการนำมาใช้ ท่านกลับมีทฤษฎีว่าเมื่อจำเป็นต้องใช้เพราะงบประมาณแผ่นดินไม่พอก็ต้องเอาออกมาใช้แล้วหาใหม่ หลายเรื่องท่านควักเงินส่วนตัวให้ด้วยซ้ำ คุณูปการของท่านในด้านนี้มากมายนัก

ขยับไปถึงระดับประเทศชาติบ้านเมือง ท่านเคยเป็นที่ปรึกษากฎหมายให้รัฐบาลหลายคณะ สมัยที่ท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อาจารย์อุกฤษเสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทุจริตเป็นครั้งแรก โดยท่านเองได้เป็นเลขานุการคณะกรรมการนั้น พลตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร “เปาบุ้นจิ้น” ของไทย เป็นประธาน ซึ่งคณะกรรมการชุดนั้นเป็นจุดกำเนิดของ ป.ป.ป. และกลายมาเป็น ป.ป.ช. ในเวลาต่อมา

ท่านอาจารย์อุกฤษได้เป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ อยู่หลายปี เช่นเดียวกับที่เป็นประธานวุฒิสภาและสภานิติบัญญัติแห่งชาติอยู่หลายปีหลายสมัย คราวนี้ความสามารถในการเป็นนักบริหารจัดการของท่านข้ามไปปรากฏให้เห็นในวงการนิติบัญญัติ ซึ่งท่านก็บริหารจัดการได้เรียบร้อยสง่างาม และมีเกียรติ ในช่วงหนึ่งผมมีโอกาสเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย ได้รับความรู้และเทคนิควิธีทำงานทางการเมืองจากท่านซึ่งผมไม่เคยเห็นสมัยอยู่คณะนิติศาสตร์ เทคนิคดังกล่าวเป็นประโยชน์แก่ผมสืบมาจนบัดนี้

เรื่องที่จะพูดถึงท่านอาจารย์อุกฤษกับผลงานด้านอื่นยังมีอีกมาก เช่น งานด้านศาสนา ดังที่พยานหลักฐานปรากฏอยู่ที่วัดเทวราชกุญชร เป็นต้น และงานด้านสังคมดังที่พยานหลักฐานปรากฏอยู่ที่ตึกสิริกิติ์คู่กับตึกภูมิพล ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นต้น

ผมภูมิใจที่เคยเป็นศิษย์และเคยอยู่ใต้การบังคับบัญชาของท่าน ในโอกาสที่ท่านมีอายุ ๘๒ ปีในวาระนี้ แม้จะไม่ถึงวงรอบหรือครบรอบใด ตามธรรมเนียม แต่ลูกศิษย์ หลานศิษย์ และผู้เคยอยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งท่านเรียกว่า “เพื่อนร่วมงาน” ตลอดจนผู้ที่เคยได้รับความเมตตาจากท่านต่างเห็นพ้องต้องกันว่าอยากคิด อยากพูด อยากเขียน และอยากทำอะไรสักอย่างเพื่อท่านบ้าง ๘๒ ก็ ๘๒ เถอะ เอาไว้ครบ ๗ รอบนักษัตร ๘๔ ปีแล้วจะทำอะไรให้ก็กก้องกัมปนาทกว่านี้ค่อยว่ากันใหม่ วาระนี้จึงขออำนาจคุณงามความดีของท่านอาจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ที่ได้กระทำบำเพ็ญต่อประเทศชาติ วงการนิติศาสตร์ พระศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ คุ้มครองรักษาให้ท่านเจริญอายุวัฒนาสถาพร มีสุขภาพกายใจเข้มแข็งตลอดไปเทอญ

นายวิษณุ เครืองาม
รองนายกรัฐมนตรี

๘๒ ปี ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑา กุลบุศย์

ท่านอาจารย์อุกฤษ เป็นผู้มีบุญคุณต่อคณะนิติศาสตร์ เมื่อท่านได้เข้ามาเป็นอาจารย์ในภาควิชานิติศาสตร์ ในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งผมยังเป็นนิสิตภาควิชานิติศาสตร์ในชั้นปีที่ ๓ ท่านเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม และผลักดันที่จะต้องยกฐานะภาควิชานิติศาสตร์ให้ขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ตามแบบอย่างของการจัดการศึกษากฎหมายที่เป็นสากล ที่จะต้องจัดการสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยในรูปของคณะ หรือโรงเรียนกฎหมาย อย่างเป็นเอกเทศ เนื่องจากวิชานิติศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติและสังคม

คณะนิติศาสตร์ ได้ก่อตั้งขึ้นสำเร็จสมตามความตั้งใจและความพยายามของท่านอาจารย์อุกฤษ ตามที่ทุกท่านทราบกันดีอยู่แล้ว แต่นอกจากเป็นผู้ผลักดันให้ก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นมาแล้ว ท่านยังได้พยายามสร้างคณาจารย์ประจำ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างคณะนิติศาสตร์ ท่านได้พยายามปลูกฝัง ชักจูง และสนับสนุนให้บรรดานิสิตที่มีผลการเรียนในระดับดี ให้มีความสนใจที่จะเข้ามาเป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมาย แทนที่เพียงแต่คิดจะไปเป็นผู้พิพากษาหรืออัยการ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สูงกว่า และให้ผลตอบแทนมากกว่าการเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ท่านได้พยายามจัดหาตำแหน่งอาจารย์ และจัดหาทุนของมหาวิทยาลัย รวมทั้งทุนส่วนตัวของท่านเอง เพื่อให้ผู้ที่สนใจจะมาเป็นอาจารย์ได้มีโอกาสไปเรียนต่อในต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้มีพวกเราหลายคนได้ตัดสินใจเข้ามาเป็นอาจารย์ ได้ไปเรียนต่อและกลับมาเป็นกำลังสำคัญให้กับคณะนิติศาสตร์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ผมเป็นอีกคนหนึ่งที่ท่านอาจารย์ได้ชักจูงสำเร็จ เปลี่ยนใจไม่ไปเป็นผู้พิพากษา และได้รับการสนับสนุนจากท่านให้ไปเรียนต่อในต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่าการที่ผมได้เข้ามาเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ และได้สอนวิชากฎหมายมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ จนถึงปัจจุบัน ก็เพราะท่านอาจารย์อุกฤษ ดังนั้นนอกจากท่านอาจารย์อุกฤษจะเป็นผู้มีบุญคุณกับคณะนิติศาสตร์แล้ว ท่านยังเป็นผู้ที่มีบุญคุณกับพวกเราชาวนิติศาสตร์ จุฬาฯ อีกหลาย ๆ คน โดยยังไม่นับรวมถึงการที่ท่านได้อุทิศตนเข้ามาเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ และได้ถ่ายทอดวิชาความรู้และความคิดในด้านต่าง ๆ ให้กับพวกเรา ในฐานะที่เป็นอาจารย์ และในฐานะคณบดีคณะนิติศาสตร์

การที่คณะนิติศาสตร์และบรรดาศิษย์เก่าได้ร่วมกันจัดให้มีการสร้างถาวรวัตถุขึ้นในคณะนิติศาสตร์เพื่อเป็นเกียรติกับท่าน และเพื่อระลึกถึงคุณความดีของท่านที่มีต่อคณะนิติศาสตร์และพวกเราชาวนิติศาสตร์ จุฬาฯ เนื่องในโอกาสที่ท่านอาจารย์มีอายุครบ ๘๒ ปี จึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมและสมควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยความรักและเคารพ
จุฑา กุลบุศย์

นิติศาสตร์รำลึก :
ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย

ผมเข้าเป็นนิสิตปี ๑ ของคณะนิติศาสตร์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมีศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นคณบดี ในสมัยนั้นนิสิตที่สอบข้อเขียนผ่าน ต้องผ่านการสัมภาษณ์ของคณบดีด้วย ซึ่งจำได้ว่าท่านซักถามถึงเหตุที่สนใจเรียนนิติศาสตร์ และข้อคิดถึงการงานที่จะทำในอนาคต เมื่อเป็นนิสิตผมได้เรียนวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไปกับท่านอาจารย์อุกฤษ และจำได้ว่า ทั้งในและนอกห้องเรียน ท่านเน้นความสำคัญของหลักนิติธรรม จริยธรรมของนักกฎหมายและปรัชญาของกฎหมาย และความสำคัญของ “นิติศาสตร์” ซึ่งมีความหมายกว้างขวางกว่ากฎหมาย ท่านเน้นความสำคัญของความเชื่อมโยงของนิติศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน จนอาจจะกล่าวได้ว่า การเน้นต่างๆ นี้เป็นประเพณีการศึกษาและดำรงตนของนิสิต เป็นบุคลิกที่เป็นเอกลักษณ์ของนิติศาสตร์ จุฬาฯ ก็ว่าได้

เมื่อผมจบการศึกษาปริญญาเอกจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา และได้มีประสบการณ์สอนร่วมกับศาสตราจารย์ ดร.เฟรดเดอริค อี สไนเดอร์ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด จึงได้ตัดสินใจมาสมัครเป็นอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ สมัยที่ศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกูล เป็นคณบดี เมื่อเป็นอาจารย์แล้วก็ได้สัมผัสถึงคุณูปการที่ท่านอาจารย์อุกฤษได้วางรากฐานการเรียนการสอน

นิติศาสตร์ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ และความทุ่มเทที่ท่านทำงานผลักดันจนคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ได้ถือกำเนิดขึ้นอย่างมั่นคง สง่างาม และยั่งยืน

เมื่อผมได้รับเลือกเป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘) ผมก็ได้ดำเนินนโยบายสู่ความเป็นเลิศในทางนิติศาสตร์ตามแนวทางที่อดีตคณบดีทุก ๆ ท่านได้ริเริ่มและวางไว้ ทั้งในด้านการปลูกฝังหลักนิติธรรม จริยธรรมของนักกฎหมาย การให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างนิติศาสตร์ และองค์ความรู้ในศาสตร์อื่นๆ โดยเฉพาะเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การช่วยเหลือประชาชนทางด้านกฎหมาย รวมทั้งการทำให้การศึกษานิติศาสตร์เข้าสู่สากลทั้งการเรียนการสอน การวิจัย และการร่วมมือกับนานาชาติอีกด้วย

คุณูปการที่ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มีต่อคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ และวงการนิติศาสตร์ของประเทศไทยมีมากมาย ท่านอาจารย์มีลูกศิษย์ลูกหาทั่วประเทศ ท่านก่อตั้งคณะนิติศาสตร์ วางรากฐานการศึกษา ช่วยเหลือพัฒนาบุคลากรนิติศาสตร์ โดยเฉพาะช่วงต้นๆ ของการตั้งคณะ และยังคงช่วยเหลือให้กำลังใจแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหา ผู้ร่วมงานที่อยู่ในสาขาอาชีพต่าง ๆ ในสถานะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

เนื่องในโอกาสที่ได้มีการเปิดห้องศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ นี้ ผมจึงขอร่วมแสดงความยินดีและระลึกถึงคุณูปการที่ท่านอาจารย์มีต่อคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ด้วยความเคารพยิ่ง

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย
อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘)

อาจารียานุสรณ์

โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

ในโอกาสที่ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน จะมีอายุครบ ๘๔ ปี ในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๑ ท่านได้ปรารภจะบำเพ็ญกุศลอันเป็นสาธารณประโยชน์ให้แก่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ท่านได้ผลักดันให้ยกฐานะจากภาควิชาในคณะรัฐศาสตร์ ให้เป็นคณะนิติศาสตร์ได้สำเร็จในปี ๒๕๑๕ คณะศิษย์ของท่านจึงร่วมกันสมทบทุนปรับปรุงห้องอเนกประสงค์ชั้น ๕ อาคารเทพทวาราวดี ให้เป็น “ห้องศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน” เพื่อเป็นอาจารียานุสรณ์ในผลงานที่ท่านได้บำเพ็ญให้คณะนิติศาสตร์ตั้งแต่ต้นจวบจนปัจจุบัน

ท่านศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ได้บำเพ็ญคุณูปการแก่สถาบันแห่งนี้มายาวนาน ตั้งแต่เริ่มต้นเป็นอาจารย์สอนในภาควิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมา ท่านก็เป็นผู้ผลักดันให้ยกฐานะภาควิชานั้นขึ้นเป็นคณะในปี ๒๕๑๕ และได้ดำรงตำแหน่งคณบดีในระยะเริ่มแรกหลายสมัย ได้วางรากฐานทางวิชาการให้คณะเกิดใหม่แห่งนี้ ด้วยการขอทุนการศึกษาจัดส่งคณาจารย์ไปศึกษากฎหมายในต่างประเทศ ผมเองก็ได้รับการบรรจุเป็นอาจารย์พร้อมกับเพื่อนร่วมรุ่นคือศาสตราจารย์พิเศษเข็มชัย ชุติวงศ์ ในปี ๒๕๒๐ และได้สอบชิงทุน ก.พ. ไปศึกษาต่อที่ฝรั่งเศสเมื่อท่านเป็นคณบดี

นอกจากความเป็นนักวิชาการและนักบริหารชั้นเยี่ยมแล้ว ท่านยังมีเมตตาธรรมต่อศิษย์เสมอมา ผมจำได้ว่านิสิตเคยประท้วงท่านในปี ๒๕๑๖ จนถึงขั้นที่คณาจารย์ขอลาออกจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งคณะ

แต่เมื่อเหตุการณ์ผ่านไป ท่านก็ให้อภัยนิสิตผู้นำการชุมนุมนั้น ที่สำคัญคือแม้เมื่อหลายคนต้องลี้ภัยการเมืองเข้าป่า เมื่อออกมาจากป่า ท่านก็เมตตาดูแลเขาเหล่านี้ด้วยความอาทร ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นประจักษ์พยานให้เห็นว่าท่านไม่ได้ถือว่านิสิตเป็นเพียง “ศิษย์” ที่มารับการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็น “ลูก”ด้วย

ดังนั้น การที่เรา - ท่านทั้งหลายในฐานะที่เป็น “ลูกศิษย์”ของท่านจะร่วมแสดงกตเวทิตบูชาด้วยการร่วมออกทุนสมทบสร้างห้องประชุมซึ่งมีนามท่านไว้คู่กับคณะนิติศาสตร์เพื่อเป็นอาจาริยานุสรณ์ในความดีงามของท่านที่มีต่อสถาบันแห่งนี้ และตัวเรา - ท่านทั้งหลายจึงนับเป็นมงคลสูงสุดดังที่พระบรมศาสดาได้ทรงแสดงไว้ในมงคลสูตร ๒ ข้อ คือ “ปูชา จ ปูชเนยฺยานำ” และ “กตญฺญุตา” ว่า “เอตมฺมงฺคลมุตฺตมำ” บูชาผู้ควรบูชาหนึ่ง...ความกตัญญูรู้คุณหนึ่ง...เป็นมงคลอันสูงสุด

ผมขออาราธนาคุณพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพ ทั้งบุญกุศล คุณงามความดีที่ท่านอาจารย์บำเพ็ญมาตลอดชีวิต ได้อภิบาลรักษาท่านอาจารย์ให้มีสุขภาพแข็งแรง อายุยืนยาว เป็นแบบอย่างให้ศิษย์รุ่นหลังได้เจริญรอยตามตลอดไป

ด้วยความเคารพรักอย่างสูง
บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

บันทึกความทรงจำ

โดย ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ

เมื่อผมเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสาธิตปทุมวัน ในพุทธศักราช ๒๕๑๖ ผมตัดสินใจที่จะเลือกเรียนวิชากฎหมายหรือที่เรียกอย่างเป็นทางการว่า 'คณะนิติศาสตร์' เวลานั้นประเทศไทยมีคณะนิติศาสตร์อยู่เพียงสามแห่งคือที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ระบบการสอบคัดเลือกที่เรียกว่าการสอบเอนทรานซ์ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ผู้สอบต้องเลือกคณะที่ตัวเองมีความประสงค์จะเข้าศึกษาเรียงลำดับก่อนหลังกัน ๖ อันดับ ผมได้เลือกคณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไว้เป็นลำดับที่ ๑ และ ๒ ลำดับที่ ๑ นั้นสำหรับภาคเรียนปกติ คือการเรียนเวลากลางวันอย่างที่เรารู้จักคุ้นเคยกันอยู่แล้ว ส่วนลำดับที่ ๒ คือการเรียนภาคสมทบ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในภาคค่ำของวันราชการและวันเสาร์อาทิตย์ เมื่อประกาศผลสอบออกมาปรากฏว่าผมสอบได้ในภาคปกติตามความปรารถนา ปัญหาใหญ่ข้อแรกที่เกิดขึ้นคือผมไม่เคยทราบมาก่อนเลยว่าคณะนิติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตัวเองเลือกและสอบได้เข้าไปแล้วนั้นตั้งอยู่ตรงไหน ถามใคร ๆ ก็ไม่ค่อยมีใครรู้จัก มาทราบภายหลังว่าที่เขาไม่รู้จักกันก็เพราะคณะนี้เพิ่งตั้งขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ ก่อนหน้าผมจะเข้าไปเป็นสมาชิกไม่ถึงหนึ่งปีเต็ม เดือดร้อนถึงกับต้องโทรศัพท์ไปถามผู้ที่เป็นญาติกันและเป็นนิสิตอยู่ในคณะนิติศาสตร์อยู่ในเวลานั้นคือพี่เกริก วณิกกุล จึงได้ความว่าวันสอบสัมภาษณ์ตัวเองควรจะไปรายงานตัวที่ตึกไหน มุมไหนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยุคนั้นคณะนิติศาสตร์ยังไม่มีอาคารที่ทำการเป็นของตัวเองเพราะเพิ่งแยกฐานะจากการเป็นภาควิชานิติศาสตร์ในคณะรัฐศาสตร์ออกมาเป็นคณะใหม่ๆ ยังต้องอาศัยตึกเรียนของคณะรัฐศาสตร์ที่เรียกว่าตึก ๒ เป็นห้องเรียนห้องทำงานอยู่ อาคารที่ว่านี้ยังอยู่จนบัดนี้ครับ ลักษณะเป็นอาคารสองชั้น แวดล้อมด้วยต้นไม้ใหญ่โตร่มรื่น แต่ก็ดูน่าเกรงขามมิใช่น้อยสำหรับเด็กที่เพิ่งจบชั้นมัธยมมาใหม่ ๆ และต้องมาสอบสัมภาษณ์เข้ามหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกของชีวิต จำได้แม่นยำว่านิสิตใหม่รุ่นเดียวกันกับผมแบ่งเป็นภาคปกติ ๗๕ คน ภาคสมทบอีก ๗๕ คน รวมทั้งรุ่นแล้วเป็นจำนวน ๑๕๐ คน การสอบสัมภาษณ์จริงๆ นั้นจำไม่ได้เสียแล้วว่าอาจารย์ท่านใดเป็นผู้สอบสัมภาษณ์ผม แต่ที่จำได้แม่นยำจนบัดนี้คือ นิสิตใหม่ทุกคนที่สอบสัมภาษณ์ผ่านจากโต๊ะสัมภาษณ์ต่าง ๆ มาแล้วจะต้องนั่งคอยรอเข้าไปพบคณบดี ซึ่งเวลานั้นเป็นผู้มีชื่อเสียงกิตติคุณที่รู้จักกันแพร่หลายทั่วไปแล้ว แม้จะยังอยู่ในวัยที่เป็นหนุ่มทะมัดทะแมงมากก็ตามที คณบดีท่านที่ว่านี้ ปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันในนามของศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ขอย้ำว่าทุกคนเลยนะครับ บทสนทนาระหว่างคณบดีกับนิสิตใหม่วันนั้นมีอะไรบ้างไม่เหลืออยู่ในความทรงจำแล้วครับ แต่ผมได้จดไว้ในหัวใจผมแล้วตั้งแต่วันนั้นว่าท่านคืออาจารย์อุกฤษ ‘ครูและคณบดีของผม’

สมควรบันทึกไว้ด้วยว่านิสิตที่เข้าศึกษาในคณะนิติศาสตร์ก่อนผมหนึ่งรุ่น ที่เรียกกันเวลานี้ว่า ‘นิติศาสตร์จุฬารุ่น ๑๕’ เมื่อแรกลงทะเบียนเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยในเดือนพฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ คณะนิติศาสตร์ยังไม่ได้ถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการ นิสิตรุ่นนั้นจึงมีฐานะทางทะเบียนเป็นนิสิตของคณะรัฐศาสตร์ จนมาถึงรุ่นของผมซึ่งเป็น ‘นิติศาสตร์จุฬารุ่น ๑๖’ เมื่อมหาวิทยาลัยลงทะเบียนแรกรับเราเข้าเป็นนิสิต คณะนิติศาสตร์ตั้งขึ้นเป็นทางการแล้ว ผมและเพื่อนๆ จึงได้รับเลขประจำตัวนิสิตขึ้นต้นอักษรย่อ น.หนูและตามด้วยลำดับที่ตัวเองสอบเข้าได้เรียงกันไปเรื่องราวเป็นมาเช่นนี้ครับ

ด้วยฝีไม้ลายมือในการบริหารของท่านคณบดี พอผมขึ้นเป็นนิสิตชั้นปีที่ ๒ คณะนิติศาสตร์ก็มีอาคารเป็นของตัวเองแล้ว เมื่อมานึกย้อนหลังดูก็พบว่าเป็นเวลาที่รวดเร็วและกระชั้นชิดมาก เมื่อนับจากวันแรกเกิดของคณะ ต้องเป็นฝีมือขั้นเทพเท่านั้นจึงจะทำเช่นนี้ได้ คณะนิติศาสตร์ที่ว่านี้อยู่ตรงที่ตั้งคณะในปัจจุบันนี้แหละครับ หน้าตาเป็นอาคาร ๔ ชั้นกะทัดรัดตั้งอยู่โดดเดี่ยวกลางทุ่งโล่งใกล้กันกับคณะนิเทศศาสตร์ ซึ่งมีอาคารดูหนักแน่นมั่นคงกว่าคณะของเราเป็นไหน ๆ เวลาที่เราย้ายมานั้นคือเดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๗ บริษัทก่อสร้างเพิ่งจะขนข้าวของออกไปจากบริเวณงานก่อสร้างของคณะแบบเห็นหลังกันไว ๆ จะเป็นด้วยดำริจากใครก็ไม่ทราบแต่ได้มีการตกลงกันว่าสนามโล่งคล้ายทะเลทรายหน้าคณะนั้นจะแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ แปลง มีพื้นที่แปลงละเท่า ๆ กัน จากนั้นแบ่งปันให้นิสิตแต่ละชั้นปีช่วยกันปลูกหญ้า นิสิตปี ๑ นั้นดูจะมีสตางค์มากหน่อยเขาปลูกหญ้าเต็มพื้นที่ชั่วเวลาเพียงพริบตา หญ้าก็ขึ้นเขียวไปเต็มบริเวณ ส่วนนิสิตชั้นปีที่ ๒ ของผมซึ่งมีผมเป็นหัวหน้าชั้นปี เราใช้วิธีปลูกหญ้าเป็นตารางหมากรุกเพื่อประหยัดเงินและด้วยความเข้าใจว่าหญ้าคงจะแผ่เข้าหากันจนเต็มสนามได้ในที่สุด ส่วนพี่ ๆ ปีสามปีสี่นั้น จะด้วยความยากจนหรือด้วยเหตุผลกลใดไม่ปรากฏชัดได้ ใช้วิธีซื้อหญ้ามาจำนวนหนึ่งแล้วฉีกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยปลูกเป็นหย่อมๆ กระจายไปทั่วแปลง แบบนี้ใช้เวลานานหน่อย แต่สุดท้ายแล้วก็เขียวเต็มสนามได้เหมือนกัน เชื่อว่าท่านอาจารย์อุกฤษคงได้ยืนดูพัฒนาการของสนามหญ้าทั้งสี่แปลงอยู่ด้วยความสนใจและนึกขำอยู่ในใจ

ผมได้เรียนหนังสือกับท่านอาจารย์อุกฤษในฐานะครูผู้สอนวิชากฎหมายจริงๆ ก็เมื่อไปอยู่ชั้นปีที่ ๓ แล้ว วิชาที่ได้เรียนกับท่านคือวิชาค้ำประกัน จำนอง จำนำ จำได้ว่าตำราของท่านเป็น ‘เอกสารโรเนียว’ (ซึ่งเด็กปัจจุบันคงไม่รู้จักคำนี้เสียแล้ว) มีสาระครบถ้วน อ่านง่ายเข้าใจง่าย เมื่อประกอบกับการได้ฟังบรรยายของท่านอาจารย์ในชั้นเรียน ก็ทำให้ผมสอบผ่านวิชานี้ได้

โดยไม่ยากเย็นและมีหลักกฎหมายในเรื่องนี้ติดตรึงอยู่ในความรู้ความเข้าใจของตัวเองมาจนทุกวันนี้

นอกจากนั้น สมควรกล่าวได้ว่าตลอดระยะเวลาสี่ปีที่ผมเป็นนิสิตอยู่ในคณะนิติศาสตร์ ซึ่งมีท่านอาจารย์อุกฤษเป็นคณบดีอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน ผมเป็นนักกิจกรรมและเป็นยุคสมัยที่นิสิตนักศึกษาสนใจกิจกรรมมากกว่าสมัยนี้นัก เมื่ออยู่ชั้นปีที่ ๓ และปีที่ ๔ ผมเป็นกรรมการศูนย์แนะนำกฎหมายซึ่งจัดตั้งขึ้นตามแนวคิดของท่านอาจารย์อุกฤษเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายให้กับประชาชนและขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างชื่อเสียงเกียรติคุณให้กับคณะที่เกิดใหม่อย่างคณะของเราด้วย สถานะเช่นนี้ทำให้ผมต้องพบกับ ‘ท่านคณบดี’ อยู่บ่อยครั้ง เพื่อปรึกษาหารือหรือขอความเห็นคำแนะนำจากท่าน และผมก็ไม่เคยผิดหวัง ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารระดับสูง ผ่านประสบการณ์มามากและรู้จักผู้คนกว้างขวาง ความเห็นที่ได้รับจากท่านจึงมีประโยชน์มากและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น ผมก็กำเริบขอความเมตตาจากท่าน ชักชวนเพื่อนฝูงชั้นปีเดียวกันบ้าง ต่างชั้นปีบ้าง ไปขออาศัยบ้านพักของท่านบริเวณชายหาดจอมเทียนที่เรียกว่า ‘วิลล่านาวิน’ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ บางครั้งบางคราว ในเวลาที่ว่างจากการเรียน ท่านก็ได้กรุณาอนุญาตทุกครั้งไป มานึกดูในเวลานี้แล้ว เห็นจะต้องกล่าวว่าท่านอาจารย์อุกฤษมีความอดทนกับผมมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เป็นความอดทนอย่างยิ่งจริงๆ ครับ

พอผมเรียนจบเป็นนิติศาสตรบัณฑิต และรับพระราชทานปริญญาบัตร ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๐ ปริญญาบัตรของผมก็มีลายมือชื่อของท่านอาจารย์ลงกำกับไว้ในฐานะคณบดี ผมจะไปเรียนต่อปริญญาโทที่เมืองนอกก็เดือดร้อนท่านอาจารย์อีกแล้ว ที่ต้องเขียนหนังสือรับรองให้ หนังสือรับรองของท่านอาจารย์ ‘สลักหลัง’ ผมเสียเต็มเหนี่ยว เกินกว่าแบบธรรมเนียม

ธรรมดาเป็นไหนๆ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผมมีโอกาส ได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยต่างประเทศครับ

น่าเสียดายที่เมื่อผมกลับมาจากต่างประเทศและมารับราชการเป็นอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ในพุทธศักราช ๒๕๒๓ ตามความตั้งใจที่มีมาแต่เดิม เวลานั้นท่านอาจารย์อุกฤษได้ลาออกจากราชการและพ้นจากตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์ไปเสียแล้ว ผมจึงไม่มีโอกาสได้เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของท่าน แต่ก็ไม่เสียใจนะครับ เพราะความจริงที่วิเศษกว่านั้นคือท่านเป็นครูของผมและผมเป็นศิษย์ของท่าน เป็นความจริงที่ไม่สามารถถดถอย ลบเลือนหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ ผมได้มีโอกาสทำงานร่วมกับท่านอาจารย์อุกฤษหลายวาระโอกาสในหน้าที่ต่าง ๆ กัน ยิ่งวันคืนผ่านไปผมก็ยิ่งมั่นใจว่าท่านอาจารย์เป็นผู้ที่หนักแน่น มั่นคงในหลักการที่มั่นคงตรงหลักวิชาและเปี่ยมด้วยเมตตาธรรมอย่างแท้จริง

กราบมุทิตาคารวะท่านอาจารย์อุกฤษ
‘ครูและคณบดีของผม’ ด้วยความเคารพยิ่งครับ

กตเวทิตาคุณแด่ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

โดย รองศาสตราจารย์ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย

ผมเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ด้วยคำชักชวนของท่านศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ในขณะที่ผมเพิ่งจบการศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ และเป็นอาจารย์ประจำโดยตลอดตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งผมเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ในระหว่างที่ผมเป็นนิสิต ผมได้รับการบอกเล่าว่า ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการแยกคณะนิติศาสตร์ออกจากคณะรัฐศาสตร์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และเป็นผู้วางรากฐานการศึกษาวิชานิติศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานจนกระทั่งปัจจุบัน

ในระยะเวลาเริ่มแรกการเป็นอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ของผม ผมได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาวิชาการของคณะนิติศาสตร์ของศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ได้ชัดเจนขึ้นจากนโยบายการสนับสนุนให้คณาจารย์ประจำของคณะนิติศาสตร์ไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ และด้วยทุนที่มหาวิทยาลัยให้เป็นทุนในระดับปริญญาเอกและมีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งหากให้คณาจารย์ไปศึกษาต่อตามจำนวนทุนปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยให้ คณะนิติศาสตร์ก็จะมีคณาจารย์ในจำนวนที่จำกัดและอาจารย์ที่ได้รับทุนจะต้องไปศึกษาต่อเป็นระยะเวลานาน ทำให้คณะต้องขาดแคลนคณาจารย์ประจำที่จะสอนนิสิตและต้องพึ่งพาคณาจารย์พิเศษซึ่งขัดแย้งกับหลักการที่ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ได้วางไว้ตั้งแต่แรกเมื่อแยกคณะมา ดังนั้น ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน จึงได้เจรจากับมหาวิทยาลัยเพื่อขอแตกทุนปริญญาเอกหนึ่งทุนเป็นทุนปริญญาโทสองทุน ซึ่งก็ได้รับการตอบรับ

จากมหาวิทยาลัยด้วยดี จนทำให้คณาจารย์ประจำของคณะในขณะนั้นได้ไปศึกษาต่อยังต่างประเทศและกลับมาสอนนิสิตในคณะเป็นจำนวนมาก

หลังจากที่ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านก็ยังคงให้การสนับสนุนกิจการของคณะนิติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสิ่งที่ผมประจักษ์ในความเอื้อเฟื้อที่ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน มีต่อกิจการของคณะก็คือ เมื่อคราวที่คณะนิติศาสตร์จัดการประชุมเชิงวิชาการในโครงการ “ประมวลการเปลี่ยนแปลงกฎหมายในรอบปี” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ท่านศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ซึ่งดำรงตำแหน่งรองประธานวุฒิสภาในขณะนั้นได้ให้ความอนุเคราะห์แก่คณะกรรมการจัดการสัมมนาด้วยการมอบสิ่งพิมพ์ที่เป็นการรวมกฎหมายรัฐสภาให้ความเห็นชอบในรอบปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เพื่อนำมาเป็นเอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการในโครงการดังกล่าว

และท้ายสุด เมื่อท่านศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน เจริญอายุครบ ๘๒ ปี ท่านศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ยังมีน้ำใจให้กับคณะนิติศาสตร์ด้วยการปรับปรุงห้องอเนกประสงค์ (ห้องกล่องใส) ที่ตั้งอยู่บนชั้น ๕ ของอาคารเทพทวาราวดี เพื่อประโยชน์กิจการของคณะและของนิสิตซึ่งนับเป็นคุณประโยชน์แก่คณะและนิสิตเป็นอย่างยิ่ง

ในศุภวาระที่ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน เจริญอายุครบ ๘๒ ปีในวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ผมขอพระบรมราชกฤษฎาภินิหารแห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดอภิบาลรักษาให้ศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ ปราศจากภยันตรายโรคาพาธและประสบแต่ความเกษมสุขตลอดไป

รองศาสตราจารย์ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย
คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คนที่แปด
(พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๕๒)

บันทึกความทรงจำ

โดย ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล

เมื่อผมจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนในต่างจังหวัด และสอบเข้าเรียนต่อในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ผมทั้งดีใจและกังวลใจ เนื่องจากต้องเดินทางเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ เพียงลำพัง และฐานะของทางบ้านก็ไม่สู้จะดีนัก วันแรกที่เดินเข้าคณะนิติศาสตร์ ยิ่งรู้สึกประหม่าในความใหญ่โตของอาคารเรียนและเพื่อน ๆ ซึ่งแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าและเครื่องใช้ราคาแพง ต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นสัปดาห์แรกของภาคการศึกษา มีคนบอกให้นิสิตใหม่จำนวนหนึ่งรวมทั้งตัวผมด้วยไปพบคณบดีที่ห้องทำงานชั้นสองของตึกคณะนิติศาสตร์ เมื่อถึงอันดับของผม ผมก็เดินและเปิดประตูเข้าไปด้วยความตื่นเต้นประหม่าอย่างยิ่ง ท่านอาจารย์อุกฤษยืนรอรับด้วยบุคลิกที่อบอุ่นและสง่างามยิ่ง ท่านพูดด้วยน้ำเสียงและสายตาที่เมตตาว่า “เรามาจากต่างจังหวัดแต่สอบเข้าได้อันดับดีมาก เก่งมากนะ ขอให้ตั้งใจเรียน” คำพูดของท่านยังอยู่ในความทรงจำเป็นกำลังใจและความอบอุ่นให้กับชีวิตการเป็นนิสิตคณะนิติศาสตร์ และเป็นแนวทางให้ผมยึดเหนี่ยวตลอดมาในชีวิตการเป็นอาจารย์ คือ ความเมตตาและหวังดีต่อนิสิต มีคำพูดที่เป็นกำลังใจแก่นิสิตเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม

เมื่อเข้ามาเป็นอาจารย์ที่คณะนิติศาสตร์ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ คณบดีจะนำคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของคณะฯ ไปอวยพรและขอรับพรปีใหม่จากท่านอาจารย์ ซึ่งก่อนที่ท่านอาจารย์จะให้พร คณบดีจะเรียนท่านให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่สำคัญของคณะในรอบปีที่ผ่านไป และ

ท่านอาจารย์ก็จะเล่าประสบการณ์และกิจกรรมของท่านให้พวกเราฟัง สาระที่ผมถอดได้จากการฟังมีอยู่สองเรื่องที่สำคัญ คือ

ประการแรก อาจารย์ต้องเป็นคนหมั่นเพียรหาความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลาจึงจะเป็นคนเก่ง เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของคณะฯ และเป็นพลังขับเคลื่อนคณะนิติศาสตร์ให้ก้าวเป็นคณะนิติศาสตร์ชั้นนำได้

ประการที่สอง อาจารย์ต้องมีจิตสาธารณะ ทำประโยชน์ให้ส่วนรวมและประเทศชาติด้วย ซึ่งเมื่อรวมคำสอนและแบบอย่างของท่านอาจารย์แล้ว อาจารย์ที่ดีควรเป็นคนเก่งในทางวิชาการ รอบรู้หลายเรื่อง มีเมตตาและความปรารถนาดีต่อนิสิต มีจิตสาธารณะที่จะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติ

เมื่อผมเข้ามาเป็นคณบดีในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ผมได้ปฏิบัติตามธรรมเนียมที่ดีงามและอบอุ่นทุก ๆ ปีเช่นเดียวกัน โดยพวกเราทั้งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่จะไปอวยพรปีใหม่และขอรับพรจากท่านอาจารย์ด้วย ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึง ๒๕๕๕ เหมือนธรรมเนียมปฏิบัติที่ผ่านมา ผมจะนำเรียนให้ท่านทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่สำคัญของคณะฯ ในรอบปีที่ผ่านไป

ความภาคภูมิใจที่สำคัญมากเรื่องหนึ่งนับจากรับตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์ คนที่ ๙ ซึ่งเกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖ นับเป็นเวลา ๓๗ ปี หลังจากที่ผมพบท่านอาจารย์ครั้งแรกในห้องทำงานคณบดีเมื่อต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๙ สิ่งที่ผมอยากจะกราบเรียนให้ท่านอาจารย์ทราบคือ **คณะนิติศาสตร์ของเราได้รับการจัดอันดับจาก QS International Rankings ซึ่งเป็นสถาบันจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและทรงอิทธิพลมาก ได้จัดอันดับให้คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ได้อันดับที่ ๑ โดยพิจารณาจากคะแนนรวม ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ๒. ความพึงพอใจของนายจ้าง ๓. ผลงานวิชาการระดับนานาชาติ และ ๔. การมีอิทธิพลทางวิชาการ **สูงที่สุดในบรรดาคณะนิติศาสตร์ในประเทศไทยทั้งหมด** จึงกราบเรียนมาด้วยความภาคภูมิใจครับ

ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล
(กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ - กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖)

ด้วยจิตกตเวที แด่บุพการีของคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ

โดย ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

กว่าคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะถือกำเนิดขึ้นเป็นรูปเป็นร่าง และลงหลักปักฐานยืนยันเป็นหลักของแผ่นดินด้านนิติศาสตร์มาตราบเท่าทุกวันนี้ คณาจารย์ บุคลากร และนิสิตรุ่นหลังๆ อาจไม่ทราบชัดว่าต้องอาศัยความอุตสาหะวิริยะและปรีชาสามารถของบุคคลผู้หาได้ยากท่านหนึ่งเป็นกำลังหลัก พากเพียรสร้างสรรค์และวางรากฐานไว้ ท่านผู้นั้นคือศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน คณบดีผู้ก่อตั้งคณะและครูของพวกเราคงไม่เกินจริง หากจะกล่าวว่าศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษเป็นบุรุษอัศจรรย์ท่านหนึ่งในประวัติศาสตร์สังคมไทยยุคใหม่ ผมยังจินตนาการไม่ออกเลยว่าในบ้านเมืองเราทุกวันนี้ จะมีคนหนุ่มวัยประมาณ ๓๐ เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงผู้บุกเบิกก่อตั้งคณะที่ทำการเรียนการสอนกฎหมายขึ้นใหม่ พร้อมผลิตผลงานทั้งด้านวิชาการและการบริการสังคมในระดับชาติ จนเป็นที่นิยมนับถืออย่างกว้างขวางได้อย่างไร แต่ท่านอาจารย์สามารถทำได้แล้วอย่างวิเศษที่สุด นอกเหนือจากตำแหน่งหน้าที่อันหนักหนาในบ้านเมืองที่ท่านแบกรับไว้แล้ว ความผูกพันพิเศษประการหนึ่งซึ่งเป็นเยื่อใยไม่ขาดสาย นับได้ว่าเป็นตำแหน่งถาวรและเป็นบทบาทสำคัญอันไม่เคยจืดจาง นั่นคือในฐานะ “บุพการี” ของชาว พ.จุฬาฯ

มีหน่วยงานน้อยแห่งในโลก ที่เมื่อกล่าวถึงหน่วยงานจะมีความรู้สึกยึดโยงไปถึงตัวบุคคล และมีบุคคลน้อยคนในโลก ที่เมื่อกล่าวถึงนามผู้นั้นแล้วจะมีความรู้สึกยึดโยงไปสู่หน่วยงาน อย่างไรก็ตาม นามคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับนามศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

กลับเป็นหนึ่งในจำนวนน้อยที่ว่านั้น เพราะใครต่อใครก็ทราบดีว่าเมื่อใดเอ่ยถึงคณะ ก็ต้องนึกถึงท่านอาจารย์อุกฤษ และเมื่อใดเอ่ยถึงท่านอาจารย์อุกฤษ ก็ต้องพลันนึกถึงคณะของพวกเรา ประหนึ่งเป็นสัญลักษณ์สำคัญของกันและกัน

ท่านอาจารย์มีเมตตาต่อเราทั้งหลายผู้เป็นศิษย์เสมอมา บัดนี้ท่านได้อนุเคราะห์สร้างถาวรวัตถุเป็นห้องและห้องประชุมในนามของท่านบนชั้น ๔ และชั้น ๕ อาคารเทพทวาราวดี สำเร็จงดงามแล้ว ถาวรวัตถุนี้จักเป็นอนุสรณ์แห่งพระคุณอันอุกฤษฏ์ของท่านอาจารย์อุกฤษตลอดกาลนาน ในนามของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผมขอตั้งตนเป็นกตเวทีน้อมกราบบูชาคุณของศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน บุพการีของเราชาว พ.จุฬาฯ ด้วยหวังใจให้ท่านเจริญด้วยจตุรพิธพรชัยมงคล เพื่อเป็นหลักชัยของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สืบไปตราบนานเท่านาน

ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์
คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคที่ ๓

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสายตาสื่อมวลชน

แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดงานหาเงินสมทบทุน
ตั้งศูนย์แนะนำกฎหมาย มกราคม ๒๕๑๑

วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑ สำนักงานวิทยาลัยนิติศาสตร์

สปั่น คันธวงศ์ ช่างเสื้อชั้นนำของไทยได้รับเกียรติอีกครั้งหนึ่งจากชาวจุฬาฯ ให้ไปบรรยายเรื่อง "การแต่งกายให้งดงามเหมาะสมของแต่ละวัย" โดยการจัดของ นิสิตนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ณ หอประชุมจุฬา ฯ วันที่ ๑๑ นี้ เวลา ๑๖.๓๐น. โดยจะมีตัวอย่างการแต่งกายให้ชมเป็นขวัญตาด้วย..

เกียรติศักดิ์
วันจันทร์ ที่ 8 มกราคม พ.ศ.2511

ศูนย์ค้นคว้ากฎหมาย — จัดรายการบันเทิง

ชุมนุมนักร้องชื่อดัง – โชว์แฟชั่น ณหอประชุมจุฬาฯ11มค.นี้

คณะกรรมการ แผนกนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ซึ่งได้จัดตั้งศูนย์ค้นคว้ากฎหมาย และศูนย์แนะนำทางกฎหมายขึ้น เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำแก่ประชาชนโดยไม่คิดค่าตอบแทน จะได้รับรายการบันเทิง โดยมีการบรรเลงดนตรี และโชว์แฟชั่นทรงหุ่นต้องที่หาการศูนย์

จากการเปิดเผยของ นายกนก อินทรัมพรวย์ กรรมการ กรมประชาสัมพันธ์ของการจัดงานบรรเลงดนตรีและแฟชั่นโชว์ การกุศลครั้งนี้แจ้งว่า ในวันพฤหัสบดี ที่ 11 ม.ค. ศกนี้ ตั้งแต่เวลา 16.30 น. เป็นต้นไป ทางคณะกรรมการศูนย์ค้นคว้ากฎหมายจะได้จัดให้มีการบรรเลงดนตรี ขึ้น ณ หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิยาลัย

ในการจัดงานครั้งนี้ จะมีวงดนตรีคณะศึกษาวัฒน์ นำโดย ไพบูลย์ สีสุวัฒน์ พร้อมด้วยนักร้องรับเชิญ ชรินทร์ นันทนาคร, จินตนา สุขสถิตย์, ลินจง บุนนาก, วงทิพา วีรชาติพลี, อดิเรก จันทร์เรือง, ธานินทร์ อินทรเทพ, ศรีไสล สุชาติวุฒิ และจรรยา สดแจ่มศรี

อดีตนางสาวจักรวาฬ อาภัสรา หงสกุล และรองนางสาวไทย ผู้เลอโฉม รุ่งทิพย์ ภิญโญ จะให้เกียรติปรากฏโฉมบนเวทีให้สัมภาษณ์

นอกจากนั้น จึงมีการแนะนำการแต่งกายสุภาพสตรี [แฟชั่นโชว์] โดยสปั่น คันธวงศ์ ซึ่งจะมีนางแบบกิตติมศักดิ์รับเชิญเดินโชว์โฉมมากถึง 11 คน คือ จันทร์เพ็ญ ทิวารี ทิพยา ภมรมนตรี, ม.ร.ว. สิริมาดา วรวรรณ, รัชยา ภมรมนมนตรี, ประวีณา หงสกุล, จิราพร ภูมิจิตร, สาวิกา กาญจนวนิตย์, กาญจนา สารินทานนท์, ทวีทรัพย์ ตุ้จินดา, อัจจาภรณ์ โกมลเสวิน และ ม.ร.ว. เบญจาภา จักรพันธ์

ทางศูนย์ได้จัดที่นั่งไว้มากมาย เพื่อต้อนรับประชาชนที่สนใจจะไปชมรายการบันเทิงครั้งนี้ เพราะนอกจากจะได้รับความบันเทิงแล้ว จะได้ช่วยการกุศลอีกด้วย บัตรมีจำหน่ายแล้วที่ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย และที่หน้าห้องประชุมในวันงาน

ไทยรัฐ

วันที่ 8 มกราคม 2511

อาภัสรา-รุ่งทิพย์ ปรากฏตัวโชว์โฉมงาน นิติศาสตร์จุฬา

แผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดตั้งศูนย์ค้นคว้ากฎหมาย และศูนย์แนะนำทางกม. ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในขั้นแรกคือ ให้คำปรึกษาแนะนำทางกฎหมายแก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่คิดค่าตอบแทน และจัดหาตำรากฎหมาย ไว้สำหรับให้นิสิตประกอบการศึกษาและค้นคว้ากฎหมาย แต่ในการนี้ทางศูนย์ยังขาดทุนทรัพย์อยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นทางศูนย์จึงได้จัดงานขึ้นเพื่อหารายได้ มาสมทบเป็นทุนในการจัดตั้ง ณ หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในวันพฤหัสบดีที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2511 เวลา 16.30 น. ดังมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. คณะวิศวกรรมศาสตร์ พร้อมทั้งนักร้องชั้นแนวหน้าแห่งยุค เช่น ศรี สุจินดา สันธง วาสิฏฐี ทิพยา อธิเรก ธานินทร์ ดวงตา ฯลฯ

2. นางงามจักรวาล อาภัสรา หงสกุล จีรนันท์ เศวตนันท์และรองนางสาวไทย รุ่งทิพย์ ภิญโญ จะมาปรากฏตัวและให้สัมภาษณ์ ณ หอประชุมจุฬาฯ เป็นครั้งแรก

3. การแนะนำประกอบการแสดงการ แต่ง กาย สุภาพสตรี โดย สมัน คันธวงศ์ ซึ่งสมันจะได้แนะนำถึงวิธีการแต่งกายของสุภาพสตรีที่ถูกต้องตามโอกาสและเหมาะสมกับลักษณะของหญิงไทย ๆ ดังแบบเสื้อประกอบโดยนิวัติ จุฬา ฯ และนางแบบรับเชิญรวมทั้งหมด 11 ท่าน คือ จันทร์เพ็ญ ทิวารี ทิพยา ภมรมนตรี มรกต สิริมาดา วรรรณ วัชยา ภมรมนตรี ปรีณา หงสกุล จิรพร ภูมจิตร สาวิกา กาญจนาวิทย์ กาญจนา สาวิกขุกานนท์ หรีทรัพย์ ตุ้จินดา อัจฉราภรณ์ โกมลเสวิน มรว. เบญจภา จักรพันธ์

สำหรับบัตรเข้าชมรายการนั้น มีจำหน่ายที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬ ฯ วร. สยามดัชเลี่ยม สมัน และร้าน สันติวาณิชย์ รุ่ง ในราคา 4 บาท

เดลิเมล์

วันอังคารที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2511

สมัน คันธวงศ์

บรรยายเรื่อง การแต่งกายสตรี

สมัน คันธวงศ์ รับเชิญจาก แผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ไปบรรยายเรื่องการแต่งกายของสตรี โดยมีการแสดงประกอบคำบรรยายด้วย ผู้แสดงแบบชายรวม 11 คน ที่หอประชุมจุฬาฯ ในวันที่ 11 เดือนนี้ เวลา 16.30 น. เพื่อหารายได้สมทบศูนย์แนะนำทางกฎหมายให้ชาวบ้านผู้ยากจนและผู้ไม่มีเงินจ้างทนายความ ในการนี้ อาภัสรา หงสกุล กับ รุ่งทิพย์ ภิญโญ จะไปปรากฏตัวให้สัมภาษณ์และให้ความช่วยเหลือเป็นครั้งแรกด้วย.

สยามนิกร

วันจันทร์ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๑

คณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ จัดงานสัมโยชน์ เก็บเงินตั้งศูนย์แนะกฎหมายชาวบ้าน

เมื่อพิจารณาเห็นว่า คนจนและชาวบ้านนี้ ไม่ได้รับการศึกษา มักจะเสียเปรียบเมื่อเกิดเรื่องราวเป็นความ – เป็นคดี กันขึ้นมาบ่อยๆ ด้วยเหตุนี้แผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย จึงได้ตกลงจัดตั้งศูนย์ ค้นคว้ากฎหมายและศูนย์แนะนำทางกฎหมายแก่ชาวบ้านผู้เลือดร้อน ทั่วไป ซึ่งนอกจากจะเป็นการให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านกฎหมาย โดยไม่คิดเงินแล้ว ยังเป็นแหล่งรวบรวมตำรับตำราทางกฎหมาย สำหรับให้นิสิตนักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอีกด้วย

อย่างไรก็ดีทางศูนย์ฯ มีรายงประมาณอยู่ จึงได้กำหนดจัดงานขึ้นเพื่อหารายได้สมทบทุนการจัด ตั้งศูนย์ค้นคว้าและนำทางกฎหมาย ณ หอประชุมจุฬาฯ วันที่ ๑๐ นี้ เริ่มแต่เวลา ๑๖.๓๐ น. เป็นต้นไป โดยมีรายการต่อไปนี้ (บัตรผ่านประตูคนละ ๔ บาท)

● การบรรเลงเพลงมหาวิทยาลัย "คณะนิติศาสตร์" พร้อมด้วยคณาหมักร้องชั้นเชิญมากหน้า รวมทั้ง ธรินทร์ นันทนากร จะไปร่วมร้องเพลงกล่อมหวัญเป็นพิเศษ

● นางงามจักรวาล อาภัสรา หงสกุล ซึ่งเพิ่งกลับจากนครนาค และรองนส. ไทย รุ่งทิพย์ ภิญโญ จะไปปรากฏตัวให้สัมภาษณ์ บนเวทีหอประชุมจุฬาฯ เป็นครั้งแรก

สมัน คันธวงศ์ บรรยายเรื่องการแต่งกายของสตรี โดยมีการแสดงประกอบคำบรรยายด้วย ผู้แสดงบนเครื่องแต่งกายครั้งนี้ได้แก่ จันทร์เพ็ญ ทิวารี – ทิพยา ภมรมนตรี มรว.สิริมาดา วรรรณ – วัชยา ภมรมนตรี – ปรีณา หงสกุล จิรพร ภูมิจิตร – สาวิกา กาญจนวิทย์ – กาญจนา สาวิกขุกานนท์ – หรีทรัพย์ ตุ้จินดา – อัจฉราภรณ์ โกมลเสวิน และ มรว.เบญจภา จักรพันธ์ รวม ๑๑ สาวงามด้วยกัน.

ชาวไทย
วันอังคาร ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑

อาภัสรา รุ่งทิพย์โชว์ตัวช่วยกุศล หาเงินตั้งศูนย์แนะทางกฎหมาย

แผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้จัดตั้งศูนย์ค้นคว้ากฎหมาย และศูนย์แนะนำทาง ก.ม. ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในขั้นแรกคือ ให้คำปรึกษาแนะ นำทาง กฎหมาย แก่ประชาชนทั่ว ไป โดย ไม่คิดค่าตอบแทน และจัดหาตำรากฎหมายไว้สำหรับให้นิสิตใช้ ประกอบการศึกษาและค้นคว้ากฎหมาย แต่ใน การนี้ทางศูนย์ ยังขาดงบประมาณอยู่เป็นจำนวนมาก

ดังนั้น ทางศูนย์จึงได้จัดงานขึ้นเพื่อหารายได้มาสมทบเป็นทุนในการจัดตั้ง ณ หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑ เวลา ๑๖.๓๐ น. ดังมีรายละเอียดดังนี้ คือ

คณบดีคณะนิติศาสตร์ พร้อม ทั้ง นักร้อง ชั้น แนวหน้าแห่งยุค เช่น ศรีไสล, จินตนา, ฉนวง, วงศ์ทิพา, จรรยา, อดิเรก, ชานินทร์, ชรินทร์, ดวงตา ฯลฯ นางงามจักรวาล อาภัสรา หงสกุล และรองนางสาวไทย รุ่งทิพย์ ภิญโญ จะมาปรากฏตัว และให้สัมภาษณ์ ณ หอประชุมจุฬา ฯ เป็นครั้งแรก

นอกจากนี้มีการแนะนำประกอบการแต่งการแต่งกายสุภาพสตรี โดยสยบันคันของค์ซึ่งสยบันจะแนะนำถึงวิธีการแต่งกายของสุภาพสตรีที่ถูก ต้องตาม โอกาส และเหมาะสมกับ ลักษณะของหญิงไทย แสดงแบบ เสื้อ ประ กอบ โดย นิ สิต จุฬา ฯ และ นาง แบบ รับเชิญรวมทั้งหมด ๑๑ คน คือ จันทร์เพ็ญ ทิวารี, ทิพยา ภมรมนตรี, ม.ร.ว.ดิริมาดา กรวรรณ, รัชยา ภมรมนตรี, ปวีณา หงสกุล จิราพร ภูมิจิตร, สาวิกา กาญจนอนิตย์, กาญจนา สำรกกานนท์, ทวีทรัพย์ ตู้จินดา, อัจจาภรณ์, โกมล เสวิน, ม.ร.ว. เบญจาภา จักรพันธ์

นอกจากนี้ ทางศูนย์ ยังได้จัดทำหนังสือที่ระลึก ซึ่งมีบทความทางกฎ หมายที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ เช่น เรื่องสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา และบทความเรื่องการแต่งกายของสุภาพสตรีที่ถูกต้อง ซึ่งคุณสยบันได้กรุณาเขียนให้โดยเฉพาะ แจกแก่ทุกท่านที่ได้มาในงาน บัตรราคา ๔ บาท ซื้อได้ที่ คณะรัฐศาสตร์ จุฬา ฯ โรงเรียนสอนตัดเสื้อสยบัน และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง

ประชาธิปไตย

วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑

ชุมทางศึกษา

โดย สอ มอ

△---๑๒.๑๐น.ของวันพฤหัสนี้ จะมีรายการแต่งเครื่องใหญ่ ณ หอประชุมจุฬา นอกจากจะมีวงดนตรี ดีดะวัฒน์ และ สมัย คันธวงศ์ มาแนะนำการแต่งกายสุภาพสตรีแล้วยังมี อาภัสรา หงสกุล จีระนันท์ เสวตนันท์ และ อภันตรี ประสุทธเสนีย์ มาร่วมประชันโฉมให้นิสิตดูด้วย--- △ นอกจากนี้จะมีการแต่งเครื่องแต่งกายยังสำอางโดยนิสิตนางแบบต่างๆของ "ดิงห์ดำ" แทบทั้งนั้นเช่น ทิพยา และ รัชดา สมรนนตรี จันทพิญญ์ ทิวารี มรว.สิริ มหา วรวรรณ มรว.เบญจลาภา จักรพันธ์ พรทิวัทย์ ดุจจินดา และ อัญชลาภรณ์ โกมลเสวิน หรือที่ใคร ๆ รู้จักเรียกกันดีในชื่อเก่าว่า ประภาพร น้องโน โกมลเสวิน นั่นเอง---รายการนี้หารายได้ตั้งศูนย์ก่อตั้งแนะนำกฎหมายของแผนกนิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ของ ศ.ดร.ลุลฤชณ์ มงคลนาวินผู้เป็นใหญ่ในการจัดคือ สุพจน์ ณ บางช้าง ส่วนฝ่ายประธานมีพันธ์ศักดิ์ เกียรติสิน ถนัน สุวรรณ และ ดิถิพงศ์ ทางวาง กรับ---△

ข่าวไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๑๑

● ส่วนที่หอ ประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยระหว่าง ๑๐.๓๐–๑๙น. วันนี้นิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์จัดหาดนตรีคณะ ดีดะวัฒน์ ของ ไพบูลย์ ลีสุวัฒน์ บรรเลงประกอบการแสดงแบบเครื่องแต่งกายสตรีโดย สมัย คันธวงศ์ หารายได้สมทบทุนจัดตั้ง ศูนย์คันคว้ากฎหมายและศูนย์แนะนำทางกฎหมายคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

หนังสือพิมพ์ของคนทั้งชาติ ไทยรัฐ

วันที่ 11 มกราคม 2511

บ่ายนี้ เวลา 1630 น. นิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ มี สุพจน์ ณ บางช้าง เป็นประธานจัดงานวันนิติศาสตร์ ที่หอประชุมจุฬาฯ มีดนตรีคณะดีดะวัฒน์ ของพ่อตุ๋ย ยังสวัน ไพบูลย์ ลีสุวัฒน์ พร้อมกันนั้น สมัย คันธวงศ์ ก็มาแสดงการแต่งกายสตรีด้วย.....●

ไทยรัฐ
วันที่ 15 มกราคม 2511

พิมพ์ไทย
วันจันทร์ที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑

เมื่อวันที่ อาภัสรา หงสกุล ไปโชว์ตัวรายการกุศลคณะรัฐศาสตร์ ที่หอประชุมจุฬาฯ ๒-๓ วันมานี้ ตอนหนึ่งเธอบอกว่า ในวันแต่งงาน (ซึ่งเธอไม่ยอมบอกว่าเมื่อไหร่) ขอเชิญชวนทุกคนในหอประชุมวันนั้น (ประมาณ ๓,๐๐๐ คน) ไปร่วมงานด้วยทั่วหน้า แบบนี้ละก็อเห็นถ้าจะต้องใช้สนามหลวงเป็นแน่....

[บน] รุ่งทิพย์ ภิญโญ [ซ้าย] รองนางสาวไทย 2510 ประชัน โฉมกับ อาภัสรา หงสกุล [ขวา] นางสาวไท 2507 และนาง งามจักรวา 2508 ในงานของแผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เมื่อเร็ว ๆ นี้

เดลินิวส์
วันเสาร์ที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2511

ชาวรัฐศาสตร์ - จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย และประชาชน สนใจชมและฟังดนตรีการกุศล
ที่หอประชุมจุฬาฯ เมื่อข่าวข้างล่างนี้

รุ่งทิพย์ ภิญโญ รองนส.ไทยไปร่วม
งานการกุศลของ
ชาวรัฐศาสตร์-จุฬาฯ

ดนตรีการกุศลของรัฐศาสตร์จุฬาฯ

งานกุศลของชาวรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย อันมีสุพจน์ ณ บางช้าง เป็นประธานจัดงาน ที่จัดขึ้น ณ หอประชุมจุฬาฯ เพื่อหาเงินจัดซื้อตำรากฎหมาย และเครื่องอุปกรณ์เอาไว้ใช้ในศูนย์ค้นคว้ากฎหมาย เมื่อเย็นวันพฤหัสบดีที่ 11 นั้น ปรากฏว่าได้เงินเพื่อการกุศลถึงสี่หมื่นบาท ท่ามกลางนิสิตมากมายกว่าห้าพันคนจนล้นหอประชุม

รายการแสดงที่จัดไว้นอกเหนือจากวงดนตรี คีตะวัฒน์ พร้อมนักร้องรับเชิญมากมายสลับสับเปลี่ยนกันขับกล่อมแล้ว ยังมีการบรรยายเกี่ยวกับเรื่องการแต่งตัวตามกาลสมัย ของสบัน คันธวงศ์ และอาภัสรา หงสกุล กับรุ่งทิพย์ ภิญโญ ยังได้ร่วมกุศลด้วยการถือขันรับบริจาคเงินช่วยเหลือบุตรของทหาร และตำรวจที่เสียชีวิตในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายที่จังหวัดน่าน ได้เงินถึงสองพันบาทอีกด้วย

อาภัสรา ซึ่งเคียงข้างมาพร้อมคู่หมั้นหนุ่ม ม.ร.ว. เกียรติคุณ กิติยากร อยู่ในชุดไหมไทยดอกลายสีแดงสด เกล้าผมสูง ส่วน รุ่งทิพย์ สวยสดใสด้วยชุดสีฟ้าปล่อยผมยาวและกลัดดอกเอื้องที่หน้าอก บ่งบอกถึงสัญญลักษณ์ชาวเหนือ ทั้งสองมีใบหน้าคล้ายคลึงกันเหมือน น้อง-พี่ ต่างได้การต้อนรับจากบรรดานิสิตหญิงชาย ด้วยเสียงปรบมือกึกก้อง มีการตะโกนเรียกร้องชื่อกันเซ็งแซ่ และเมื่องานสิ้นสุดลงตลอน 19.30 น. กว่า อาภัสรา กับ รุ่งทิพย์ จะฝ่าคลื่นนิสิตที่รุมล้อมด้วยความชื่นชอบออกมาได้เล่นเอาเหงื่อไหลโคลย้อย □

แสงไทยรัฐ
วันที่ 13 มกราคม 2511

งานวันนิติศาสตร์
อาภัสรา หงสกุล ไปโชว์โฉมในงานวันนิติศาสตร์ ของนิสิตคณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ ที่หอประชุมจุฬาฯ เมื่อบ่ายวันที่ 11 ม.ค.นี้

แสดงเครื่องแต่งกาย
สมัน คันธวงศ์ พาภาสวรรณ พหุลรัตน์ ไปแสดงการแต่งกายในธรรมศาสตร์วันนิติศาสตร์ของจุฬาฯ ที่หอประชุมจุฬาฯ บ่ายวันที่ 11 ม.ค.นี้

สื่อมวลชนกับการอภิปรายเรื่อง “ความมั่นคงของชาติ”

การอภิปรายในหัวข้อ “ความมั่นคงของชาติ” ถือได้ว่าเป็นการอภิปรายครั้งสำคัญ และได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนมากมายที่เสนอข่าวการอภิปรายในหลายรูปแบบ

ตั้งแต่ก่อนการอภิปรายหลายวันจนถึงวันอภิปรายและหลังวันอภิปราย ซึ่งน่าจะเป็นประวัติศาสตร์การนำเสนอเรื่องการอภิปรายโดยสื่อมวลชนอย่างครึกโครม ทำให้ชื่อเสียงของแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการรู้จักอย่างแพร่หลาย การเผยแพร่ชื่อเสียงแผนกวิชานิติศาสตร์ประสบความสำเร็จตามที่หวังไว้เกินกว่าความคาดหมายอีกเรื่องหนึ่ง

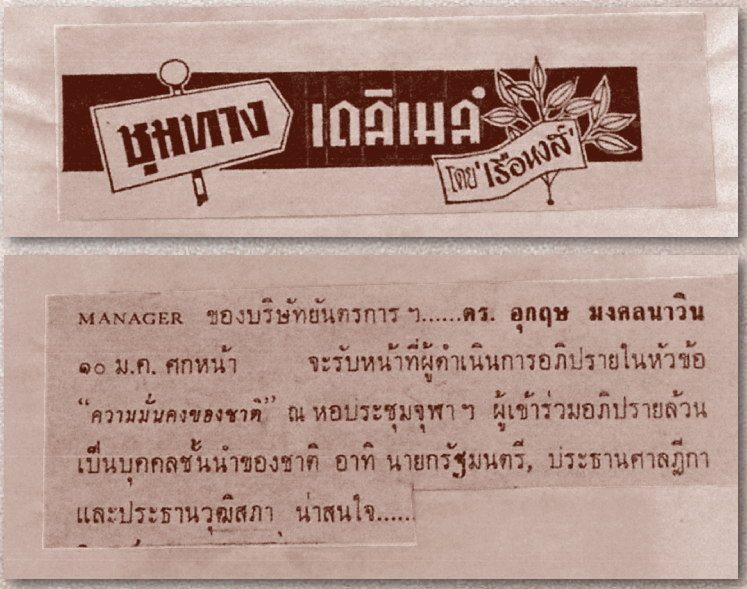

THE BANGKOK POST SUNDAY DECEMBER 8, 1968

5

Nation's leaders to discuss security

THE PRIME MINISTER, Senate President and Supreme Court President, have informally agreed to attend a discussion on "national security," it was reported yesterday.

The discussion will be held on January 10, as part of the activities to be held on the second annual "Nittisart Day" of the Law students of Chulalongkorn University's Political Science Faculty.

Prime Minister Thanom Kittikachorn will represent the country's administration, Senate President Col Nai Worakanbancha the Legislation and Supreme Court President Dr Prakob Hutasingh the Justice.

"This is the first time in the world's history that the chiefs of the three national powers gather together to discuss this highly interesting topic," said Dr Ukris Mongkolnawin, who has been slated as moderator of the discussion.

Formal invitations to them will be sent tomorrow, he added.

It was also reported that part of the proceeds will go to the Royal Charity Funds.

The remaining proceeds will go in aid of the Legal Advice Centre of the Faculty.

Included in the activities on the Nittisart Day will be interviews with Miss Thailand, Saengduan Manwongse and other runners-up.

ผู้จัดการรายวัน วันเสาร์ที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

วันที่ ๑๐ มกราคม ศกหน้ามีการอภิปรายครั้งยิ่งใหญ่ที่หอประชุมจุฬาฯ รายการนี้จัดโดยศูนย์แนะนำ ทางกฎหมาย และ ศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมาย ในหัวข้อเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ผู้อภิปรายมี จอมพล ถนอม กิตติขจร พันเอกนายวรการบัญชา และ ดร.ประ-ออบ พุคะสิงห์ ผู้ดำเนินอภิปรายคือ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

สยามรัฐ
๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๑

๓ ประมุขแห่งอำนาจอธิปไตย จะประคารมกันเต็มที่ในหัวข้อ 'ความมั่นคงแห่งชาติ'

แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จะจัดงาน 'นิติศาสตร์' ครั้งที่ ๒ ขึ้นในวันที่ ๑๐ มกราคมศกนี้ โดยจัดให้มีการอภิปรายปัญหาสำคัญ ในหัวข้อความมั่นคงแห่งชาติ' เพื่อหารายได้สมทบทุนโดยเด็ดขาด พระราชทาน ๑ และจัดหาตำราสำหรับศูนย์ค้นคว้ากฎหมายและศูนย์แนะนำทางกฎหมาย ของแผนกวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้อภิปรายประกอบด้วยประมุขแห่งอำนาจอธิปไตยทั้ง ๓ คือ จอมพลถนอม กิตติขจร ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ นายจรัญ ภัญชา โดยมี ดร. อุกฤษฎ์ มงคล นาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย การอภิปรายจะเริ่มเวลา ๑๐.๐๐ น. ของวันศุกร์ที่ ๑๐ มกราคมศกนี้ ณ หอประชุมจุฬาฯ และประกอบคนตรีเพื่อความบันเทิงเริงรมย์เหมือนเคย

ชาวไทย
วันศุกร์ที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕

นายกฯประธานรัฐสภากับศาลฎีกา อภิปรายปัญหาน่าพึงที่จุฬาลงกรณ์

เนื่องด้วยนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้จัดงาน "นิติศาสตร์" ขึ้นเป็นประเพณีทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่เกียรติคุณของมหาวิทยาลัย และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม โดยจะนำรายได้จากการจัดงานส่วนหนึ่งทูลเกล้า ฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นปีที่สอง เพื่อพระราชทานเป็นทุนการศึกษาแก่บุตร ภา ของผู้ที่เสียชีวิตในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย

ส่วนเงินจำนวนที่เหลือจะนำไปสมทบทุนในการจัดหาตำรากฎหมายให้แก่ "ศูนย์แนะนำทางกฎหมาย" และ "ศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมาย" ซึ่งได้จัดขึ้นในปีที่แล้ว

ในการจัดงานปีนี้ คณะกรรมการมีมติให้จัดรายการอภิปรายที่เป็นประโยชน์แก่บรรดานิสิต และประชาชนขึ้นในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" โดยได้กราบเรียนเชิญประมุขสามฝ่ายของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ร่วมอภิปราย คือ

ประมุขฝ่ายบริหาร จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี

ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ พันเอก นายจรัญ ภัญชา ประธานรัฐสภา

ประมุขฝ่ายตุลาการ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา ผู้ดำเนินการอภิปราย อาจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

การอภิปรายครั้งนี้ จะได้จัดให้มีขึ้นที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในวันศุกร์ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๒ เริ่มตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. จนถึงเวลาประมาณ ๑๗.๓๐ น.

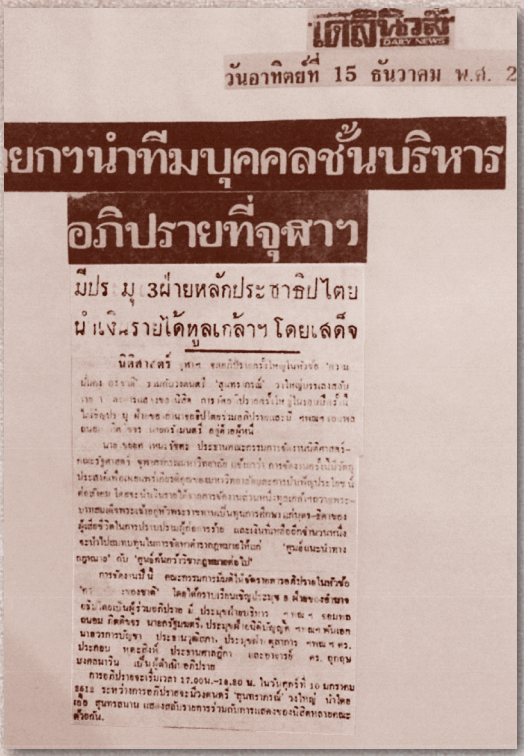

เดลินิวส์
DAILY NEWS

วันอาทิตย์ที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2

ยกฯนำทีมบุคคลชั้นบริหาร

อภิปรายที่จุฬาฯ

มีประมุข 3ฝ่ายหลักประชาธิปไตย

นำเงินรายได้หลุดเกล้าฯ โดยเสด็จ

นิสิตนักศึกษา ... ประธานคณะกรรมการนิสิตศาสตร์-
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เชิญชวน ... ให้ไปร่วม
ประสานเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ...
ต่อต้านภัย โดยจะนำเงินรายได้ ... ถวายเป็นพุทธบูชาแด่สมเด็จ-
พระสังฆราช ... ผู้เสด็จไปในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย และเงินที่เหลือก็จะนำมาบริจาค
จะนำไปสมทบทุนในการจัดงานต่างๆ ... ดังนี้ 'ศูนย์แนะนำทาง
อุดมศึกษา' ถ.ราชดำเนินกลาง ... 'ศูนย์ต้นกล้าวิชาชีพเพื่อชนบท' ...

การจัดงานนี้ ... คณะกรรมการนิสิตได้เชิญชวนคณาจารย์ปรากฏตัว ...
ร่วมกับนิสิตนักศึกษา ... ประมุขฝ่ายบริหาร ... ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ ... ประมุขฝ่ายตุลาการ ...
จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี, ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ ... พันเอก
นาวาอากาศโท ประยูร ภมรมนตรี, ประมุขฝ่ายตุลาการ ... ศ.ดร.
ประดิษฐ์ ... ประธานศาลฎีกา และอาจารย์ ดร. อุกฤษ
มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

การอภิปรายจะเริ่มเวลา 17.00น.-19.30 น. ในวันศุกร์ที่ 10 มกราคม ...
ระหว่างการอภิปรายจะมีวงดนตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ...
เสริมบรรยากาศ ... ตลอดการอภิปรายจะมีการฉายภาพยนตร์ ...
ตั้งอีกด้วย.

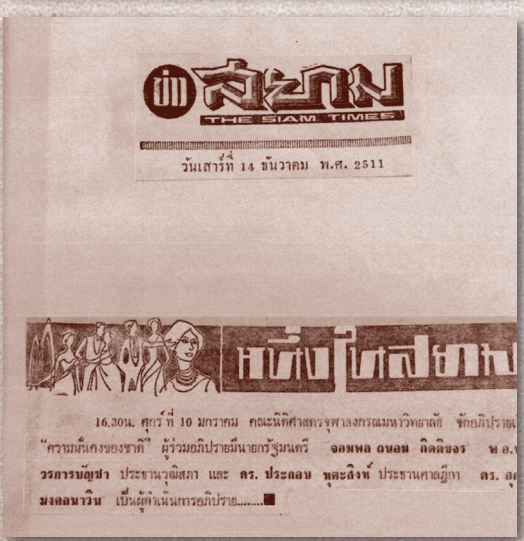

ข่าวสยาม
THE SIAM TIMES

วันเสาร์ที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2511

หยิบโหลยาม

16.30น. ศุกร์ที่ 10 มกราคม คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดอภิปราย ...
"ความมั่นคงของชาติ" ผู้ร่วมอภิปรายมีนายกรัฐมนตรี จอมพล ถนอม กิตติขจร พ.อ.
วรการมัญชา ประธานวุฒิสภา และ ดร. ประดับ บุณยสิงห์ ประธานศาลฎีกา ดร. อุ
มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย.....■

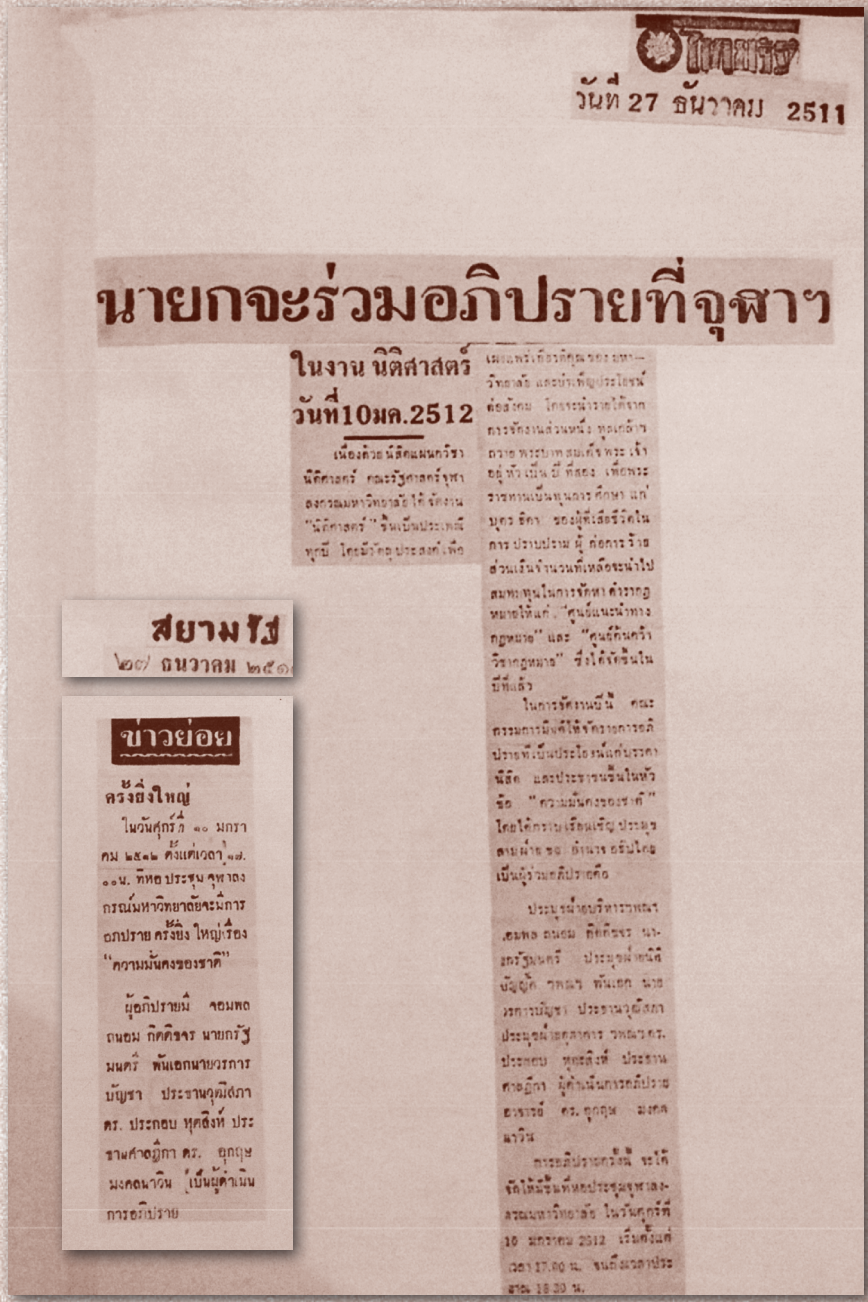

ไทยรัฐ

วันที่ 27 ธันวาคม 2511

นายกจะร่วมอภิปรายที่จุฬาฯ

ในงาน นิติศาสตร์ วันที่10มค.2512

เนื่องด้วย นิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้จัดงาน "นิติศาสตร์" ขึ้นเป็นประเพณีทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของมหาวิทยาลัย และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม โดยจะนำรายได้จากการจัดงานส่วนหนึ่ง ทูลเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นปีที่สอง เพื่อพระราชทานเป็นทุนการศึกษา แก่บุตร ธิดา ของผู้ที่เสียชีวิตในการปราบปราม ผู้ก่อการร้าย ส่วนเงินจำนวนที่เหลือจะนำไปสมทบทุนในการจัดหาตำรากฎหมายให้แก่ "ศูนย์แนะนำทางกฎหมาย" และ "ศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมาย" ซึ่งได้จัดขึ้นในปีที่แล้ว

ในการจัดงานปีนี้ คณะกรรมการมีจัดให้จัดรายการอภิปรายที่เป็นประโยชน์แก่บรรดานิสิต และประชาชนขึ้นในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" โดยได้กราบเรียนเชิญ ประมุขสามฝ่าย ของอำนาจอธิปไตย เป็นผู้ร่วมอภิปรายคือ

ประมุขฝ่ายบริหารวพณฯ เอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ วพณฯ พันเอก นายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา ประมุขฝ่ายตุลาคาร วพณฯ ดร. ประกอบ หุตสิงห์ ประธานศาลฎีกา ผู้ดำเนินการอภิปรายอาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

การอภิปรายครั้งนี้ จะได้จัดให้มีขึ้นที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในวันศุกร์ที่ 10 มกราคม 2512 เริ่มตั้งแต่เวลา 17.00 น. จนถึงเวลาประมาณ 18.30 น.

สยามรัฐ

๒๗ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข่าวย่อย

ครั้งยิ่งใหญ่

ในวันศุกร์ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๒ ตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐น. ที่หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะมีการอภิปรายครั้งยิ่งใหญ่เรื่อง "ความมั่นคงของชาติ"

ผู้อภิปรายมี จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี พันเอกนายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา ดร. ประกอบ หุตสิงห์ ประธานศาลฎีกา ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

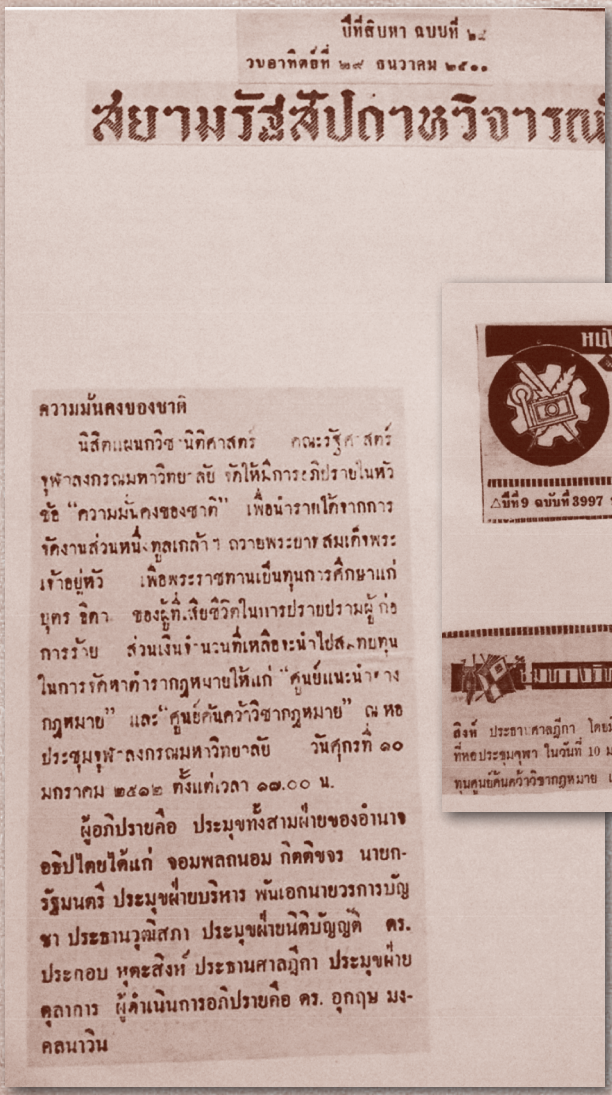

ปีที่สิบหา ฉบบที่ ๒๕
วนอาทิตย์ที่ ๒๙ ธนวาคม ๒๕๑๐

สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์

ความมั่นคงของชาติ

นิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย รักให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" เพื่อนำรายได้จากการจัดงานส่วนหนึ่งทูลเกล้าฯ ถวายพระยาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพระราชทานเป็นทุนการศึกษาแก่บุตร ธิดา ของผู้ที่เสียชีวิตในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย ส่วนเงินจำนวนที่เหลือจะนำไปสมทบทุนในการรักษาตำรากฎหมายให้แก่ "ศูนย์แนะนำทางกฎหมาย" และ"ศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมาย" ณ หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย วันศุกร์ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๒ ทั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น.

ผู้อภิปรายคือ ประมุขทั้งสามฝ่ายของอำนาจอธิปไตยได้แก่ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประมุขฝ่ายบริหาร พันเอกนายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา ประมุขฝ่ายตุลาการ ผู้ดำเนินการอภิปรายคือ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

หนังสือพิมพ์เช้าภาพ-ข่าสดประจำวัน

ไทยรัฐ

△ปีที่9 ฉบับที่3997 ประจำวันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2511 ราคาไทย

ข่าวการเมือง

■ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี จะนำอภิปรายเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ร่วมกับ พันเอกนายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา และ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา โดยมี ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ดำเนินการอภิปราย ในงานนิติศาสตร์จุฬาฯ ที่หอประชุมจุฬา ในวันที่ 10 มกราคม 2512 เวลา 16.30 น. รายได้โดยเสด็จพระราชกุศล และสมทบทุนศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมาย และศูนย์แนะนำทางกฎหมายของคณะฯ.....■

เกียรติศักดิ์
THE MAITEISAN TIMES
วันอังคารที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2511

เชิญนรม.ไปอภิปรายที่จุฬาฯ

เรื่องความมั่นคงของชาติ ในงานวัน "นิติศาสตร์"

ประธากรรมการจัดงาน "นิติศาสตร์" – ของนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเผย จะจัดให้มีการอภิปรายเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ในวันที่ 10 มกราคม 2512 ที่หอประชุมจุฬาฯ

นาย ไชยยศ เหมะรัชตะ ประธานกรรมการจัดงานฯ เปิดเผยว่าในการอภิปรายครั้งนี้ จะเชิญประมุขสามฝ่ายของอำนาจอธิปไตย มาร่วมอภิปรายคือ ประมุขฝ่ายบริหาร จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ พ.อ. นายวงการบัญชา ประธานวุฒิสภาประมุขฝ่ายตุลาการ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา ส่วนผู้ดำเนินการอภิปรายได้แก่ อาจารย์อุกฤษ มงคลนาวิน

การอภิปรายจะมีระหว่างเวลา 17.00–18.30 น.

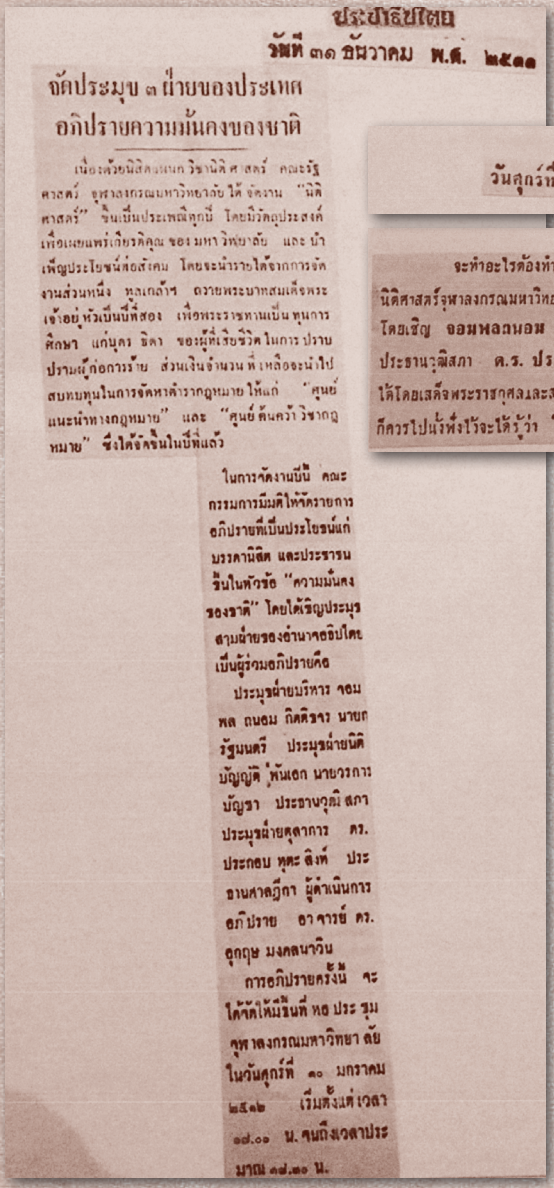

ประชาธิปไตย
วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

จัดประมุข ๓ ฝ่ายของประเทศ อภิปรายความมั่นคงของชาติ

เนื่องด้วยนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้จัดงาน "นิติศาสตร์" ขึ้นเป็นประเพณีทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของมหาวิทยาลัย และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม โดยจะนำรายได้จากการจัดงานส่วนหนึ่ง ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นปีที่สอง เพื่อพระราชทานเป็นทุนการศึกษา แก่บุตร ธิดา ของผู้ที่เสียชีวิตในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย ส่วนเงินจำนวนที่เหลือจะนำไปสมทบทุนในการจัดหาตำรากฎหมายให้แก่ "ศูนย์แนะนำทางกฎหมาย" และ "ศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมาย" ซึ่งได้จัดขึ้นในปีที่แล้ว

ในการจัดงานปีนี้ คณะกรรมการมีมติให้จัดรายการอภิปรายที่เป็นประโยชน์แก่บรรดานิสิต และประชาชนขึ้นในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" โดยได้เชิญประมุขสามฝ่ายของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ร่วมอภิปรายคือ

ประมุขฝ่ายบริหาร จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ พันเอก นายวรการ บัญชา ประธานวุฒิสภา ประมุขฝ่ายตุลาการ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา ผู้ดำเนินการอภิปราย อาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

การอภิปรายครั้งนี้ จะได้จัดให้มีขึ้นที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในวันศุกร์ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๒ เริ่มตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. จนถึงเวลาประมาณ ๑๗.๓๐ น.

วันศุกร์ที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒ พิมพ์ไ

จะทำอะไรต้องทำให้ใหญ่ จึงจะได้รู้แท้และเห็นจริง วันที่ ๑๐ เดือนนี้ นิติศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยจัดอภิปรายครั้งใหญ่เรื่อง **"ความมั่นคงของชาติ"** โดยเชิญ **จอมพลถนอม กิตติขจร** นายกรัฐมนตรี **พ.อ. นายวรการ บัญชา** ประธานวุฒิสภา **ดร. ประกอบ หุตะสิงห์** ประธานศาลฎีกามาร่วมอภิปรายรายได้โดยเสด็จพระราชกุศลและสมทบทุน "ศูนย์วจัยค้นคว้าวิชากฎหมายจุฬา" ถ้าเมื่อมีเวลาก็ควรไปนั่งฟังไว้จะได้รู้ว่า "ทำไม "แม้วแดง" จึงกำแหงหาญนัก

สยามรัฐ
๒๖ มกราคม ๒๕๑๒

บอกข่าว

การอภิปรายเรื่องการเมือง

ก่อนจะถึงวันเลือกตั้ง ๑๐ กุมภาพันธ์ ประชาชนที่สนใจการเมือง และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยคงจะมีโอกาสได้ฟังการอภิปรายทางการเมืองจากบรรดานักการเมืองและผู้รู้เรื่องระบอบการปกครองประชาธิปไตยกันหลายครั้ง ซึ่งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะจัดกันขึ้นเพื่อส่งเสริมการใช้สิทธิทางการเมืองของราษฎรให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้นเกริ่นได้เคยเขียนมาแล้วก่อนหน้านี้ระยะ ๑๐ วันที่ผ่านไป

เท่าที่ผมทราบในวันศุกร์ที่ ๑๑ มกราคมนี้ วิลิต แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะจัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" เพื่อนำรายได้จากการขายอาหารค่ำหนึ่งมื้อเกาะ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพระราชทานเป็นทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาของผู้ที่เสียชีวิตในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย ส่วนเงินจำนวนที่เหลือจะนำไปสมทบทุนในการจัดหาตำรากฎหมายให้แก่ "ศูนย์แนะนำทางกฎหมาย" และ "ศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมาย" ณ หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ตั้งแต่เวลา ๑๗.๑๐ น. ผู้อภิปรายก็ประกอบทั้งสามฝ่ายของอำนาจอธิปไตย ได้แก่ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีประมุขฝ่ายบริหาร พันเอกนายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ และ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกาประมุขฝ่ายตุลาการ ผู้ดำเนินการอภิปรายคือ ดร. จุฬุฬ มงคลนาวิน

ก็อาจจะเป็นครั้งแรกที่ท่านผู้อ่านกับผมจะได้ฟังท่านจอมพลถนอม นั่งพูดเรื่องการเมืองปากเปล่า แทนที่จะได้ฟังท่านนั่งอ่านคำปราศรัยหรือสุนทรพจน์อย่างที่ได้เคยฟังกันจนมาแล้วตั้งแต่หรือตลอดเวลาหลายปี

อีกนัดหนึ่งที่ออกจะน่าสนใจอยู่เป็นพิเศษก็คือ ได้แก่ นัดที่รุ่นมนุษยภิปรายของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจัดขึ้นในตอนเย็นวันพฤหัสที่ ๑๑ มกราคมนี้ ที่หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยจะเชิญหัวหน้าพรรคการเมืองใหญ่ ๔ พรรค ร่วมอภิปรายเกี่ยวกันนโยบายของแต่ละพรรค นิสิตจุฬาลงกรณ์ประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคแนวร่วมสังคมนิยมรัฐ และพรรคแนวประชาธิปไตย เวลานี้ทางผู้จัดได้ทำหนังสือเชิญถึงหัวหน้าพรรคทั้ง ๔ เรียบร้อยแล้ว แต่สำหรับพรรค ส.ป.ท. นั้นทราบมาว่าจอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าพรรคคงจะไม่มาอภิปรายเอง แต่คงจะมอบหมายให้พล ต ต.ท.ปรีดี พุกกะเสริน หรือพลตำรวจเอกเผ่าณรงค์เดชาธิการ คนใดคนหนึ่งเป็นผู้ไปอภิปรายแทน สำหรับผู้ดำเนินการอภิปรายนั้น ทางฝ่ายผู้จัดได้เชิญ ดร. ป่วย อึ้งภากรไว้แล้ว และฝ่ายผู้จัดได้ขอร้องให้ผู้อภิปรายลดหุดในเรื่องด่วน ๆ แบบหาเสียง

ในการอภิปรายนัดนี้หัวหน้าพรรคการเมืองใหญ่ทั้ง ๔ พรรคต่างหัวหน้าพรรคไปร่วมอภิปราย แล้วพรรคสหประชาไทยต่างเฉลาธิการหรือรองเลขาธิการพรรคไปอภิปรายแทนก็จะเป็นที่น่าเสียดายสำหรับผู้ที่อยู่ไม่ใช่น้อย เพราะอาจจะเป็นนัดแรกที่หัวหน้าพรรคการเมืองสำคัญๆ นั่งโต๊ะโต้วาทีกันจะได้ปรากฏตัวพูดจาให้นักศึกษาและประชาชนทั้งบนเวทีเดียวกัน แม้ไม่ถึงกับหรอกว่าหัวหน้าพรรคสหประชาไทยจะบังเอิญคิดรูธอะไรที่สำคัญกว่าแต่ก็ไม่ถึงกับว่าท่านจะปลีกตัวไปเพราะรู้ตัวกลัวเกรงจะต้องเผชิญหน้ากับหัวหน้าพรรคการเมืองอื่นๆ หรืออะไรท่านอย่างนั้น

วันที่ 5 มกราคม 2512

เกริ่นให้ล่วงหน้าประมุขสามฝ่ายระดมปรายเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ในวันที่ 10 นี้ ณ หอประชุมจุฬา จอมพลถนอม กิตติขจร ประมุขฝ่ายบริหาร พ.อ. นายวรการ เวชชาชีวะ ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติและ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประมุขฝ่ายตุลาการ ส่วน อุกฤษ มงคลนาวิน กำกับรายการ.....●

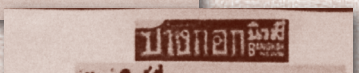

วันอาทิตย์ที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2512

คณะรัฐศาสตร์ จุฬา
ลงกรณมหาวิทยาลัยจัดงาน นิติศาสตร์ เป็นประเพณีทุกปี ในการจัดงานปีนี้ จะมีการอภิปรายในหัวข้อ ความมั่นคงของชาติ โดยผู้ร่วมอภิปรายคือ จอมพลถนอม กิตติขจร ประมุขฝ่ายบริหาร พันเอก นายวรการ บัญชา ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประมุขฝ่ายตุลาการ อาจารย์ อุกฤษ มงคลนาวิน ผู้ดำเนินงานอภิปราย ในวันศุกร์ ที่ 10 มกราคม นี้ ตั้งแต่เวลา 17.00 ถึง 18.30น.

วันอังคารที่ ๗ มกราคม ๒๕๑๒

■ นิติแผนกวิชานิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย จัดงาน "นิติศาสตร์" ตามประเพณีทุกปี ในวันศุกร์ที่ ๑๐ มกราคมนี้ การจัดงานปีนี้ คณะกรรมการมีมติให้จัดรายการอภิปรายที่เป็นประโยชน์แก่บรรดานิติศาสตร์และประชาชนขึ้นในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" ที่หอประชุมจุฬา เริ่มเวลา ๑๗.๐๐ น. โดยได้กราบเรียนเชิญประมุขสามฝ่ายของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ร่วมอภิปราย คือประมุขฝ่ายบริหาร จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ พันเอก นายวรการ บัญชา ประธานวุฒิสภา ประมุขฝ่ายตุลาการ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา ผู้ดำเนินการอภิปราย อาจารย์อุกฤษ มงคลนาวิน ■

ประชาธิปไตย

วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ชุมทางศึกษา

โดย สอ มอ

▲... ไชยยศ เหมรัชตะ ประธานจัดงาน "นิติศาสตร์จุฬา" ซึ่งจะจัดในวันที่ ๑๐ ม.ค.นี้ เวลา ๑๖.๓๐ น.ขึ้นไป ณ หอประชุมจุฬาบอกย้ำมาว่าในรายการ นอกจาก แสงเดือน แม้นวงศ์ ศรีมาย ทิพย์มณฑา และ วริศรา วชิราชัย ปรากฏโฉมบนเวทีแล้ว จอมพลถนอม กิตติขจร พ.อ.นายวรการบัญชา และ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ผู้เป็นประธานอำนาจอธิปไตยแต่ละฝ่ายก็ยังให้คำมั่นสัญญาว่า จะมาอภิปรายเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" อย่างแน่นอน ส่วน อาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน นั้นรับเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายโดยไม่เปลี่ยนแปลงประการใด พร้อมกับหมายเหตุมาว่า รายการนี้อาจจะมีเป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้ายของประเทศไทย อ้อ, ลืมบอกไป ผู้ทำหน้าที่ประกาศในรายการนี้คือ ปิยะลักษณ์ "แป๋ว" ศตุนคนาล ดรัมเมเยอร์ล่าสุดของรั้วสีชมพู ที่ใคร ๆ มาถาม 'สอมอ' ว่าอยากรู้จักทุกวัน

บางกอกนิวส์ BANGKOK NEWS
วันจันทร์ที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2512

มงการศึกษา

□ กมลา

สวัสดี ค่ะ วันนี้มีข่าวดีจะแจ้งให้ทราบค่ะคือในวันที่ 10 มกราคม นี้ นิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์กณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยได้จัดงาน "นิติศาสตร์" เป็นการครื้นเครงกว่าทุกปี.... แม้ว่าทำลังรบกวนอยู่ทางภาคเหนือ..... การเลือกตั้ง ส.ส.ก็ใกล้เข้ามาแล้ว .... จึงขอให้มีการอภิปรายเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" นั้น ผู้ร่วมอภิปรายล้วนแต่สำคัญ ที่ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี พ.อ. นาย วรการบัญชา ประธานวุฒิสภา และ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา ส่วนผู้ดำเนินการอภิปรายได้แก่ อาจารย์ อุกฤษ มงคลนาวิน ....

เดลินิวส์ DAILY NEWS
วันพฤหัสบดีที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2512

นายกถนอมร่วมอภิปรายที่จุฬาฯ เย็นพรุ่งนี้

วันพรุ่งนี้ หรือศุกร์ที่ 10 ตอนสี่โมงครึ่งที่หอประชุมจุฬาฯ มีรายการอภิปรายครั้งยิ่งใหญ่น่าสนใจไปสู่ชมเพราะเห็นแผนผู้อภิปรายมี

นายกรัฐมนตรีจอมพลถนอม กิตติขจร ประธานวุฒิสภา พันเอกนายวรการบัญชา และประธานศาลฎีกา ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ก็วิเศษและพิเศษเหลือล้นแล้ว

อภิปรายครั้งนี้มีหัวข้อว่า "ความมั่นคงของชาติ" มี ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการ ผู้ชวนขวายจัดให้มีและน่าปรบมือให้หลายแปะในความสำเร็จที่ไปเชื้อเชิญท่านผู้หลักผู้ใหญ่ทั้งสามมาร่วมด้วยได้ คือ นิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

เงินรายได้จากการจัดงานส่วนหนึ่งเขาว่าจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นปีที่สองเพื่อพระราชทานเป็นทุนการศึกษาแก่บุตร ธิดา ของผู้เสียชีวิตในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย และรายได้อีกส่วนหนึ่งจะนำไปสมทบทุนเพื่อจัดหาตำรากฎหมายให้แก่ 'ศูนย์ค้นคว้า วิชากฎหมาย' และ 'ศูนย์แนะนำกฎหมาย' ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในปีที่แล้ว

ค่าฟังอภิปรายคราวนี้ เก็บถูกออกจะตายแค่คนละห้าบาท แต่ไม่รังเกียจสำหรับบัตรเชญ หากท่านใดจะบริจาคสมทบมากมายหลายสบเท่ากว่านั้น รายการเขาจะเปิดตอนสี่โมงครึ่งด้วยวงดนตรีเดอะฟอร์ซิสเตอร์ การอภิปรายเริ่มตอนห้าโมงเย็นถึงหกโมงสิบห้า จบแล้วนิสิตชื่อเรียงเสียงใดไม่แจ้ง แสดงรำฉุยฉายพราหมณ์ปิดท้ายตอนค่ำ ก่อนแยกย้ายกันกลับบ้านอาบน้ำกินข้าวด้วยดนตรีสุนทราภรณ์วงใหญ่ นัยว่า เอื้อ สุนทรสนานหิ้วไวโอลินมาคุมเองและมีสัมภาษณ์คนสวยอย่างศรีมายทิพย์มณฑากับ วริศรา วชิราชัย รองมิสเอเชียสลับรำ □

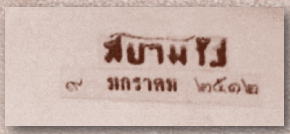

สยามใช้
๙ มกราคม ๒๕๑๒

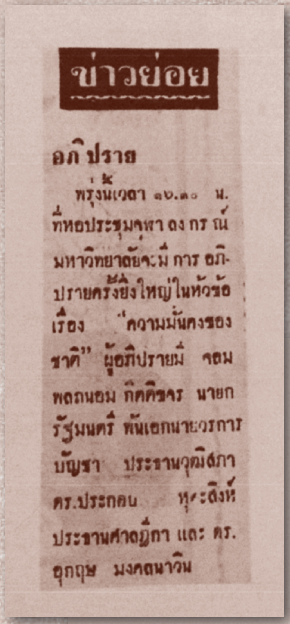

ข่าวย่อย

อภิปราย

พรุ่งนี้เวลา ๑๖.๓๐ น. ที่หอประชุมจุฬา ลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะมีการอภิปรายครั้งยิ่งใหญ่ในหัวข้อเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ผู้อภิปรายมี จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี พันเอกนายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา และ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

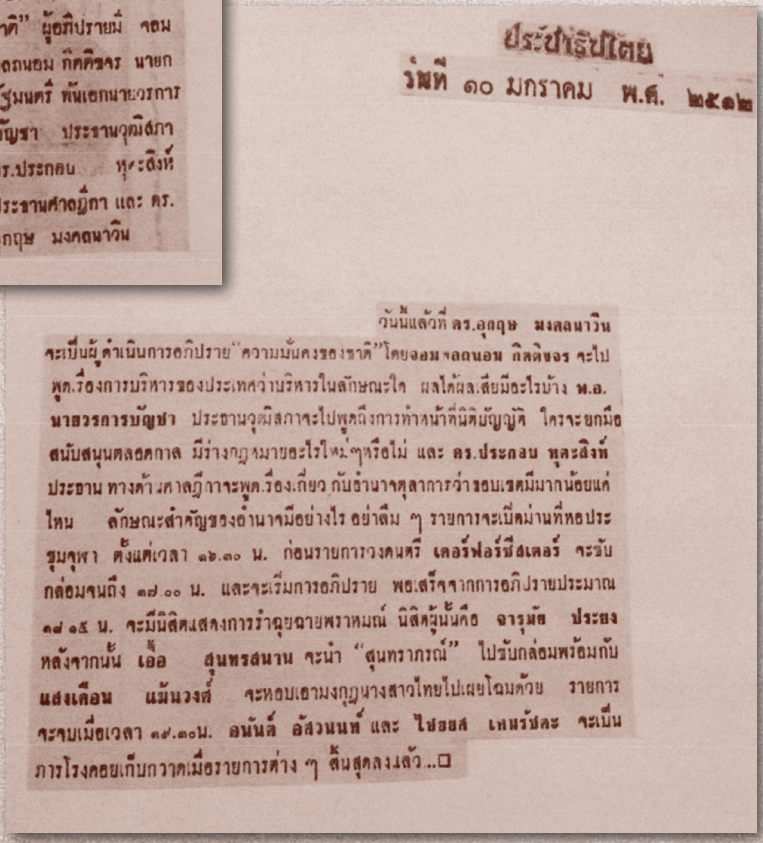

ประชาธิปไตย
วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

วันนี้แล้วที่ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน จะเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย "ความมั่นคงของชาติ" โดยจอมพลถนอม กิตติขจร จะไปพูดเรื่องการบริหารของประเทศว่าบริหารในลักษณะใด ผลได้ผลเสียมีอะไรบ้าง พ.อ. นายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภาจะไปพูดถึงการทำหน้าที่นิติบัญญัติ ใครจะยกมือสนับสนุนตลอดกาล มีร่างกฎหมายอะไรใหม่ๆหรือไม่ และ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธาน ทางด้านศาลฎีกาจะพูดเรื่องเกี่ยวกับอำนาจตุลาการว่าขอบเขตมีมากน้อยแค่ไหน ลักษณะสำคัญของอำนาจมีอย่างไร อย่าลืม ๆ รายการจะเปิดม่านที่หอประชุมจุฬา ตั้งแต่เวลา ๑๖.๓๐ น. ก่อนรายการวงดนตรี เคอร์ฟอร์ชีสเตอร์ จะขับกล่อมจนถึง ๑๗.๐๐ น. และจะเริ่มการอภิปราย พอเสร็จจากการอภิปรายประมาณ ๑๗.๑๕ น. จะมีนิสิตแสดงการรำฉุยฉายพราหมณ์ นิสิตผู้นั้นคือ จารุมัย ประยง หลังจากนั้น เอื้อ สุนทรสนาน จะนำ "สุนทราภรณ์" ไปขับกล่อมพร้อมกับ แสงเดือน แม้นวงศ์ จะหอบเอามงกุฎนางสาวไทยไปเผยโฉมด้วย รายการจะจบเมื่อเวลา ๑๙.๓๐น. อนันต์ อัสวนนท์ และ ไชยยศ เทนรัชตะ จะเป็นภารโรงคอยเก็บกวาดเมื่อรายการต่าง ๆ สิ้นสุดลงแล้ว...□

วันพฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒ พิมพ์ไทย

ถนอม นำคณะออกโรงอภิปราย

ความมั่นคงของชาติ

จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี จะเป็นหนึ่งในคณะอภิปราย หัว

(อ่านต่อหน้า ๒)

ข้อ "ความมั่นคงของชาติ" ร่วมด้วยบุคคลสำคัญจากวงการ ขบวนการยุติธรรม และวงการการเมือง การอภิปรายครั้งนี้นับว่าเป็นครั้งยิ่งใหญ่ และมีความหมายที่สุด จัดขึ้นโดยนิสิตจุฬาลงกรณ มหาวิทยาลัย แผนกวิชานิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์

นอกจากการอภิปราย ยังมีการแสดงพร้อมกับการสัมภาษณ์นางสาวไทยและรองนางสาวไทยปีล่าสุด รายได้จะนำขึ้นทุนเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระราชทานเป็นทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาของผู้เสียชีวิตในการปราบปราม ผู้ก่อการร้าย และอีกส่วนหนึ่งไว้ซื้อ–จัดหาตำรากฎหมาย

การอภิปรายครั้งสำคัญนี้จะมีขึ้นในวันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๕๑๒ ที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย โดยเริ่มตั้งแต่เวลา ๑๖.๓๐ น. และผู้อภิปราย หัวข้อ 'ความมั่นคงของชาติ' คือ ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ฯพณฯ พันเอกนายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา ฯพณฯ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา และอาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน จึงขอเชิญท่านที่สนใจไปฟังการอภิปรายได้โดยทั่วกัน.

ปาริไทย
วันศุกร์ที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

● วันนี้ (ที่ ๑๐) เวลา ๑๖.๓๐ น. ที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จัดอภิปรายครั้งยิ่งใหญ่ เชิญประมุขของ ๓ สถาบันสูงสุดคือ **จอมพลถนอม กิตติขจร** นายกรัฐมนตรี, **พ.อ. นายวรการบัญชา** ประธานวุฒิสภา, **ดร. ประกอบ หุตะสิงห์** ประธานศาลฎีกา พูดในหัวข้อเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ดำเนินการอภิปรายโดย **อาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน**

ไทยสิบวิเศษ วันเสาร์ 11 มกราคม พ.ศ. 2512

นายกฯ..ประธานศาลฎีกา..ประธานสภา ได้ปัญหา'ความมั่นคง'เผ็ดร้อน

ว่าชาติจะมั่นคงได้ต้องป้องกัน มีกฎหมายดีและยุติธรรม

ปรากฏการณ์ครั้งแรกในระบอบประชาธิปไตยของไทย ประมุขของ 3 อำนาจ มาเผชิญหน้าและอภิปรายปัญหา

[illegible]

ไทยรัฐ

วันที่ 11 มกราคม 2512

นายกนำสามประมุขการปกครองอภิปรายที่จุฬาฯ

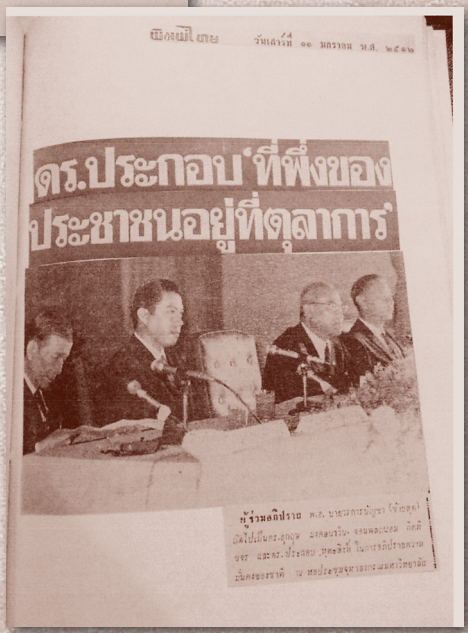

ดร.ประกอบ 'ที่พึ่งของประชาชนอยู่ที่ดุลการ'

ในหัวข้อเรื่องความมั่นคงของชาติ เงินรายได้โดยเสด็จพระราชกุศล

นายกรัฐมนตรีออกโรงครั้งแรก นำคณะสามประมุขอำนวยการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปาฐกถาในหัวข้อเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ที่อุทยานการเรียนรู้ ๗๒ พรรษา ราชมงคลธัญบุรี ข้าราชการ และนักศึกษาแน่นขนัด ร่วมฟังกันอย่างคับคั่ง

เมื่อบ่ายวานนี้ (๒๙ ต.ค.) เวลา ๑๖.๓๐ น. ที่ลานพระบรมรูปรัชกาลที่ ๑๐ ณ ทุ่งพระเมรุ มหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการอภิปรายขึ้น ณ หอประชุมอุทยานการเรียนรู้ ๗๒ พรรษา ราชมงคลธัญบุรี ในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" ทั้งนี้โดยได้เชิญ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ประธานกรรมการกองทุนรวมวายุภักษ์ และอดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี ท่านหนึ่ง ร่วมอภิปรายในหัวข้อดังกล่าว

นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงพลังในการต่อสู้ด้านยาเสพติดว่า ได้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าประเทศไทยมีพลังอันยิ่งใหญ่ ประเทศไทยมีพลังสติปัญญาของประชาชนในชาติ ที่สามารถสร้างสรรค์ความมั่นคงของชาติ ให้เกิดขึ้นได้ ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน ทุกหมู่เหล่า ทุกภาคส่วน ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่ได้ร่วมกันต่อสู้กับปัญหายาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ ที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง ก็คือ การที่ประชาชนได้ร่วมกันแสดงความจงรักภักดี ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ทรงเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามเดือดร้อน ทรงเป็นแรงบันดาลใจให้ประชาชนร่วมกันต่อสู้ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติ ให้ดำรงมั่นคงสืบไป ตลอดจนการที่ประชาชนได้ร่วมกันน้อมนำพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และพระราชกรณียกิจต่างๆ มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้กล่าวว่า ในปีนี้ก็มีเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงเพิ่มขึ้นอีก เช่น การที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงินจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือชั้นนำของโลก ๒ แห่ง ให้อยู่ในระดับที่น่าลงทุน ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าประเทศไทยมีกำลังผลิตมากประเทศหนึ่งในโลก เศรษฐกิจแข็งแกร่ง เพราะการผลิตของคนยากจนมีรายได้ เพราะเมื่อประชาชนทุกคนมีรายได้ก็การจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการ และความต้องการสินค้าและบริการก็จะทำให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้น ประเทศก็จะมีกำลังผลิตมากประเทศขึ้นก็มีกำลังเศรษฐกิจแข็งแกร่ง เพราะการผลิตของคนยากจนมีรายได้ เพราะเมื่อประชาชนทุกคนมีรายได้ก็การจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการ และความต้องการสินค้าและบริการก็จะทำให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้น ประเทศก็จะมีกำลังผลิตมากประเทศขึ้นก็มีกำลังเศรษฐกิจแข็งแกร่ง

นายกรัฐมนตรีได้กล่าวถึงพลังในการต่อสู้ด้านยาเสพติดว่า เมื่อมีการร่วมกันอย่างเข้มแข็งแล้ว ก็จะสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าประเทศไทยมีพลังสติปัญญาของประชาชนในชาติ ที่สามารถสร้างสรรค์ความมั่นคงของชาติ ให้เกิดขึ้นได้ ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน ทุกหมู่เหล่า ทุกภาคส่วน ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่ได้ร่วมกันต่อสู้กับปัญหายาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ ที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง ก็คือ การที่ประชาชนได้ร่วมกันแสดงความจงรักภักดี ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ทรงเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามเดือดร้อน ทรงเป็นแรงบันดาลใจให้ประชาชนร่วมกันต่อสู้ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติ ให้ดำรงมั่นคงสืบไป ตลอดจนการที่ประชาชนได้ร่วมกันน้อมนำพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และพระราชกรณียกิจต่างๆ มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้กล่าวว่า ในปีนี้ก็มีเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงเพิ่มขึ้นอีก เช่น การที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงินจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือชั้นนำของโลก ๒ แห่ง ให้อยู่ในระดับที่น่าลงทุน ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าประเทศไทยมีกำลังผลิตมากประเทศหนึ่งในโลก เศรษฐกิจแข็งแกร่ง เพราะการผลิตของคนยากจนมีรายได้ เพราะเมื่อประชาชนทุกคนมีรายได้ก็การจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการ และความต้องการสินค้าและบริการก็จะทำให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้น ประเทศก็จะมีกำลังผลิตมากประเทศขึ้นก็มีกำลังเศรษฐกิจแข็งแกร่ง

นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงพลังในการต่อสู้ด้านยาเสพติดว่า เมื่อมีการร่วมกันอย่างเข้มแข็งแล้ว ก็จะสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าประเทศไทยมีพลังสติปัญญาของประชาชนในชาติ ที่สามารถสร้างสรรค์ความมั่นคงของชาติ ให้เกิดขึ้นได้ ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน ทุกหมู่เหล่า ทุกภาคส่วน ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่ได้ร่วมกันต่อสู้กับปัญหายาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ ที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง ก็คือ การที่ประชาชนได้ร่วมกันแสดงความจงรักภักดี ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ทรงเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามเดือดร้อน ทรงเป็นแรงบันดาลใจให้ประชาชนร่วมกันต่อสู้ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติ ให้ดำรงมั่นคงสืบไป ตลอดจนการที่ประชาชนได้ร่วมกันน้อมนำพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และพระราชกรณียกิจต่างๆ มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้กล่าวว่า ในปีนี้ก็มีเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงเพิ่มขึ้นอีก เช่น การที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงินจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือชั้นนำของโลก ๒ แห่ง ให้อยู่ในระดับที่น่าลงทุน ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าประเทศไทยมีกำลังผลิตมากประเทศหนึ่งในโลก เศรษฐกิจแข็งแกร่ง เพราะการผลิตของคนยากจนมีรายได้ เพราะเมื่อประชาชนทุกคนมีรายได้ก็การจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการ และความต้องการสินค้าและบริการก็จะทำให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้น ประเทศก็จะมีกำลังผลิตมากประเทศขึ้นก็มีกำลังเศรษฐกิจแข็งแกร่ง

นายกรัฐมนตรีได้กล่าวถึงพลังในการต่อสู้ด้านยาเสพติดว่า เมื่อมีการร่วมกันอย่างเข้มแข็งแล้ว ก็จะสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าประเทศไทยมีพลังสติปัญญาของประชาชนในชาติ ที่สามารถสร้างสรรค์ความมั่นคงของชาติ ให้เกิดขึ้นได้ ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน ทุกหมู่เหล่า ทุกภาคส่วน ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่ได้ร่วมกันต่อสู้กับปัญหายาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ ที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง ก็คือ การที่ประชาชนได้ร่วมกันแสดงความจงรักภักดี ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ทรงเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามเดือดร้อน ทรงเป็นแรงบันดาลใจให้ประชาชนร่วมกันต่อสู้ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติ ให้ดำรงมั่นคงสืบไป ตลอดจนการที่ประชาชนได้ร่วมกันน้อมนำพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และพระราชกรณียกิจต่างๆ มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้กล่าวว่า ในปีนี้ก็มีเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงเพิ่มขึ้นอีก เช่น การที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงินจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือชั้นนำของโลก ๒ แห่ง ให้อยู่ในระดับที่น่าลงทุน ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าประเทศไทยมีกำลังผลิตมากประเทศหนึ่งในโลก เศรษฐกิจแข็งแกร่ง เพราะการผลิตของคนยากจนมีรายได้ เพราะเมื่อประชาชนทุกคนมีรายได้ก็การจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการ และความต้องการสินค้าและบริการก็จะทำให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้น ประเทศก็จะมีกำลังผลิตมากประเทศขึ้นก็มีกำลังเศรษฐกิจแข็งแกร่ง

อภิปรายความมั่นคงของชาติ 'ถนอม'เน้นภัยจากคอมมิวนิสต์

ประมุข ของสามสถาบัน พร้อมใจกัน 'อ่าน' คำอภิปราย 'ความมั่นคงของชาติ' ที่ตระเตรียมมาพร้อมแล้ว โดยแยกแยะ กันกล่าวถึงหลักของความมั่นคง ท่ามกลางนิสิตนักศึกษา กว่า ๒ พันคนที่เข้าไปใช้ 'สมาธิ' พึงกันอยู่ ในหอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

เมื่อเวลาประมาณ ๑๖.๓๐ น. วันที่ ๑๐ มิถุนายน นิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้จัดการอภิปรายครั้งสำคัญเป็นครั้งแรก โดยการเชิญประมุข ๓ สถาบันของประเทศ ประกอบด้วย จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร พล. นายวรการ บัญชา ประธานรัฐสภาฝ่ายนิติบัญญัติ และ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกาฝ่ายตุลาการ เป็นผู้อภิปราย ในบัญญัติที่ว่า "ความมั่นคงของประเทศ" โดยมี ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินอภิปราย ท่ามกลางผู้ที่เข้าฟังเป็นจำนวนประมาณกว่า ๒,๐๐๐ คน

จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้อภิปรายด้วยการอ่านร่างที่ได้ตระเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยมีสาระสำคัญว่า ความมั่นคงของประเทศต้องไปด้วยคู่กับภาษิตไทย ๆ บทที่ว่า "กันดีกว่าแก้" กล่าวด้วยความโดยละเอียด ว่ารัฐบาลตระหนักดีถึงภัยของคอมมิวนิสต์ที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ จึงได้ดำเนินการตามสุภาษิตไทยบทนั้น คือควบคุมป้องกันไม่ให้มีคอมมิวนิสต์เกิดขึ้นเป็นภัยแก่ความมั่นคงของบ้านเมือง

พล. นายวรการ บัญชา ประธานรัฐสภาอ่านคำอภิปรายที่ร่างมาไว้ก่อนเช่นกัน ซึ่งผลสรุปได้ว่า **ฐานะของรัฐสภาตามอำนาจรัฐธรรมนูญนับมาก โดยเฉพาะเรื่อง**

[illegible] ของชาติ
[illegible] ความมั่นคงของชาติ
ประการ คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยมีกฎหมาย ที่กำหนดไว้ให้ทุกคนอยู่ในขอบเขตตามความพอดี รัฐสภาจึงจะทำหน้าที่พิจารณากฎหมายด้วยความเป็นธรรมแก่ประชาชน และ เหมาะสมกับสถานการณ์เวลานั้น เป็นการช่วย ความมั่นคง ของ ประเทศชาติด้วย

ผู้กล่าวอภิปรายคนสุดท้ายคือ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา กล่าวอภิปราย ด้วยสาระ ใจความที่ว่า อำนาจตุลาการเป็นอำนาจอิสระและให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน ถ้าไม่มีอำนาจตุลาการความบั่นบั่วนก็จะเกิดขึ้น ฉะนั้นจะกล่าวได้ว่า อำนาจตุลาการทำให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศกล่าวให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนจึงมีส่วนสร้างสรรค์ความเจริญบ้านเมืองด้วย ถ้าไร้อำนาจตุลาการประเทศชาติจะไม่มีความมั่นคงเลย

การอ่านคำอภิปรายในญัตติที่ว่า "ความมั่นคงของชาติ" ของประมุข ๓ อำนาจอธิปไตยปกครองประเทศลงด้วยเสียงปรบมือเกรียวกราวของผู้ฟัง โดยแต่ละท่านใช้เวลาอภิปรายประมาณท่านละ ๑๐ นาที โดยไม่มีการเปิดให้ตอบคำถามของผู้ที่สนใจ อนึ่งระหว่างที่ดำเนินการอภิปรายอยู่นั้น ปรากฏมีนิสิตคนหนึ่ง ขึ้นไปขอแจ้งอภิปรายเพื่อพบกับนายกรัฐมนตรี โดย ขอให้เขียนลายเซ็นรับรองในการสมัครงาน ซึ่งนายกรัฐมนตรีก็ได้ปฏิบัติตามความประสงค์ ท่ามกลางผู้คนที่สนใจพฤติการณ์นี้ โดยทั่วหน้า.

แต่ฐานะผู้พิพากษาควรจะดี ไม่ให้ตกอยู่ใต้อิทธิพลใคร

นิสิตแผนกนิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์ได้จัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" โดย ดร.อุกฤษ มงคลนาวินเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายซึ่งได้กล่าวว่าการอภิปรายครั้งนี้ควรจัดเป็นประวัติศาสตร์ของโลกก็ว่าได้ ที่สามารถเชิญผู้มีอำนาจทั้งสามฝ่ายมาพูด คือ อำนาจฝ่ายบริหารมีจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี อำนาจนิติบัญญัติคือพันเอกนายวรการบัญชาประธานวุฒิสภา และอำนาจฝ่ายตุลาการ ได้แก่ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา

ผู้อภิปรายคนแรกได้แก่ นายกรัฐมนตรี กล่าวถึงความมั่นคงของชาติ ทางด้านบริหาร ซึ่งหมายความว่า บทบาทในการรักษาความมั่นคงของชาติในหน้าที่ของรัฐบาลก็คือ รักษาป้องกันให้บรรลุจุดประสงค์ของชาติที่วางไว้เป็นนนโยบายรายละเอียด อันรวมไปถึง ด้านการทหารการเมือง การเศรษฐกิจ และศัตรูความมั่นคงของชาติ ก็คือ ลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ต้องการทำลายเอกราชของชาติ ทำลายราชอาณาจักร ศาสนา และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมีวิธีการเป็นสองวิธีคือสงครามเปิดเผยและสงครามเย็น ดังที่ประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศไทยประสบอยู่ในเวลานี้ วิธีป้องกันนอกจากการปราบปรามแล้ว ก็หาทางป้องกันแบบเดียวกับ รักษาไข้ เช่น สร้าง พลัง ทาง เศรษฐ กิจ ทางด้านทหาร ทางการศึกษา สุดท้ายได้ย้ำนโยบาย ที่แถลง ไว้ ต่อสภาขึ้นมากล่าวให้คำมั่นว่า จะรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ป้องกันประเทศยึดมั่นในกฎบัตรสหประชาชาติ และอุดมการณ์ ร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อ ความเป็นอิสระเสรีของชาติไทย ความผาสุกของประ ชาชน และความมั่นคงของประเทศ

ผู้อภิปรายคนที่สองได้แก่พันเอก นายวรการ บัญชา เกี่ยวกับอำนาจ นิติบัญญัติซึ่งไม่ยืดยาวเพราะอ้าง อำนาจ นิติ บัญญัติซึ่งมา จาก รัฐสภา และการออกกฎหมายที่จำ เป็นเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติและรัฐสภาจะต้องออกกฎหมายให้เป็น ธรรม และเหมาะสมแก่กาลเวลา

ผู้อภิปราย คนที่ สามได้แก่ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ กล่าวว่าอำนาจตุลาการนั้นไม่มีอำนาจ กว้างขวางหรือมีชื่อเสียงเหมือน อำนาจบริหาร มีอำนาจช่วยระแวดระวังรักษาความยุติธรรม อำนวย ความ ยุติธรรมให้ประชาชนเพื่อความสงบสุขของบ้านเมืองและประชาชน อำนาจตุลาการไม่มีอาวุธปราบปราม มีอาวุธอย่างเดียวคือปากกา ความคิดความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้งฝ่าฟันศัตรูให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรม การแยกอำนาจตุลาการเป็นการดีเพราะถ้ารัฐบาลคือฝ่ายบริหารใช้อำนาจไม่เป็นธรรมต่อ ราษฎรก็พึ่งพาอำ นาจ ตุลาการได้ แต่สองอำนาจนี้ ก็ไม่หันหลังให้กัน ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกัน บ้านเมืองจึงจะสงบ อาจจะมีการก้าวก่ายกระทบ กระทั่งกันบ้าง แต่รัฐธรรมนูญ ก็บัญญัติเอาไว้แล้ว สำหรับอำนาจตุลาการ กับนิติบัญญัตินั้น เมื่อรัฐสภาออกกฎหมายถูกต้องออกมา ศาลก็ต้องใช้กฎหมายนั้น แต่ถ้าศาลเห็นว่า กฎหมายไม่ ถูก ต้อง ศาลอาจ ไม่ใช้หรือส่งไปยังคณะกรรมการตุลาการ รัฐธรรมนูญชี้ขาด เมื่อตุลาการ รัฐธรรมนูญชี้ขาดว่าไม่ถูก ต้องกฎหมายนั้นก็เป็นโมฆะ ยกตัวอย่างสมัย หนึ่งออก กฎหมายสำรวจการออกโฉนดที่ดินออกมา แต่ปรากฏว่าให้อำนาจกรรมการตัดสินได้ เป็นการก้าวก่ายอำนาจศาล กฎหมายนั้นก็เป็นโมฆะไป

ดร.ประกอบได้กล่าวตอนหนึ่งว่าฝ่ายบริหารโดยเฉพาะรัฐบาลปัจจุบันไม่เคยก้าวก่ายหรือบีบบังคับศาลทั้งทาง ตรง และ ทางอ้อม ศาลมี อิสระที่จะ พิจารณาดำเนินคดีได้อย่างยุติธรรม

แต่อย่างไรก็ตามประธานศาลฎีกากล่าวว่า อำนาจที่สำคัญทั้งสามนี้ จะเป็นไปด้วยดี ก็ด้วยแกนกลางอันมั่นคง นั่นคือพระมหากษัตริย์อันเป็นจุดรวมของ ๓ อำ นาจ ดัง กล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับวิศวกรอำนาจทั้งสามก็เหมือน กับจักรกล ๓ ดักรที่จะต้องอาศัยแรงผลักดันจึงจะเดินได้ด้วยดี และแรงผลักดันนั้นยกให้เป็นของประชาชน คืออำนาจ อธิปไตยมาจากประชาชนชาวไทย ดังนั้นหากทั้ง ๓ อำนาจนั้น ประชาชนไม่เลื่อมใส ก็อาจจะไม่ผลักดันให้เดินไปด้วยดีก็ ได้ดร.ประกอบ ลงท้ายเรื่องผู้พิพากษาซึ่งรับผิดชอบ ชี้ขาดชาตากรรม ทรัพย์สิน สิทธิแม้ชีวิตประชาชน ผู้พิพากษาจึงจำต้องมีตำ แหน่ง อาชีพ ฐานะความเป็นอยู่ดีไม่ให้ตกอยู่ใต้ อิทธิพลผู้ใดจึงขอให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ที่จะ ต้องพิ จาร ณาให้ดี

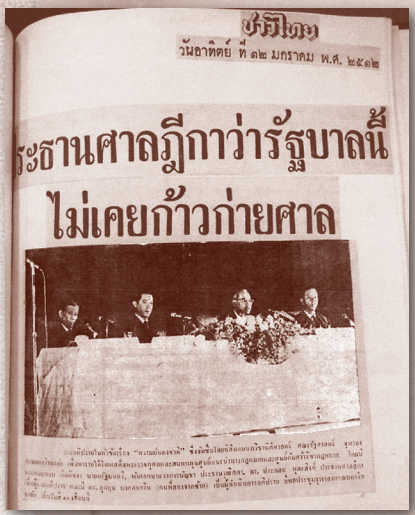

ชาติไทย
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ระธานศาลฎีกาว่ารัฐบาลนี้ ไม่เคยก้าวก่ายศาล

Saturday, January 11, 1969

Thanom says Red China waging cold war on Thailand

Communist China is waging a cold war on Thailand with the intention of destroying it, Prime Minister Thanom Kittikachorn said yesterday.

The charge was made on a panel discussion on National Security at Chulalongkorn Auditorium yesterday, attended by about 3,000 people. The discussion was carried on television and on the air.

Other members of the panel were Dr. Prakob Hutasingha, President of the Supreme Court, and Col. Nai Vorakarn Bancha, Speaker of the Senate. Dr. Ukrit Mongkolnavin acted as moderator.

The Prime Minister called upon every sector of the nation to be aware of the enemy's tactics and take measures to prevent the enemy from achieving his objective.

When prevention fails and the time comes to fight for the country, the Prime Minister said, the country needs men, materials, munitions and money. The country needs a strong economy, he said.

Col. Nai Vorakarn Bancha spoke on the role of the legislature in national security.

Supreme Court President Dr. Prakob Hutasingha said that the judiciary maintains justice in the country.

Without the judiciary the people will not have security, he added.

During the discussion a student, Anothai Subhaithayarak, went up to the Prime Minister and gave him something which looked like a letter.

Students seized him and questioned him but got incoherent answers.

Anothai was handed over to the police for investigation.

Prime Minister Thanom Kittikachorn took part in a panel discussion on national security before an audience of 3,000 at Chulalongkorn University Auditorium yesterday. Photo shows left, to right, Nai Col. Vorakarn Bancha, Speaker of the Senate, Dr. Ukrit Mongkolnavin, moderator, Prime Minister Thanom and Dr. Prakob Hutasingha, President of the Supreme Court at the panel discussion.

THE BANGKOK POST SATURDAY JANUARY 11, 1969

PM—Red China our major foe

THE "most important enemy as far as Thailand's national security is concerned is Communist China and its henchmen who are committing acts of terrorism and disturbing peace and order," Prime Minister Thanom Kittikachorn stated in an address before a crowd of about 2,000 at the auditorium of the Chulalongkorn University yesterday evening.

"It is the duty of everyone to stand up and fight the communists," he said.

The address was part of a panel discussion on "National Security" organised by the students of the Law Department of the Faculty of Political Science, Chulalongkorn University.

The heads of the three branches of government were invited to speak. Field Marshal Thanom represented the executive branch, Colonel Worakarn Bancha, Speaker of the Senate, the legislative branch, and Prakob Hutasingh, Chief Judge of the Dika (Supreme) Court, the judicial branch.

Marshal Thanom said that the communists used "the Stalinist method of open aggression in South Vietnam and are now using the Khrushchev method of covert aggression against us."

The communists "are using Radio Peking, Radio Hanoi and the Siang Prachachon (Voice of People) Radio (a clandestine Thai communist radio believed based in Pathet Laos - occupied Laos) to spread propaganda," he said.

The Government is meeting the threat "by directly fighting the terrorists and by improving the living conditions of the people to make it more difficult for the communists to win them over," Marshal Thanom said.

Col. Worakarn said: "In my duty as Speaker of the Senate, I do my best to have laws enacted which bring justice to the people. This is the legislative branch's way of meeting the threat."

Judge Prakob said: "The court must give justice to the people. It does not have weapons to fight enemies but only legal authority to ensure fair trial."

If the court is not separated from the other two branches of government, the Chief Judge said, "the people have nowhere to turn to for justice."

Prime Minister Thanom Kittikachorn speaks on national security. Extreme left is Senate Speaker Worakarn Bancha. Second is Dr Ukrit Mongkolnawin, teacher in the Law Department, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, moderator of the panel.

สยามรัฐ
๑๑ มกราคม ๒๕๑๒

การอภิปรายในหัวข้อเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ซึ่งจัดโดยนิสิตแผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เพื่อหารายได้โดยเสด็จพระราชกุศลและสมทบทุนศูนย์แนะนำทางกฎหมาย และศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมาย โดยมีจอมพลสมอม ดิตติขจร นายกรัฐมนตรี พันเอกนายวรการ บัญชา ประธานวุฒิสภา ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา เป็นผู้ร่วมอภิปราย ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เมื่อเย็นวันที่ ๑๐ เดือนนี้

สยามสมัย
วันอาทิตย์ที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๖

(ซ้ายสุด) พลตรีสนั่น ปันยารชุน, ดร.อุกฤษ มงคล นาวิน, จรัล มโนเพ็ชร, ดิเรก ชัยนาม และ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ เข้าประชุมเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๑ นี้

ยามสมัย ดร.ประกอบชี้รักษาความยุติธรรม ให้ประชาชนเป็นอำนาจไม่มีอาวุธ

เมื่อวันที่ ๑๑ ม.ค. ที่ผ่านมา ณ หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในการสัมมนาเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ซึ่งมีการอภิปรายในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" ในวันที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

การอภิปรายในวันนี้ ท่านนิติ ศาสตร์ไพ เจ้าประมุขแห่งสยามนิกายธรรมยุต ท่านพลตรีสนั่น ปันยารชุน ท่านพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ท่านพลตรีจรัล มโนเพ็ชร ท่านพลตรีสุจินดา คราประยูร ท่านพลตรีสุนทร หงสกุล ท่านพลตรีสุรเดช สุขุม ท่านพลตรีอุดม ศรีสุวรรณ ท่านพลตรีหาญ ลีนานนท์ ท่านพลตรีอุดม ทองดี ท่านพลตรีสนั่น ปันยารชุน

วันอาทิตย์ที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2512

● จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี พันเอกนาวาการบัญชา ประธานวุฒิสภา อภิปรายเรื่อง "ความมั่นคงของชาติ" ที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เมื่อเย็นวันที่ 10 นี้ โดยการจัดของนิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ เพื่อหารายได้ทั้งหมดโดยเสด็จพระราชกุศลและสมทบทุนศูนย์แนะนำกฎหมาย ศูนย์ค้นคว้าวิชากฎหมายของจุฬาฯ

วันที่ 13 มกราคม 2512

ประชาธิปไตย
วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี นายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา และ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน อภิปรายเรื่องความมั่นคงของชาติ ณ. หอประชุม จุฬาลงกรณ มหาวิทยาลัย เมื่อเย็นวันที่ ๑๐ เดือนนี้.

นิสิตแหวกคนพรวดพลาดหานายก ขณะไปอภิปราย ความมั่นคง ที่จุฬา

นิสิตจุฬาตั้งปัญหาถามนายกรัฐมนตรีถึงภัยของประเทศชาติว่า ในเมื่อประเทศชาติมีความมั่นคงอยู่แล้วทำไมถึงปล่อยให้ แม้วแดง เข้ามารุกราน และจะหาทางปราบปรามอย่างไรให้สิ้นสุดไปเสียที และถามประธานฝ่ายตุลาการถึงอำนาจของตุลาการในขณะนี้

ทั้งนี้ จาก การ อภิปราย
ื่อง "ความมั่นคงของชาติ"
องแผนก วิชา นิติศาสตร์
ณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์
หาวิทยาลัยเมื่อเย็นวันที่
ม.ค. นี้ ณ หอประชุมจุฬา
ยได้เชิญหัวหน้าทั้งสามของ
ระเทศคือ จอมพลถนอม
ิตติขจร ประธานฝ่ายบริ
าร พ.อ. นายวรการบัญ
ชา ประธ นฝ่ายนิติบัญญัติ
และ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์
ประธานศาลฎีกา โดยมี ดร.
กฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้
ำเนินการ อภิปราย ท่าม
ลางแขกผู้มีเกียรติ บรรดา
ณาอาจารย์นิสิตนักศึกษา
ละนักเรียนคับคั่ง

จอมพลถนอม กิตติขจร
ด้กล่าวถึง "ความมั่นคง
องชาติ" ในฐานะประธาน
ายบริหารว่า "ความมั่น
งของชาติ" ย่อมมีขอบ
ตทั้งทางทหาร ทางการ
อง ทางเศรษฐกิจ และ
การสังคม อันเป็น ขอบเขต
กว้างขวางมาก และศัตรู
ของชาติไทย ในขณะนี้คือ
คอมมูนิสต์ และคอมมูนิสต์
กำลังรุกรานไทยด้วยวิธีของ
สตาลินนั้น คือยึดครองด้วย
การทำสงคราม และของ
ครุสเชฟ ด้วยการแทรกซึม
สงครามเย็น อันทวีความร้าย
แรงขึ้นเรื่อยๆ ฉะนั้นขอให้
ทุกคนยึดคำมั่นว่า "กันไว้ดี
กว่าแก้" พร้อมกันนั้นได้เสนอ
ในการแก้ ผู้ ทำ ลาย ความ
มั่นคงของชาติโดย ใช้พลัง
งานสำคัญ ๆ เช่น พลัง
ทางทหาร พลังงานเศรษฐ
กิจและพลังทางฝ่าย พลเรือน

พร้อมกับให้คำมั่นว่า รัฐ
บาลจะดำเนินการเหมือน ที่
แถลงนโยบายต่อที่รัฐสภานั้น
คือรักษาความสงบ ภาย ใน
ประเทศ และปฏิบัติตาม
เจตนารมย์ แห่งกฎบัตร สห
ประชาชาติ

พ.อ. นายวรการ บัญชา
ได้อธิบาย ความ มั่นคง ของ
ประเทศชาติในฐานะประธาน
ฝ่ายนิติบัญญัติว่า สถาบัน
นิติบัญญัติมีความมั่นคงต่อ
ชาติเป็นอย่างยิ่งเพราะ พระ
มหากษัตริย์เป็นประมุขของ
ประเทศและมีรัฐ ธรรม นูญ
ที่มั่นคง พลเมืองสามารถ
มีสิทธิบัญญัติศาสนาต่าง ๆ
ราษฎรสามารถใช้ สิทธิ ใช้
เสียงทางผู้ แทน ราษฎร กฎ
หมายของฝ่ายนิ ติ บัญ ญัติ
ที่ร่างขึ้นมาก็อาจ ทำ ความ
ไม่พอใจให้คนเป็นส่วนน้อย
แต่ก็ช่วยไม่ได้เพราะจะต้อง
ทำตาม เจตนารมย์ของ คน
ส่วนใหญ่

ทางด้าน ดร. ประกอบ
หุตะสิงห์ ประธานฝ่ายตุลา
การ ได้อธิบายเรื่องนี้ในทาง
ตุลาการว่าอำนาจ ตุลาการ
ไม่มีอาวุธปราบปราม ศัตรู
ใด ๆ มีแต่ปากกาและความ
คิดโดยความสุจริตเป็นที่ตั้ง
เพื่อให้ประเทศอยู่อย่างสงบ
สุข มีความยุติธรรมและลง
โทษผู้กระ ทำ ผิด กฎ หมาย
พร้อมกับได้กล่าว เสนอให้
คิดว่าขณะนี้อำนาจตุลา การ
มักจะถูกคนลืม ดั่ง จะ เห็น
มีราชพิธีใด ๆ แทบไม่มี
การกล่าวถึงฝ่ายตุ ลา การ
พร้อมกับชี้แจงเรื่องข้อง ใจ
เรื่องอำนาจฝ่ายบริ หาร คือ

กระทรวงยุติธรรม กลับไป
ควบคุมอำนาจตุลา การ ไม่
เป็นความจริงเพราะอำนาจ
เกี่ยว กับ ศาล ทั่ว ประ เทศ
นั้นเป็นของฝ่ายตุลาการ กระ
ทรวงยุติธรรมมีหน้า ที่ ทาง
ฝ่ายธุรการเท่านั้น พร้อมกับ
ได้ กล่าว ถึง ราย ได้ของ ผู้
พิพากษาว่า ผู้พิพากษา เงิน
เดือนน้อย ต้องวางตัว
ให้คนนับถือ ควรจะหาทาง
เพิ่มเงิน เดือนให้เพื่อ รักษา
เกียร ติ และ เหมาะ สม ถบ
ตำแหน่งหน้าที่

อนึ่ง ในระหว่างที่นายก
รัฐมนตรี กำ ลัง นั่ง ฟัง อภิ-
ปรายอยู่นั้น ได้มีชายหนุ่ม
คนหนึ่งวิ่งแหวกฝูงชนพรวด
พลาดเข้าไป หานายกรัฐมน
ตรี โดยนิสิตและตำรวจพา
กันตกตลึงจนไม่สามารถกั้น
ได้ทัน แต่ผลการสอบสวน
ของเจ้าหน้าที่ตำรวจปรากฏ
ว่า เป็นนิสิตคณะบัญชีจุฬา
ที่เดือดร้อน ต้อง การหางาน
ทำจึงต้องการความช่วยเหลือ
จากนายกรัฐมนตรี เขียนจด
หมาย ถึง ผู้อำนวย การโรง
งาน ทำ แก้ว ให้ฝาก งาน
ด้วย แต่ ตำรวจ ก็ยัง
สงสัยอยู่ว่าจะพัวพันกับการ
เมืองเนื่อง จากได้กล่าว กับ
นายกรัฐมนตรีให้ สนับ สนุน
พี่ชายของตนซึ่งเป็นนักการ
เมืองอยู่ แต่อย่างไรก็ตาม
เจ้าที่ตำรวจกับทางมหาวิท
ยาลัยกำลังได้สอบสวนประ
วัติของนิสิตผู้นี้โดยละเอียด
อีกครั้งหนึ่ง.

สยามรัฐ
๑๔ มกราคม ๒๕๑๒

บอกข่าว

ความมั่นคงของชาติที่มหาวิทยาลัย

เมื่อความนี้ยังยอกข่าวเกี่ยวกับการอำนวยศิลปราบว่าด้วย ความมั่นคงของชาติที่หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยเมื่อเย็นวันศุกร์ที่แล้วยังไม่จบ จึงขอต่อเสียให้จบในวันนี้

เมื่อท่านประธานศาลฎีกาได้ให้เห็น ความสำคัญของอำนาจตุลาการว่า "เป็นอำนาจที่ช่วยระแวดระวังรักษาความยุติธรรมไว้ให้แก่ประชาชน อำนาจตุลาการยุติธรรมให้แก่ประชาชนโดยทั่วหน้ากัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นแก่บ้านเมือง อำนาจตุลาการไม่มีอาวุธจะไปประหารชีวิตศัตรู แต่อำนาจตุลาการนั้นมีอำนาจตามกฎหมายแต่อดีตมีอาวุธคือปากกา โดยใช้ความคิดความรู้และความ ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง เป็นการทำพันธกรุยุติธรรมที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนคนเมือง" แล้ว ท่านก็ได้กล่าวเน้นคำของต้อง การให้ห้องค่ายกรม ประชา ตัมพันธ์ ทั้งโดยเฉพาะว่า "อำนาจตุลาการคดีกล่าวแต่ท่านทั้งหลายอาจ ไม่สอยคุ้นเคย ซึ่งจะต้องเกิดเห็นว่าในงานราชพิธีต่าง ๆ ซึ่งมีท่านนายกรัฐมนตรี ท่านประธาน รุฒิ สภาและรัฐมนตรี ทั้งฝ่ายปกครองทั้งฝ่ายปกครองทั้งฝ่ายตุลาการ แต่ในงานการโฆษณาเผยแพร่อำนาจตุลาการก็มักจะถูกละเลยเสีย ทั้งนี้ไม่ใช่ว่าเจ้าพนักงานจะให้โฆษณาตัวเองก็ แต่ว่าตุลาการเขาอาจจะน้อยใจหรืออาจจะสงสัยว่า ราชเจ้าไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนสถาบันของเขาก็ได้"

ท่านประธานศาลฎีกาได้กล่าวถึงฐานะ และความเป็นอยู่ของผู้พิพากษาได้ตอนหนึ่งว่า "ผู้พิพากษานักกฎหมายแยกอำนาจไว้ในกฎหมาย ปากการของผู้พิพากษานั้น มีอำนาจที่จะวินิจฉาการกรรมของบุคคลได้อย่างเด็ดขาดครั้งเดียว ไม่ว่าในทางกระทันหันเป็น สิทธิเด็ดขาด คดอคคนเรื่องวิตของบุคคลก็อยู่ในอำนาจแห่งการวินิจฉัยของผู้พิพากษา จะมีผู้ พิพากษาที่ปกครองเป็นบุคคลที่ไว้วางใจได้ มีคุณธรรมสูง มีวิชาความรู้ มีฐานะพอจะยืนหยัดอยู่ได้โดยไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลใดๆ สำหรับด้านวิชาความรู้ และคุณ ธรรมนั้น ไม่น่าจะต้องเป็นห่วง เพราะจะต้องผ่านการศึกษาวิชากฎหมายในมหาวิทยาลัย ผ่านการฝึกฝนอบรมศึกษากฎหมายเนติบัณฑิตยสภา แล้วยังจะต้องมาสอบคุณการเป็นขั้นสุดท้าย สอบได้แล้วยังจะต้องมาฝึกฝนอบรมซ้ำ ๆ อีกอย่างน้อยถึง ๑ ปีจึงจะเป็นผู้พิพากษาได้ จะเห็นได้ว่าผู้พิพากษาแต่ละคน นั้น กว่า จะ ผ่าน มาเป็น ผู้ พิ พากษาได้ จะต้องได้รับการฝึกฝนความ รู้ และวิ ชาการ มา อย่าง โชกโชนแล้ว" แล้วท่านประธานศาลฎีกาก็กล่าวถึงฐานะและความเป็น อยู่ของผู้พิพากษาว่า ได้ด้วยเงินเดือนเท่านั้นซึ่งผิดกับผู้ประกอบอาชีพอื่นที่มีทางหารายได้เพิ่มจากทางอื่นได้ ซึ่งผู้พิพากษาทำไม่ได้ เพราะจะต้องดำรงตน ให้สมกับที่ประชาชนเขาเรื่อถือโดยปราศจากเคลือบแฝงสิ่งใด ๆ เพราะฉะนั้นจะอาศัยความรู้ทางกฎหมายมาหากินเป็นส่วนตัวไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการผิดมารยาทของตุลาการที่พวกตุลาการทั้งหลายยึดถือเป็นแนวปฏิบัติมาตั้งแต่ดั้งเดิมจนกระทั่งบัดนี้

ต่อจากนั้นท่านประธานศาลฎีกาก็ได้กล่าวถึงท่านนายกรัฐมนตรีพึงว่า โดยเหตุนี้เองนี่ผู้พิพากษาจะพึงได้รับจะเป็นการเพียงพอหรือจะให้ผู้พิพากษาดำรงตนเพื่อรักษาความเป็นกลางให้สมกับที่ประชาชนไว้วางใจให้ชีวิตากรรมของเขาได้หรือไม่จึงเขษปัญหาที่ผู้รับผิดชอบในการบริหารประเทศจะต้องพึง ใคร่ ครวญ ให้ดีอ้วน เพราะถ้าผู้พิพากษาไม่สามารถดำรงตนรักษาฐานะและความเป็นอิสระของตนไว้ได้แล้ว ก็จะต้องกระทบกระเทือนถึงอำนาจตุลาการ และนั่นก็ต้องหมายความว่ากระทบกระเทือนถึงความมั่นคงของประเทศชาติด้วย"

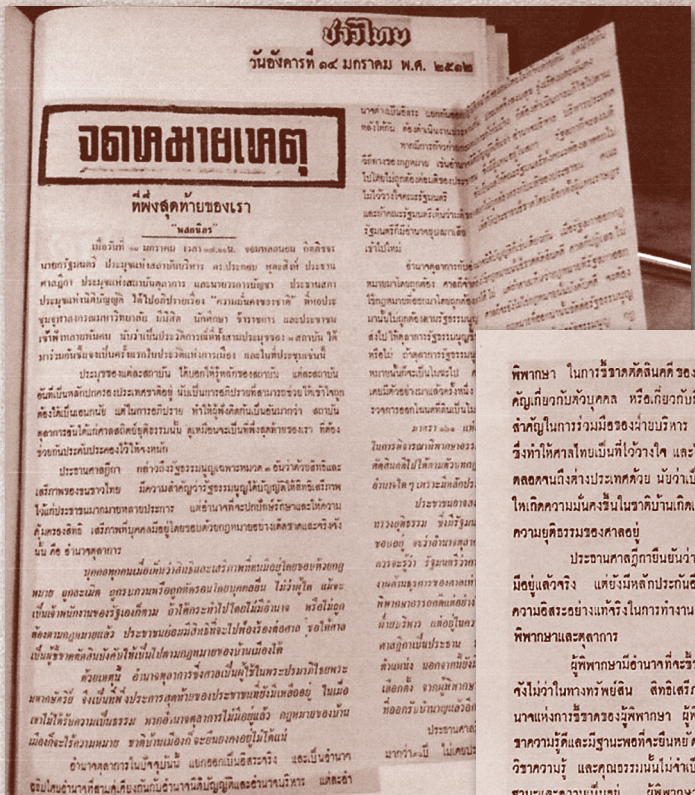

ประชาชาติ
วันอังคารที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

จดหมายเหตุ

ที่พึ่งสุดท้ายของเรา

"พลเมือง"

เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม เวลา ๑๓.๓๐ น. จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ประมุขแห่งสถาบันบริหาร คะประกอบ หุลเสย์ ประธานศาลฎีกา ประมุขแห่งสถาบันตุลาการ และนายวรการย์ชูชา ประธานสภาประมุขแห่งนิติบัญญัติ ได้ไปร่วมพิธีเปิดงาน "ความมั่นคงของชาติ" ที่จัดประชุมขึ้นโดยสถาบันวิทยาลัย มีนิสิต นักศึกษา ข้าราชการ และประชาชนเข้าฟังกันอย่างคับคั่ง นับว่าเป็นประวัติการณ์ที่ทั้งสามประมุขของชาติ ได้มาร่วมกันขึ้นแท่นเป็นครั้งแรกในประวัติแห่งการเมือง และในที่ประชุมแห่งนี้

ประมุขของแผ่นดินทั้ง ๓ ได้แสดงให้รู้หลักของสถาบัน และของสถาบันอันเป็นหลักแห่งประเทศชาติอยู่ นั่นเป็นการอภิปรายที่สามารถช่วยให้เข้าใจหลายสิ่งหลายอย่างได้ชัดเจนขึ้น และในการอภิปราย ท่านได้ชี้ให้เห็นถึงสถาบันที่เป็นหลักประกันแห่งความมั่นคงของชาติ ๓ สถาบัน ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งสถาบันทั้งสามนี้ ได้ดำรงคู่กันมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ในฐานะที่เป็นหลักของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันที่ประชาชนทุกคนเคารพสักการะ และยึดมั่นถือมั่นอยู่ในจิตใจของตนเองมาโดยตลอด ศาสนาเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนนับถือ ใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของตนเองมาโดยตลอด ส่วนพระมหากษัตริย์นั้น ท่านก็ได้ทรงเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนมาโดยตลอดเช่นกัน ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของชาติ ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งความสามัคคีของคนในชาติ ทรงเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชนทุกคน ในยามที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ทรงเป็นผู้ที่ประชาชนทุกคนเคารพรักและเทิดทูนบูชาอย่างสูงสุด ในฐานะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตย ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองราชย์อยู่ในใจของประชาชนชาวไทยทุกคนมาโดยตลอด

ในการอภิปรายครั้งนี้ ท่านได้กล่าวถึงสถาบันทั้งสามนี้ว่าเป็นสถาบันที่ประชาชนทุกคนเคารพสักการะ และยึดมั่นถือมั่นอยู่ในจิตใจของตนเองมาโดยตลอด

ชาติไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

สรุปคำอภิปรายของจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

การอภิปรายในหัวข้อเรื่อง "ความมั่นคงแห่งชาติ" ซึ่งจัดขึ้นโดยนิสิตแผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหารายได้ โดยเสด็จพระราชกุศลและสมทบทุนศูนย์ฝึกนักวิชาการอนุรักษ์ป่าไม้ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี, พันเอกณรงค์ กิตติขจร ประธานวุฒิสภา, ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานสภาผู้แทนราษฎร, ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, ดร. สุกุม นลคนาวิน (คนที่สองจากซ้าย) เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๐ เดือนนี้

นิสิตแผนกนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" โดยเชิญจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี น.ท.ณรงค์ กิตติขจร ประธานวุฒิสภา พันเอกหม่อมราชวงศ์บัญชา ประธานรัฐสภา, ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานสภาผู้แทนราษฎร, ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, นายสุกุม นลคนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๒ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายกรัฐมนตรีได้กล่าวถึงความหมายและขอบเขตของคำว่า ความมั่นคงของชาติ หมายถึง ความปลอดภัย การรักษา ดำเนินอยู่ และการป้องกันให้ชาติมีความอยู่รอดปลอดภัยด้วย

นายกรัฐมนตรี กล่าวถึงการบรรลุถึงจุดประสงค์ของชาตินั้น นับได้ว่าเป็นจุดหมายปลายทางของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติมีผู้แสดงและพิจารณาในนโยบาย ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่ กับปัจจัยหลายประการ ความมั่นคงทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ซึ่งนับว่าเป็นจุดเปราะที่ค่อนข้างมาก สำหรับความมั่นคงของชาติ ย่อมมีอยู่หลายสิ่งหลายอย่าง แต่สำหรับสิ่งที่เป็นหลักสำคัญของชาติไทยขณะนี้ ได้แก่ลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีจุดมุ่งการรัดแน่นอย่างมุ่งมั่นแรง ที่จะล้มล้างประเทศชาติทั้งสิ้น ในปัจจุบันจากการประกาศของจีนคอมมิวนิสต์และการดำเนินงานของฝ่ายนั้น ได้มุ่งในการทำลายความมั่นคงของประเทศไทยโดยเร็ว

วิธีการที่ประเทศคอมมิวนิสต์จะใช้ทำลายความมั่นคงประเทศไทยโดยสรุป มี ๒ วิธี วิธีแรก โดยสงครามเปิดเผย เช่นในกรณีสงครามเกาหลี และการรบในเวียดนาม วิธีที่ ๒ ที่โดยสงครามเย็น หรือสงครามไม่เปิดเผย นั่นอยู่ในประเทศไทยกำลังถูกรุกรานด้วยวิธีที่ ๒ ฉะนั้นเราจำเป็นการป้องกันประเทศปรามไม่ถูกทาง ก็จะเป็นเหยื่ออันร้ายแรงที่สุดต่อความมั่นคงของประเทศ

นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวต่อไปถึงพลังในการป้องกันต่อต้านศัตรูของชาติ ซึ่งเพื่อความคงอยู่ ของประเทศแล้ว เราจะต้องหลีกเลี่ยงมิได้ทั้งสิ้น การป้องกัน และการต่อสู้ต้านทาน ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้ชี้ให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักในสำคัญว่า "กันดีกว่าแก้" สำหรับพลังในการป้องกันในยามปกตินั้น ถือยอดยู่ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับการ สนับสนุน และ ความร่วมมือร่วมใจของราษฎรทั่วไปด้วย พลังป้องกันในยามปกติที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ พลังทางเศรษฐกิจ เพราะถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญ เป็นเครื่องในการต่อต้านศัตรูของชาติ พลังทางเศรษฐกิจนั้น ให้เป็นความมั่นคงของชาติ ให้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์ (อ่านต่อฉบับหน้า)

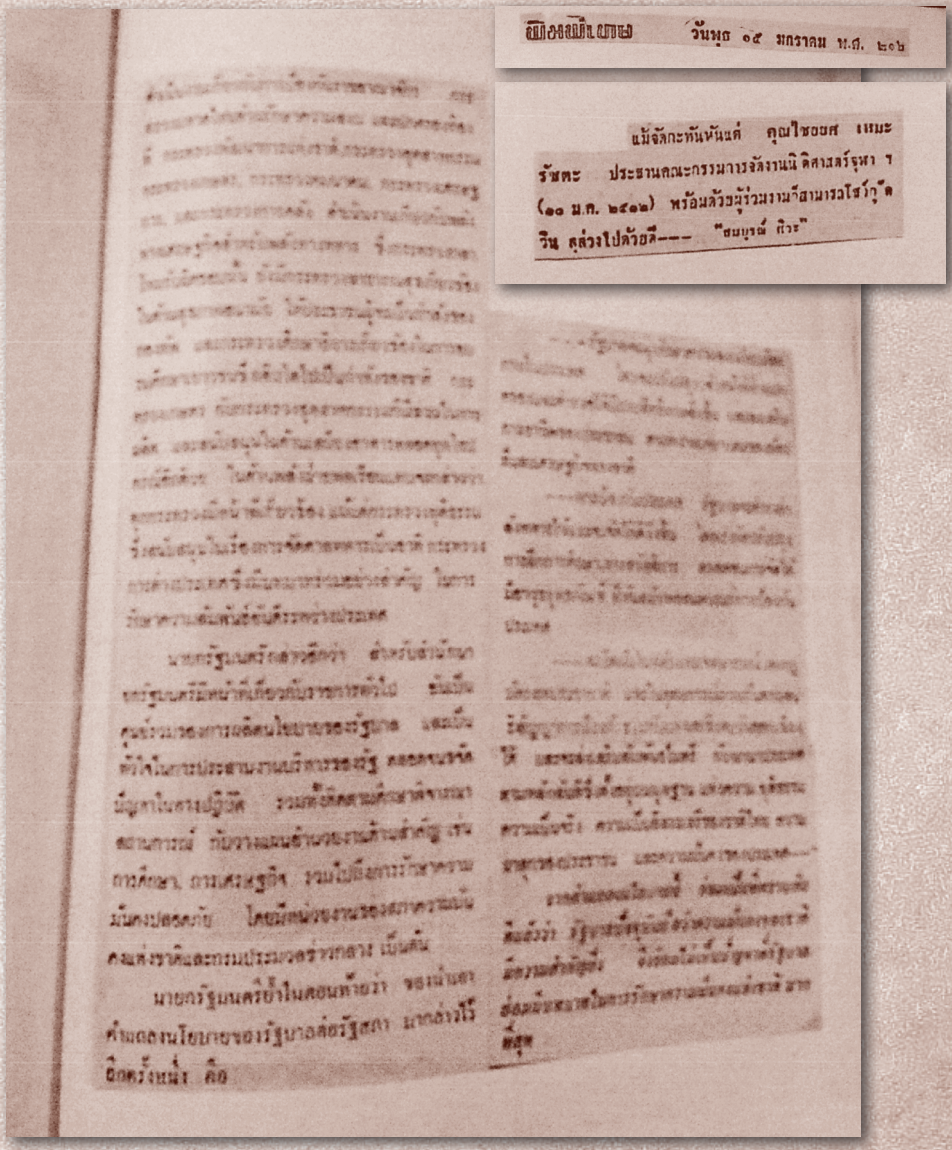

สิงหนิเยาย วันพุธ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๑๖

แม้จัดกะทันหันแต่ คุณไชยยศ เหมะรัชตะ ประธานคณะกรรมการจัดงานนิติศาสตร์ธุหา ฯ (๑๐ ม.ค. ๒๔๑๒) พร้อมด้วยผู้ร่วมงานวิสามารถโชว์กู๊ดวิน สุล่วงไปด้วยดี--- "สมบูรณ์ ศิวะ"

[illegible]

นายกรัฐมนตรีกล่าวอีกว่า สำหรับสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไป ซึ่งเป็นศูนย์รวมของการผลิตนโยบายของรัฐบาล และเป็นตัวใจในการประสานงานบริหารของรัฐ ตลอดจนชาติ นัญหาในทางปฏิบัติ รวมทั้งติดตามศึกษาวิจารณาสถานการณ์ กับวางแผนอำนวยงานด้านสำคัญ เช่น การศึกษา การเศรษฐกิจ รวมไปถึงการรักษาความมั่นคงปลอดภัย โดยมีหน่วยงานของสภาความมั่นคงแห่งชาติและกรมประมวลข่าวกลาง เป็นต้น

นายกรัฐมนตรีย้ำในตอนท้ายว่า ของนำเสาคำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา มากล่าวไว้อีกครั้งหนึ่ง คือ

[illegible]

ชาวไทย
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

วิจัย-วิจารณ์

ควันหลงจากการอภิปราย

"ธรรมรักษ์"

เมื่อวันที่ ๑๐ เดือนนี้ นิสิตแผนกนิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "ความมั่นคงแห่งชาติ" โดย ดร. อุกฤษ มงคลนาวินเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ซึ่งได้กล่าวว่า การอภิปรายครั้งนี้ นับว่าเป็นประวัติศาสตร์รองเมืองไทยก็ว่าได้ที่สามารถเชิญ ผู้มีอำนาจ ทั้งสามฝ่ายมาพูดพร้อมกัน คือฝ่ายบริหารมีจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี, ฝ่ายนิติบัญญัติ คือพันเอก นายวรการบัญชา ประธานวุฒิสภา และฝ่ายตุลาการ ได้แก่ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานศาลฎีกา

สารสำคัญในคำอภิปรายของผู้มีอำนาจทั้งสามฝ่าย *"ชาวไทย"* ได้เสนอให้ทราบมาโดยลำดับแล้ว โดยเฉพาะคำอภิปราย ของประธาน ศาลฎีกา ในวันนั้นยังมีตอนหนึ่งที่ควรจะได้นำ มากล่าวให้ทราบไว้ ก็คือตอนหนึ่งประธานศาลฎีกาได้กล่าวว่า

"---อำนาจตุลาการเป็นอำนาจที่อยู่เงียบๆ และโดยสงบ ตามตัวบทกฎหมาย บางท่านอาจไม่คุ้นเคยกับอำนาจนี้ในงานราชพิธีต่าง ๆ แม้ว่าท่านนายกรัฐมนตรี ท่านประธานวุฒิสภา และ ข้าพเจ้าซึ่งเป็นผู้แทนของอำนาจทั้งสามนี้ จะได้ไปเฝ้า ฯ อยู่ในสถานที่สำคัญตามตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญ ทางด้านการโฆษณา ข่าวก็มักจะละเลยทาง ฝ่าย ตุลาการ เสียเรื่องนี้ไม่ใช่ข้าพเจ้าต้องการจะให้มีการโฆษณาตัวเอง แต่เป็นห่วงอยู่บ้างว่า ท่านผู้พิพากษาเราจะน้อยใจ และบางทีเราอาจจะเข้าใจไปว่า ข้าพเจ้าซึ่งเป็นทั้งหน้าฝ่ายตุลาการทั้งหมด ไม่ได้เข้าไปทำหน้าที่ผู้แทนฝ่ายตุลาการในราชพิธีสำคัญนั้นๆที่เป็นได้ ฉะนั้นหลายท่านจึงไม่อาจคุ้นเคยกับตำแหน่ง ที่เรียกกันว่าประธานศาลฎีกา และอาจสงสัยว่า อำนาจตุลาการนั้นมีความสำคัญอย่างไร จึงต้องจัดให้เป็นอำนาจอิสระอำนาจหนึ่งในสามอำนาจนี้---"

ใจความที่กล่าว มาตอนต้นการโฆษณาเราคิดว่าน่าจะหมายถึงแผนกข่าวประชาสัมพันธ์ กองการข่าว ของกรมประชาสัมพันธ์ ในวิทยุสารประจำวัน หรือในการรับข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มากกว่าการโฆษณาในทางอื่น

ฉะนั้นจะต้องยอมรับว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง เช่น ข่าวโดยละเอียดใน วิทยุสาร ประจำวัน พฤหัสบดีที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๑๑ เมื่อคราวสมเด็จพระจักพรวัติแห่งเอธิโอเปียเสด็จพระราชดำเนินมาเยือนประเทศไทย ในข่าวคราวมีว่า"---ซึ่งมีพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่ องคมนตรี คณะรัฐมนตรี และคณะทูต กับผู้แทนฝ่ายกองทัพเฝ้ารับเสด็จ---"

ข่าวโดยละเอียดในวิทยุสารประจำวันอังคารที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๑๑ เมื่อสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ เสด็จไปทรงศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ ในข่าวคราวมีว่า"---ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับผู้ไปส่งเสด็จสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ ซึ่งประกอบด้วย พระราชวงศ์ผู้ใหญ่ องคมนตรี นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน และนักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็นจำนวนมาก---"

ข่าวโดยละเอียดในวิทยุสารประจำวันพุธที่ ๕ กันยายน ๒๕๑๑ เมื่อสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนราชกัญญา เสด็จไปทรงศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกา ในข่าวคราวมีว่า "---สมเด็จพระเจ้าลูกเธอทรงมีพระปฏิสันถารกับผู้ไปส่งเสด็จ ซึ่งประกอบด้วยพระราชวงศ์ผู้ใหญ่ นายกรัฐมนตรี ท่านผู้หญิงจงกล กิตติขจร คณะรัฐมนตรีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน คณะทูต ประชาชน และนักเรียนเป็นจำนวนมาก---"

ตามข่าวที่ลงดังกล่าวแล้ว ไม่มีการกล่าวถึงข้าราชการตุลาการ ซึ่งความจริง ประธานศาลฎีกา ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายตุลาการทั้งหมดทั่วประเทศ ได้ไปเป็นตัวแทนของบรรดาผู้พิพากษา ทั้งหลายในงานสำคัญเหล่านี้ทุกครั้ง แต่ทางด้านการโฆษณาไม่เคยกล่าวถึงไว้เลยเช่นนี้ อย่างน้อยจะให้ข่าวโดยเติมลงไปสักหน่อยต่อท้าย จากถ้อยคำที่ว่า ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทั้งฝ่ายทหาร พลเรือน และ ตุลาการ รวมอยู่ด้วย อาจจะทำให้ผู้พิพากษารู้สึก อิ่มใจบ้างไม่มากก็น้อยว่า ในพิธีที่สำคัญทุกครั้งที่ฝ่ายตุลาการได้อยู่ร่วมด้วย ทางฝ่ายบ้านเมืองมิได้ลืมหรือทอดทิ้ง ข้าราชการฝ่ายตุลาการแต่ประการใดเลย

สื่อมวลชนกับเรื่อง
“หนังสือกฎหมายสำหรับประชาชน”

หนังสือเล่มนี้ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะข้อเขียนของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ คอลัมน์หน้า ๕ ของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓

เป็นที่ยอมรับกันว่า “คอลัมน์หน้า ๕” ได้รับความนิยมและมีอิทธิพลอย่างกว้างขวาง

สยามรัฐ

๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๓

หน้า ๕

หลากหลายแนวคิด
อุกฤษ มงคลนาวิน

สยามรัฐ

๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๓

ผมเป็นคนไม่รู้กฎหมาย ด้วยเหตุนี้จึงใช้ชีวิตมาด้วยความตะครั่นตะครอ เกรงว่าตนเองจะทำอะไรผิดกฎหมายเข้าเมื่อไรก็ได้

ที่ตะครั่นตะครอนั้นก็เพราะรู้อยู่ว่า เมื่อผมทำผิดกฎหมายลงไปแล้ว ผมจะยกเอาเหตุที่ผมไม่รู้กฎหมายนั้นมาแก้ตัวให้พ้นผิดไม่ได้

ยิ่งกว่านั้น กฎหมายในบ้านเมืองของเรานั้นมิได้มีจำนวนจำกัด เพราะเรามีสภานิติบัญญัติอยู่ทั้งสิ้น

พอเปิดประชุมทีไรก็ออกกฎหมายกันตะพึดตะพือไปสุดที่ใครจะไปคิดตามได้ทัน

ถ้าจะพูดกันง่าย ๆ ก็เห็นจะต้องพูดกันว่าคนอย่างผมนั้นขาหนึ่งอยู่ในตะรางตลอดมา

เพียงแต่ขาอีกข้างหนึ่งจะเข้าไปสมทบกันอยู่ในตะรางเมื่อไรก็ไม่รู้เท่านั้น

เคยนึกมาหลายครั้งแล้วว่าจะไปสอบเข้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เรียนกฎหมายเสียให้รู้แล้วรู้รอดไป

แต่มาคิดคูอีกทีหนึ่งว่า ถ้าตัวผมเองรู้กฎหมายขนาดปริญญาแล้ว บางทีก็เห็นจะต้องเลิกทำมาหากินกัน

เพราะจะทำอะไรก็จะต้องกลัวผิดกฎหมายไปหมด

เห็นมีอาชีพอยู่อีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นทนาย

แต่ก็จะเป็นการหากินแข่งกับพี่ชายของตนเอง เป็นบาปกรรมเปล่าๆ

เฉยซึม ๆ มาจนบัดนี้

แต่เมื่อวันสองวันนี้เอง อาจารย์ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ได้ส่งหนังสือที่ท่านและคณะแต่งขึ้นมาให้ผมเล่มหนึ่งเป็นของขวัญวันปีใหม่

หนังสือนั้นชื่อ

บัญหากฎหมายสำหรับประชาชน

อาจารย์ผู้ร่วมคณะกับอาจารย์ ดร. อุกฤษ แต่งหนังสือเล่มนี้ คือ

อาจารย์จงรัก ภักดีวณิช

และอาจารย์บัญญัติ สุชีวะ

นอกจากนั้นก็ยังมีอาจารย์อื่น ๆ ที่เขียนเรื่องลงในหนังสือคือ

๑๗

อาจารย์ จุมพล ภิระพงษ์

อาจารย์ วิชา มหาคุณ

อาจารย์ อมร อนุรทธิกร

อาจารย์อรพินท์ ชัตรกุล ณ อยุธยา

อาจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ

อาจารย์ ประพฤทธิ์ ศุภดรัคนเมธี

อาจารย์ กาญจนา นิมมานเหมินท์

อาจารย์ ประดิทธิ์ โฆวิไลกูล

ส่วนแต่ว่าเป็นท่านที่ทรงคุณวุฒิในทางกฎหมายเชื่อถือและยึดถือเป็นหลักได้ทั้งสิ้น

ผมได้อ่านหนังสือนี้แล้วก็ได้รับความรู้ประดับสติปัญญามาก พอจะนอนตาหลับได้ว่าตัวของตัวเองนี้ได้อยู่ในบ้านเมืองของท่านมาโดยที่มิได้ประพฤติผิดพระราชกำหนดกฎหมายในข้อฉกรรจ์เท่าไรนัก

ปลอบตัวเองได้ว่า ยังเป็นพลเมืองดีอยู่ตามสมควร

หนังสือเล่มนี้เขียนในรูปที่อ่านง่ายคือเขียนแบบคำถามคำตอบ

ยกบัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับประชาชนขึ้นมาถามแล้วก็ตอบด้วยสำนวนที่ง่ายๆให้เข้าใจ

คนธรรมดาอย่างผมอ่านแล้วก็ไม่ต้องวิ่งไปหาหนังสือเล่มอื่นมาอ่านอีก เพราะเพียงเท่าที่อ่านจากหนังสือเล่มนี้ก็พอที่จะเลี้ยงตัวไปไม่ให้ผิดกฎหมาย หรือไปทำอะไรเชย ๆ ที่กฎหมายมิได้บังคับไว้ได้

ตัวอย่าง

ถาม ชายหญิงที่จะสมรสกัน จะต้องทำ การหมั้นกันก่อน จริงหรือไม่

ตอบ ไม่จริง ชายหญิงจะสมรสกันโดยไม่ต้องทำการหมั้นกันก่อนก็ได้

เจ็บใจครับ เจ็บใจ มารู้เอาเมื่อลูกโตเป็นหนุ่มเป็นสาวเสียแล้ว

จะเก็บเอาความรู้นี้ไว้ใช้คราวหน้าก็ยังมองไม่เห็นทางเลย

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เรื่องกฎหมายเท่าที่เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของคนธรรมดาสามัญอย่างแท้จริง ทั้งในทางกฎหมายแพ่ง และกฎหมายอาญา และได้มีแบบนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ และพินัยกรรมทำไว้ให้ดูท้ายเล่มอย่างชัดแจ้งอีกด้วย

เริ่มด้วย บัญหา ครอบ ครัว และ ทรัพย์มร ดก

ตัวอย่าง

ถาม นายมิตร ตกเครื่องบินถึงแก่ความตาย ในขณะที่ถึงความตาย ปรากฏว่านายมิตรมีภริยาหนึ่งคน แต่ได้จดทะเบียนหย่ากันแล้ว คงมีบุตรชายที่เกิดจากภริยานี้หนึ่งคน ต่อมานายมิตรไปได้ภรรยาใหม่อีกหนึ่งคน อยู่กินด้วยกันโดยเปิดเผย แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส นอกจากนี้ นายมิตรยังมีมารดาหนึ่งคนซึ่งสมรสกับสามีคนใหม่ ซึ่งบุคคลผู้นี้ได้ให้ความอุปการะเลี้ยงดูนายมิตรมาตั้งแต่เล็ก อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าบิดาที่แท้จริงของนายมิตร ซึ่งได้แยกทางกับมารดาของนายมิตรตั้งแต่นายมิตรยังเล็กๆ ก็ยังมีชีวิตอยู่ อยากทราบว่าบุคคลเหล่านี้จะมีสิทธิใน มรดกของ นายมิตร อย่างไรบ้าง

ตอบ ๑. ภริยาของนายมิตรที่อย่าร้างไปแล้วย่อมไม่มีสิทธิอะไรเลย

๒. ภริยาคนที่อยู่กิน โดยเปิดเผย ในขณะที่นายมิตรถึงแก่ความตายแต่ไม่ จด ทะเบียน สมรส ก็ไม่มีสิทธิอะไรเลยเช่นเดียวกัน

๓. สามีใหม่ของมารดา ถึงแม้ว่าจะอุปการะเลี้ยงดูนายมิตรมาตั้งแต่ เด็กก็ ไม่มีสิทธิที่จะรับมรดกของนายมิตร

๔. ผู้ที่ถือว่าเป็นทายาทตามกฎหมายของนายมิตรคงมีอยู่สามคนคือ บุตรชายของนายมิตร บิดาและมารดาของนายมิตรเท่านั้น เพราะฉะนั้น ถ้าทรัพย์มรดกของนายมิตร มีเหลืออยู่เท่าใดก็ต้องแบ่งออกเป็นสองส่วนเท่าๆ กัน เป็นส่วนของบุตรชายนายมิตรหนึ่งส่วน อีกหนึ่งส่วนต้องแบ่งให้กับบิดามารดาของนายมิตรคนละครึ่ง

ในเรื่องกฎหมายอาญาฉบับชาวบ้านโดย อาจารย์วิชา มหาคุณนั้น ท่านผู้แต่งได้ให้หัวเรื่องไว้ดี ๆ เช่น

ชายชู้ หลู่เกียรติยศ จะทำฉันใด

หนังเหนียวก็รอดตัว แต่ถ้าหนังยุ่ยก็ต้องไปนอนคุยกับยมบาล

เจ้าพ่อเจ้าแม่ทั้งหลาย ระวังจะถูกเชิญให้ไปท่องเที่ยววิมานห้องกรง

ผู้หญิงก็ข่มขืนได้

หนังสือเล่มนี้อาจารย์ ดร. อุกฤษและคณะ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อหาเงินไปใช้ในการทำบุญกุศลกับวัดและโรงเรียน

ผมขอขอบคุณอาจารย์ ดร. อุกฤษไว้ในที่นี้ และได้ส่งเงินไปร่วมการกุศลแล้ว

สยามรัฐ
ปีที่๒๑ วันเสาร์ที่ ๑๒ มกราคม๒๕๑๔

ปัญหาประจำวัน

ท่านอาจารย์คงจำได้ว่า เมื่อเดือน ธ.ค. ที่ผ่านมานี้ ท่านอาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน อาจารย์แผนกวิชานิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯได้ปรารภที่จะจัดองค์ผ้าป่าไปทอดที่วัดไผ่ล้อม อ.ผักไห่ จ.อยุธยา ท่านอาจารย์ก็ได้อนุโมทนา ด้วยการเขียนบทความลงใน หน้า ๓ ของ หนังสือ พิมพ์นี้ และบริจาคทรัพย์ร่วมในกองกุศลครั้งนี้ด้วย การไปทอดผ้าป่าครั้งนี้นับว่าได้ผลเกินคาด เพราะได้รับความร่วมมือจากท่านผู้มีศรัทธาอย่างกว้างขวาง สามารถรวบรวมเงินเพื่อใช้ ใน การ ต่อเติม อาคารเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาได้ หลายห้องเรียน เพราะมีเงินสดถึงแสนบาทเศษ

พวกนิสิตรายหญิงก็ได้ไปเปิดหูเปิดตาได้เห็นชีวิตชนบท ได้รู้จักกับราษบ้าน แม้จะเป็นเวลาเพียงเล็กน้อย ก็ยังดีกว่าไม่ได้ไปเห็นเอาเลยเลย

จะอย่างไรก็ตาม การไปทอดผ้าป่าครั้งนี้มีเรื่องสนุกเกิดขึ้นจนได้ กระผมจึงขอยกนำมาเล่าให้ท่านอาจารย์ฟังพร้อมทั้งเรียนถามข้อข้องใจบางประการ ด้วย เรื่องมีอยู่ว่าระหว่างคนครัวลูก ทุ่งรัฐ ศาสตร์ กำลัง แสดงอยู่นั้น คุณเสี่ยม พิทักษ์หมู่ ข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงเศรษฐการซึ่งเคยเดินทางไปเป็นหัวคะแนนของคุณวิเชียร ถลันตุคนร์ ส.ส. อยุธยา ได้ขึ้นไปกล่าวรอบคุณอาจารย์และนิสิต พร้อมกันนี้ได้เชิญคุณวิเชียรขึ้นไปปราศรัยด้วย พวกนิสิตและราวบ้านเข้าใจว่าคุณวิเชียรจะขึ้น ไป แสดง ความ รอบคุณ ธรรมดาๆก็เคยประมือให้เกียรติกันเกรียวกราว แต่พอคุณวิเชียรปราศรัยไป ๔—๕ นาที ทุกคนก็งงเป็นไก่ตาแตก เพราะคุณวิเชียรแย็บเก็บคะแนนยังกับไฉน ก็เพราะ คุณวิเชียร เริ่ม กล่าว ขึ้น ว่า ตน เอง ก็เป็นเพื่อนของอาจารย์อุกฤษและรับปริญญา พร้อมกับ ศาสตร์รุ่นเดียวกัน คุณวิเชียรกล่าวต่อไปว่า พี่น้องทั้งหลายได้เห็นแล้วว่ารัฐบาลมิได้นิ่งนอนใจ สิ่งไหนขาดตกบกพร่องก็ได้พยายามให้ อย่างที่อาจารย์และนิสิตจากกุฬาฯ ได้มาบำเพ็ญประโยชน์ครั้งนี้ ก็เป็นส่วนหนึ่งแห่งความห่วงใยของรัฐบาล—ท่านอาจารย์ครับ พอถึงตอนนี้แหละ นิสิตก็หน้าเสีย ท่านอาจารย์อุกฤษเดินเป็นเสือติดปีกขึ้น นิสิตหญิงก็ใจเด็ดเหมือนกันได้มีดเครื่องขยายเสียงเสีย ลูกน้องคุณวิเชียรก็ไม่เดือดเดินไปเปิดอีกคุณสุริยา ประกิตรรัชนี หัวหน้าวงดนตรีได้ขึ้นไปดีกลองชัดจังหวะ ถือดีกลองแข่งกับเสียงคุณวิเชียร นิสิตหญิงก็มีดเครื่องขยายเสียงอีก คุณวิเชียรเพิ่งจะได้คิดหรือยังไงไม่ทราบได้หยุดพูดและเดินลงเวทีไป คุณเสี่ยมขึ้นมาพูดแก้หน้าได้ ๒—๓ คำ คุณสรัญ ภักดีรมานุช นิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ซึ่งทำหน้าที่เป็นโฆษกประจำวงดนตรี ได้เข้าไปรับหลังทันท่วงที อย่าพูดเลย ผมจะร้องเพลงแก้ คนครึ่งอยากแต่งคุณเสี่ยมจึงเดินลงเวทีไป พวกนิสิตซึ่งเข้าใจว่าท่านอาจารย์อุกฤษ พาไปเรียร์รัฐบาลอย่างนิติวิธี ก็หาก็นั่นไปถามอาจารย์ท่านอาจารย์อุกฤษ ซึ่งพ้นเสี่ยมมานานแล้วเลยหมดรันที ปฏิเสธความจริงว่า ไม่เคยรู้จักนายวิเชียรคนนั้นมาก่อนเลย ที่จะเดินเป็นเพื่อนกันนั้นก็ไม่จริง เพิ่งมารู้จักกันวันนั้นแหละ

พอทราบดังนี้ก็เป็นที่ปรากฏชัดว่า คุณวิเชียรค้าข่าวโดยไม่ลงทุน จะเก็บคะแนนฟรี ๆ คุณสุริยาเอยวันไปแถมท้ายว่าท่านอาจารย์อุกฤษเถลงข้อเท็จ จริงว่าอย่างไร ถ้าคุณวิเชียรแน่จริงก็ให้ไปขอเงินคุณวิเชียรสักหมื่นแสนบาท อย่างท่านอาจารย์อุกฤษหามา เพื่อเอามาบำรุงท้องถิ่นอย่างที่เคยพูดเอาไว้— ถึงตอนนั้นไม่ทราบว่าคุณวิเชียรคำดันไปไหน คงมีแต่เรื่องอเมริกาและคลาดค้าวของคุณประดิษฐ์เพิ่งจะพูดไปหยก ๆ ท่านอาจารย์คิดดูก็แล้วกันครับว่าน่าหยุดการณ์จริงๆมันจะสนุกขนาดไหน กระผมยอมรับว่าสนุกมาก และเก็บเอาความสงสัยมาเรียนถามท่านอาจารย์ดังนี้ .—

๑. กลิ่นหอมทั้งหลายนั้นเพียงแต่ไปคามจม อ้วน กลิ่นทานและศีลนั้นย่อมหอมทวนลม ท่านว่าไว้ดังนี้ แม้เพียงรับอธิษฐานทางใจโรงทาน ก็มีอานิสงส์ทำให้สมบูรณ์ด้วยสัมปะ แต่คนไม่เคยให้ทานเลยกลับไปดูเอาของที่คนอื่นทำว่าเป็นของคนนั้นจะมีผลกรรมเช่นไร จะถึงขั้นตายไปเกิดเป็นปลาปากเหม็นไหมครับ

๒. ส.ส. ประเภทเห็นช้างตนเป็นโรงงิ้ว เจอคนที่ไหนหาเรื่องก็นั่นโดยไม่ดำนึงถึงความไหนาระ ชม นั่นว่าเอ็งตายเงินเดือนแปดพันบาทไหนครับ และที่ประชุมพิจารณาพ.ร.บ.งบประมาณไปหาเสี้ยงแบบ ซี.ดู.นั้น งามไหมครับ

๓. การที่นิสิตทักหน้าส.ส.ค่อหน้าชุมนุมนั้นน่าคิดเตียนหรือน่าสรรเสริญครับ

๔ ถ้าข้อ ๓ น่าสรรเสริญ ถึงเวลาหรือยังที่พวกกระผมจะลงนิ้วออนหงอกพวกผู้ใหญ่ที่ทำอะไรรุ่งๆ หรือถึงเวลามานานแล้ว

ท้ายนี้กระผมขอแสดง ความรถต่อ ท่านอาจารย์อีกครั้งหนึ่งในโอกาสขึ้นปีใหม่ นี้กระผมไม่ขอรับอาจให้พร แก่ท่านอาจารย์ดอกครับ แต่ขออ้อมกราบขอพรมา ณ โอกาสนี้ด้วย

พิลึก แสงใส

น่าสนุกดีครับ น่าสนุก

๑. ข้อนี้ผมไม่ตอบละครับ คุณพิลึกถามเองตอบเองก็แล้วกัน

๒. เรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดา คุณก็เรียนรัฐศาสตร์ น่าจะรู้อยู่แล้วว่าผู้แทนนั้นเมื่อมีโอกาสมีสถานที่ และมีคนมาชุมนุมกันที่ไหนก็ย่อมจะหาเสียงที่นั่น ไม่ว่าจะเป็นงานทอดผ้าป่า ทอดกฐิน งานแต่งงานหรืองานศพ เป็นเรื่องธรรมดาที่สุด จะงามหรือไม่งามก็เป็นอย่างนี้แหละครับ

๓. ไม่น่าคิดเห็นและไม่น่าสรรเสริญทั้งสองอย่าง แต่เป็นประสบการณ์ที่นิสิตควรจะได้ผ่านและได้รู้ไว้ โลกนอกรั้วสีชมพูของคุณเป็นอย่างนี้

๔. การถอนหงอกผู้ใหญ่ ไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย เพราะถอนแล้วมันก็ขึ้นอีก ระวังตัวคุณเองให้มีผมหงอกไว้ให้เด็กรุ่นหลังมันถอนได้น้อย ๆ หน่อยจะไม่ดีกว่าหรือครับ

ขอให้คุณพิลึก จงแก่การเมือง และกิจกรรมนอกหลักสูตรทั้งหลายทั้งปวงใน ระยะสามเดือนนี้ เพื่อที่จะได้มีเวลาดูหนังสือให้สอบได้ตอนปลายปีการศึกษานี้

เดลินิวส์
DAILY NEWS
ประจำวันศุกร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2513

วันศุกร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2513

จิตตา ชุมชิม

--- ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

คิดหาวิธีแปลก ๆ รักรวมคนช่วยทำบุญหารายได้ซ่อมแซมปรับปรุงศาลาการเปรียญ วัดไผ่ล้อม อยุธยา ด้วยการตอบแทนหนังสือ "บัญญัติหมายสำหรับประชาชน" แก่ผู้มีจิตกุศลที่บริจาคตั้งแต่ 25 บาท ---

ประชาชาติ
วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓

ชุมทาง ศึกษา

โดย.. สอมอ..

หลังจากที่คัดเลือกนิสิตจุฬาฯ ไปค่ายเลือกตั้ง ๑๑ คนแล้ว คณะกรรมการเลือกผู้ถือป้ายประเทศที่ตกลงปลงใจเชนนิสิตสาว ๆ เพียง ๘ คนมาถือป้ายแข่งเรียนเกมส์ นั้นก็คือ ประดาษวดี วชิรเสนีย์ ถือป้ายประเทศจีน ภรไทย สุวรรณรัฐ มีหน้าที่ตาสล้วยแรกหัวใจคนหนึ่งเลยถือป้ายประเทศเปาบาล ส่วน นิระลักษณ์ สลุนตรนาล มีหน้าที่ตอดคนกระหึ่งรูปร่างผิวพรรณดีสล้วยชาวตาหาลือก เลยต้องถือป้าย ประเทศฟิลิปปินส์...△ ใครเป็นคิษย์เก่าของวิทยาลัยการค้าตาลิงร์เนีย ตหนัฐ ที่ผลิตนักบริหารคนสำคัญๆของบ้านเมืองในประเทศไทย เช่น อวัยชัย ชอโสดติกุล โปรดทราบด้วยว่า มร. วิลเลียมส์ อธิการบดีของวิทยาลัยนี้ จะมาเยือนไทยวันที่ ๔ ธ.ค. ๑๓ ธ.ค. ที่ดุสิตธานี ซึ่ง อนันตรี ประทุมธเนศน์ เป็นผู้ต้อนรับ ส่วนผู้กระจายข่าว มาได้แก่ภัญโญ หงษเจือ...△ เมื่อค่ำวันที่ตาทิตย์ที่ผ่านมา อาจารย์ธงชัย ลงธนะ และ อาจารย์เอมอร หออาสา ได้เอาไล่เกียดเดียดรวงว.ว.ตราตามไปรับผู้ช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน ในจำนวนนี้มีปรีชา บุรณเลาองน์ ร.อ.ต.แสนสุข อินทรทม ลิลล์ โพธอง สมโภนิก เลงตระถูล อรรณเม ธนะเรือง และ อนันส์ลอน อังกินันทน์ เกือบลืมไปพิมีที่ราเจ็ดโกรนา บางคนนี้...△ขอเชิญคิษย์เก่าสวนกุหลาบ ร.ุ ๑๔-๑๖ พบปะกันที่โรงเรียนในวันที่ ๔ ธ.ค. นี้ตั้งแต่เวล-ตวงอาทิษย์ลับดิน มกลับเข้าสู่วัง ผู้เชิญให้มาพบประสังสรรค์ร้อยพันครวมสลังครั้งนุ่งกางเกงสีกากีขาสั้นใส่แถวลันด์ สร้อยพิสุทธิ์...△กำลัง "ตัว" อยู่ในจุฬาด้วยการบันทำทึกภิปรายแทนทุกงาน ม.ร.ว.ลิลฤทธิ์ ปราโมช กงเหนื่อยหน่อยเพราะนิสิตมีโครงการจะเชิญร่วมงานเดือนธันวาคมกก้อีกหลายงาน...△ควันหลงจากเยเชียนเกมส์พบ ดร.ประสม สถาปิตานนท์ อุ้มลูกและพาบิยามรมการร้อมใหญ่ของงานอย่างเงียบๆเหมือนกันและกลับก่อนเวิลาเล็กน้อย...△ รองธวัญที่ทำให้ ม.จ.จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องค์อธิการบดีเกษตรศาสตร์นี่เพระทัยหน้ากหนาคือ รางวัลชนะเลิศความเป็นเจ้าแห่งกีฬาของมหาวิทยาลัย ในการแข่งขัน "มีสาระหว่างมหาวิทยาลัย" ที่เพิ่งผ่านมาหยกๆเพราะทุกทีมรวมกันยังไม่เท่าเหรียญทองที่ราวเนื้อนมไข่แห่งๆ บางเชนได้รับ...△ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน คิดหาวิธีแปลก ๆ เพื่อรักรวมให้คนช่วยกันสร้างบุญสร้างกุศล โดยจะนำเงินรายได้จากยี่ห้อคุณคงซ่อมแซมศาลาการเปรียญวัดไผ่ล้อม อยุธยา เพื่อร่วมแลมปรับปรุงศาลาการเปรียญและตอบแทนหนังสือ "บัญญัติหมายสำหรับประชาชน" แก่ผู้ที่มีจิตกุศลบริจาคตั้งแต่ ๒๕ บาท ขึ้นไป ภายในวันที่ ๑๕ ธันวาคมนี้ ---△

ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปราโมช

นิระลักษณ์ สลุนตรนาล

หนังสือพิมพ์เช้าภาพ·ข่าสดประจำวัน
ไทยรัฐ
วันศุกร์ที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2514

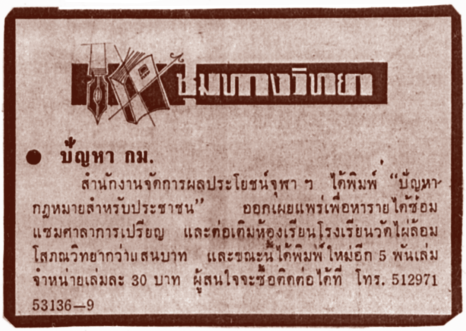
ชุมทางวิทยา
● บัญหา กม.
สำนักงานจัดการผลประโยชน์จุฬา ฯ ได้พิมพ์ "บัญหา-กฎหมายสำหรับประชาชน" ออกเผยแพร่เพื่อหารายได้ซ้อมแซมศาลาการเปรียญ และต่อเติมห้องเรียนโรงเรียนวัดไผ่ล้อม โสภณวิทยากว่าแสนบาท และขณะนี้ได้พิมพ์ใหม่อีก 5 พันเล่ม จำหน่ายเล่มละ 30 บาท ผู้สนใจจะซื้อติดต่อได้ที่ โทร. 512971
53136—9

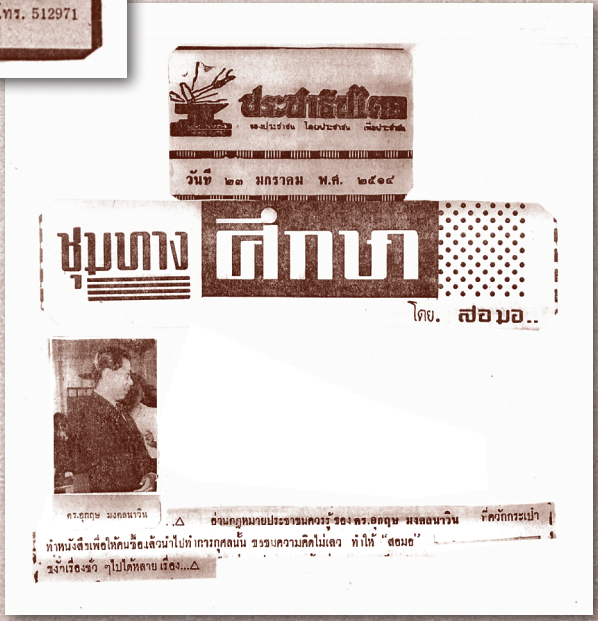
ประชาธิปไตย
วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔
ชุมทาง ศึกษา
โดย. สอมอ..
ดร.สุกฤษ มงคลนาวิน
อ่านกฎหมายประชามควรรู้ของ ดร.สุกฤษ มงคลนาวิน ที่คนักกระเป๋า
ทำหนังสือเพื่อให้คนซื้อเล่มนำไปทำการกุศลนั้น ขอบคุณความคิดไม่เลว ทำให้ "สอมอ"
รู้จักเรื่องชัว ๆไปได้หลายเรื่อง...△

สื่อมวลชนให้ความสนใจกับ บทความเรื่อง “ปัญหาของนักกฎหมายไทย” โดย ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ และการสาธิตเรื่อง “ศาลจำลอง”

นิสิตนักศึกษา

ปัญหาของนักกฎหมายไทยในปัจจุบัน

ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน

บทความพิเศษ

นิสิตนักศึกษา

วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๙๐

หน้า ๑๒

นิสิตนักศึกษา

วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔

นักกฎหมายไทยในปัจจุบันประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นนักกฎหมายที่อยู่ในวงการใด เช่น นักกฎหมายที่อยู่ในวงการศาล อันได้แก่บรรดาผู้พิพากษาทั้งหลาย กำลังประสบปัญหาที่รู้สึกว่าได้มีความพยายามที่จะก้าวก่ายอำนาจตุลาการ และวิตรอนความเป็นอิสระของผู้พิพากษา รวมทั้งปัญหาในส่วนที่เกี่ยวกับตัวผู้พิพากษาเองได้แก่เรื่องความเดือดร้อนในปัญหารายได้ซึ่งไม่เพียงพอ กับการดำรงชีวิตให้สมกับฐานะและเกียรติของผู้พิพากษา

ในส่วนที่เกี่ยวกับนักกฎหมายในวงการทนายความก็มีปัญหาเรื่องการก็ดกันการประกอบอาชีพทนายความของผู้ที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัยโดยถูกกีดกันให้ว่าความได้ แต่เพียงในบางท้องที่ตามแต่ที่จะได้ลงทะเบียนไว้เท่านั้น จะไปว่าความนอกเขตหรือว่าความทั่วราชอาณาจักรเหมือนทนายความที่ได้ รับปริญญากฎหมายเป็นธรรมศาสตร์บัณฑิต หรือได้รับ ประกาศนียบัตรจาก สำนัก อบรม และศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาไม่ได้ ทำให้เกิดมีความขมขื่นในความเหลื่อมล้ำต่ำสูงอันนี้เป็นอย่างมาก

นอกจากนั้น ทนายความซึ่งเป็นคนไทย ทั้งหลาย ยังถูกแย่งการประกอบอาชีพ โดยชาวต่างประเทศได้เข้ามาตั้งสำนักงานทนายความในประเทศไทยขึ้นหลายสำนักงาน และนับวันจะทวีจำนวนมากยิ่งขึ้นทุกทีอีกด้วย

ปัญหาที่กล่าวมาแล้วนี้ แม้ว่าจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักกฎหมายเพียงบางสาขาก็ตาม แต่ก็นับได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศและของประชาชนได้ปัญหาหนึ่ง เพราะกฎหมายและนักกฎหมายได้มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งคงไม่มีใครที่จะปฏิเสธความสำคัญข้อนี้เสียได้

ก็เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นอย่างนี้ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราจะต้องช่วยกันหาทางขจัดปัญหาเหล่านี้ออกไปด้วยวิถีทางที่ถูกต้องและดีงามกันเสียที

ย้อนกลับมาพูดถึงปัญหาของผู้พิพากษากันเสียก่อน เราต้องไม่ลืมว่า อำนาจ ตุลาการ เป็นอำนาจ ที่มีความ สำคัญไม่ ยิ่งหย่อนกว่าอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติและเราต้องยอมรับอีกประการหนึ่งว่าอำนาจทั้งสามนี้ เป็นอำนาจอิสระไม่ขึ้นแก่กัน โดยมีรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติรับรองไว้ จริงอยู่ที่อำนาจทั้งสามจะต้องมีความเกี่ยวพันกันบ้าง เพื่อประโยชน์ในการปกครองประเทศ แต่ความเกี่ยวพันดังกล่าวนี้ไม่ควรขยายขอบเขตไปไกลถึงขนาดการเข้าควบคุมหรือแทรกแซง ซึ่งถ้ามีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจริงๆ แล้ว เราก็คงไม่สามารถอวดอ้างได้เต็มที่ว่าเรามีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ แต่อาจจะถูกกล่าวหาว่าเราปกครองประเทศในระบอบทรราชย์ก็เป็นได้ ซึ่งพวกเราทุกคนคงไม่ต้องการยอมรับคำกล่าวหาข้อนี้ เพราะฉะนั้นถ้าในขณะนี้มีความพยายามอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะสนับสนุนให้มีการก้าวก่ายอำนาจตุลาการและความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในการ พิจารณาพิพากษาอรรถคดีแล้ว ก็ควรที่จะได้ระงับความพยายามอันนั้นเสีย เพราะจะก่อให้เกิดความแตกแยกและหวาดระแวงระหว่างอำนาจสูงสุดของประเทศทั้งสาม ซึ่งน่าจะนำมาซึ่งความเสียหายให้แก่ประเทศชาติและประชาชนแต่ฝ่ายเดียว

นอกจากนั้นมีความรู้สึกกันในขณะนี้ว่าเงินเดือนของผู้พิพากษาในปัจจุบันไม่เพียงพอแก่ การดำรง ฐานะให้สม เกียรติ และ ศักดิ์ศรีในฐานะผู้พิพากษาได้ เพราะเงินเดือนของผู้พิพากษาต่ำเกินไป บางความเห็นจึงได้ เสนอให้ มีการปรับปรุง อัตราเงิน เดือน ของ ผู้พิพากษาเสียใหม่ให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้สมกับฐานะ และความรับผิดชอบของงานในการทำหน้าที่ธิโรคระตาและความเป็นความตายของประชาชนซึ่งมีคดีพ้องร้องมาสู่ศาลในพระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนั้นผู้พิพากษายังไม่มีทางที่จะประกอบอาชีพอย่างอื่นเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เพราะการประกอบอาชีพอื่นเป็นของต้องห้าม และขัดต่อการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา ดังนั้นผู้พิพากษาควรจะได้รับเงินเดือนที่สูงขึ้นเพื่อให้เพียงพอในการยังเกียรติได้ตามฐานะ ซึ่งเชื่อว่าก็คงไม่มีใครอยากเห็นผู้พิพากษาโหนรถเมล์หรือมี ข่าวลงใน หน้าหนังสือพิมพ์ว่า ผู้พิพากษาโหนรถเมล์ไปทำงานแล้วตกรถเมล์ตาย

ส่วนผู้ที่คัดค้านอ้างว่าปัจจุบันนี้เงินเดือนของผู้พิพากษาก็สูงเกินกว่าเงินเดือนของข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในหน่วยงานอื่นมากอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้ เช่น ผู้พิพากษาที่มีคุณวุฒิได้รับปริญญา นิติศาสตร์ บัณฑิต และเนติบัณฑิต จาก ภายใน ประเทศได้รับอัตราเงินเดือนขั้นต้นสูงเท่ากับอัตราเงิน เดือนของข้าราชการชั้นเอกซึ่งคุณวุฒิเพียงเท่านี้ถ้าเข้ารับราชการใน หน่วยงาน อื่นจะเริ่มต้นได้อย่างสูงแต่ข้าราชการชั้นตรีในอัตราเงินเดือน ๑,๒๕๐ บาทเท่านั้น เว้นแต่ถ้าเข้ารับราชการเป็นอาจารย์ทาง กฎหมายในมหาวิทยาลัยก็จะได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นอีก ๕๐ บาท รวมเป็น ๑,๓๐๐ บาทเท่านั้น จึงเห็นได้ว่า ผู้พิพากษาเพิ่งเริ่มต้นเข้า รับราชการก็ได้รับเงิน เดือนและเกียรติ

สูงกว่าข้าราชการอื่น ๆ อย่างมากมาย แม้แต่ผู้ที่ข้ามน้ำข้ามทะเลไปศึกษาเล่าเรียนต่อในต่างประเทศอีก ๔–๕ ปีจนสำเร็จ ได้รับปริญญาสูงสุดกลับมารับราชการในประเทศแล้ว ยังได้รับเงินเดือนขั้นต้นต่ำกว่าเงินเดือนขั้นต้นของผู้พิพากษาเสียด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรจะมีการพิจารณาปรับปรุงอัตราเงินเดือนเพิ่มให้ผู้พิพากษาอีก

อนึ่งผู้พิพากษาเองก่อนเข้ารับราชการก็ทราบดีอยู่แล้วถึงสิ่งตอบแทนต่าง ๆ ที่ตนจะได้รับจากทางราชการและมีความพอใจอยู่แล้ว ประกอบกับมีความรักใน อุดมคติ ที่จะทำงานให้ความ ยุติธรรม แก่ประชาชนอยู่แล้ว จึงไม่ควรที่จะมีการเรียกร้องให้มีการ ปรับปรุงฐานะตนเองสูงขึ้นไปอีก ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้พิพากษากับข้าราชการหน่วยอื่น ๆ มากขึ้นทุกที ทั้ง ๆ ที่เป็นข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเช่นเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นบุคคลบางคนยังอาศัยตำแหน่งผู้พิพากษา เป็นบันไดในการ ที่จะโยก ย้ายไปรับ ราชการใน กระทรวง ทบวงกรมต่างๆ ในตำแหน่งที่สูงโดยคิดเทียบขั้นตามอัตราเงินเดือนในลักษณะโตแล้วเรียนลัดดีกว่า ซึ่งการกระทำเช่นนี้ น่าจะไม่เกิดผลดีแก่ข้าราชการอื่น ๆ ในหน่วยงานที่รับโอนนั้นอย่างแน่นอน

สำหรับผมเองมีความเห็นเป็นส่วนตัวว่า เนื่องจากค่าครองชีพในปัจจุบันสูงขึ้นมาก เงินเดือนที่ผู้พิพากษาที่ได้รับอยู่ถึงแม้ว่าจะสูงกว่าข้าราชการหน่วยอื่น ๆ ก็จริง แต่ผู้พิพากษาไม่อาจทำมาหากินอย่างอื่นหรือมีรายได้อื่น ๆ มาจุนเจือครอบครัวได้ แม้ว่าจะมีความรู้ความสามารถก็ตาม เพราะผู้พิพากษาต้องอยู่ในกรอบที่เข้มงวดกว่าข้าราชการธรรมดา เพราะฉะนั้นถ้าจะมีการพิจารณาเพิ่มเงินให้แก่ผู้พิพากษาก็จะเป็นการดี แต่ควรให้มีการปรับปรุงระบบอัตราเงินเดือนของผู้พิพากษาเสียใหม่ กล่าวคือ ผู้พิพากษาที่มีคุณวุฒิได้รับปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต และเนติบัณฑิตก็ไม่ควรบรรจุเข้ารับราชการใน ชั้นที่ สูงกว่า ข้าราชการ ในหน่วยอื่น ๆ ที่มีคุณวุฒิเช่นเดียวกัน เช่นควรจะบรรจุเข้ารับราชการขั้นต้นเทียบเท่าตำแหน่งขั้นตรี อัตราเงินเดือน ๑,๒๕๐ บาทเท่านั้น ส่วนการที่จะมีเงินเพิ่มพิเศษ ซึ่งถือเป็นเงินยังเกียรติใน ตำแหน่ง ผู้พิพากษาอีกสัก ๓,๐๐๐ บาท ก็ไม่น่าจะมีปัญหาขัดข้องอะไร แต่จะต้องถือเงินเพิ่มนี้เป็นเงินเพิ่มประจำตำแหน่งผู้พิพากษาเท่านั้น ถ้ามีการโอนไปรับราชการในหน่วยงานอื่น ๆ เงินเพิ่มดังกล่าวนี้ก็งดจ่ายได้ ส่วนการเลื่อนขั้นเงินเดือนคงเป็นไปเช่นเดียวกับข้าราชการอื่นๆ เช่นผู้พิพากษาเข้ารับราชการมา ๑๐ ปี ได้รับเงินเดือนในอัตราขั้น

บัญหาของนักกฎหมาย (ต่อจากหน้า ๑๓)

เอก อัตราเงินเดือน ๒,๗๕๐ บาท ถ้ายังเป็นผู้พิพากษาอยู่ก็จะได้เงินเพิ่มพิเศษอีก ๓,๐๐๐ บาท รวมเป็น ๕,๗๕๐ บาท แต่ถ้าโอนไปรับราชการในหน่วยงานอื่น ก็จะได้เป็นข้าราชการชั้นเอก อัตราเงินเดือน ๒,๗๕๐ บาท โดยไม่มีเงินเพิ่มพิเศษ ๓,๐๐๐ บาท ดังนี้เป็นต้น

หวนกลับมาพูดถึงบัญหานักกฎหมายที่ประกอบอาชีพทนายความบ้าง ก่อนอื่น ต้องยอมรับกันเสียก่อนว่า อาชีพทนายความเป็นอาชีพที่มีกรรมในประเทศไทยอาชีพหนึ่ง เพราะประชาชนส่วนใหญ่โดยทั่ว ๆ ไป มีความรู้สึกว่าทนายความเป็นบุคคลตลบแตลง เจ้าถ้อยหมอความ รับทำงานโดยเห็นแก่เงิน มากกว่าความคิดที่จะช่วยกันผดุงรักษาความเป็นธรรมของสังคม ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้เป็นความรู้สึกที่ฝังใจมาแต่ดั้งเดิมและยังไม่เสื่อมคลายไป แม้ว่าบัจจุบันนี้จะมีทนายความจำนวนมากที่มีความรู้ความสามารถสูง ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรม แต่ก็ยังมีทนายความอีกจำนวนน้อยที่ยังกระทำตัวให้ประชาชนกล่าวหาได้ ซึ่งนำความเสื่อมเสียมาสู่สถาบันวิชาชีพทนายความอย่างใหญ่หลวง

ผมคิดว่าควรจะถึงเวลาที่วิชาชีพทนายความ และทนายความ ควรจะ ได้รับ การยก ย่อง จาก สังคม อย่าง สม ภาค ภูมิ เสียที เพราะทนายความย่อมเป็นองค์กรหนึ่ง ในกระบวนการยุติธรรม เช่นเดียวกับผู้พิพากษา อัยการ และตำรวจ ซึ่งสังคมที่ต้องการความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยจะขาดเครื่องมือของกระบวนการยุติธรรม ทั้ง ๔ สาขานี้เสียมิได้

วิธีที่ทนายความจะสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจขึ้นมาได้ก็โดยต้องพยายามแสดงความรู้ความสามารถในการทำงาน ทบทวนวิชาการที่ได้ร่ำเรียนมาอยู่เป็นนิจสินนอกจากนั้น ควรหาความรอบรู้ในสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือศาสตร์แขนงอื่น ๆ เพื่อจะได้เป็นพหูสูตร อันเป็นทางนำมาซึ่ง ความ สำเร็จ ในการ ทำงาน อย่างหนึ่ง

แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ควรยึดถือไว้เป็นหลักประจำ ใจ ในการทำงาน น่าจะได้แก่หลัก "ซื่อสัตย์ บริสุทธิ์ ยุติธรรม" ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อวิชาชีพ

อนึ่งการที่จะประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวางในโลกของการแข่งขันกันอย่างหนักหน่วงในบัจจุบันนี้ ถ้าทนายความท่านใดมีความรู้ในภาษาต่างประเทศด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น ก็ย่อมจะเป็นผลดีต่อตัวเอง และต่องการทนายความของเราด้วย และเมื่อใดทนายความของเราส่วนใหญ่สามารถให้ ความช่วย เหลือ ลูกความชาวต่างประเทศ ซึ่งไม่รู้ภาษาไทยอย่างได้ผลแล้ว เมื่อนั้นสำนักงานทนายความที่จัดตั้งขึ้นโดยชาวต่างประเทศในประเทศไทยก็ย่อมสลายตัวไปเอง และอาจพูดได้ว่าเรามีเอกราชทางการประกอบอาชีพกฎหมายได้อย่างสมบูรณ์กระมัง ? □

สื่อมวลชนกับ
การอภิปรายเรื่อง “รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา”
ในงาน “วันรพี”
๗ สิงหาคม ๒๕๑๑

“วันรพี” ตรงกับวันที่ ๗ สิงหาคม ของทุกปี ถือเป็นวันระลึกถึงพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย”

ในปี ๒๕๑๑ มีการจัดกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การจัดให้มีการอภิปรายทั้งที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และที่แผนกวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดอภิปรายเรื่อง “ประชาธิปไตยกับรัฐธรรมนูญ” ผู้อภิปรายคือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, ดร.หยุด แสงอุทัย, นายเสวต เปี่ยมพงษ์สานต์ และนายประหยัด ศ.นาคะนาท ผู้ดำเนินการอภิปรายคือ อาจารย์เสนอ บุณยเกียรติ จัดที่หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ส่วนแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดอภิปรายเรื่อง “รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา” ที่ห้องประชุมคณะรัฐศาสตร์ ผู้อภิปรายได้แก่ ศาสตราจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์, ศาสตราจารย์ ดร.สมภพ โหตระกิตย์, ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช โดยมีอาจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

มีข้อน่าสังเกตคือในปี ๒๕๑๑ ให้ความสำคัญในการจัดงาน “วันรพี” มาก กิจกรรมที่สำคัญและสอดคล้องกันทั้งสองมหาวิทยาลัย ได้แก่การจัดอภิปรายในหัวข้อ “รัฐธรรมนูญ”

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดอภิปรายในหัวข้อ “ประชาธิปไตยกับรัฐธรรมนูญ”

ส่วนแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จัดอภิปรายในหัวข้อ “รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา”

ที่สำคัญคือผู้ร่วมอภิปรายทั้งสองมหาวิทยาลัยคือบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงของบ้านเมืองทุกท่าน ซึ่งสละเวลาเข้าร่วมการอภิปรายในโอกาสนั้น

ประชาธิปไตย
วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

□...เกริ่นไว้ก่อนล่วงหน้า ไชยยศ เหมรัชตะ ขวนไปเที่ยวงาน “วันรพี” ถวายความระลึก กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ ห้องประชุมคณะรัฐศาสตร์ในวันที่ ๗ สิงหาคมนี้ เวลา ๑๕.๐๐ น. พร้อมกันนั้นจะมีการอภิปรายในหัวข้อ “รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา” โดยเชิญ ศ.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ศ.ดร.สมภพ โหตระกิตย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช และ ศ.ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มาอภิปราย เสร็จจากการอภิปรายมีการดื่มน้ำชา และพั้งตนตรี ฟรี คนขยันขันแข็งของงานได้แก่ อรนุช วรรณางกูร ครับ...□

ประชาธิปไตย
วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

□----๗ สิงหานี้ แผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬา ร่วมกันจัดงาน “วันรพี” ที่ห้องประชุมคณะรัฐศาสตร์....เวลาบ่าย ศาสตราจารย์ ศ.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ศาสตราจารย์ ศ.ดร. สมภพ โหตระกิตย์ ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อาจารย์อุกฤษ มงคลนาวิน มาร่วมกันอภิปราย เรื่อง “รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา”----□

วันศุกร์ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

...ร.เสนีย์–ดร.ป๋วย อภิปรายรัฐธรรมนูญ...นักศึกษาเดินขบวน

อย่าให้ 'เสือหิว'..เป็นผู้นำประเทศชาติ!

นิสิต-นักศึกษา นับพันฟังการอภิปราย "รัฐธรรมนูญ กับ นักศึกษา"

รัฐธรรมนูญฉลอยหมู่ราคาถูก–รถเมล์ราคาแพง ขี้ข้อเสียรัฐธรรมนูญ..ใครได้แรงเห็นแก่ตา

จุฬาฯ เปิดอภิปราย "รัฐธรรมนูญกับนักศึกษา" ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ กับ ผู้ทรงคุณวุฒิ ชี้ข้อผลเสียหายของรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งมิชอบหลาย.. ขอย่าให้ 'เสือหิว' มาเป็นภัยคุกคามเร็ว ต้องขจัดด้วยการเดินขบวน

ม.ร.ว. เสนีย์ ดร.ป๋วย – ดร.สมภพ – ดร.อุกฤษ อภิปราย รัฐธรรมนูญ

เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคมนี้ ซึ่งเป็น "วันระพี" ทางแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการอภิปราย ในหัวข้อการอภิปรายว่า "รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา" ณ ห้องประชุมคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในการนี้ทางแผนกวิชานิติศาสตร์ฯ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านด้วยกันให้มาอภิปรายให้นิสิตนักศึกษาและประชาชนผู้สนใจเข้าฟัง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทางแผนกวิชานิติศาสตร์เชิญ มาอภิปรายในวันนี้ มีศาสตราจารย์ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, ศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์, ศาสตราจารย์ ดร. สมภพ โหตระกิตย์ เลขาธิการฤฎษฎีกา และศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายในวันนี้

ผู้เริ่มแรก เปิดอภิปราย ในวันนี้ คือ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ม.ร.ว. เสนีย์กล่าวว่าการที่นิสิตนักศึกษา เข้าเล่นการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว เพราะหากว่านิสิตนักศึกษาไม่ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมืองแล้ว ก็จะไปยุ่งเกี่ยวในเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย อาทิ เช่นการอกหวกสีกันระหว่างคณะกับ ระหว่างมหาวิทยาลัยกับ อีกประการหนึ่งนิสิตนักศึกษาก็ใครๆด้วยกันแล้วจึงสมควรได้ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองได้

ในเรื่องการเดินขบวนของนิสิตนักศึกษานั้น ม.ร.ว. เสนีย์ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อดีและเสีย ในด้านดีก็เพื่อเป็นการ "ตาม"กันภายนอกรัฐสภา ส่วนในด้านเสียก็คือเกิดความวุ่นวายขึ้น

ผู้อภิปรายท่านต่อมาคือดร.สมภพ โหตระกิตย์ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็น สมาชิกสภาร่าง ฯ ท่านได้ ร่วมร่างรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดนี้ ได้กล่าวว่าการที่ใครๆ ติว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีข้อบกพร่องมากที่สุดใน โลกนั้น กล่าวคือรัฐพิสภาสามารถร่างก.ม.ได้โดยอัตโนมัติ ไม่เห็นจะปลอดรัฐธรรมนูญของประเทศใดๆ ประเทศอื่นๆ เช่นที่ฝรั่งเศส อาทิ เยอรมัน, สวีเดน, และ อิตาลี แต่วุฒิสภาของประเทศดังกล่าวนี้ได้รับการเลือกตั้งมีผลกับของโลกเป็น การแต่งตั้งโดย องค์พระมหากษัตริย์เท่านั้น นอกจาก นี้แล้ว ดร.สมภพ ยังได้ชี้ อีกว่า ถ้าจะเลือกตั้งบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิ สมาชิก นั้น ประชาชนอาจจะเลือกคนที่ไม่ดี, ไม่มีความรู้เข้ามานั่งในสภา ถึงว่าได้หากเป็นตำแหน่งแต่งตั้งโดยองค์พระประมุขของชาติแล้ว ย่อมจะได้คนที่ดีและมีความรู้เข้าไปนั่งในสภา

ผู้อภิปรายคนสุดท้ายก็คือ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ คณะบดีคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้ว่าการธนาคารแห่งชาติ ดร. ป๋วย กล่าวสิ้นสุดการแสดงปาฐกถาในวันนี้ ว่าขึ้นอยู่กับว่าเราจะสร้างรัฐธรรมนูญออกใช้ได้ง่ายหรือไม่และ ในวัน สุดท้าย คือวันเสาร์ มหิดลนุสรณ์ ให้ใครเลือกวันลงมติจะใช้ผ่าน ร

ปัจจุบันอยู่ด้วยตนเองเป็น คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อยู่ ในขณะนี้ ยัง สนับสนุนให้อดิศร์ของคนและเดินขบวน แต่ขอให้เป็นไปอย่างสงบ และบ่อยครั้งเหมือนเดินขบวน ก็ขอร้องว่าอย่าปรึกษาหารือกับนักศึกษาเกี่ยวกับการเดินขบวน นอกจากนี้แล้ว ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้กล่าวถึงตลกอีกว่าหาก จะเดินขบวนกันเมื่อใดให้มาปรึกษากันก่อนเพื่อจะร่วมเดินขบวนด้วยกัน

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้กล่าวให้แย้ง ดร. สมภพ โหตระกิตย์ ในประเด็นที่ว่า การ แยก ฝ่าย นิ ติ บัญ ญัติ ออกจากฝ่ายบริหารนั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประชา นาธิปดี เป็น ตำแหน่งที่ ประชาชน เลือกตั้ง ขึ้น มาโดยตรง แต่ของไทยใครเป็น ผู้เสือนายก รัฐมนตรี ....

นอกนั้นแล้ว ม.ร.ว. เสนีย์ยังได้แย้งอีกว่าหนึ่งในนายกรัฐมนตรีมาถอดถอนในนายพ้นวิรัฐบาล ในสภานั้นให้ส.ส.ลงมติไม่วางใจ หากเป็นเช่นนี้แล้วไม่เห็นจำเป็นต้องมาถอดเลย เพราะเสียเวลาเปล่าๆ หาได้ประโยชน์แม่ไม่ อีกประการหนึ่งม.ร.ว.เสนีย์ ยังได้ชี้ให้เห็นว่าหากนายรัฐมนตรีจะเป็น "แพะ" ก็ดีเพราะตามเพราะ ส.ส. ไม่มีสิทธิจะลงมติไม่ไว้วางใจใน การ แถลงนโยบาย ทั้งๆ ไปของนายกรัฐมนตรีเลย

เกี่ยวกับตำแหน่งรุ่นวิทยาธิการ มร.ว. เสนีย์อ้างว่าเป็นตำแหน่งแต่งตั้งจากองค์พระมหากษัตริย์ โดยมีผู้เสนอพระบรมราชโองการและรู้ชัยบนเองพระบรมราชโองการนี้ก็คือผู้เสนอชื่อวุฒิมาธิกรุ่นใดในหนะ แม้ ว่า พระ มหา–กษัตริย์จะทรงไม่เห็นชัวรีจาน ก็ตรงกันข้าม เช่นตั้งวุฒิสมาชิกผู้นั้นตามรับรับของ พระบรมราชโองการ เจนอยู่ชั่นมา นอกจากนี้ ม.ร.ว. เสนีย์ยังได้ให้ข้อคิดเห็นว่า "จะไม่มีการใช้มีเงื่อนสัง" ประชานวุฒิสภาได้เสนอแต่งตั้งผู้นั้นรู้ชิ้นเป็น วุฒิสมาชิกหรือ

เกี่ยวกับประเด็นเรื่องหนุนลราคา, รถ.มังลราคา ต่ำโดยสารลงนั้น ม.ร.ว.เสนีย์ กล่าวว่า ดู ๆ ก็น่าจะเพราะเมื่อรัฐธรรมนูญจลอดการใช้บังคับไม่เท่าไหร่ ทนุรีมีราคาถูกลง รถเมล์ก็ลดราคาต่ำโดยธรรมเช่นเดิม ซึ่งก็อนหนานี้ไม่มีต่ำที่ว่าจะลดราคาลงได้เลยเพราะมีรัฐธรรมนูญทนุรีมาล รถเมล์ก็ลดช้างน้นปราประหลาด การที่เมมีราคาถูกลงกว่าเดิม รถเมล์ของบจราคาต่ำโดยธรรมเช่นเดิมหาใช่อะไรยิ่งไม่ ม.ร.ว. เสนีย์ กล่าวว่าเป็นการหาเสียงเลือกตั้งนั่นมากกว่า

ก่อนจะจบคำอภิปราย ม.ร.ว เสนีย์ ปราโมช ได้กล่าวถึงว่า ชีนักการเดินขบวนของนิสิตนักศึกษาไว้ว่า:–

๑. ให้นักใช้รัฐธรรมนูญเสือใหม่ ให้มีความเหมาะสมรับรุงและได้หุกคนตรวจนอนไว้ และนิสิตนักศึกษาควรจะก่อเสวรัฐธรรมนูญใช้ ยังยอกลงเห็น เพื่อให้รุงนรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย ให้ลงตัวการรีสมดลไปเพราะว่าเราราดเสนีนานานนับปีแล้ว หากเรามีเสถียรแล้วรองเสนอแล้ว หลังจากนั้นจะยังมองเห็นหนทางและเป็นแนวทาง

๒. เกี่ยวกับการเดินขบวนนั้น ควรจะควรที่จะปาบ้องคนผู้เดินขบวนออกไปมือ ๆ เช่นกัน เกี่ยวกับเพราะหากมีเช่นนั้น เท่ากับแสร้างหน้าให้เกิดความวุ่นวายขึ้น ม.ร.ว. เสนีย์ ได้กล่าวถึงหน้าของแม่ปากรอง ดำรงว่า ในขณะนี้เกิดการหวั่นเกรงไปล่วง หน้าหาก หากมีการเดินขบวนเช่นนี้อีก ๆ จะยิ่งมีเช่นเข้าสู่ เกี่ยวพันให้ ซึ่ง ม.ร.ว. เสนีย์ กล่าวว่า วิธีแก้ก็โดยให้นิสิตนักศึกษาที่จะเดินขบวนแจวน บ้าดีหน้าออกไปหาหุกมือ ๆ จะเปล่าปล่องม.เข้ามาลุงเกี่ยว

เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับ นี้ ดร. ป๋วย เปรียบเสมือนว่าเป็นเรือลำใหญ่ที่ประหุกคนไทยทั้งชาติได้ ล่องไปถึงจุดหมายปลายทางของเรา หากว่า สิ่งใดนในเรือไม่ดีก็ให้เปลี่ยนแปลงกันได้ให้เหมาะสมขึ้น หากว่ามีการไม่ดีอยู่ในเรือลำนี้ก็ควรจะจอดเรือไปเสีย และสิ่งที่สำคัญสุดยอดคือจงอย่าให้เรือนี้มาเป็นปัญหาเรื่องเป็นอับปาง เราหุกคนต้องรงัดเรือนี้ขึ้นหล่านี้ที่ร่วมอยู่ ในเรือให้แหมด ท้ายอย่างไรซึ่งจะรงัดเรือนี้ขึ้น ดร. ป๋วยกล่าวว่าต้องการใช้วิธีเสรีภาพ ของ การ เมือ หุมเมือง ตามที่ รัฐ ธรรมนูญ ได้มอบหมายให้เข้ารงัดก็โดยการ "เดินขบวน" ดร. ป๋วยกล่าว ในที่สด่าอนจะยุตการอภิปรายในเรื่องนี้นี้.

มติชนรายวัน
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

อภิปราย 'รัฐธรรมนูญ กับนักศึกษา' ให้ทรหนะ – การจะมาจาก 'เสา' ถ้อนมี 'หลังคา'

ผู้ร่วมอภิปราย "รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา" ซ้องใจ เหตุโตกำโดย ธารธรรมเมธ์ – หนุจิ้งลด ราภากาย หลัง การ ประกาศ ใช้ รัฐ ธรรม นูญ

ปัณณ์ อึ๊งภากรณ์

อภิปรายที่จุฬาฯ-ประชาธิปไตยควรมีทั้งในมหาวิทยา

(ต่อจากหน้า ..)

ทนุ ก็ได้มีมนหนุนหุกไตรมาส..... ให้ ธรรมนะ รัฐธรรมนูญหุกฉบับจากรัฐ "เสา" ก่อนที่จะมี "หลังคา" ที่ปกป้องให้ระรัง "เสาเอก" ที่จะเข้ามาแสดงเป็น "หลังคา" รัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตยในหนะครับ

รัฐธรรมนูญนี้ไม่ดีอย่างไร

เนื่องจากวันที่ ๗ สิงหาคม เป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรี ดิเรกฤทธิ์ "พระบิดา" และองค์ปฐมกรกัดแห่งนิติศาสตร์ของนิสิตไทย บรรดาสถาบันต่าง ๆ อาทิ คณะวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ชุมของคณะนิติศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะนิติศาสตร์ ของธรรมศาสตร์ จึงได้พร้อมใจกันเคียดขุมจัดงานในวันนี้ขึ้นมีอีกวาระหนึ่ง ในหัวข้อ "พระบิดาแห่งกฎหมายไทย" ณ ห้อง ประชุม "ปรีดี"

ทนตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น เริ่มจัดงานเมื่อเวลา ๙.๐๐น. มีการอภิปรายในหัวข้อว่า "รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา" โดยมี ศ.ดร.อุกฤษฎ์ ปรามโชค ในหนะเป็นประธาน ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และ ดร. สมภพ โหตระกิตย์ ร่วมเป็นวิทยากรอภิปราย

ก่อนจะเริ่มการอภิปรายนั้น ศ.ดร.อุกฤษฎ์ ปรามโชค ทนุเรียนถึงที่ นิสิตนักศึกษาทั้งหลาย โดย ละ ประธานการจุฬาลง อาจารย์ที่ร่วมในงานนี้ด้วยในหนะ ใน ทำนี้ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และ ดร. สมภพ โหตระกิตย์ ได้ร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ "รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา" นี้ ผู้อภิปราย ดร. สมภพ โหตระกิตย์ กล่าวว่า การมีรัฐธรรมนูญฉบับนี้ผลลัพธ์อย่างประการที่ให้เลือกในวันนี้ได้หมดทั้งไม่เคยเห็นมาก่อนนี้ อาทิ ให้เพิ่มการหุดได้ถึง๒ วัน ให้เพิ่มการเดินขบวน ให้เพิ่มการมีส่วนประการหนึ่งเลือกตั้ง ห้ามวิธีลงสารวมเลือ ภาคหลังที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว แต่รอดเลยว่าการลดละครอบการคุมรู้การกล่าวว่า เป็นที่น่าสงสัยว่าเหตุใดจึงต้องมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี๒๕ ๓๓ และประกาศใช้ภายหลังจากเลือกตั้งมาแล้ว ๓ เดือน ซึ่งเป็นเรื่องอภิปรายอย่างยิ่งก็ยัง

อย่างไรก็ตาม ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้กล่าวว่า "ถึงแม้ว่าจะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในอนาคตก็ตาม ก็ไม่ได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ดีเลย เพราะรัฐธรรมนูญเป็นโครงการให้มีการได้ถึงเมื่อใดก็ได้ตามแต่ประชาชนจะเห็นสมควร"

อภิปราย 'รัฐธรรมนูญกับนักศึกษา' ให้หรรคนะ-ควรจะมาจาก 'เสา' ก่อนมี 'หลังคา'

(ต่อจากหน้า ๒)

เปลี่ยนแปลงได้หลายอย่าง และอย่าสงบปรารถจากอาวุธอีกด้วย

หรรคนะที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ก็คือ หรรคนะที่ว่า รัฐธรรมนูญนั้นควรจะมีการก่อสร้างจาก "เสา" ขึ้นมาหา "หลังคา" รัฐธรรมนูญควรจะมาจาก "เบื้องต่ำ" มากกว่า เพราะเหตุว่า ถ้าสร้าง "หลังคา" เสียก่อนโดยไม่มี "เสา" ก็จะทำให้ "หลังคา" นั้น ไม่สามารถจะทรงตัวอยู่ได้อาจจะพังลงมาเป็นอันตรายแก่ผู้ที่อยู่อาศัยได้ ผู้ที่สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ยกย่องจะให้เป็น หัวหน้า พรรค กล่าวว่า "ถึงอย่างไรจะสร้างอะไรก็ตามที ขออย่างเดียว อย่าสร้างกรงเอาลิงมาใส่เท่านั้นแหละ"

ดร.ป่วย อึ๋งภากรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งร่วมเป็นผู้อภิปรายด้วยนั้น ในหรรคนะว่า ประชาธิปไตยนั้นควรจะมีทั้งในมหาวิทยาลัย ในหมู่คณาจารย์ ทั้งหลายด้วย อาจารย์ควรจะมีส่วนส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา ได้รู้จักใช้ สิทธิ และเสรีภาพตามที่ รัฐธรรมนูญได้ไว้ในมาตรา ๑๔ อย่างสมบูรณ์ โดยความสงบ และปราศจากอาวุธ ทุกคนควรจะมีเจตจำนงที่จะให้ สิทธิของตนและปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ทุกคนพึงมี ดร. ป่วย กล่าวสรุปในท้ายที่สุดว่า "จะทำอย่างไรจึงจะไม่ให้เรือรัฐธรรมนูญนี้อับ ให้แล่นไปถึงฝั่งได้โดยสงบควรระวังเสือหิวที่จะเข้ามามีอำนาจเป็นนายเรือ และถ้ามีเช่นนี้ ก็ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงนายเรือเสีย เพราะเหตุว่าเสือหิวนี้ร้ายกว่าสุนัข ด้วยเหตุที่มันกินไม่รู้จักอิ่ม การเปลี่ยนแปลงการบริหารด้วยเสือหิว จะทำให้การพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ได้อย่างแน่นอน"

ปรากฏว่า การอภิปรายครั้งนี้ เรียกเสียงปรบมือและเสียงหัวเราะแสดงความพออกพอใจจากนิสิตเป็นอันมาก เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดลง นิสิตทั้งแหนก่รวมพื้นน้ำชา และมีการแสดงดนตรีขอบบรรดานิสิตตัวเป็นอันจบรายการ "วินิระพี"

สยามรัฐ
วันพุธที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

วันนี้

"จะทำ อย่างไร จึงจะไม่ให้เรือรัฐธรรมนูญอับ ล่ม ให้แล่นไปถึงฝั่งได้โดยความสงบ วิธีการป้องกันที่ว่าก็คือจะต้องระวังเสือหิวที่จะเข้ามา มีอำนาจเป็นนายเรือ และถ้ามีขึ้นเช่นนี้ ก็ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงนายเรือเสีย เพราะเหตุว่าเสือหิว นี้ร้าย ยิ่งกว่า สุนัข ด้วยเหตุที่มันกินไม่รู้จักอิ่ม การเปลี่ยนแปลงการบริหารด้วย เสือหิว จะทำให้เกิดการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ และสังคม ไม่ได้อย่างแน่นอน"

นี่เป็นคำกล่าวของ ดร.ป่วย อึ๋งภากรณ์ ผู้ว่าการธนาคาร แห่งประเทศไทยซึ่งกล่าว ใน การอภิปราย ปัญหาประชาธิปไตย เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ซึ่งเรียกร้องความหอใจให้แก่ผู้ฟังอย่างยิ่งยวด แม้จะไม่รู้ว่าที่แสดงความหอใจออกมาด้วยธรรมปรม มือ อย่างยิ่งอย่างนั้น เพราะเป็นเรื่องการเลือกหัวหน้ารัฐบาลไปว่า ลงไป หัวว่า เป็นการขนขันหมากเข้าบ้านเมืองเรานั้น ยังมีเสือหิวที่พร้อมจะกระโจนเข้ากัดกระชากเหยื่อประชาธิปไตย

เรื่อง ราว ของ เสือหิวที่จะเข้ามาเป็นนายท้ายเรือนี้ นอกจากจะทำลายทุกสิ่ง ทุกอย่าง ไม่ว่าสังคม ธรรมเศรษฐกิจ และ ธรร พัฒ นา ให้ ผัน ผวน ปรวนแปรไปแล้ว ยังเป็นเชื้อชนิดอย่างให้เกิดบรรดาเสือตัวอื่น ๆ ที่ไม่หิว ให้มีเกิดความหิวคิดตามขึ้นมาด้วย และถ้าเกิดหิวขึ้นมาหนักเข้า ทั้ง เมื่อนั้นก็ก็ ความพินาศอย่างย่อยยับ ที่จะอุบัติขึ้นแก่บ้านเมืองนั้นอย่างช่วยไม่ได้

เคยมีกี่ว่ากันว่า มีเสือหิวที่ครั้งใหญ่และยิ่งน้อยอยู่ กับครั้งไปเหมือนกัน เพราะครั้ง แต่ เริ่ม ต้น จาก การ อำนาจเมื่อบ้านเมืองเริ่มเรื่อง ขึ้นเต็มที ก็ยังโดนลูกเสือตนเหยอหอนั้น ๆ หัวไป เหมือนกัน ไม่ต้องไปพูดถึงการตั้งโรงงานโรงการหรือการที่จะขอ โอนที่ดิน การโอนที่ขายที่ จะต้องใช้ใบลงรักษหับเป็น บัก ๆ ให้เมื่อเร็วๆ นี้หวก หน้าที่อหินที่ ญี่ ปุ่น กลับ ไป ก็ ไป เขียน ว่า เมืองไทยนั้น อำไกร จะไปลงทุนลงรอน ก็จะต้องหอบใบจะร้อยใส่กระสอบไปเป็นกระสอบๆ ทั้งหมดนั้น เป็นเรื่องของเสือหิว หรือลูกเสือที่ประหฤติดีเอา อย่าง พ่อ เสือ พร้อมแม่เสือ ก็ตอบไม่เลือก ซึ่งเป็นการ ยาก เหมือนกัน ในเมื่อเรา จะถูกเขาเอาเรื่องรายนิยกระดาษไปทั่วโลกว่าเป็นเมืองไทยเต็มไปด้วยเสือหิว และไม่มีที่จักอยู่อย่างครับป่วยว่า น่าจะเหลือเพราะร้ายแรงกว่าสุนัข

อย่างที่ ดร. ป่วยว่า ไม่ว่าเรื่องอำไหน เล็ก หรือ ใหญ่ ทั้งโลก ล้วนมายเรื่องเป็นเสือหิวเสียแล้ว ที่ ไม่มีวันที่ จะ ไปให้รอดพ้นคอนหรือคอดครอดหลังเป็นอันขาด เพราะธรรมดาของนายเรือนั้น จะคนโครงได้ นอกจากคนสุกเรื่องด้วยกันเองแลดนะ ที่ไหย สาร ใน ตัว เรือ เพียงแค่คนเล็กนั้น ไหยไม่มีอะไรเกิดขึ้นที่ตลอดมา แต่ถ้าคนทุกคนเรือ จนถูกเรือเหยื่อแต่ที่โครง ก่อนที่นรคราลูกเรือจะเป็นนั้นเข้าเรือ ก็คุจะต้องขึ้นนาย ท้ายเรือ ที่เป็นเสือหิวขึ้นไปจน เรือจะ ไป เสียก่อน เรือที่ไม่มีนายท้ายเรือก็ดีจะอับปางลงอย่างไม่ มีปัญหาขึ้นมา หรือมิฉะนั้นก็ต้องเดือรวมราชำหัน ในเรือ ส จน เรือบรรดือไปเอง เรือของเสือหิวไปอยู่ ที่ไหน เป็นเรือพวก เสือหิว ทั้ง แต่ สมัย ในนี้ ที่ยังไม่ ยุค หอาน ว่าน เคราะ ที่ราว ๆ ๒๔๗ พรรณีย เหยื่อยู่ ยังเป็นที่หวังกันอยู่ในบัจจุบันนี้มีอยู่ หลายพรรคุล ถ้าจะมีการเลือกตั้งอย่าไปเลือกเสือหิว ที่น่าจะกลัวแล้ว อย่างคร. ป่วย ว่าจะเลือกเอามาหวกเรา ก็จะพากันเข้าขยมเหยื่อแต่ที่โครงฉลไปลก.

บุหเมอนรง

เดลินิวส์ DAILY NEWS

วันพุธที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2511

□ วันนี้ วันที่ระลึกถึงพระคุณของ **พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์** พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ชาวนิติศาสตร์สองมหาวิทยาลัย "**ธรรมศาสตร์-จุฬาฯ**" ต่างจัดงาน "**วันรพี**" 18.30 น. ที่ธรรมศาสตร์มีอภิปรายเรื่อง "**ประชาธิปไตยกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน**" **อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์** เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย **ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ดร. หยุด แสงอุทัย เสวต เปี่ยมพงศ์สานต์** และ **ประหยัด ศ. นาคะนาท** ร่วม ส่วนที่คณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ บ่ายสามโมงมีอภิปรายเรื่อง "**รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา**" โดยสามศาสตราจารย์ คือ **ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ดร. สมภพ โหตระกิตย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช** และ อาจารย์ **อุกฤษ มงคลนาวิน** ร่วมอภิปราย น่าสนใจ น่าไปฟัง **กฎหมายจงเจริญ!** ---□

แสงอุทัย

วันที่ 7 สิงหาคม 2511

วันนี้ เป็น "วันระพี" เนติบัณฑิตยสภาจัดงานทักษิณานุสรณ์และระลึกถึงพระคุณของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ที่บริเวณพระรูปสนามหน้ากระทรวงยุติธรรม.....● ข้างคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็จัดงาน "วันระพี" วันนี้เหมือนกัน บ่าย 13.30 น. มีการอภิปรายเรื่อง "*ประชาธิปไตยในรัฐธรรมนูญปัจจุบัน*" มี **ศจ.หยุด แสงอุทัย, ศจ.ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เสวต เปี่ยมพงศ์สานต์, ประหยัด ศ.นาคะนาท** และ **สัญญา ธรรมศักดิ์** เป็นผู้อภิปรายค่ำจัดรายการ "**วันคืนสู่คณะ**" **คงสนุก**.....● ส่วน นิสิตแผนกนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ ก็จัดงาน "**วันระพี**" วันนี้ที่ห้องประชุมคณะรัฐศาสตร์ เวลา 15.00 น. มีการอภิปรายเรื่อง "*รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา*" มี **ศ.จ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์, ศจ.ดร.สมภพ โหตระกิตย์, ศจ.ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช** และ **อจ.ดร.อุกฤษณ์ มงคลนาวิน** เป็นผู้อภิปราย **ไชยยศ เหมะรัชตะ** บอกมา.....●

หลวงหลายแนวคิด
อุกฤษ มงคลนาวิน

เดลิมิวส์ DAILY NEWS วันศุกร์ที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2511

2 มหาวิทยาลัย จัดอภิปราย วิจารณ์รัฐธรรมนูญแหวกแนว

ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมอภิปราย วิจารณ์รัฐธรรมนูญกว้างขวาง

ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย, วุฒิสมาชิก, ผู้เชี่ยวชาญด้านการ ธนาคาร และเศรษฐศาสตร์, นักการเมืองรุ่นลายครามและ

อาจารย์มหาวิทยาลัย อภิปรายถึงบัญหารัฐธรรมนูญฉบับใหม่

เมื่อวันที่ 7 ส.ค. ตรงกับวันที่ระลึกถึงพระคุณของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ชาวนิติศาสตร์ทั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และจุฬา ฯ ต่างจัดงาน "วันรพี" ขึ้นอย่างสมเกียรติ ที่ธรรมศาสตร์มีการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง "ประชาธิปไตยกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน" โดยมีนายเสนีย บุณยเกียรติ อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกาแทน นายสัญญา ธรรมศักดิ์ องคมนตรี อดีตประธานศาลฎีกา เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้อภิปรายประกอบด้วย วุฒิสมาชิก ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช อดีตรัฐมนตรีและนักหนังสือพิมพ์คารมเกก้า ศาสตราจารย์ ดร. หยุด แสงอุทัย เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา นายเสวต เปี่ยมพงศ์สานต์ อดีตรัฐมนตรีและอดีต ส.ส. และนายประหยัด ศ. นาคะนาท นักหนังสือพิมพ์และนักเขียนชื่อแหวกแนว

ทางด้านจุฬา ฯ แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ก็จัดให้มีการอภิปรายเรื่อง "รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา" ผู้อภิปรายประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรี ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ศาสตราจารย์ ดร. สมภพ โหตระกิตย์ รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยมีอาจารย์ ดร.อุกฤษ์ มงคลนาวิน แห่งคณะรัฐศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

ส่วนใหญ่ของผู้อภิปรายกลุ่มนี้ ต่างวิจารณ์ความเหมาะสมและไม่เหมาะสมหลายอย่างของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้

ม.ร.ว. เสนีย์ แสดงความคิดเห็นว่า ควรให้นิสิตนักศึกษาร่วมกับการเมืองบ้าง ถ้าไปก็คุกกันเดี๋ยวหันไปทุ่มอย่างอื่นแล้วจะทำให้เกิดความยากที่ยิ่งใหญ่ "วันที่นิสิตนักศึกษาเดินขบวนเหมือนรัฐธรรมนูญตอบ ผ่านหน้าสำนักงาน ผมออกมายืนดูแล้วน้ำตาซึม ถ้าตอนนั้นรถถังไม่ขึ้นราชาเดินขบวนก็ยังไม่ถึง และก็ยังไม่ถึงจนกว่าได้.....ขึ้นขบวนก็ยังไม่ถึง และก็ยังไม่ถึงจนกว่าได้....."

อีกตอนหนึ่ง ม.ร.ว. เสนีย์ กล่าววิจารณ์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันว่า "ไม่ใช่แหวกแนวเสียแล้ว เต็มแหวกมุ่ง และเหมือนฟันปลอม" โดยยกข้อความที่น่าคิดในมาตรา 128 ขึ้นวิจารณ์ประกอบ

มาตรา 128 ระบุไว้ว่า "สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิกของแต่ละสภา ไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะ

ญัตติดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ต้องมีชื่อของสมาชิกของทั้งสองสภาดังกล่าวนั้น ยื่นต่อประธานรัฐสภา ถ้าเป็นของสมาชิกสภาใดให้ยื่นต่อประธานสภานั้น

การเปิดอภิปรายทั่วไปตามญัตติดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมรัฐสภา

เมื่อการเปิดอภิปรายสิ้นสุดลง โดยมิได้ลงมติ ให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไปให้ที่ประชุมรัฐสภาลงมติไว้ว่างใจหรือไม่ไว้วางใจ แต่การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ ให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การเปิดอภิปรายสิ้นสุด"

ม.ร.ว. เสนีย์ ยังได้เรียกเสียงปรบมือจากผู้ฟังประมาณ 300 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนิสิต ด้วยถ้อยคำพูดประโยคหนึ่งว่า "หมูหรือราคาแพงราคาไม่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่เป็นเรื่องการหาเสียงคราวหน้า"

ดร. สมภพ ผู้สอนกฎหมายรัฐธรรมนูญให้แก่นิสิตนักศึกษาทั้งธรรมศาสตร์และจุฬา ฯ และเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในวันนี้ถูกทั้ง ม.ร.ว. เสนีย์ ดร. ป๋วย ซึ่งเคยสอนหนังสือ ดร. สมภพมา กล่าวโจมตีและยั่วเย้ากระเซ้าเหย่ตลอดเวลา การอภิปรายครั้งนี้ ดร. สมภพ ได้ชี้ให้นิสิตนักศึกษาเห็นว่า ควรจะสนใจและศึกษารัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ถ่องแท้ และกล่าวไว้ว่า รถถัง หรือหมูราคาแพง นับว่าผ่านไปเรื่อยๆ แต่บัญหาบางอันยังคงอยู่ที่ว่า ทำไมจึงแก้ไขตรากาลเวลาต่างหาก

ดร.ป๋วย นักเศรษฐศาสตร์ชื่อดังและนักวิชาการคนสำคัญของเมืองไทยอภิปรายฝากข้อคิดและอยากให้นิสิตนักศึกษาสนองออกตามหลักและหน้าที่ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะมาตรา 86 ที่ระบุว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการชุมนุมโดยปราศจากอาวุธ การกำจัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้ก็แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวก ของประชาชนในการใช้ทางสาธารณะ หรือเพื่อรักษาการสงบเรียบร้อย ในระหว่างเวลาที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่ประกาศใจกฎอัยการศึก"

ดร.ป๋วย ซึ่งก็อยู่ในฐานะเทคนิคว่างรัฐธรรมนูญมาแล้ว ยังได้เปิดเผยให้ทราบว่า ได้ไปร่วมร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้อยู่ครั้งหนึ่งมาก เพราะมีความไม่เข้มข้นด้วยหลายอย่าง "แต่ผู้ใหญ่ใจดีเห็นด้วย เพราะมีรัฐธรรมนูญดีกว่าไม่มี หนังสือพิมพ์ก็ออกได้ตามเวลาที่ใช้เวลาไม่เกิน 10 นาฬิกาของวันต่อๆ ๆ แล้วกลับ 20 มีแม่ ๆ....." ดร. ป๋วยกล่าวเรื่อยๆ ต่อไปว่า โลกต่างมีบทบาทและปฏิกิริยาทางการเมือง และ ดร. ป๋วย ยังกล่าวถึงการเดินขบวนของนิสิตนักศึกษาว่า เพื่อปรบมือเป็นอีก 8 เท่าแทรกแซงต่างวงการส่งเสริมให้มีการเดินขบวนโดยชอบและปราศจากอาวุธ

ที่ธรรมศาสตร์ยังมีคณาจารย์นักศึกษาและประชาชนที่เข้ามาฟังการอภิปรายอย่างเนืองแน่นตลอดเวลา นอกจากนี้ ผู้ดำเนินการอภิปรายได้แนะนำ ดร.หยุด แสงอุทัย เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและให้เป็นผู้อภิปรายคนแรก

ดร. หยุดได้เท้าความถึงการปกครองประชาธิปไตย ตามหลักวิชาการ เท่าที่ตนเคยเป็นอาจารย์สอนนักศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2495 จนถึงปัจจุบันประมาณ 2500 ได้ยึดหลักสากลที่ว่า ประชาชนเป็นประชาธิปไตย เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับถาวรขึ้นแล้ว ก็ต้องมาจากรากฐานหรือเปล่า ดร. หยุดได้กล่าวว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้เป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ เหตุที่เป็นดังนี้เพราะว่าไปตามหลักเก่าจุดเสียมากเกินไป การไม่เห็นอกเห็นใจกันมีไม่ได้ทางใดทางหนึ่งในวันนี้และวันโน้นๆ และการที่มีวุฒิสภา

จุฬาฯ
จัดงานที่ระลึก
วันรพี

ดนตรี,น้ำชา,อภิปราย

วันที่ ๗ สิงหาคม ศกนี้ แผนก นิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ มหาวิทยาลัย จะได้จัดงานวันรพีเพื่อ เป็นที่ระลึก ในพระกรุณาธิคุณของ พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย

งานเริ่มเวลา ๑๕.๐๐ น. ด้วยการมอบทุนเรียนดี แก่นิสิต ต่อจากนั้นจะมีการอภิปรายเรื่อง "รัฐธรรมนูญกับนิสิตนักศึกษา" โดยมีรายชื่อวิทยากรประกอบด้วย ดร. ม.ร.ว. อึ่งภากรณ์ ดร. ชัย ภาพ โหตรกิตย์ นรวงเสนีย์ บราโมช และ ดร.จุฬารัตน์ สมคลนาวิน ร่วมด้วย รายการน้ำชา และดนตรี

เป็นผู้มีอำนาจมากในการประกาศ เช่นอย่างนี้ นายกรัฐมนตรีและรัฐบาลต่อพระมหากษัตริย์ เป็นข้อที่ทำให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่สมบูรณ์และขอให้การเวลาช่วยหนุนเป็นเครื่องพิสูจน์

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้พูดคนที่สอง ได้กล่าวว่า นั่นเมื่องจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่อยู่ที่บุคคล รัฐธรรมนูญจะเขียนให้วิเศษอย่างไร แต่ถ้าเราไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ได้ผล และถ้าให้ราษฎรเลือกตั้งทั้งสภาผู้แทนราษฎรและสภาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ผลอาจกลายเป็นแต่ความขัดแย้งกันในสภา รัฐธรรมนูญฉบับนี้ในฐานะที่ตนมีส่วนร่างด้วย ถึง 10 ปี ข้านานมากแต่ก็เห็นว่าเป็นฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด มีการให้เสถียรภาพเป็นหลักและระบุว่ารัฐบาลจะแต่งตั้งได้หรือไม่ต้องได้รับการยินยอมไว้วางใจจากวุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดก่อนก็ได้ เป็นการถูกต้องดีแล้ว ส่วนปัญหาที่ว่าไม่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดต้องไปการบริหารหรือการออกกฎหมายก็มีสิทธิ์เปิด เช่นอย่างผู้ตอบปัญหาไว้ว่างใจแล้วจะทำไม่ได้ในวันที่รัฐบาลแถลงนโยบาย แต่ก็ทำได้ทุกโอกาสหลังจากวันนั้น ซึ่งถ้ารัฐบาลไม่สัตย์จริง และไม่มีเสียงเข้ามากจริง ๆ ก็จะต้องล้มครั้งไปตามระเบียบ

นายแสวง เปี่ยมทองศิลานต์ ได้กล่าวต่อว่าสภาทั้ง 2 ต้องมีความสำคัญพอ ๆ กัน จริงอยู่สภาสูงมีสิทธิ์ถวายราชงานต่อพระมหากษัตริย์ว่าควรแต่งตั้งใครเป็นหัวหน้ารัฐบาลคือนายกรัฐมนตรี แต่อย่าลืมว่า อิทธิพลในสภาต่างก็มีเหมือนกัน ถ้าเสียงส่วนใหญ่ในสภาล่างขัดกันนโยบายของรัฐบาล แน่นอนที่สุดรัฐบาลต้องไปไม่รอด และการมีจำนวนวุฒิสภาชิกมากอาจทำให้เกิดยุ่งยากได้ โดยถ้าสภาชิกสภาล่าง 3 ใน 4 รวมกับวุฒิสภา 1 ใน 8 ก็รวมกันเพียง 1 คน ก็อาจล้มรัฐบาลได้ นายแสวง กล่าวถึงรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าสมบูรณ์ที่สุด

ดร. ชุดได้กล่าวอีกเป็นหนที่ 2 อีกว่า การให้เสถียรภาพแก่รัฐบาลมากเกินไปไม่ได้เรื่อง เพราะคำว่าเสถียรภาพหมายถึงความแน่นอนของบ้านเมืองไม่ใช่ของรัฐบาล และการแต่งตั้งรัฐบาลก็ต้องอาจารเสียงข้างมากของสภาล่าง การให้วุฒิสภามาลงมติด้วยเป็นของเหลวไหลมากเพราะทำให้อำนาจแก่รัฐบาลเบื่องจากวุฒิสภามีมาก ทำให้รัฐบาลต้องมานอาใจโดยใช่เหตุ ที่กล่าวอย่างนี้ไม่ใช่ให้เสถียรภาพธรรมนูญ เพราะอีกเหมือนบ้านของเรา จะดีเลวอย่างไรก็ต้องอยู่

ตอนหนึ่ง ม.ร.ว.คึกฤทธิ์กล่าวว่า การคดีสิทธิ์ไม่ให้ส.ส.เป็นรัฐมนตรี เรื่องอะไรจะไปคัดสิทธิ์เขา เพราะเขาเป็นคนทรามชุดเขาก็อาจทำหน้าที่ได้เต็มที่ สมัยไหนอยากจะเป็นผู้ช่วยรัฐบาล ถ้าสมัครแล้วเลือกตั้งกันอย่างสุจริตรับรองว่ารัฐบาลไม่ได้รับเลือก

หลังจากการอภิปรายจบลงแล้วได้เปิดให้มีการซักถามจากผู้ฟัง มีผู้ถามในสาระที่น่าสนใจดังนี้

ถาม – วุฒิสภาแต่งจริงเป็นสภาของฝ่ายทหารใช่ไหม เราจะเรียนมาเป็นผักชีโรยหน้าไม่ดีกลัว ขอให้ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์เป็นผู้ตอบ เพราะเป็น 1 ในจำนวนผักชีโรยหน้า

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ตอบว่า "ผมไม่ใช่ผักชีโรยหน้า ผมเป็นทหารปืดสิบครึ่ง ยิ่งทหารผมเข้าไปนั่งก็ยิ่งดี ผมเข้าไปโดยเนื้อแท้ดีจึง ไม่ใช่ดีแต่สำหรับคำถามต่อไปที่ว่าวุฒิสภาเป็นสภาทหาร ขอตอบว่า ใช่"

สยามรัฐ
วันจันทร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๐

รัฐศาสตร์ จุฬาฯ ตั้งศูนย์แนะนำทางกฎหมาย

อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย แห่ง จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เสนอแนะให้มีบทบัญญัติแก้ไข ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ตั้งทนายแก่จำเลยผู้ยากจนได้ แม้ว่าจะไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ก็ตาม

ทั้งนี้เป็นการ แถลง ของ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน แห่งรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับที่คณะรัฐศาสตร์ตั้งศูนย์แนะนำทางกฎหมายแก่ ประชาชน เพื่อช่วยให้ประชาชนที่ประสบ ปัญหา ทางกฎหมาย ต้อง เสีย เปรียบ นอกจากนี้คนยากจน จะ ได้ ไม่ หมด ที่ พึง เสีย ที่ เดียว ด้วย

ดร อุกฤษ ชี้แจงว่า ผู้ที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาโดยไม่คิด มูลค่า เลย นั้น ได้แก่ อาจารย์ ในคณะ และ นิสิต ทางด้านกฎหมาย ปีสุดท้าย จำนวน ๕๐ คน

เกี่ยวกับกฎหมายส่วนปลีกย่อย ทาง ด้าน การ ว่า ความ นั้น ดร. อุกฤษ มี ความ เห็นว่า ควรจะให้มีบทบัญญัติแก้ ไข ประมวล กฎหมายวิธี พิจารณาความ อาญา ให้ตั้งทนาย แ ก่ จำ เลย ผู้ ยากจนได้ แม้ว่าจะไม่ ใช่คดี อุกฉกรรจ์ก็ตาม

นอก จาก นี้ ก็ มี บท บัญญัติให้ศาลมีอำนาจให้ คำ ปรึก ษา การ แก้ พยาน แทน โจทก์หรือจำเลยด้วยเพราะ ถ้าโจทก์หรือจำเลยไม่มีเงิน ค่าปรึกษาการให้พยาน พยาน ก็อาจไม่มาศาล อาจทำ ให้เสีย ความ ยุติ ธรรม ได้ ประ ชา ชน ทั่ว ไป ที่ ประ สบปัญหาด้านกฎหมาย ให้ติดต่อปรึกษาได้ที่คณะ รัฐ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัยตั้งแต่บัดนี้

เดลินิวส์ DAILY NEWS

ประจำวันพฤหัสบดีที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2513

แนะนำกฎหมายฟรี

นายอุกฤษ มงคลนาวิน ผู้อำนวยการศูนย์แนะนำทางกฎหมาย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ได้ตอบคำถามของผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานและโครงการขั้นต่อไปของศูนย์แนะนำทางกฎหมายว่า ศูนย์แนะนำทางกฎหมายได้เริ่มมาตั้งแต่ปี 2510 โดยมีผู้มารับคำแนะนำทางกฎหมายหลายด้านคือ ได้แนะนำในเรื่องกฎหมายทั่วไป เช่น การทำนิติกรรม การทำสัญญา และการทำพินัยกรรม ผู้เข้ารับการแนะนำ มีทั้งประชาชน นิสิต นักศึกษา คลอดจนกระทั่งอาจารย์ การแนะนำนั้น แนะนำโดยไม่คิดมูลค่า คิดเฉลี่ยตั้งแต่เริ่มดำเนินการมาจนกระทั่งบัดนี้ มีผู้เข้ารับการแนะนำวันละ 2 ราย

นายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้ชี้แจงเรื่องโครงการที่ศูนย์แนะนำทางกฎหมาย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย จะดำเนินการต่อไป คือ ทางศูนย์จะมีทนายให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ยากจน โดยไม่คิดมูลค่า และหากยากจนจริง ๆ ก็จะช่วยออกค่าพาหนะให้ด้วย การเสียค่าใช้จ่ายนั้น ศูนย์ไม่ได้นำมาจากเงินงบประมาณแผ่นดิน แต่ได้จากการจัดงานและมีผู้บริจาค ส่วนทนายนั้นก็ได้มาจากนิสิตที่สำเร็จการศึกษา และมีความตั้งใจจะช่วยงานของศูนย์อยู่แล้ว นอกจากนั้น ในระหว่างหยุดเทอมภาคกลาง ทางศูนย์ก็ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปตลอดจน กระทั่งนิสิตและนักศึกษาเข้าค้นคว้าตำรา เหมือนอย่างที่เปิดเทอม

ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

ชั้น ๔ อาคารเทพทวาราวดี

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๙

ห้อง ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

ชั้น ๕ อาคารเทพทวาราวดี

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ก่อนปรับปรุง)

ห้อง ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

ชั้น ๕ อาคารเทพทวาราวดี

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๙ (หลังปรับปรุง)

ประวัติโดยย่อของ

ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

เกิด : วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๗๖

บิดา-มารดา : นาวาโท พระมงคลนาวาวุธ
และนางต่วนทิพย์ มงคลนาวิน

สำเร็จการศึกษา วุฒิบัตร และเกียรติบัตร ดังนี้ :

- นิติศาสตรบัณฑิต และสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาเอกทางกฎหมาย มหาวิทยาลัยปารีส ประเทศฝรั่งเศส
- นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ปริญญาบัตร (กิตติมศักดิ์) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ศาสตราจารย์พิเศษทางนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒

ครอบครัว : สมรสกับท่านผู้หญิงมณฑินี มงคลนาวิน
บุตรชาย ๒ คน ได้แก่ ดร.พืชภพ มงคลนาวิน และ ดร.รัฐชาติ มงคลนาวิน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดังนี้ :

ในประเทศ

- มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)
- มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)
- ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ท.จ.ว.)
- เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น ๓
- ปฐมดิเรกคุณาภรณ์
- เหรียญกาชาดสดุดี ชั้นที่ ๑
- เหรียญกาชาดสมนาคุณ ชั้นที่ ๑

ต่างประเทศ

- อิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดจากสาธารณรัฐเกาหลี
- อิสริยาภรณ์ COMMANDEUR DE LA LE'GION D'HONNEUR จากสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ที่ทำงานปัจจุบัน

มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน
เลขที่ ๖๓ ซอยร่วมฤดี ๔ ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

ที่อยู่ปัจจุบัน

เลขที่ ๖๓/๑๒ ซอยร่วมฤดี ๔ ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

ผลงานและการดำรงตำแหน่งที่สำคัญ :

- ผู้ก่อตั้งและคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๒๑)
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖)
- รองประธานสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน คนที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๙ - ๒๕๒๐)
- ผู้เสนอก่อตั้งและเป็นกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ ป.ป.ป. ชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘)
- ประธานวุฒิสภา และประธานรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๓๒ และ ๒๕๓๕)
- ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕)
- ประธานคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๓๒ และ พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕)
- ประธานคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร.)
- ประธานสหภาพรัฐสภาสากล ครั้งที่ ๗๘
- ประธานดำเนินงานโครงการก่อสร้าง ตึก สก. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๖๐ พรรษา
- ประธานดำเนินงานก่อสร้างอุโบสถวัดถ้ำสิงโตทอง ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๖๐ พรรษา
- กรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ดังนี้ :

- กรรมการสภากาชาดไทย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ - ปัจจุบัน
- ประธานกรรมการมูลนิธิ ตึก สก. ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ประธานกรรมการ พีระยานุเคราะห์มูลนิธิ ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- ประธานกรรมการมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน
- ประธานกรรมการมูลนิธิถนนสันติภาพ

งานสำคัญในอดีต

- ประธานดำเนินการ โครงการเตียงคนไข้ปันน้ำใจสู่ชนบท เฉลิมกาญจนาภิเษก เพื่อมอบเตียงคนไข้ให้แก่โรงพยาบาลของรัฐบาลประจำอำเภอ เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี
- ประธานดำเนินงานโครงการสร้างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตัวอย่าง ๔ ภาค ภาคละ ๑ แห่ง เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี โดยพีระยานุเคราะห์มูลนิธิฯ เป็นเงิน ๑๐ ล้านบาท
- ประธานดำเนินการจัดทำสารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ชุดแรกของประเทศไทย
- รองประธานกรรมการมูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
- ผู้ก่อตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน พีระยา - นาวิน รวม ๑๐ แห่ง ๙ จังหวัดในฐานะประธานกรรมการบริหารพีระยานุเคราะห์มูลนิธิ

ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีเด็กนักเรียนด้อยโอกาส ๒,๐๐๐ คน

- ประธานกรรมการก่อตั้งและดำเนินการ “พิพิธภัณฑ์สักทอง” วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร
- ประธานกรรมการอิสระอำนวยความยุติธรรมและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ (กอยส.) ๑๖ มกราคม ๒๕๔๙ - ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙
- ประธานกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ (คอ.นธ.) พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙

หลากหลายแนวคิด อุกฤษ มงคลนาวิน

เล่ม ๓ กำเนิดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณาธิการ ท่านผู้หญิงมณฑินี มงคลนาวิน

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม
เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-406-967-1

จัดพิมพ์โดย ดร.อุกฤษ - ท่านผู้หญิงมณฑินี มงคลนาวิน

สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามทำซ้ำ ดัดแปลง ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยวิธีการใด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๒ - ๙๐๐๐ โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ - ๒๗๔๒, ๐ ๒๔๓๔ - ๑๓๘๕
E-mail: aprint@amarin.co.th Homepage: http://www.amarin.com

องค์ประกอบของมหาวิทยาลัยใด
ขาดคณะนิติศาสตร์ไป
จะเป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์ไม่ได้
การยกฐานะแผนกวิชานิติศาสตร์
ขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ จึงทำให้ความเป็น
มหาวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์
สมบูรณ์ตามหลักการแล้ว.

(ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน)